YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MSÜ İSTANBUL RESİM ve HEYKEL MÜZESİ HEYKEL KOLEKSİYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ ve ÖNERİLER

Cilt: 2

1478-

MÜZECİLİK
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ
HALENUR KATİPOĞLU

İSTANBUL - 1997

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANE VE DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

Yer No (DDC) :

Kayıt No : 640
Geldiği Yer : Fen Bil.Enst.
.....
Tarih : 19.1.2000
Fiyat : 1.050.000.-TL.
Fatura No : -
Ayniyat No : 2-9
Ek :

KÜTÜPHANE DOK. DA

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
D.B. No 59306

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

1.250-

MSÜ İSTANBUL RESİM ve HEYKEL MÜZESİ HEYKEL KOLEKSİYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ ve ÖNERİLER

Cilt: 2

Y. T. Ü.
KÜTÜPHANE DOK. DAL. BAŞKANLIĞI

Y. T. Ü.
KÜTÜPHANE DOK. DAL. BA...

MÜZECİLİK
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

HALENUR KATİPOĞLU

TEZ DANIŞMANI: Prof. Dr. SEMRA GERMANER

İSTANBUL - 1997

İÇİNDEKİLER

32-(2)

CİLT I

Önsöz

Sayfa

1. Giriş 1-12

1.1. Çalışmanın Yöntemi ve Malzemesi Hakkında 2-4

1.2. MSÜ. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi 5-11

1.2.1. MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin Tarihi, Mimari ve Süsleme Özellikleri 5-6

1.2.2. Müze'nin Kuruluşu 7-9

1.2.3. Müze Koleksiyonu 10-11

1.2.4. Müze'nin Birimleri 12

2. Deneysel Çalışmaların Değerlendirilmesi ve Öneriler 13-765

2.1. Katalog 14-737

2.1.1. MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Heykel Koleksiyonu 15-414

2.1.1.1. Türk Sanatçılarına Ait Eserler 16-378

2.1.1.2. Yabancı Sanatçılara Ait Eserler 379-394

2.1.1.3. Anonim Eserler 395-402

2.1.1.4. Sanatçısı Bilinmeyen Eserler 403-414

CİLT II

Sayfa

2.1.2. MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde Eseri Bulunan Sanatçılar Hakkında Bilgiler ve Bu Bilgiler Doğrultusunda Eserlerinin Değerlendirilmesi ve Öneriler 415-7

2.1.2.1. Türk Sanatçılar 415-717

2.1.2.1.1. Abdülkadri İridağ 416-418

2.1.2.1.2. Alım (Karamürsel, Güven) Ozar 419-420

2.1.2.1.3. Ali Hadi Bara 421-428

2.1.2.1.4. Ali Teoman Germaner 429-434

2.1.2.1.5. Aydın Akdeniz 435-436

2.1.2.1.6. Ayla (Bulut) Görkem 437

2.1.2.1.7. Ayperi (Balkan) Akalan 438-439

2.1.2.1.8. Aytaç (Marmara) Katı 440-443

2.1.2.1.9. Basri 444

2.1.2.1.10. Burhan Alkar 445-448

2.1.2.1.11. Burhan Durupınar 449

2.1.2.1.12. Bülgân (Kerimoğlu) Lumini 450-452

2.1.2.1.13. Cengiz Çekil 453-456

2.1.2.1.14. Edibe Subay 457

2.1.2.1.15. Ernur Tüzün 458-460

2.1.2.1.16. Ferit Özşen 461-467

2.1.2.1.17. Fuat Mensi Dileksiz 468-472

	Sayfa
2.1.2.1.18. Füsun Onur	473-477
2.1.2.1.19. Gülten (Açıkalın) Devres	478-479
2.1.2.1.20. Günseli Aru	480-482
2.1.2.1.21. Gürdal Duyar	483-485
2.1.2.1.22. Hakkı Atamulu	486-489
2.1.2.1.23. Hakkı Baha Çavuşgil	490-492
2.1.2.1.24. Hakkı Karayiğitoğlu	493-498
2.1.2.1.25. Haluk Tezonar	499-505
2.1.2.1.26. Hayri Karay	506-510
2.1.2.1.27. Hüseyin (Anka) Özkan	511-514
2.1.2.1.28. Hüseyin Gezer	515-521
2.1.2.1.29. Işık (Andreas) Tüzüner	522-524
2.1.2.1.30. Işılar Kür	525-528
2.1.2.1.31. İhsan Özsoy	529-531
2.1.2.1.32. İlhan Koman	532-538
2.1.2.1.33. İraida Barry	539-542
2.1.2.1.34. İsa Behzad	543-544
2.1.2.1.35. İsmail Hakkı Öcal	545-546
2.1.2.1.36. İsmail Saray	547-549
2.1.2.1.37. Kadrünisa Aydemir	550-553
2.1.2.1.38. Kamil Sonad	554-557
2.1.2.1.39. Kenan Yontuç	558-561

	Sayfa
2.1.2.1.40. Koray Ariş	562-565
2.1.2.1.41. Kuzgun Acar	566-571
2.1.2.1.42. Lerzan Bengisu	572-576
2.1.2.1.43. Mahir Tomruk	577-578
2.1.2.1.44. Mari Ertoran	579-580
2.1.2.1.45. Mari Gerekmezyan	581-582
2.1.2.1.46. Mehmet Aksoy	583-589
2.1.2.1.47. Melahat Sargut	590
2.1.2.1.48. Melek Celal Sofu	591-592
2.1.2.1.49. Metin Ekiz	593-596
2.1.2.1.50. Metin Haseki	597-599
2.1.2.1.51. Metin Öztürkler	600
2.1.2.1.52. Muhittin Sebati	601-603
2.1.2.1.53. Muzaffer Ertoran	604-606
2.1.2.1.54. Mümtaz Işıngör	607-610
2.1.2.1.55. Namık Denizhan	611-614
2.1.2.1.56. Namık Sevinç Arkun	615
2.1.2.1.57. Necati Kıvrak	616-618
2.1.2.1.58. Nermin (Sirel, Altınbaş, Çevik) Faruki	619-622
2.1.2.1.59. (Ali) Nijat Sirel	623-625
2.1.2.1.60. Nusret Suman	626-630
2.1.2.1.61. Rahmi Aksungur	631-635

Sayfa

2.1.2.1.62. Rahmi Artemiz 636-638

2.1.2.1.63. Ratip Aşir Acıdoğu 639-641

2.1.2.1.64. Sabiha Ziya Bengütaş 642-643

2.1.2.1.65. Sadi Öziş 644-649

2.1.2.1.66. Saim Bugay 650-654

2.1.2.1.67. Semahat Acuner 655-656

2.1.2.1.68. Servet Büyükbağcı 657-659

2.1.2.1.69. Sevinç (Arman) Karasu 660-663

2.1.2.1.70. Şadi Çalık 664-669

2.1.2.1.71. Şemsettin Subaşı 670

2.1.2.1.72. Tamer Başoğlu 671-678

2.1.2.1.73. Turgut Pura 679-681

2.1.2.1.74. Ülker Özerdem 682-683

2.1.2.1.75. Vahyi İncesu 684-687

2.1.2.1.76. Yaşar Anday 688

2.1.2.1.77. Yavuz Görey 689-692

2.1.2.1.78. Yervant Oskan (Osgan) 693-695

2.1.2.1.79. Yıldız (Kayı) Tüzün 696-699

2.1.2.1.80. Yunus Tonkuş 700-703

2.1.2.1.81. Zerrin (Ark) Bölükbaşı 704-708

2.1.2.1.82. Zühtü Müridoğlu 709-717

Sayfa

2.1.2.2. Yabancı Sanatçılar 718-732

2.1.2.2.1. Rudolf Belling 718-722

2.1.2.2.2. Jean-Baptiste-Gustave Deloye 723-724

2.1.2.2.3. Bren Jacopson 725

2.1.2.2.4. Heinrich Krippel 726-728

2.1.2.2.5. Charles Mattox (Matoix?) 729

2.1.2.2.6. Louis Maubert 730

2.1.2.2.7. Walter Stein 731

2.1.2.2.8. Josef Thorak 732

2.2. MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Heykel Koleksiyonunun Değerlendirilmesi ve Öneriler 733-760

2.2.1. Ziyaretçi Anketi 734-744

2.2.2. Uzman Anketi 745-760

3. Sonuç 761-771

4. Kaynakça 772-798

5. Kısaltmalar 799

6. Özgeçmiş 800

7. Summary in English (İngilizce Özet) 801-809

2.1.2

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde Eseri Bulunan Sanatçılar Hakkında Bilgiler ve Bu Bilgiler Doğrultusunda Eserlerin Değerlendirilmesi-Öneriler

2.1.2.1

Türk Sanatçılar

2.1.2.1.1

ABDÜLKADRİ İRİDAĞ

1921 yılında Ohri'de (Makedonya) doğdu (1). İlkokulu bitirdikten sonra, medrese eğitimi aldı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, lise eğitimi için 1946'da Makedonya (Goce Delçev) Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Dimçe Todorofski ile çalıştı. 1950 yılında mezun oldu.

1950-1956 yılları arasında Makedonya Devlet Tiyatrolarında butafor (sahne plastik form) atölyesi uzmanı olarak çalıştı. Bu arada 1954'te Makedonya Federal Cumhuriyeti'nin ilk Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne üç eserle katıldı.

1956 yılında İstanbul'a yerleşti ve aynı yıl Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi (2). Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu'nun atölyesinde çalıştı. 1960'ta Akademi'den mezun oldu (3).

1959-1965 yılları arasında Eczacıbaşı Seramik Fabrikası'nda alçı teknik işleri uzmanı olarak çalıştı. Bu dönemde, 1964 yılında Nusret Suman'ın Sivas Atatürk anıtını, önce alçı olarak 1/1 büyüttü, daha sonra Sivas'ta, taş ustalarıyla birlikte realize etti.

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.288, 290; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.202; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.227; Halenur Katipoğlu, **Abdülkadri İridağ ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.202; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.227; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1966'da Ankara'ya yerleşti ve ahşap oyma atölyesi açtı. Piyasa için mobilya tezyini yaptı. 1972 yılında sağlık nedenleriyle atölyesini kapatarak Devlet Tiyatrolarına butafor olarak girdi. 1981'de eşini kaybetti. Çocuklarının bakımı nedeniyle İstanbul'a akrabalarının yanına gelmek zorunda kaldı.

1981-1987 yılları arasında değişik mobilya atölyelerinde desinatörlük yaptı.

1987'de İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'ndan Muhsin Ertuğrul'da butafor olarak çalışmaya başladı. 1996'da sağlık sorunları yüzünden, yerine oğlunu yetiştirerek görevinden ayrıldı.

Sanatçı, henüz kişisel bir sergi açmamıştır. Halen İstanbul'da yaşamakta, serbest olarak resim ve heykel çalışmalarına devam etmektedir (4).

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1954, I. Makedonya Federal Cumhuriyeti Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1965, XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1967, XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1971, XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Abdülkadri İridağ üzerine ...

"... Eylül ayında tatil zamanı Akademi'de Kenan Yontuç'un atölyesinde birbirimizin portrelerini yapmaya karar verdik. Ben Namık'ın portresine başladım, Gürdal (Duyar) benim, Namık (Denizhan) Gürdal'ın ... Ben çarçabuk, heyecanla beş on dakika içerisinde yaptım... Namık 'Tamam, Gürdal bu işi bırak. Abdülkadri işi bitirdi.' dedi... Aynı dönemde Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne üç eserimle iştirak etmiştim. O sergi heyetinin başı rahmetli Bedri Rahmi hocamız ve onlar münasip görerek Namık'ın Portresini (Heykeltraş Namık'ın Başı) satın almışlar ..."

Halenur Katipoğlu, **Abdülkadri İridağ ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Abdülkadri İridağ, sanat hayatı boyunca figüratif tarzda çalışmış, empresyonist, kendi deyimi ile "ifadeci, coşkulu" eserler meydana getirmiştir.

Müze koleksiyonunda, envanter numarası 6117/140 olan, 1965 tarihli (heykeltraş) "Namık Denizhan Başı" adlı eseri bulunmaktadır. Bu eser sanatçının tarzını yansıtmakla beraber, koleksiyonda 1965 sonrası çalışmalarından herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden temin edilebilir.

2.1.2.1.2

ALIM (Karamürsel, Güven) OZAR

1938 yılında İstanbul'da doğdu. Işık Lisesi'ni bitirdi (1). 1963 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nden birincilikle mezun oldu (2). Akademi'de Hadi Bara, Şadi Çalık ve Zühtü Müridoğlu ile çalıştı.

Öğrenciliği sırasında katıldığı Turhan Emeksiz (TMFT) yarışmasında ikincilik, 29 Nisan 1963 yılında XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde birincilik ödüllerini aldı (3).

TMFT adına Atatürk heykeli, Gazi Ahmet Muhtar Paşa ve Kazım Karabekir heykelleri (Erzurum) ile Pierre Loti büstünü (Eyüp) gerçekleştirdi. İstanbul'da çeşitli sergilere katıldı.

1971-1982 yılları arasında Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'nda ve Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretim görevliliği yaptı.

1982-1995 yılları arasında Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde heykel seksiyonunu yönetti. Müze salonlarını, heykel depolarını düzenledi, yabancı sanatçıların karma ve kişisel sergilerini kurdu.

1) Halenur Katipoğlu, **Alım Karamürsel Ozar ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.214; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.242; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) **XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1963, s.30; **XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1965, s.-; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.214; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.242; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Aynı yıllarda XV. yüzyıl Osmanlı mezartaşlarına duyduğu büyük ilgiyle bu alanda çalışmalara yöneldi. 1995'te İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Bölümü'nden "XV. Yüzyıl Osmanlı Mezartaşları (İznik, Bursa, Edirne, İstanbul)" konulu tezi ile doktor ünvanı aldı.

1995 yılında emekli olan sanatçı çalışmalarını serbest olarak sürdürmektedir.

Bazı karma sergilere katılan, henüz kişisel bir sergi açmayan sanatçı, son dönemde heykel çalışmalarından çok, "Erken Dönem Osmanlı Mezartaşları" üzerine araştırma ve yayınlar yapmaktadır (4).

Değerlendirme

Alım (Karamürsel, Güven) Ozar, natüralist tarzın dışında, insan figürünü soyutlayarak da çalışmıştır.

Müze'de iki "Nü" çalışması vardır. Bunlardan envanter numarası 7366/266 olan natüralist, 5884/130 olan ise soyutlama yaptığı, figür çalışmalarına örnektir.

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

2.1.2.1.3

ALİ HADİ BARA

9 Eylül 1906 tarihinde Tahran'da doğdu. Ailesi, Hadi 3-4 yaşlarında iken İstanbul'a yerleşti.

İlkokuldan sonra Saint Joseph'e verildi. 1923'te, yedinci sınıfta Saint Joseph'ten ayrılarak Sanayi-i Nefise Mektebi'ne gitti. Fakat bir ay sonra okuldan ayrılarak (1) Fransızların idaresinde olan demiryollarına memur olarak girdi (2). Bir süre burada çalıştıktan sonra, 1925 yılında Sanayi-i Nefise'ye tekrar başladı (3). İhsan Özsoy'un öğrencisi oldu (4).

1927 yılında heykel eğitimini tamamladıktan sonra Avrupa bursunu kazandı (5). Resim Bölümü'nde öğrenci olan Bedia Hanımla evlenerek, eşiyle (6) Fransa'ya, Paris'e gitti. Önce Julian Akademisi'nde Bouchard ve Landowski'nin öğrencisi oldu. Hocalarının eğitimini, tashih ve tavsiyelerini muhafazakar

1) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.48; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.71-72; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.98-99; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.387; Mehmet Üstünipek, "Hadi Bara'nın Sanatsal Kişiliği ve Yapıtları" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,1994), s.9-11

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.72; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.99; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.11

3) Nurullah Berk, **a.g.e.**, s.48; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.72; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.99; Sezer Tansuğ, **a.g.e.**, s.387; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.67; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.11

4) Nurullah Berk, **a.g.e.**, s.48; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.236; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.11

5) Nurullah Berk, **a.g.e.**, s.48; Gültekin Elibal, **a.g.e.**, s.236; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.72; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.99; Sezer Tansuğ, **a.g.e.**, s.387; Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.67; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.12

6) Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.12

buldu. Yeniliklere daha cesaretle yönelebilmek için "Julian"dan ayrıldı. Montparnasse'da bir atölye tutarak kendi kendine çalışmaya başladı (7). Paris'teki çalışma devresinin sonlarına doğru, Despiau'nun öğütlerinden yararlandı. Paris'te çalıştığı süre içinde gerek Despiau'nun, gerekse Bourdelle'in etkisinde kaldı (8).

Paris'teyken 1928'de Salon des Artistes Françaises ile 1929'da Salon d'Automne'a katıldı. İtalya'ya kısa süreli bir gezi yaptı (9).

23.8.1930 tarihinde Akademi'ye asistan ve kütüphane memuru olarak atandı (10).

Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği içinde yer aldı ve birliğin bazı sergilerine katıldı (11).

Birkaç asistanla beraber, yaşlı hocalarla anlaşmazlık çıkardığı gerekçesiyle 1.10.1932 tarihinde okuldan uzaklaştırıldı. 3,5 ay sonra İhsan Özsoy'un emekliye ayrılması üzerine Akademi'ye döndü. İhsan Bey'den boşalan heykel öğretmenliğine Mahir Tomruk, Mahir Bey'den boşalan modlaj öğretmenliğine de Hadi Bara atandı (12).

Bu dönemde Türkiye İş Bankası'nın açtığı bir resim yarışmasında birinci oldu.

7) Nurullah Berk, a.g.e., s.48; Gültekin Elibal, a.g.e., s.236; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.72; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.99; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.12

8) Nurullah Berk, a.g.e., s.48

9) Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.14

10) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.72; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.99; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.14

11) Mehmet Üstünipek, a.g.y.t., s.14-16; Kıymet Giray, **Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği**, İstanbul: Akbank Yayınları, 1997, s.55-56

12) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.72; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.99; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.15

1932'de Gemlik Atatürk Anıtı'nı yaptı (13). 1935'te Adana Milli Kurtuluş Anıtı'nı, yedeksubay okulunda askerlik yaparken 23 Nisan 1937'de Harbiye Atatürk Heykeli'ni gerçekleştirdi (14).

Aynı yıl, Erzurum'da yapılması planlanan anıt yarışmasında, maketi birinci oldu. Fakat bu proje gerçekleşemedi (15).

1938'de Nazilli Atatürk heykelini yaptı.

1939'da Zühtü Müridoğlu'yla beraber, Ege'de (Zühtü Bey'in adını hatırlayamadığı bir kasabada) bir Atatürk heykeli ile 1941-1943 yılları arasında İstanbul, Beşiktaş'ta Barbaros Anıtı'nı gerçekleştirdi (16).

1943'te İkinci Dünya Savaşı sebebiyle ikinci kez askere alındı ve Sarıkamış'a gönderildi.

1946'da yine Zühtü Müridoğlu ile Zonguldak'ta Atatürk ve İnönü heykellerini yaptı. Buradan aldığı para ile Caddebostan/Plajyolu'ndaki evini yaptırdı (17).

1949 yılında yaz tatili için gittiği Paris'ten Kasım ayında döndü. Bu tarihten itibaren soyut çalışmalara yöneldi.

1937'den beri Rudolf Belling'in yönetiminde bulunan heykel atölyeleri, 1950'de ikiye ayrıldı ve Zühtü Müridoğlu ile birlikte bunlardan birinin başına getirildi (18).

13) Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.15

14) Gültekin Elibal, a.g.e., s.238-239,244-245; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.15-16

15) Nurullah Berk, a.g.e., s.6,47-54

16) Gültekin Elibal, a.g.e., s.245; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.17

17) Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.18

18) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.72; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.99; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.19

1952'de Sadi Öziş, Zühtü Müridoğlu, İlhan Koman, Şadi Çalık ile birlikte Anıtkabir giriş merdiveni duvarlarındaki yüksek kabartmaların 1/1 uygulamalarını yaptı. Bunlar daha sonra İtalyan ustalar tarafından taşa işlendi (19).

1953 yılında Londra Çağdaş Sanatlar Enstitüsü'nün Bilinmeyen Siyasi Mahpus'a Anıt Yarışması'na katıldı (20).

1955'te mimar Tarık Carım ve İlhan Koman ile beraber Türk Grup Espas'ı kurdu (21).

1954-1955 yıllarında Arkitekt dergisinde yazılar yazdı. Kandilli'de bir yalı aldı ve 1956-1957'de buraya taşındı.

18 Kasım 1964 tarihinde, kendi isteğiyle emekli oldu.

1970 yılında felç geçirdi ve 30 Ağustos 1971 tarihinde vefat etti (22).

19) Hakkı Atamulu, Yontularım, Derinkuyu, 1996, s.15; Halenur Katipoğlu, **Sadi Öziş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

20) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.83; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.106; Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.21

21) Güneş Karaduba, "İlhan Koman: Sanat Bence, insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüvendir", Milliyet Sanat Dergisi, S.380, 15 Mart 1981, s.11

22) Mehmet Üstünipek, a.g.t., s.24

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1928, Salon des Artistes Françaises, Paris

1929, Salon d'Automne, Paris

1931, Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği 4. Sergisi, Türkuvaz salonu, İstanbul

1936, Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği Sergisi, Turan Barı

1937, Türk Heykeltraşları Sergisi, Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul; 50 Yıllık Türk Sanatı Sergisi, Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul

1940-1945, Devlet Resim ve Heykel Sergileri

1954, V. Uluslararası Sanat Eleştirmenleri Kongresi, Türk Resim ve Heykel Sergisi

1955, Paris atölyelerinde çalışmış Akademi hocalarının sergisi, Fransız Başkonsolosluğu Galerisi

1956, 28. Venedik Bienali, İtalya

1957, 4. Sao Paolo Bienali

1958, 29. Venedik Bienali, İtalya

1961, 6. Sao Paolo Bienali; 2. Uluslararası Çağdaş Heykel Sergisi, Rodin Müzesi, Paris

1966, Uluslararası Çağdaş Heykel Sergisi, Rodin Müzesi, Paris

Ali Hadi Bara üzerine ...

"... Avrupa'ya hareketinden evvel, Hadi'de natüralist temayüller, Rodin'in tesirini görüyoruz. Sonraları Bourdelle ve Maillol'un tesirine kapıldığını da gördük. Fakat umumiyet itibarile Hadi, garp üstatlarının en az tesiri altında kalan bir sanatkardır. Bilhassa son senelerde yapmış olduğu eserlerde, ezcümle büyük abidelerinde tamamile kendini bulmuş, yabancı tesirlerden kurtulmıya muvaffak olmuştur. ..."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1937, s.49-50

"- ... Hadi Bey, böyle havadan sudan bahsederken büyük bir adım attığımı hissederdim. O kadar cesaret verir ama bambaşka şeylerden de bahsederdi. Mesela satranç oynar mısınız?, işte günlük konular... eğer bizden ilgi görürse sabahlara kadar... atölyesine de bizi davet ederdi. Ama biz o gün isteksizsek veya aptal cevaplar vermişsek beş dakkada da çıktığı olurdu. Ama uzadığı zamanlar mimariden de öğrenciler gelirdi. Yani sıradan, yok alçı dökümü... öğreten öyle bir hoca değildi. ..."

Halenur Katipoğlu, **Füsun Onur ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

"... Bara, gelişim çizgisini şöyle özetler: 1948'e kadar figüratif heykel yaptım. Doğa'yı her biri soyut olan biçimlerin birleşmesidir diye anlayınca, bu görüş içinde aramalar yaptım. Bu yol beni, saf plastik biçimlere yöneltti ve 1950 de figürasyonu bırakarak, 'abstraction géometrique' anlayışında çalışmaya başladım. Bu denemeler sonunda, Mimar Tarık Carım ve İlhan Koman'la, Uluslararası bir sosyetenin 'Türk Gurup Espace'ı kuruldu ve 'Synthèses des Arts Plastique' adiyle düşüncelerini

açıklayan; Architecture d'Ajourd'hui ile Aujourd'hui dergilerinde yayınlanan bir bildiri ortaya çıktı. 1958'de demir levhalarla çalışmaya başladım. Bu levhaların kompozisyonu ile mekan içinde doluluk, boşluk; mekanı hapsetme problemlerine girmiş oldum. 1960'da geometrik şekillerin kuruluğundan kurtuldum. Negatif olarak hazırladığım bir çok enformel soyut biçimlerin birleşmesinden ortaya çıkan ve sonucu 'Préconçu-Önceden tasarlanmış olan' heykeller yapmaya başladım. ..."

Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.237-238

Değerlendirme

Ali Hadi Bara, 1948'e kadar figüratif çalışmış, 1948-1950 arasında soyutlamalar yapmış (geçiş dönemi), 1950'den sonra ise soyut çalışmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan; 880/5 numaralı 1929 tarihli "Havva" ile 8675/411 numaralı ~1940'lı yılların başına ve 3204/80 numaralı ~1940-1945'lere tarihlendirilen "Nü"ler; 3576/85 numaralı ~1937-1938 tarihli "Tors"; 3203/79 numaralı 1932 tarihli "Tevfik Fikret", 877/2 numaralı 1933 tarihli "Mareşal Fevzi Çakmak", 1602/44 numaralı ~1937 tarihli "Atatürk", 3108/68 numaralı 1937 tarihli "Ahmet Rasim", 17609/249 numaralı 1945-1946 tarihli "Güzin Bara" Büstleri ile 1593/42 numaralı 1939 tarihli "Atatürk", ~1940'lı yılların başlarına tarihlendirebileceğimiz 9729/435 numaralı "İsmet İnönü" Başları, Sanatçının figüratif dönemini iyi bir şekilde ortaya koymaktadır.

~1948-1950 arasına tarihlenen "Dans", 7608/248 numaralı "Kadın Torsu", 7602/242 numaralı "Sevişenler/Sarılanlar", 7601/241 numaralı "Çocuğunu Emziren Ana/Figür" ile 1950 tarihli 7599/239 ve 7600/240 numaralı "Yatan Kadın" rölyefleri ve ~1950'li yılların başlarına tarihlendirebileceğimiz 8670/406 numaralı "Boğa" sanatçının soyutlamalarını, figüratif dönemden so-

yuta geçişini başarılı bir şekilde göstermektedir.

1950-1952'ye tarihlenen 7604/244, 7607/247, 1952'ye tarihlenen 8668/404, 8674/410, 1954-1960'a tarihlenen 7887/273, 7888/274, 1954'de tarihlenen 4537/108, 1957'ye tarihlenen 4536/107, 1957-1960'a tarihlenen 7884/270, 1969'a tarihlenen 7605/245, 1969-1970'e tarihlenen 8672/408, 8673/409, 1970'e tarihlenen 8671/407, 7606/246 numaralı eserler sanatçının negatif/pozitif, mekansal, geometrik, organik gibi çalışmalarını günümüze yansıtmaktadır.

Müze koleksiyonunda bulunan eserleri, Hadi Bara'nın sanat hayatını kapsamlı bir şekilde ortaya koyabilmektedir.

Öneri: Koleksiyonda bulunan eserleri ile Müze'de retrospektif bir sergi açılabilir.

2.1.2.1.4

ALİ TEOMAN GERMANER (Aloş)

23 Şubat 1934 tarihinde İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini İstanbul'da yaptı. 1949 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Sırasıyla Rudolf Belling, Zühtü Müridoğlu ve Hadi Bara'nın öğrencisi oldu. Akademi'de öğrenciyken 1952 yılında Maya Galerisi'nde ilk sergisini açtı.

1957'de Akademi'den mezun oldu (1) ve 1957-1959 yılları arasında yedek subaylığının bir bölümünü Askeri Müze'de yaptı (2).

1960 yılında Fransız hükümetinin burslusu olarak bir yıl için Paris'e gitti. Döndüğünde İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin öğretim elemanı yetiştirme amacıyla açtığı sınavı kazandı ve 1416 sayılı kanundan yararlanarak bu kez dört yıl için yeniden Paris'e gitti (3). Ecole des Beaux Arts'da René

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.294; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.188; Ali Teoman Germaner, "Ali Teoman Germaner Özgeçmişi", **Sanat Çevresi**, Mayıs 1984, S.67, s.15; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.214-215; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.324; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.160-161; **Ali Teoman Germaner Heykel ve Desen Sergisi Kataloğu**, Aksanat, Aralık 1994, s.-; **MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi Kataloğu**, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi, 19 Eylül-12 Ekim 1996, s.-; Halenur Katipoğlu, **Ali Teoman Germaner ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 27.8.1997

2) Ali Teoman Germaner, **a.g.ö.**, s.15; Aksanat, **a.g.k.**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Gültekin Elibal, **a.g.e.**, s.294; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.188; Ali Teoman Germaner, **a.g.ö.**, s.15; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, S.214-215; Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.160-161; AKSANAT, **a.g.k.**, s.-; İMKBSG, **a.g.k.**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Collamarini atölyesinde yontu, W. S. Hayter atölyesinde gravür çalıştı. 1965 yılında yurda döndü ve Akademi'ye asistan olarak girdi (4).

1968'de XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde I. Ödülü aldı (5). 1970 yılında doçent oldu (6). 1972'de Fatih Anıt Proje Yarışması'nda I. ödülü aldı (7).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Bebek Parkı'na bakırdan "Kompozisyon" adlı heykelini gerçekleştirdi (8).

1976 yılında profesör oldu (9). Mimar Sinan Üniversitesi (İDGSA) Heykel Bölümü'nde atölye hocası ve 18 Ekim 1991 tarihinden itibaren bölüm başkanı olarak akademik çalışmalarını sürdürmektedir (10).

4) Ali Teoman Germaner, a.g.ö., s.15; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.160-161; AKSANAT, a.g.k., s.-; İMKBSG, a.g.k., s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

5) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, C.1, s.219; **XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergi Kataloğu**, 1968, s.-; Nüzhet İslimyeli, "XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Haziran 1968, S.26, s.14 **XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1969, s.-; Gültekin Elibal, a.g.e., s.294; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.161; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) Ali Teoman Germaner, a.g.ö., s.15; AKSANAT, a.g.k., s.-; İMKBSG, a.g.k., s.-

7) Gültekin Elibal, a.g.e., s.294-295; Sezer Tansuğ, "Türk Resim ve Heykel Sanatı", **Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi**, İstanbul: Görsel Yayınları, 1982, C.6, s.1142; AKSANAT, a.g.k., s.-

8) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

9) Ali Teoman Germaner, a.g.ö., s.15; AKSANAT, a.g.k., s.-; İMKBSG, a.g.k., s.-

10) "Prof. Ali Teoman Germaner MSÜ Heykel Bölümü Başkanı Oldu", **Sanat Çevresi**, S.157, s.44

Kişisel Sergileri

1952, Maya Sanat Galerisi, İstanbul

1954, Maya Sanat Galerisi, İstanbul

1957, Türk Alman Dostluk Derneği, İstanbul

1966, Beyoğlu Şehir Galerisi, İstanbul

1980, Taksim Şehir Galerisi, İstanbul

1984, Garanti Bankası Sanat Galerisi, İstanbul

1985, Resim Heykel Müzesi, İzmir

1990, Galeri MD, İstanbul

1991, Galeri Urart, Ankara

1992, Galeri MD, İstanbul

1994, Galeri Urart, Ankara

1996, Aksanat, İstanbul

Katıldığı Sergilerinden Seçmeler

1954, Helikon, Ankara

1954, Türk-Amerikan Kültür Merkezi, İstanbul

1955, Lublijana I. Baskı Bienali

1959, Premiere Biennale de Paris (Manifestation Bienale et Internationale des Jeunes Artistes), Paris Şehri Modern Sanat Müzesi

1963, Troisieme Biennale de Paris (Manifestation Bienale et Internationale des Jeunes Artistes), Paris Şehri Modern Sanat Müzesi

1964, XVI. Salon de la Jeune Sculpture, Paris

1966, Exposition Internationale de Sculpture, Rodin Müzesi, Paris

1967, IX. Sao Paulo Bienali

1969, X. Sao Paulo Bienali

1974, Collamarini son Atelier, Rodin Müzesi, Paris

1984, İskenderiye Bienali

1987, I. İstanbul Bienali

Ali Teoman Germaner üzerine ...

"- ... Uğraşımın özünde, görsel, bir dil olduğundan ve de insandan insana, insanca bir iletişim olduğundan kuşkum yok. Bu dille söylenen türkü özgün, yerel ve giderek evrensel, bir yanıyla güncel ve giderek olabildiğince daha geniş zaman dilimlerine seslenmeyi amaçlasa, en azından amaçlayabilse derim. Bu türküde neyin dile getirildiği denli dile getiriş biçimi de önem taşır, benim için. ..."

Ali Teoman Germaner, "Aloş'un Dedikleri", Sanat Çevresi, S.67, Mayıs 1984, s.5

"- ... Çok eskilerde, hafif görüntülü demir heykelcikler yapardı. Sonra tahtanın, demirin hakkını veren yontulara çalıştı. Uzun bir süre pişmiş topraktan ve azıcık uzakdoğu tadı olan yapıtlarla uğraştı.

Bugünlerde maden üzerine çalışıyor. Bakalım bu türü de nerelere dek götürecek."

Zühtü Müridoğlu, "Aloş İçin ...", Sanat Çevresi, S.67, Mayıs 1984, s.6; Zühtü Müridoğlu, "Aloş İçin ...", **Aksanat, Ali Teoman Germaner (Aloş) Heykel ve Desen Sergisi Kataloğu**, Aralık 1994, s. 5

"- ... Aloş, öğrencisine heykeline verdiği gibi, titiz, bıkmadan, usanmadan, kızmadan, sinirlenmeden uzun uzun emek verir. ..."

Tamer Başoğlu, "Aloş'la 30 Yıl ...", Sanat Çevresi, S.67, Mayıs 1984, s.8-9

"- ... Neler sergileyeceğini bilemiyorum bu sergisinde, ama biliyorum ki özgün kişilikli, sanata son derece saygılı yapıtlar olacaktır bu bizlere sunacakları. Verebileceğinin en iyilerini vermeyi amaçlamış olarak. ..."

Abdülkadir Günyaz, "İki Gerçek Sanatçı: Aloş ve Süleyman Saim Tekcan", **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.16

"- ... Yapıtlarında Sanat ve Zenaatı küçümsemeden birleştirdiği için (Arts and Crafts) hareketi ve Bauhaus'la da uslup olarak değil tutum olarak bir akrabalık kuruyor. ..."

Özer Kabaş, "Aloş İçin, Doku, Dokun ve Form", **Sanat Çevresi**, S.136, Şubat 1990, s.7

"- ... Kısaca, yaşam içersinde edindiğim duyumları, ihsasları, mesleğimin sınırları içersinde, heykelleştirmek ve temiz bir yorumla sunmak istiyorum."

Ali Teoman Germaner, "Masalsı Göndermeler", **Sanat Çevresi**, S.161, Mart 1992, s.40

"- ... Gözlem, duyarlılık, sabır, inanç, fantazi, malzemeye egemenlik... sonucu ortaya koyduğu yapıtları ile izleyici iletişim kuruyor. Sözünü geniş bir yelpaze içinde izleyiciye aktarıyor. Göndermeleri ile de, onu düşünmeye yönlendiriyor. ..."

Nur Nirven, "Aloş'un Heykelleri ve Fantazileri...", **Sanat Çevresi**, S.161, Mart 1992, s.41

"- ... Oluşturmaya çalıştığım, gerçeküstü bir görsel masal değil, düşsel bir ezgi peşinde değilim. Özünde insana değgin ve insanadır sözüm."

Ali Teoman Germaner, "Düşlediklerim, Söylediklerim ve Eylediklerimle İlgili, **Aksanat-Ali Teoman Germaner (Aloş) Heykel ve Desen Sergisi Kataloğu**, Aralık 1994, s.4; Ali Teoman Germaner, "Aloş'un Sanatına Değgin Düşündükleri", **Sanat Çevresi**, S.194, Mart 1992, s.23

Değerlendirme

Ali Teoman Germaner eserlerinde, kendi deyimiyle eline geçen malzemeyi değerlendirmiş, mermer, taş, pişmiş toprak, ahşap, bakır, bronz kullanmıştır.

Sanatçı 1960'lı yıllarda "Güneşe Övgü" gibi demirden çalışmalarının yanında, mermer ve taştan soyut kompozisyonlar da yapmıştır. Müze'de, bu yıllara ait mermerden yaptığı soyut çalışmalara örnek, (envanter numaraları 7143/207, 6809/173, 6215/159, 9724/430, 9723/429 olan) 5 adet eser vardır. Malzeme olarak demiri kullandığı eserlere herhangi bir örnek yoktur.

Germaner'in Müze koleksiyonunda, çamurdan, pişmiş topraktan "Zümrüt-ü Anka" gibi insanların ruhsal bunalımlarına ve korkularına hitap eden yarı mitolojik, yarı yabansıl soyut hayvan, ahşaptan kadın, bronzdan hayvan figürlerine ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.5

AYDIN AKDENİZ

24 Mayıs 1942 tarihinde Nazilli'de doğdu. 1952'de ailesiyle beraber İzmir'in Bayraklı semtine yerleşti. 1959'da Bayraklı İlkokulu'nu, 1962'de Bayraklı Ortaokulu'nu, 1966'da İzmir Karşıyaka Erkek Lisesi'ni bitirdi. 1966 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ne girdi. Heykel atölyesinde çalıştı. 1969 yılında Enstitü'den mezun oldu. Aynı yıl Kars Alpaslan Lisesi'ne resim-iş öğretmeni olarak atandı.

1970 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Öğrenim Genel Müdürlüğü adına, yurt dışında çeşitli dallarda ihtisas, master, doktora yapmak isteyenler için açılan seçme sınavını kazanarak Londra'ya gitti. City and Guilds Sanat Okulu'nda heykel, resim ve baskı resim sınıflarına katılarak 1972 yılının Haziran ayına kadar hazırlık okudu. 1972'de Londra'daki Saint Martin's Okulu'na kabul edildi. Bu okulda heykel, film ve video üzerine ihtisas yaptı. 1-25 Mayıs 1975 tarihinde, Londra'da, Serpentine Galeri'de yapılan video show'a "Me and I" adlı filmiyle katıldı. 1975 yılında eğitimini tamamlayarak yurda döndü.

1975-1978 yılları arasında Ordu Ulubey Lisesi'nde resim öğretmenliği, 1978-1980 yılları arasında İzmir Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde modlaj öğretmenliği, 1980 yılında kısa bir süre Kütahya Emet Lisesi'nde resim öğretmenliği yaptı. Aynı yıl Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tarihi Çevre Araştırma, Koruma, Restorasyon Bölümü'nde uzman olarak çalışmaya başladı. Bölümle birlikte Assos (Behramkale) kazılarına katıldı.

1980'de İzmir Eğitim Enstitüsü bahçesinde bir "happening" gerçekleştirdi.

1985 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı.

1988'de rahatsızlığı nedeniyle emekliye ayrıldı ve 7 Nisan 1991 tarihinde geçirdiği bir kalp krizi sonucu vefat etti (1).

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1968, XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1969, Sanat Tenkitçileri Cemiyeti, gençler arası yarışmalı sergi; XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1970, Dyo Resim Yarışması Sergisi; XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1972-1975, Saint Martin's Sanat Okulu'nun açtığı sene sonu sergileri

Değerlendirme

Müze koleksiyonunda, envanter numarası 7103/195 olan 1968 tarihli "Hera" adlı, figürü soyutlayarak çalıştığı bir eseri vardır.

1) Ayşe Çavuşoğlu, "Aydın Akdeniz Yaşamı ve Sanatı" (Basılmamış Diploma Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü, 1993), s.43-45

2.1.2.1.6

AYLA (Bulut) GÖRKEM

1942 yılında Ayvalık'ta doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Kars ve Çanakkale'de tamamladı. 1962'de İstanbul Fıstıkağacı Kız Lisesi'ni bitirdikten sonra, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Heykel Bölümü öğrencisi oldu. Hüseyin Gezer, Zühtü Müridoğlu, Şadi Çalık, Nusret Suman'ın talebesi olarak metal, ahşap, taş ve fresk atölyelerinde çalıştı. 1968 yılında Akademi'den mezun oldu.

1968 yılında, İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde restoratör olarak çalışmaya başladı. 1984 yılında, Kültür Bakanlığı Restorasyon ve Konservasyon Laboratuarı Müdürlüğü'ne geçerek, restoratör olarak çalışmaya devam etti. Taş, seramik, pişmiş toprak, maden gibi malzemelerden heykel, lahit, kapı gibi tarihi eserlerin restorasyonunu yaptı. 1989 yılında bu kurumdan emekli oldu.

Kişisel sergi açmayan sanatçı, öğrencilik yıllarında bazı karma sergilere katıldı (1).

Değerlendirme

Ayla (Bulut) Görkem, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü'nden mezun olduktan sonra heykel yapmamış, tarihi eserlerin restorasyonunda çalışmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan, envanter numaraları 7106/198 ve 6813/177 olan demir "Soyut Kompozisyon"ları, Akademi'de öğrenci iken metal atölyesinde yapmıştır.

1) Halenur Katipoğlu, **Ayla (Bulut) Görkem ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2.1.2.1.7

AYPERİ (Balkan) AKALAN

1928 yılında Ankara'da doğdu. 1946'da Erenköy Kız Lisesi'ni bitirdi.

1947 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Rudolf Belling'in atölyesinde eğitim gördü. Ali Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu ile çalıştı (1).

1950 yılında yapılan XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne katıldı (2).

1951'de Akademi'den mezun oldu (3). Aynı yılın Temmuz ayında evlendi ve bir süre sonra heykel çalışmalarını bıraktı.

1956-1973 yılları arasında tiyatro eleştirmenliği yaptı ve Akis, Milliyet gazetesi, Yön dergisi gibi yayın organlarına yazılar yazdı.

Halen İstanbul'da yaşamaktadır (4).

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, 50 Yılın Türk Resim ve Heykeli, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.177; Hüseyin Gezer, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.202; Halenur Katipoğlu, **Ayperi Balkan ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1950, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.177; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.202; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1950, XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1953, XIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Ayperi (Balkan) Akalan üzerine ...

"... Örneklerine baktığım zaman, kadından heykeltraş olmaz gibi geliyordu. Sonra bir gün gazetede Ayperi diye bir heykeltraşın Akademi'de Jeanne d'Arc'ı oynadığını okudum. Demek ki kadından da oluyor diye düşündüm... Son yıllarda Ayperi'nin heykeltraş olduğunu gördüm ve o zaman kararımı verdim, heykeltraş olacağım diye. ..."

Halenur Katipoğlu, **Füsun Onur ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Ayperi (Balkan) Akalan, Akademi'de öğrenci iken heykel yapmış, mezun olup evlendikten bir süre sonra heykel çalışmalarını bırakmıştır.

1950 yılında XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde yer alan "Bilge'nin Başı", sergi sonrası Müze'de kalmış, daha sonra 7346/218 envanter numarası ile kayda alınmıştır.

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

2.1.2.1.8

AYTAÇ (Marmara) KATI

1946 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İstanbul'da yaptı. 1963'de İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Şadi Çalık'ın öğrencisi oldu. 1968'de Akademi'yi bitirdi (1). Aynı yıl Ahmet Andiçen Yarışmasında Heykel dalında üçüncülük ödülünü aldı (2).

1970 yılında devlet bursu ile gittiği Paris'te, Ecole Nationale Superieure des Beaux Arts'da Prof. Cesar Atölyesinde ihtisas çalışmaları yaptı. 1974'te yurda döndü (3). Bir süre Ankara Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde görev yaptı (4).

1981 yılında XLII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi I. ödülü (5) ile 1983'te Mimarlar Odası "Sorunlarımız" adlı Görsel Anlatım Yarışması'nda mansiyon aldı.

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçılar Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.456; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.269; "Aytaç Marmara Katı", **2. İstanbul Sanat Fuarı Kataloğu**, 18-27 Eylül 1992; Tomur Atagök, **Cumhuriyet'ten Günümüze Kadın Sanatçılar Sergi Kataloğu**, İstanbul, 1993, s.92 Halenur Katipoğlu, **Aytaç (Marmara) Katı ile "Hayatı ve Sanatı konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.269; Ali Teoman Germaner, "Aytaç Marmara Katı'nın Heykelleri", **Aytaç Marmara Katı Heykel Sergisi Kataloğu**, İş Bankası Ankara Sanat Galerisi, 2-25 Mart 1992, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.269

5) **XLII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, 1981; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1983-1984 yıllarında Cezayir'de Ecole Nationale Superieure de Beaux Arts'da heykel ve desen dersleri verdi.

1988 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde sanatta yeterlik yaptı. Aynı yıl Gülhane Etkinlikleri kapsamında yapılan yarışmada Heykel dalında ikinci oldu.

1989-1994 yılları arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı.

1990 yılından günümüze Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyesidir.

1991 yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde doçent oldu. Aynı yıl Eskişehir Yunus Emre Anıtı'nı yaptı ve Kültür Bakanlığı "Türk Büyükleri Anıt" yarışmasında "İbn-i Sina" Anıt-Heykel Tasarım Birincisi oldu. Anıtı Çeşme'de uygulandı.

Ankara, Emek Yunus Emre Parkı'nda "Yunus Emre" Anıtı'nı yaptı.

1994'te Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü Başkanı, 1997'de de aynı yerde Profesör oldu. Çalışmalarına halen bu kurumda devam etmektedir (6).

Kişisel Sergileri

1988, Urart Sanat Galerisi, İstanbul

1992, İş Bankası Sanat Galerisi, Ankara

1996, Siyah Beyaz Sanat Galerisi, Ankara

6) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1967, XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1968, Ahmet Andiçen Sergisi; XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1981, XLII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1983, XLIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1984-1985, Goethe Enstitüsü "Gravür Sergisi", Cezayir

1985, ABD Büyükelçiliği'nin düzenlediği "Resim Sergisi", Cezayir

1989, Tem Sanat Galerisi "Resim-Heykel Sergisi", İstanbul; Kadıköy Kültür ve Sanat Merkezi "Resim-Heykel Sergisi", İstanbul

1990, Tem Sanat Galerisi "Heykel-Desen Sergisi", İstanbul

1991,Tem Sanat Galerisi'nin AKM'nde "Resim-Heykel Sergisi", İstanbul; Kazım Taşkent Galerisi, Anadolu Üniversitesi UGSYO Öğretim Üyeleri Sergisi, İstanbul; Lefkoşa'da Resim-Heykel-Seramik Sergisi, Kıbrıs; Milli Piyango Sanat Galerisi, Anadolu Üniversitesi UGSYO Öğretim Üyeleri Sergisi; 1. İstanbul Sanat Fuarı (Tem Galerisi), İstanbul

1992, 2. İstanbul Sanat Fuarı (Tem Galerisi ve Galeri Palet)

1993, Cumhuriyetten Günümüze Kadın Sanatçılar Sergisi, İstanbul Arkeoloji Müzesi

1994, 4. İstanbul Sanat Fuarı (Galeri Palet)

1995, Houston'da Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği Uluslararası Festival, ABD

Aytaç (Marmara) Katı üzerine...

"... Erişmek istediğim anlatım zenginliğine ayrıntılara girmeyen, ifadeli, yalın fakat içerikli, durağan fakat güçlü formsal ifadelerle ulaşmak isterim. ..."

Halenur Katipoğlu, **Aytaç (Marmara) Katı ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

"... Çağdaşlık adına moda olanı izlemekten yana da görünmüyor. Çalışmalarında da bu yaklaşımı açıkça okunuyor.

Uğraşındaki gelişim çizgisi, sert sapmalar göstermeksizin, tutarlı ve dengeli bir figür terbiyesine dayalı. İşlek, üretken bir biçimlendirme zevki söz konusu.

İşinde neyi ne zaman yapması gerektiğinin öteden beri ayırdında. Dürüst, temiz bir işçilikle, ayıklanmış, bulanıklığa yer vermeyen form anlayışı, uzun yıllara yayabildiği sabırlı bir araştırma tutkusu ve hiç te yapay olmayan, özgün nitelikte bir dizi çalışma. ..."

Ali Teoman Germaner, "Aytaç Marmara Katı'nın Heykelleri", **Aytaç Marmara Katı Heykel Sergisi Kataloğu**, İş Bankası Ankara Sanat Galerisi, 2-25 Mart 1992, s.-

Değerlendirme

Aytaç (Marmara) Katı'nın Müze koleksiyonunda, envanter numarası 6672/166 ve 6815/179 olan, Akademi'de öğrenci iken 1967-1968 yıllarında yaptığı iki adet alçı baş çalışması vardır.

Müze'de sanatçının Akademi'den sonra yaptığı insan figürünü soyutladığı bronz, alçı, alçı patine çalışmaları ile bronz baş ve büstlerine, mermer malzemeyle figürden yola çıkıp soyuta ulaştığı eserlerine ait hiç bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.9

BASRİ

Sanayi-i Nefise Mektebi'nin, Yervant Oskan'ın ilk öğrencilerindendir (1).

Müze koleksiyonunda, envanter numarası 7907/293 olan, Osmanlıca 1914-1915 (1330) tarihli ve "Basri" şeklinde imzalı, "Yukarı Bakan Genç" adlı alçı bir rölyefi bulunan bu heykeltraş hakkında, yaptığımız araştırmada detaylı herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Değerlendirme

Sanayi-i Nefise Mektebi'nde heykel öğrencisi olan Basri hakkında, detaylı bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Öneri: Sanatçıya ait herhangi bir çalışma tesbit edilirse, Müze bu eserleri koleksiyonuna almak için çalışmalıdır.

1) Adnan Çoker, **Osman Hamdi ve Sanayi-i Nefise Mektebi**, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1983, s.51

2.1.2.1.10

BURHAN ALKAR

1928 yılında Filibe'de doğdu. 1951'de Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nü bitirdi. 1958'de aynı kurumun asistanlık sınavını kazanarak, öğretim elemanı oldu (1).

1960 yılında Fransızların bursu ile Paris'e gitti. Julian Akademisi'nde heykeltraş Mougène'nin atölyesinde çalıştı.

1961-1965 yılları arasında devlet bursu ile Académie des Beaux-Arts'da Leyque'in heykel atölyesinde ihtisas yaptı. Okulun sene sonu konkurlarından bir mansiyon, üç birincilik aldı.

1965 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde modlaj öğretmeni olarak çalışmaya başladı, heykel eğitimi verdi.

1968'de ODTÜ fizik anfisi için açılan yarışmada ödül, Kızılay gökdeleni için açılan yarışmada ise III. ödülü aldı.

1973'te Urfa Atatürk Anıtı'nı yaptı. Aynı yıl Erzurum Aziziye Anıtı Yarışmasında I. ödülü aldı ve 1975'te anıtı uygulandı.

1977'de Ankara'da, Sakarya Yaya bölgesi için açılan heykel yarışması sonucu, "Barış" ve "Atılım" heykellerini gerçekleştirdi (2).

1) Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.30; Mehmet Yılmaz, "Kültür-Sanat: Alkar ile Heykelleri Üzerine Söyleşi", **Siyah Beyaz**, 28 Mayıs 1996, s.10; Halenur Katipoğlu, **Burhan Alkar ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1977 yılında emekli olduktan sonra Ankara'da, atölyesinde çalışmalarına devam etti (3). 1981 Atatürk Orman Çiftliği Tarımcı Atatürk Anıtı, 1983'te Ankara Seymenler Anıtı, 1986'da ODTÜ Gençlik Anıtı yarışmalarında I. ödülü aldı ve çalışmaları uygulandı.

1986'da Çankırı Karatekin Anıtı'nı yaptı.

1987'de TBMM Egemenlik Anıt Yarışması'nda mansiyon aldı ve çalışması Turhal'da uygulandı.

1988'de Adana Çukurova Üniversitesi Atatürk Anıtı, 1989 TMO Genel Müdürlüğü Hasat Sonu Anıtı yarışmalarında I. ödülü aldı ve çalışmaları gerçekleşti.

Kendi atölyesindeki serbest çalışmalarının dışında, altı dalda (Resim, Heykel, Seramik, Baskı resim, Fotoğraf, Vitray) plastik sanatlar eğitimi verilen, kuruluşunda katkısı olduğu Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü Plastik Sanatlar Uygulama Merkezi'nde beş yıl süreyle bir grup sanatsevere ders verdi. Merkez 1993 yılında kapatılınca, kurulan başka bir atölye ile kendi atölyesinde bu öğrencilerle, heykel derslerine devam etmektedir.

1993'de Turhal Anadolu Uygarlıkları, 1996'da Ankara Üniversitesi Atatürk ve Gençlik, 1997'de Batıkent Atatürk anıtlarını yaptı (4).

3) Mehmet Yılmaz, a.g.y., s.10; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

4) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Kişisel Sergileri

1989, Şekerbank Sanat Galerisi, Ankara

1993, Esbank Sanat Galerisi, İzmir; G.S. Galerisi, Aydın

1995, Esbank Sanat Galerisi, İzmir; Didim Sanat Galerisi; Magnezya Sanat Galerisi, Söke

1996, Galeri Selvin, Ankara

1997, Talih Kuşu Galerisi, Ankara; İş Bankası Erenköy Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1960, XXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1966, XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1967, XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1969, XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1971, XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Burhan Alkar üzerine ...

"... Anıt çalışmalarında en heyecan duyduğum an ön hazırlık (çizim ve maket) aşamasıdır. Bir dolu araştırmayı, seçeneği içerir bu aşama. Jürinin üzerinde karar verdiği maketin istenen büyüklüğe uygulanması aşamasında ise üzülerek belirteyim ilk heyecanın aktarımı pek mümkün olmamakta. Sadece bununla kalmıyor. Ne kadar dikkat ederseniz edin, uygulama aşamasında oranlarda oynamalar olur. Sıralayalım: Kil, negatif alçı kalıp, polyester pozitif, bronz döküm ve parçaların kaynatılması. Her aşamada kayıplar olur. Maketten sonraki her aşama, teknisyenlerin işi aslında. Ne yazık ki Türkiye'de buna olanak yok. Her aşamasında benim elim var. Maketle oranladığında en az kayıp veren sanatçı benim Türkiye'de. ..."

Mehmet Yılmaz, "Kültür-Sanat: Alkar ile Heykelleri Üzerine Söyleşi", **Siyah Beyaz**, 28 Mayıs 1996, s.10

Değerlendirme

Burhan Alkar genellikle, figüratif ve figürü soyutlayarak çalışmıştır. Az da olsa, soyut çalışmaları da vardır.

Kadın, aşk, barış, anne ve çocuk, müzisyenler gibi çeşitli temaları, formları, önceleri seramik olarak işlemiş, şimdi ise mum döküm tekniğiyle bronz olarak çalışmaktadır.

Müze koleksiyonunda bulunan, envanter numarası 7105/197 olan 1968-1969 tarihli "Anne ve Çocuk" adlı eseri, sanatçının ilk dönem çalışmalarındandır. Koleksiyonda, 1970-1990'lı yıllara ait ne seramik, ne bronz hiçbir çalışması yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.11

BURHAN DURUPINAR

Müze koleksiyonunda envanter numarası 2009/54 olan, Güzel Sanatlar Akademisi Müdürlüğü'nden alınan, Haziran 1939 tarihli, Burhan Durupınar imzalı, profilden kadın başı olarak taşa işlenmiş bir rölyef vardır.

Yaptığımız araştırma sırasında Burhan Durupınar'a ait detaylı bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Kamil Sonad, kendisinde bulunan Akademi'nin heykel atölyesinde bir çalışma anını gösteren fotoğrafta, Burhan adlı bir öğrenciden bahsetmiştir (1). Bu öğrencinin Burhan Durupınar olduğunu düşünerek, Durupınar'ın 1930'lu yılların sonu 1940'lı yılların başında, Akademi Heykel Bölümü'nde, Rudolf Belling'in öğrencisi olduğunu, Müze'deki eserin öğrenci çalışması olarak Akademi'de bulunduğunu sanmaktayız.

1) Halenur Katipoğlu, **Kamil Sonad ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1997

2.1.2.1.12

BÜLGÂN (Kerimoğlu) LUMİNİ

1959 yılında Üsküdar, İstanbul'da doğdu (1). Orta öğrenimini Bahçelievler Lisesi'nde tamamladıktan (2) sonra, 1975'te Bakırköy Lisesi'ni bitirdi (3).

1977'de İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Hüseyin Gezer ve Şadi Çalık'ın öğrencisi oldu. 1982 yılında Akademi Heykel Bölümü'nden "Üstün Başarı Ödülü" ile diploma aldı.

1984'te, İtalyan hükümetinin sanat bursu ile artistik araştırma ve incelemeler yapmak üzere İtalya'ya gitti. Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'nde Vincenzo Bianchi ile heykel çalıştı.

1985 yılında Floransa 12. Uluslararası Santa Croce Grafik Ödülü'nü aldı.

1989'da Floransa, Ponte Vecchio'da açıkhava heykel sergisine katıldı ve Antonio Berti birincilik ödülünü kazandı.

1990 yılında Tino di Camaino ve göz anatomisi üzerine tez hazırlayarak Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirdi. Halen Floransa'da yaşamakta ve çalışmalarını serbest olarak sürdürmektedir (4).

1) Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.295

2) Halenur Katipoğlu, **Bülgân Kerimoğlu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

3) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.295; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Kişisel Sergileri

1984, Resim ve Grafik Sergisi, Galeri Anziché, Floransa

1994, Çatalca Belediyesi 2. Erguvan Şenliği kapsamında

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1978, Sanat 78, Atatürk Kültür Merkezi, İstanbul

1980, XL. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara

1981, 1. Günümüz Sanatçıları Sergisi, İstanbul

1982, 2. Günümüz Sanatçıları Sergisi, İstanbul

1983, Mimarlar Odası "Sorunlarımız" Sergisi, İstanbul; 18. Avrupa Konseyi Anadolu Medeniyetleri Sergisi, Çağdaş Türk Sanatı Sergisi, Arkeoloji Müzesi, İstanbul

1984, Yeni Eğilimler Sergisi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul

1985, Laboratorio di Giovani Artisti, Palazzo di Guelfa, Floransa; 12. Uluslararası Croce Sergisi, Floransa

1986, Montecarotto "Mail Art" Bölümü, "Ex Libro Pacis" Projeleri Sergisi, Montecarotto; Floransalı Sanatçılar Karma Bahar Sergisi, Galleria 14, Floransa

1987, MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri ve Öğrencileri Karma Sergisi, Eskişehir; Yaratıcı Türk Kadını Sergisi, AKM İstanbul

1989, Expo Arte 89, Bari; Contro Azione, Interventi di Scultura, Monteriggioni; Heykeltraş Antonio Berti onuruna düzenlenen Ponte Vecchio Açıkhava Heykel Sergisi

1992, Sixth Annual International Exibition and sale of Miniature and small format Art, Toronto, Kanada

Bülgân (Kerimoğlu) Lumini üzerine ...

"... Diploma sınavlarında ortaya koyduğu yapıtı, jürice parasal başarı ödülüne değer bulundu. ..."

Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.295

Değerlendirme

Ekspresif-figüratif nitelikteki heykel çalışmalarını, Ortaçağ resim ve heykel tekniği üzerine yaptığı araştırmalardan kaynaklanan polikrom heykelleriyle sürdürdü. Son yıllarda polikrom çalışmalarına paralel olarak, yeni malzeme ve ifade arayışlarına, gelişmiş bilgisayar sistemlerinde Ray Tracing tekniği ile virtuel espasta üç boyutlu projelerle devam etmektedir.

Müze koleksiyonunda bulunan 8657/403 envanter numaralı, "Umut" adlı 1982 tarihli mezuniyet çalışması, sanatçının geleneksel malzeme ile figüratif uygulamalarına bir örnektir.

Koleksiyonda, polikrom heykelleri ile Ray Tracing tekniğini kullanarak hazırladığı projelerine ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.13

CENGİZ ÇEKİL

21 Ağustos 1945 tarihinde (Niğde) Bor'da doğdu (1). Bor, Cumhuriyet İlkokulu'nu bitirdi. Bir süre İvriz İlköğretmen Okulu'nda (Ereğli/Konya) okuduktan sonra, geçtiği Kazım Karabekir İlköğretmen Okulu'nda, 1963 yılında orta öğrenimini tamamladı.

1965'te Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ne girdi. Burhan Alkar'dan heykel, Adnan Turani ve Mustafa Tömekçe'den resim, Nevzat Akoral'dan baskı resim, Mürşide İçmeli'den grafik tasarım, Kayıhan Keskinok'tan form ve inşa dersleri aldı (2). 1968 yılında Enstitü'den mezun oldu.

1970'te Paris Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts'a girdi (3). Etienne Martin'nin öğrencisi oldu, heykel çalıştı. 1974'te heykel bölümünden mezun oldu. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı bursuyla ihtisas yapmak üzere bulunduğu 1970-1975 yılları arasında, Sarkis Zabunyan'ın çalışmalarından ve eleştirilerinden de yararlandı.

1975 yılında yurda döndü. 1976-1978 yılları arasında İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'nde heykel öğretmenliği yaptı (4).

1) Toplu Sergi Broşürü, İzmir-Türk Amerikan Derneği, 1987, s.-; 9. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Kataloğu, İstanbul, 1988, s.-; 14. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Kataloğu, İstanbul, 1988, s.54; Tomur Atagök, Büyük Sergi 2 Kataloğu, İstanbul, 1990, s.114; Kaya Özsezgin, Türk Plastik Sanatçıları (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.101; Halenur Katipoğlu, **Cengiz Çekil ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) 9. a.g.k., s.-; 14. a.g.k., s.54; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.101; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1978'de Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne heykel asistanı olarak atandı. 1982 yılında "Zühtü Müridoğlu ve Sanatı" konulu tezini tamamladı. YÖK'ün oluşmasıyla Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlanan fakülteye öğretim görevlisi olarak atandı. Halen aynı kurumda doçent olarak görev yapmaktadır (5).

Kişisel Sergileri

1975, Réorganisation pour une Exposition, Paris

1978, Ele Geçirilmiş Mektuplar, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1986, Düzenleme No:2, Türk Amerikan Derneği, İzmir

1994, Sergileme/Yerleştirme, Şantiye Sanat Galerisi, İzmir

1996, Yerleştirme 96, İletişim Sanat Galerisi, İzmir

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1974, Salon de Mai (Mayıs Salonu), Paris

1975, Salon de Mai (Mayıs Salonu), Paris

1976, Arkeoloji Müzese Açıkhava Sergisi, İstanbul; Yılın Genç Sanatçısı Yarışmalı Sergisi

1977, Arkeoloji Müzese Açıkhava Sergisi; I. İstanbul Sanat Bayramı Yeni Eğilimler Sergisi, İstanbul

1980, "Ters Görüntü", İzmirli Sanatçılar Karma Sergisi, İzmir; "Bir Başka Sanat" Joseph Beuys'un anısına, İzmir; TBMM "Çağdaş Plastik Sanatlar Sergisi", Ankara; Öncü Türk Sanatından Bir Kesit, AKM, İstanbul

1987, Toplu Sergi, Türk-Amerikan Derneği, İzmir; IV. Öncü Türk Sanatından Bir Kesit, AKM, İstanbul

5) 9. a.g.k., s.-; 14. a.g.k., s.54; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.101; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1988, Toplu Sergi 88, Türk-Amerikan Derneği, İzmir; V. Öncü Türk Sanatından Bir Kesit, Hareket Köşkü, İstanbul; 9. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi, İstanbul

1989, 10 Sanatçı 10 İş : A, AKM, İstanbul

1990, 8 Sanatçı 8 İş: B, AKM, İstanbul; Büyük Sergi 2, İstanbul

1991, İstanbul I. Sanat Fuarı, İstanbul; LII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara

1992, 10 Sanatçı 10 İş : C, AKM, İstanbul

1995, Gar Sergisi, Ankara; Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Elemanları Sergisi,İzmir; IV. Uluslararası İstanbul Bienali, Aya İrini, İstanbul

Cengiz Çekil üzerine ...

"Ölüm ihraç edilebilir; ancak, en gelişmiş düşünce ve araçlarla da olsa, ölüm herkese dairdir. Hayat savunulabilir; taşla, tahtayla, briketle, naylonla, beyinle, bedenle ve elle. Hayat kurulabilir; yerlerle, yerlerde ve yerleşerek. Çünkü; ölüm kadar hayat da herkese dairdir."

Cengiz Çekil, "Yerleşme-II", **5. Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergi Broşürü**, İstanbul, 1988, s.-

SANATÇININ TÜRKÜSÜ

Resmimi kim almış, neden almış, nereye asmış,

Ben nerden bileyim.

Resmimi kimden almış, kime satmış, yüzde kaçla

Ben nerden bileyim.

Resmimi kaça satarım, bir onu biliyorum.

GALERİCİNİN TÜRKÜSÜ

Ben nerden bileyim resmin ne olduğunu?

Bilen kimdir, ben nereden bileyim?

Hiç bilmiyorum resmin ne olduğunu.

Resim kaça satılır, bir onu biliyorum.

İZLEYİCİNİN TÜRKÜSÜ

Ben nereden bileyim resmin ne olduğunu?

Bilen kimdir, ben nereden bileyim?

Hiç bilmiyorum resmin ne olduğunu.

Resim kaça alınır, bir onu biliyorum."

Cengiz Çekil, B. Brehcht'in bir şiirinden uyarlama [Ernst Fischer, Sanatın Gerekliliği, Çev.: Cevat Çapan, İstanbul, 1968, s.87] (Düzenleme No:5), **5. Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergi Broşürü**, İstanbul, 1988, s.-

Değerlendirme

Cengiz Çekil, geleneksel malzeme ve teknikler yerine briket, floresan, elektrik gibi malzemeler kullanarak "Düzenleme", "Yerleştirme"lerle zihinsel bir imge yaratmaya çalışmaktadır.

Müze koleksiyonunda bulunan, 9184/420 envanter numaralı, 1988 tarihli, "Süreklilik" adlı eseri kavramsal çalışmalarına bir örnektir. Müze'nin az sayıdaki çağdaş eserlerinden biridir.

Öneri: Gerçekleştirdiği kavramsal çalışmalar veya bu çalışmalar veya diaları diaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.14

EDİBE SUBAY

Yaptığımız araştırma sırasında, Müze koleksiyonunda, 7347/219 envanter numaralı "E.S" şeklinde imzalı, Müze'de kalmış öğrenci çalışmalarından alçı "Kadın Başı" nın heykeltraşı olan Edibe Subay hakkında, herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.1.2.1.15

ERNUR TÜZÜN

1938 yılında (Mut) Mersin'de doğdu. 1963'te İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi (1).

1965'te Denizli, İstiklal Savaşı Anıtı yarışmasında II. ödülü aldı (2).

1965-1966 yılları arasında, altı ay Almanya'da Prof. Herbert Baumann'ın atölyesinde çalıştı (3).

1966'da XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisine katıldı (4). Aynı yıl Akademi Portre Yarışmasında I. ödül, 1967'de Sanat Yarışmasında I. ödül ve Akademi rölyef yarışmasında mansiyon aldı (5).

1968 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin Yüksek Heykel Bölümü'nden mezun oldu (6).

1970 sonlarında gittiği Paris'te, özellikle 1971-1974 yılları arasında Etienne Martin'in atölyesinde çalıştı (7).

1986 yılında Mersin'de vefat etti (8).

1) Halenur Katipoğlu, **Yıldız Tüzün ile kardeşi Ernur Tüzün'ün "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**,1997

2) Nusret Suman, **İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü Başkanı sıfatıyla, Ernur Tüzün için 26 Şubat 1968 tarihinde verdiği yazı**

3) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, Ankara, 1966

5) Nusret Suman, **a.g.y.**, 1968

6) Nusret Suman, **İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü Profesörü sıfatıyla, Ernur Tüzün için 14 Ekim 1969 tarihinde verdiği yazı**; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

7) Etienne Martin, **Paris Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Atölyesi profesörü ve şefi sıfatıyla, Ernur Tüzün için 26 Şubat 1974 tarihinde verdiği yazı**

8) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Ernur Tüzün üzerine ...

"Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü mezunu Ernur Tüzün yetiştiği sanat dalında bu güne kadar tatbikat atölyelerinde çalışma ve araştırmalarına devam etmiş, öğretim elemanı olmak üzere Avrupa sınavlarında da başarı göstermiştir. ..."

Zühtü Müridoğlu, **Yüksek Heykel Bölümü Başkanı sıfatıyla, 8.6.1970 tarihinde Milli Savunma Bakanlığı'na sunulmak üzere yazdığı rapor**

"... Ernur, çalışkan, çok istidatlı ve araştırıcı bir sanatçı ve iyi bir arkadaştır. Ernur'un Akademi öğretim görevlileri arasına katılması Akademi için bir kazanç olacaktır. Öğrenci bulunduğu sıralarda açılan bir çok yarışmalarda birincilik ödülü kazanmış ve atölye çalışmalarıyla daima dikkati çekmiştir. ..."

Nusret Suman, **İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü Profesörü sıfatıyla, Ernur Tüzün için 14 Ekim 1969 tarihinde verdiği yazı**

"[Paris'teki Türkiye Büyükelçiliği Kültür Ataşesi'ne hitaben:] ... Ben Etienne Martin Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Atölyesi profesörü ve şefi olarak, Ernur Tüzün'ün 1971 yılından beri atölyemde çalıştığını bildiririm.

Çalışması mükemmeldir ve bursunun uzatılması gerekmektedir. ..."

Etienne Martin, **Paris Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Atölyesi profesörü ve şefi sıfatıyla, Ernur Tüzün için 26 Şubat 1974 tarihinde verdiği yazı**

"... proporsiyonda eğer amaç deforme etmekse bu hedefin kararlılığı etkili olmalı. Bu olgunun üzerinde ısrarla durmalıyız. ...

...el alışkanlığı kazanmadık, sanatı tanıyalım ki, alıştığımız yöntemlerin etkisi ve baskısı olmasın. ..."

Ernur Tüzün, **Yıldız (Kayı) Tüzün'de bulunan notlarından**

"Ernur son derece insancıl, aydın, çalışkan ve açık sözlü bir yapıya sahipti. Açık sözlülüğünden dolayı Akademi çevresinde hep tepki görmüştür. Ama o insanı her zaman sevmiş, çalışmalarında hep insana yer vermiştir.

Akademi yıllarından sonra gittiği Paris'te yine insan konularını işlemiştir. Kendisine özgü, içinden dışarıya taşan bir anlatımı vardı.

Çamur üzerinde çalışan ellerini bir müzisyenin klaviyenin tuşları üzerinde dolaşan ellerine benzetmek mümkündü. Bir saatlik bir zaman içinde, bir topluluk önünde bir insan başı meydana getiren Ernur, o insanın iç dünyasını çamura yansıtırdı. ..."

Halenur Katipoğlu, **Yıldız Tüzün ile "Ernur Tüzün'ün Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Ernur Tüzün, figüratif çalışmıştır. Büstler ve aile hayatını canlandıran grup çalışmaları yapmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan 6186/150 envanter numaralı, 1966 tarihli "Ressam Zehra" Başı adlı çalışması büstlerine bir örnektir. Grup çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, ailesinden temin edilebilir.

2.1.2.1.16

FERİT ÖZŞEN

1943 yılında Taşkent'te, Konya'da doğdu (1). 1963'te Konya Erkek Lisesi'ni bitirerek İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne girdi (2) ve Ali Çelebi'nin öğrencisi oldu (3). 1964'te Akademi'nin Heykel Bölümü'ne geçerek Hüseyin Gezer'in öğrencisi oldu.

1965 ve 1967 yıllarında, Ahmet Andiçen yarışmasında, heykel dalında I. ödülü aldı (4).

1968-1969 yılında Avusturya hükümetinin bursuyla Viyana Akademisi'nde Fritz Wotruba Atölyesi'nde çalıştı (5).

1970'de Erbaa (Tokat), 1971'de Menemen (İzmir) Atatürk anıtlarını yaptı (6).

1971 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nden mezun oldu (7). 1971-1977 yılları arasında Akademi'nin Metal

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.229; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.261; **Ferit Özşen "Onlar..." Bronz Heykel Sergi Kataloğu**, Cumalı Sanat Galerisi, 1992, İstanbul; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.264; **MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergi Kataloğu, İMKB**, İstanbul, 1996; **Ferit Özşen Heykel Sergisi Kataloğu, Galeri B**, 1997; Halenur Katipoğlu, **Ferit Özşen ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) MSÜ GSF, a.g.e., s.152; İMKB, a.g.k.; Galeri B, a.g.k.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

3) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

4) Galeri B, a.g.k.

5) MSÜ GSF, a.g.e., s.152; İMKB, a.g.k.; Galeri B, a.g.k.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) Galeri B, a.g.k.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

7) MSÜ GSF, a.g.e., s.152; Galeri B, a.g.k.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Atölyesi'nde asistanlık yaptı (8).

1972'de Malkara (Tekirdağ) Anıtı'nı, Gaziosmanpaşa Atatürk Heykeli'ni (İstanbul), 1973'te Hakkari Atlı Atatürk, Akıntıburnu (İstanbul) "Yağmur" heykellerini, Kahramanmaraş Kurtuluş Anıtı'nı yaptı.

1976'da Tuborg "Fahrettin Altay Paşa" Büst Yarışması I. ödülü, Kıbrıs Girne Anıt Yarışması III. ödülünü aldı (9).

1977 yılında Heykel Bölümü'nde sanatta yeterliliğini tamamladı ve "Heykel Sanatında Ritm ve Çağdaş Uygulamanın Getirdiği Boyutlar" konulu tezini hazırladı (10).

1978'de Köroğlu Heykel Yarışması (Bolu) I. ödülünü aldı. Aynı yıl mum yok etme (cire perdue) yoluyla bronz dökümü konusunda araştırma yapmak üzere, Almanya'ya giderek Münih Akademisi'nde ve özel atölyelerde çalıştı. Dönüşünde, Akademi'de döküm atölyesinin kurulmasını yönetti. Bu arada rahatsızlığı sebebiyle dökümcülüğe devam edemeyen Hayrettin Kocaer'in Topçular'daki atölyesini, 1979'da devraldı. Bir öğrenci ile ortaklık kurarak bu atölyeyi mum yok etme tekniğine göre donattı, faaliyete geçirdi. Böylece ülkemizde bu teknikle çalışan ilk bronz heykel döküm atölyesini kurmuş oldu (11).

1980'de Atlı Köroğlu Anıtı (Bolu), Elmadağ (Ankara), 1981'de Büyükçekmece (İstanbul) Atatürk heykelleri ile Erzurum 100. Yıl Anıtı'nı yaptı.

1984'te Tuzla Deniz Harp Okulu Atatürk Anıtı Yarışmasında mansiyon, Ankara Atatürk Merkezi Kurtuluş Savaşı ve İnkılabları Müzesi

8) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) Galeri B, **a.g.k.**

10) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.264; Galeri B, **a.g.k.**; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Kabartmaları Yarışması, 1988'de Ankara Merkez Bankası Genel Müdürlük Binası Rölyef Yarışması, 1992'de Büyük Efes Oteli Kongre Salonu Giriş Holü Yuvarlak Duvar Panosu Yarışması, Büyük Efes Oteli Kongre Salonu. 3.50 kotlu Su Oyunlu Plastik Yarışması I. ödüllerini aldı.

1982'de Zeynep Kamil Hastanesi Atatürk Heykeli, Ankara İstatistik Enstitüsü 100. Yıl Panosu, 1983'te Mekke'ye "Hallaç" heykeli, 1984'te Mekke'ye "İhramlı Hacı", "Geometri" heykelleri, 1985-1987 arasında Ankara Atatürk Merkezi rölyefleri, 1988'de Ürgüp Atatürk Heykeli, Ankara Merkez Bankası Genel Müdürlük Binası Rölyefi, 1989'da Bolu'da "İzzet Baysal" Heykeli, Adana'da Seyhan Oteli Lobi rölyefi, 1990-1991 arasında Cumhurbaşkanlığı Resepsiyon Salonu rölyefi, 1992'de Büyük Efes Oteli'ne Kongre Salonu rölyefi ve "Duş Yapan Kadın" heykeli, 1993'te Avşa'ya "Balıkçı", "Ağlayan Kadın" heykelleri, Şanlı Urfa'da Atatürk Barajında İş Kazasında Ölenler Anıtı, Heybeliada'ya Yesari Asım Ersoy Büstü, Ankara'da Uğur Mumcu Anıt Mezarı'nı yaptı (12).

1994 yılında doçent oldu (13).

1995'te İstanbul Menkul Değerler Merkezi'ne "Gebe", İzmit'te "Kibele Çeşmesi", 1996'da Antalya'ya "İki Figür", Kanagawa'ya (Japonya) "Yağmur" heykellerini yaptı.

1996'da Çanakkale Zafer Anıtı Rölyefleri Yarışmasında I. ödülü aldı (14).

Halen MSÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nde öğretim üyesidir (15).

12) Galeri B, a.g.k.

13) MSÜ GSF, a.g.e., s.152

14) Galeri B, a.g.k.

15) MSÜ GSF, a.g.e., s.152; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Kişisel Sergileri

1992, Cumalı Sanat Galerisi, İstanbul

1994, Falez Otel Galerisi, Antalya

1995, Beyoğlu Vakko Sanat Galerisi, İstanbul; Vakko Sanat Galerisi, Ankara

1996, Plaza Gallery, Tokyo, Japonya

1997, Galeri B, İstanbul

Katıldığı Sergilerinden Seçmeler

1967-1973, Devlet Resim ve Heykel Sergileri

1969, Mehmet Aksoy'la, Darüşşafaka Sanat Galerisi

1970, Burhan Uygur'la, Harbiye Sanat Galerisi

1970-1974, Heykeltraşlar Derneği Sergileri

1973, DGSA 90. Yıl, İstanbul; Genç Sanatçılar Karma Sergisi, Amerikan Kültür Merkezi, İstanbul

1975, Middeheim Açıkhava Sergisi, Anwers, Belçika

1975-1977, Arkeoloji Müzeleri Açıkhava Sergileri, İstanbul

1980, Galata Sanat Galerisi, İstanbul

1981, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul

1982-1983, Armo Sanat Galerisi, İstanbul

1983, Anadolu Uygarlıkları Sergisi, İstanbul

1984, TBMM Çağdaş Plastik Sanatlar Sergisi, Ankara

1985, Tanbay Sanat Galerisi, Ankara

1986, Atatürk Büstleri ve Heykelleri Sergisi, YÜ, İstanbul

1986-1987, Muğla Sanat Şenliği

1989, Osaka ABC International Art Contest, Japonya; Son Dönem Türk Sanatında Retrospektif Bir Kesit, Galeri Beytem, İstanbul

1990, MSÜ GSF Öğretim Kadrosu, Kadıköy Belediyesi Sanat Galerisi; Türkische Kunst Heute-MSÜ, Kassel, Almanya; Budapeşte 8. Heykel Trianeli, Macaristan

1991, "Çekmeceler" ve "Atlar" Sergileri, MD Sanat Galerisi, İstanbul

1993, Yontu Dünyamızdan - I (Zerrin Bölükbaşı ve Yavuz Görey ile), Almelek Sanat Galerisi, İstanbul; Heykel Sergisi, Kare Sanat Galerisi, İstanbul; I. Hadi Bara Granit Heykel Sempozyumu, Avşa, Balıkesir

1994, Öğretim Üyeleri Derneği Sergisi, İstanbul; 10. Yıl Sergisi, Mine Sanat Galerisi, İstanbul

1995, Heykel Sergisi, Kare Sanat Galerisi, İstanbul

1996, Yaz Sergisi 8, Mine Sanat Galerisi, İstanbul; Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi, İMKB; Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi, Emlakbank, Ankara

1997, "Field-Work", Fujino, Japonya

Ferit Özşen üzerine ...

"... Ferit Özşen, Akademi'ye başladığı 1964 yılından bugüne yaşamını heykel üzerine kurmuş, kendisini genç kuşakların yetişmesine adamış bir sanatçımız.

Sanat yaşamının ilk dönemlerinde demir ve bakır kullanarak yaptığı non-figüratif işleri, daha sonra bronz çıplak kadınları ve ayrıca anıt heykelleriyle tanıyor heykel izleyicisi onu.

Hangi malzemeyi kullanırsa kullansın yapıtlarındaki yetkin teknik ustalığını izleyicisine aktaran sanatçının, heykelde ritm konusunda araştırmaları var. ..."

Nilüfer Ergin, "Ferit Özşen'in Vakko'daki Heykel Sergisi Üzerine...", Sanat Çevresi, Mart 1995, S.197, s.48

"... Field-Work adını verdikleri bir program çerçevesinde yurt içinden ve yurt dışından sanatçı ağırlayıp heykeller yaptırıyorlar.

Ben de orman yoluna bir heykel yaptım. Yöre aşırı yağmurlu olduğundan, İstanbul Akıntı Burnu'nda çürüyüp ölen (ve yerine daha iyi malzemeyle yenisini yapmak istememe rağmen, yaptırılmayan) YAĞMUR adlı heykelimin, biraz değişiklikle yenisini yaptım. ..."

Feriha Büyükünal, "Japonya'dan Mektup Var", **Sanat Çevresi**, Ocak 1997, S.219, s.56

"... Küre biçiminin 9 aylık hamile bir kadının karnına dokunmuştum; cam gibi parlak-sert, sıcak ve küresel doğa harikası içindeki varlıkla birlikte beni çok etkiledi. Hamile kadınlar çizdim. Heykeller yaptım. Giderek kollar ve bacaklar yok oldu. Küre salt bir biçim olarak elimde kaldı. Üreme ve bereket sembolü olarak kullandım onu. Tıpkı ön Asyanın mutlak bereket tanrıçası Kibele gibi. Sonradan yaptığım seriye Kibele serisi dedim. Küreyi veya küre parçasını bir yerinden yararak içindeki değerli nesneyi kontrast bir biçim olarak çıkarttım. ..."

Adnan Çoker, "Adnan Çoker'in Evinde Ferit Özşen ile Bir Söyleşi", **Ferit Özşen Heykel Sergisi Kataloğu, Galeri B**, 1997, s.-

Değerlendirme

Ferit Özşen, sanat yaşamının ilk dönemlerinde, akademik çalışmalarının yanında, demir ve bakır kullanarak "Göz", "Güneş" gibi soyut, konstrüktivist çalışmalar, negatif/pozitif formlar yapmıştır. Daha sonra özellikle bronzdan kadın figürleri çalışmış, hamile kadın ve doğum olayını işlemiştir. Bu olaydan yola çıkarak küresel, soyut çeşitlemeler yapmıştır. Küreden salt geometriye geçmiş ve şimdi geometrik formlarla organik formları beraber çalışmaktadır.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası 7800/257 olan 1975 tarihli "Dar Kapı" adlı eseri, sanatçının ilk dönemlerinde yaptığı soyut, konstrüktivist çalışmalarındandır.

Müze'de, "negatif/pozitif", "Göz", "Güneş" gibi soyut çalışmalarına, figüratif çalışmalarına, daha sonra işlediği "Doğum" teması ile ilgili (figüratif ve soyut) çalışmalarına, salt geometrik çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.17

FUAD MENSİ DİLEKSİZ

1880 yılında (Tilkilik) İzmir'de doğdu. Tilkilik Teshiliye İlkokulu, Mezarlıkbaşı Rüştiyesi (Ortaokul) ve İzmir Sultani İdadisi'nde (Lise) okudu. Evinde özel derslerle Arapça, Farsça öğrendi ve Türk çocuklarına yasak olan Frenk Mahallesi Fransız Frerler Okulu'na birbuçuk yıl devam etti.

Yedi yaşından beri resim ve heykel yapan Fuad Mensi, bir süre sonra İzmir'in levanten kesimlerinden sanatçı dostlar buldu ve onların teşviki ile sanat çalışmalarına devam etti. Babasının resim ve heykel yapmaması konusundaki baskılarına dayanamayarak, 14 Mayıs 1904 tarihinde Mesajeri Maritime kumpanyasına ait bir gemi ile Fransa'ya kaçtı.

Paris'te Despieau'ya çıraklık yaparken hocasının ölümü üzerine Victorio Markuchi'nin talebeleri arasına girdi. 1906 yılında Marsilya'da bir atölye açtı ve Berlin'e davet edildi. Daha sonra Yunanistan'a geçen Fuad Mensi, Selanik'te Nico Haricaki adlı bir ağaç heykeltraşı ve Konstantin Mikailidis adlı bir ressam ile bir süre ortak çalıştı. Daha sonra Selanik'te kendi adına bir atölye açtı. Burada mitolojik heykelcikler, yağlıboya tablolar, atlas üzerine resimler yaptı ve eserleri Osmanlı'nın Yunanistanı'nda yayıldı. Aynı yıllarda Selanik'in Türkçe yayın yapan en önemli gazetesi olan Asır Gazetesi'nde ressamlık yaptı. Gazetenin bir sayısını, atlas üzerine resmederek Selanik'i ziyareti sırasında dönemin padişahı Sultan Reşad'a taktim etti. Asır Gazetesi'nin sürekli okuyucularından olan Sultan Reşad, bunun üzerine Mensi'ye Liyakat Madalyası ve bazı armağanlar verdi (1).

1) Yaşar Aksoy, "İzmir'in Ünlü Sanatçısı Fuad Mensi'nin Yaşamı I", Yeni Asır, 29 Aralık 1984, s.9; Halenur Katipoğlu, **Fuad Mensi'nin oğlu Samim Mensi ile "Babasının Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Selanik'te açtığı atölyesinde çalışmalarına devam ederken Padişah Sultan II. Abdülhamid'in baskıcı yönetimine karşı kurulan gizli İttihat ve Terakki Örgütü'ne 87 kayıt numarası ile üye oldu.

Sonunda İttihat ve Terakki Örgütü, II. Meşrutiyet'i Sultan Abdülhamid'e zorla ilan ettirtti ve 31 Mart olayından sonra da Padişah'ı Yıldız Sarayı'ndan indirdi. Bundan sonra İttihatçılar, ülkede egemen güç oldular. Bu sırada Mensi, Balkanlarda Osmanlı yönetimine karşı ayaklanan Hristiyan çetelerine karşı savaştı. Daha sonra Beyrut, Şam, Medine, Hayfa, İskenderun, Halep'te bulundu. Hıristiyanların heykellerini ve Arap ailelerinin mezarlarını yaptı. Bir süre sonra İskenderiye'de bir atölye açtı. Bir ara Marsilya'ya gitti ve Elyse adında bir Alman ile evlenerek İskenderiye'ye döndü. Sara adını verdikleri bir kızları oldu.

1911 yılında İtalyanlar Trablusgarp'a saldırınca, Trablusgarp'ta İtalyanlara karşı savaştı. 12 Şubat 1921'de patlayan bir şarapnelin parçalarından yaralandı ve Mısır'da tedavi oldu. Bir süre geri hizmette, tacir kimliğiyle çöllerdeki Türk çetelerine erzak ve cephane ulaştırdı. Trablusgarp'tan kaçırılan çok miktarda altın ve önemli belgeleri Sina'daki Osmanlı birliklerine ulaştırdı. Trablus'a dönerken İngilizlere yakalandı ve İskenderiye Divanı Harp Mahkemesi'nde yargılanarak mahkum oldu. Bir süre sonra kaldığı zindandan kaçtı...

Balkan Savaşı sırasında Fransa'da bulundu ve Birinci Dünya Savaşı başlamadan Mısır'a gitti. Lawrens'in yönettiği İngiliz Gizli Servisi'nin raporlarına göre o tehlikeli bir Türk vatanseveriydi. I. Dünya Savaşı başlayınca İngilizler İskenderiye'deki evini bastı. Fuad Mensi El Mekir Sivil Esir Kampı'na, eşi ve kızı da Malta Adası'na sürüldü. İskenderiye eşrafı ile Ömer Paşa isimli nüfuzlu bir kişinin araya girmesi ile Mensi, esir kampından Rodos'a kaçırıldı ve İzmir'e getirildi. Bu arada karısı Elyse Malta'da vefat etti, kızı Sara ise Malta'dan iade edilen Alman esirleri arasında Almanya'ya götürüldü ve dedesi Binbaşı Clark'a teslim edildi (2).

2) Yaşar Aksoy, "İzmir'in Ünlü Sanatçısı Fuad Mensi'nin Yaşamı II", Yeni Asır, 30 Aralık 1984, s.9; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1914 yılında doğduğu kente tekrar yerleşen Fuad Mensi, I. Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında daha çok heykel yapımı ile uğraştı. Kendi fotoğrafından yaptığı, Çanakkale'de dövüşen Türk askerini gösteren Mehmetçik Heykeli 1916 yılında İzmir Poligonu'na dikildi ve İzmir'in Yunanlılarca işgal edilişinin ikinci günü havaya uçuruldu. Türk matematik bilgini Vidinli Tevfik Paşa ve İzmir Valisi Rahmi Bey'in büstlerini yaptı. Bugün bu büstler, İzmir Milli Kütüphanesi'ndedir.

Kemeraltı Şifa Eczanesi üzerinde bir atölye açtı. Eda adlı bir hanımla evlendi. Bu evliliğinden olan Samim adlı oğlu, bugün İzmir'de yaşamaktadır.

İzmir'in işgal edildiği yıllarda, kent içinde örgütlenen ve Kemalist hareketi destekleyen gizli bir örgütte çalıştı. İzmir'in kurtuluşundan sonra Hisar Camii yakınındaki atölyesi, evrakı ve bazı tabloları ile beraber yandı.

İzmir'deki Atatürk Anıtı'nın yapımında Canonica'ya yardım etti. Heykelin alçı kalıbını Fuad Mensi döktü. Canonica'da tunç dökümünü yaptı.

Menemen'deki Kubilay Anıtını, İzmir Fuarı Çalışma Bakanlığı Pavyonu önüne dikilen heykeli, Aydın Köşk İlkokulu bahçesine Mektepli Çocuk Heykeli'ni yaptı.

1952'den sonra münzevi bir hayat sürdü. Bergama, Aydın, İzmir, Dikili, Selçuk, Ayvalık gibi Ege'nin çeşitli yörelerinin güzelliklerini tuvaline yansıttı. Son on yılını Tire'de geçirdi. 250'den fazla suluboya ve 150'ye yakın yağlıboya resim yaptı. 24 Mayıs 1965 tarihinde Tire'de vefat etti (3).

3) Yaşar Aksoy, "İzmir'in Ünlü Sanatçısı Fuad Mensi'nin Yaşamı III", Yeni Asır, 31 Aralık 1984, s.2; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Vefatından sonra 1984'te Gayrettepe Pamukbank Sanat Galerisi (4) ile Beyoğlu Anadolu Bankası Sanat Galerisi'nde (5), 1985'te İzmir Devlet Resim ve Heykel Galerisi (6) ile Parmakkapı İş Bankası Sanat Galerisi'nde (7), 1989'da Sultanahmet Masal Sanatevi'nde (8), 1991'de Horhor Sanat Galerisi'nde (9) sergileri açılmıştır.

Fuad Mensi Dileksiz üzerine ...

"Kimse duymadan ölmeliyim
Çektiğim acı hiç bilinmemeli
Ne bir servi
Ne bir kırık siyah taş
Belirsiz kalsın, mezarıma dikilmesin
Beni bir girdaba atın
Sürükleneyim karanlık deryaya
Cismim gibi ismim de mabud olsun
Kimseler gözyaşı dökmemeli."

Fuad Mensi Dileksiz

Yaşar Aksoy, "İzmir'in Ünlü Sanatçısı Fuad Mensi'nin Yaşamı III", Yeni Asır, 31 Aralık 1984, s.2

4) **1-29.1984 tarihli sergi davetiyesi**

5) **11-30.1984 tarihli sergi davetiyesi**

6) Yaşar Aksoy, a.g.y. I

7) **13-31.5.1985 tarihli sergi davetiyesi**

8) 3-31.3.1989 tarihli sergi davetiyesi; "Ressam Fuat Mensi 109 Yaşında Aramıza Döndü", Arredamento Dekorasyon, Mart 1989, S.2, s.36

9) **22.9-19.10.1991 tarihli sergi davetiyesi**

Değerlendirme

Fuad Mensi Dileksiz, cumhuriyet öncesi döneminde Avrupa'da heykel çalışmıştır. Günümüze, resimlerine oranla çok az sayıda heykeli ulaşabilmiştir. Bu çalışmalarından iki tanesi Müze'nin koleksiyonundadır.

Envanter numarası, 8543/401 olan "Zeybek" ile 8542/400 olan "Kadın Figürlü Şamdan" döneminin natüralist, empresyonist anlayışı içinde başarılı uygulamalardır.

Öneri: Sanatçıya ait bir başka heykel saptanırsa Müze, koleksiyonuna kazanmak için çalışmalıdır.

2.1.2.1.18

FÜSUN ONUR

1938 yılında (Kuzguncuk) İstanbul'da doğdu (1). Kadıköy 35. Gazi İlkokulu'ndan (2) sonra Üsküdar Amerikan Kız Koleji'ni 1956'da bitirdi ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Önce Hadi Bara'nın sonra Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu.

1960 yılında Akademi'yi bitirdi. 1962'de Fulbright bursu ile Amerika'ya gitti, çeşitli sanat çalışmalarında bulundu ve Maryland Institute, College of Arts'dan heykel üstüne master derecesi aldı. 1967 yılında İstanbul'a döndü (3).

1968-1969 ders yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi'nde misafir öğretim görevlisi Prof. Reuter'in asistanlığını yaptı (4).

1) Beral Madra/Efi Strousa; **Sanat,Texnh Sergi Kataloğu**, MSÜ İRHM, 25 Mart - 18 Nisan 1992, s.-; Tomur Atagök, **Büyük Sergi 2 Kataloğu**, İstanbul, 1990; Tomur Atagök, **Cumhuriyetten Günümüze Kadın Sanatçılar Sergi Kataloğu**, İstanbul, 1993, s.89; Tomur Atagök, **"İzler" Sergi Kataloğu**, Yapı Kredi Kemal Satır Sanat Galerisi, İstanbul, 27 Ekim-18 Kasım 1995, s.-; Halenur Katipoğlu, **Füsun Onur ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nüzhet İslimyeli; **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.534; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.205; Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.228-229; **"Toplu Sergi" Broşürü**, İzmir Türk Amerikan Derneği, 22 Nisan-12 Mayıs 1987; **Füsun Onur Heykel Sergisi Broşürü**, Garanti Sanat Galerisi, 2-23 Şubat 1990; Feriha Büyükünal, Füsun Onur ile Söyleşi", **Sanat Çevresi**, Şubat 1990, S.136, s.17-18; Beral Madra/Efi Strousa; **a.g.k.**; Tomur Atagök, **a.g.k.**, 1990; Feriha Büyükünal, **Sordum**, İstanbul, 1992, s. 208-209; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1993; Kaya Özsezgin; **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.249; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1995; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.205; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.229; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1969 yılından beri serbest sanatçı olarak çalışmalarını sürdüren (5) sanatçı, 1972 yılında Milliyet Sanat dergisinde heykel dalında yılın sanatçısı seçildi.

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Tophane Karabaş Parkı'na betondan bir "Kompozisyon (İşçi Heykeli)" uyguladı (6).

1974 yılında XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi başarı ödülü ile Hadi Bara Konkuru ödülünü aldı.

1975-1976'da Arkeoloji Müzeleri Sergisi'nde ödül aldı (7).

1981 yılında Yeni Eğilimler Sergisi'nde gümüş madalya kazandı (9).

Gösteri, Sanat Çevresi, Ankara Sanat, Politika, Aydınlık gibi gazete ve dergilere sanat yazıları yazmakta, çeviriler yapmaktadır. Kişisel sergiler açmakta, karma sergilere katılmakta, seçici kurullarda bulunmaktadır (10).

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

7) "Toplu Sergi" Broşürü, **a.g.b.**; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1993; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1995; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

8) Nüzhet İslimyeli, "XXXV. Devlet Sergisi", **Ankara Sanat**, Haziran 1974, S.98, s.5; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1993; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1995; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) **Yeni Eğilimler Sergisi Kataloğu**, İstanbul: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, 1981, s.-; "Toplu Sergi" Broşürü, **a.g.b.**; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1993; Tomur Atagök, **a.g.k.** 1995; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

10) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Kişisel Sergileri

1970-199O, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul (İki senede bir toplam 10 kişisel sergi)

1990, Harbiye Garanti Sanat Galerisi, İstanbul

1995, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerinden Seçmeler

1971, Paris Genç Sanatçılar Bienali, Fransa

1974, XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1975, Anvers Açıkhava Sergisi, Belçika

191975-1976, Arkeoloji Müzeleri Müzeleri Çağdaş Sanat Sergileri, İstanbul

1981, Yeni Eğilimler Sergisi, İstanbul Sanat Bayramı

1982, BBC 50 Yıl Sergisi, Londra

1984-1989, Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergileri, İstanbul

1986, I. Uluslararası Asya Avrupa Sanat Bienali, Ankara; Milli Egemenlik Haftası Plastik Sanatlar Sergisi, Ankara; Beuys'un anısına grup sergisi, İzmir

1987, I. Uluslararası İstanbul Bienali, Askeri Müze

1989, On Sanatçı On İş, AKM, İstanbul

1990, Büyük Sergi 2, MSÜ İRHM, İstanbul

1990-1991, Sekiz Sanatçı Sekiz İş, AKM, İstanbul

1992, On Sanatçı On İş, AKM, İstanbul; "Sanat, Texnh" Ondört Türk ve Yunan Çağdaş Sanatçı, MSÜ İRHM, İstanbul; Prilep Plastik Sanatlar Festivali, Makedonya

1994, Yeni Eğilimler Sergisi, 7. İstanbul Sanat Bayramı, MSÜ, İstanbul; İSKELE Türkisch Kunst Heute, Berlin, Stuttgart

1995, Saudain, des Artistes Turcs, Paris

Füsun Onur üzerine ...

"... Onun da heykellerinde, karşısına geçip bakma, çevresinde dolaşma, zaman zaman da içine girip gezebilme olanağına izin veren heykelsi anlatımın [uzam-zaman] sentezi bulunuyordu. Füsun Onur bu kavramla öteden beri ilgilenip, sanatının temel sorunu durumuna getirmişti ... Geleneksel görme objesi burada artık yaşayan türe dönüştürülmüştür. İzleyici sergi mekanına girdiğini sandığında, ister istemez sanatçının mekanına giriyor, doğrudan onunla yaşamaya başlıyor. ..."

Canan (Çoker) Beykal, "Füsun Onur ve Çevresel Sanatı", Sanat Çevresi, Nisan 1982, S.42, s.24

"... Onur, galerinin mimari programını sorguluyor. Füsun Onur çalışmasını Maçka Sanat Galerisi'nin kendi ögeleriyle gerçekleştiriyor: Resim asma çubukları, bu çubuklara takılan askılar, tabureler ve bir çöp kutusu. Onur'un galeriye dışarıdan taşıdığı iki öge var: Boncuklarla ve pullarla bezeli tüller ve bir ipe dizilmiş boncuklar. Onur son işlerinde sürekli tüle yer veriyor. Tül, Onur'un çalışmalarında, Buren'in deyişiyle söylersek, bir [görsel araç]. İlişkiye girdiği ögeyle birlikte anlamsal değişime uğruyor. Kimi yerde yalnızca belirtme işlevi görüyor, kimi yerde sanatçının korumaya almasını anlatıyor, kimi yerde de başka bir ögenin yerine geçiyor, örneğin - su - oluyor, yani bir göstergeye dönüşüyor. Tül, boncuk ve pul, sanatçının her seferinde yeniden anlam bağlarını tanımladığı bir -sémiotique- dizgenin ögeleri. ..."

Aykut Köksal, "Füsun Onur -Kadans-", Maçka Sanat Galerisi Sergi Broşürü, 14 Şubat-18 Mart 1995

Değerlendirme

Füsun Onur Akademi'yi bitirip Fulbright Bursu ile Amerika'ya gidip geldikten sonra, bir süre geleneksel malzemeleri kullanmıştır. Bu dönemde, 1970'li yıllarda yaptığı doluluk-boşluk, espas çalışmalarına örnek olarak Müze'de envanter numaraları 7883/269, 8453/394, 8452/393, 8451/392, 7906/292 olan, beş çalışması vardır.

Sanatçının sekiz parçadan oluşan 8444/385 envanter numaralı eserinin, parçaların anlatıma uygun bir şekilde yerleştirilmesiyle izleyici karşısına geçip bakmanın, çevresinde dolaşmanın dışında aralarında da gezebilmektedir.

Koleksiyonda bulunan altı eser, sanatçının başlangıç dönemini yansıtmakta, bugüne ait herhangi bir ipucu vermemektedir. Kendi ifadesine göre, günümüzde sanatçıyı temsil edebilecek "Eşyaların Düşü" adlı yaşam, sanat, kurgu çalışmasıdır.

Son dönem çalışmalarında artık izleyici, o eserin içine giriyor, Füsun Onur'un uzam-zaman sentezine katılıyor ve bir anlamda onu yaşıyor, yaşatıyor. Müze'de bu tarz çalışmalara, mekan düzenlemelerine ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Müze'ye bu çalışmaların fotoğrafları, diaları, video filmleri alınabilir. Füsun Onur'da bu tür çalışmalarını, sergileyip fotoğrafladıktan sonra önceleri denize, şimdilerde çöpe atarak yok ediyor ve fotoğrafları saklıyor. Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.19

GÜLTEN (Açıkalın) DEVRES

1931 yılında Zürih'te doğdu. 1954 yılında Prof. Ardini'nin özel öğrencisi oldu (1).

1956'da İtalya'da, Avezzano VII. Milli Sanat Sergisi'nde "Gümüş Madalya" kazandı (2).

1957 yılında Roma Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. Prof. Monteleone'nin derslerine devam ederken, Roma Darphanesinde Prof. Gianladini ile de çalıştı.

1958'de Roma'da, Palazzo Della Esposizione'de düzenlenen III. Milli Gençlik Sanat Sergisi'nde "Roma Eyaleti Ödülü"nü kazandı.

1960 yılında Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun oldu (3).

1965'te Türk Alman Kültür Merkezi Sanat Galerisi'nde kişisel sergi açtı (4). Bir süre Amerika'da çalışan Sanatçı, mum dökümü ile mücevher

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.235; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.270; Halenur Katipoğlu, **Gülten (Açıkalın) Devres ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, C.1, s.141; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.235; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.270; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.235; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.270; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, C.1, s.141; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.235; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.270; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

çalışmaları yapmıştır. Halen İstanbul'da yaşamakta ve çalışmalarına kendi atölyesinde serbest olarak devam etmektedir (5).

Değerlendirme

Gülten (Açıkalın) Devres, malzeme olarak özellikle çamur kullanarak, figüre bağlı ekspresif bir tarzda çalışmıştır. İnsan vücudunun anatomisini vurgulayan bir yapı ve doku tekniği vardır. Bazı çalışmalarında boya da kullanarak görsel etkiyi arttırmaktadır.

Müze koleksiyonunda envanter numarası 6216/160 olan, 1965 tarihli "Düşünen Kız/Kombinezonlu Kadın" adlı bir eseri vardır. 1965 yılından sonraki çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden veya açacağı sergiden temin edilebilir.

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

2.1.2.1.20

GÜNSELİ ARU

1918?-19? yılında İstanbul'da doğdu. Saint Joseph Fransız Kız Lisesi'ni bitirdi. 1935 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Tezyini (Dekoratif) Sanatlar Bölümü, seramik atölyesine girdi.

Uzun süre sanatçı faaliyetleri görülmedi.

1955 yılında önce dekoratif eşya (özellikle lamba) yaparak başlayan çalışmaları, sonradan Rudolf Belling'in teşvikiyle soyut heykele yöneldi. Ağaç çalışmalarını, alçı gibi çeşitli malzeme denemeleri izledi.

1960'da İstanbul Belediyesi Sanat Festivali Resim ve Heykel Sergisi'nde heykel dalında ikinci oldu.

1964 yılında XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde ve 1965 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Yarışması'nda I. ödülü aldı.

12 Haziran 1977 tarihinde İstanbul'da vefat etti (1).

1) Nüzhet İslimyeli; **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, C.1, s.312-313, 1967; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, 246-247; **Günseli Aru 1919-1977**, 2. ölüm yıldönümü nedeniyle 12-26 Haziran 1979 tarihlerinde Akademi'de düzenlenen retrospektif sergi kataloğu; Gezer, Hüseyin; **Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, 301-303

Kişisel Sergileri

1961, Galerie Schaller, Stuttgart

1962, Türk-Alman Dostluk Cemiyeti Galerisi, İstanbul

1969, Türk-Alman Dostluk Cemiyeti Galerisi, İstanbul

1979, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (2. Ölüm yıldönümü nedeniyle düzenlenen Retrospektif sergisi)

Katıldığı Sergilerinden Seçmeler

1960, İstanbul Sanat Festivali Sergisi

1961, İga Zentrum Form, Stuttgart; Galerie Valentin, Stuttgart; Technische Hochschule, Stuttgart

1964, XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1965, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sergisi, İstanbul; XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1967, Frühjahr Austellung des Künstler Haus; Linz Türk Haftası münasebetiyle düzenlenen sergi, Avusturya

1971, XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1976, Uluslararası Çağdaş Sanat Büyük Ödülü, Monte Carlo

Günseli Aru üzerine ...

"... Rahmetli Günseli, Akademi öğrenciliği sırasında fizik güzelliğiyle hayranlık, moral güzelliğiyle de saygı uyandırırdı. Sanat yaşamında işe aralıksız sürdürdüğü çalışmaları kendisini, Akademi ödülünü, Devlet Resim Heykel sergisi ödüllerini alacak düzeye ulaştırdı. Katıldığı yurt dışı sergilerde olumlu yankılar yapabilmesini sağladı.

Biz, bize bıraktığı eserlerini sergileyerek Günseli Aru'yu ölümünün 2. yıldönümünde anarken, herhalde bir sanatçının gerçekte ölmediğini, arkasında bıraktığı eserlerinde yaşamını sürdürdüğünü unutmuyoruz. ..."

Hüseyin Gezer, **Günseli Aru 1919-1977**, 2. ölüm yıldönümü nedeniyle 12-26 Haziran 1979 tarihlerinde Akademi'de düzenlenen retrospektif sergi kataloğu, İstanbul, 1979; Hüseyin Gezer, "Günseli Aru Sergisi ile Anıldı", **Sanat Çevresi**, Temmuz 1979, S.9, s.23

Değerlendirme

Akademi'den sonra uzun süre sanatçı faaliyeti görülmemiştir. 1955 yılında önce dekoratif eşya yapımıyla başlayan çalışmaları, Rudolf Belling'in teşvikiyle, özellikle ağaç ve alçıdan soyut heykele yönelmiştir.

Müze koleksiyonunda, ahşap malzemeli, envanter numaraları 6152/146, 8125/358, 8128/361, 8127/360, 8129/362, 8124/357, 8126/359 olan toplam yedi adet eseri vardır. Müze'de malzeme olarak alçı kullandığı herhangi bir eseri yoktur. Buna rağmen, koleksiyondaki eserler sanatçıyı ve çalışmalarını yansıtabilmektedir.

2.1.2.1.21

GÜRDAL DUYAR

1935 yılında İstanbul'da doğdu. Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde Hadi Bara'nın öğrencisi oldu. 1959 yılında Akademi'den mezun oldu (1). Serbest olarak çalışmaya başladı.

1962'de Düzce Belediyesi'nin isteği üzerine büyük bir (1.50 m) Atatürk Başı gerçekleştirdi.

Gürdal Duyar, Fransa ve İsviçre'ye gitti. Heykeltraş Leon Perrain ile taş işçiliğini geliştirdi. Cenevre, Lozan, Belçika ve Paris'te çalışmalar yaptı.

1964'te Milliyet Gazetesi'nin "İl'lere Atatürk Heykeli Yaptırma Kampanyası" kapsamında Uşak Anıtı'nı yapmaya hak kazandı. 1965 yılında Anıtı gerçekleştirdi.

1967'de Burhaniye'ye, Alaşehir'e Atatürk heykelleri, 1971'de Ankara Gülhane Hastanesi'ne Atatürk Maskı, Ankara Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü bahçesine Atatürk Anıtı, İskenderun'a Atatürk Heykeli yaptı (2).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Karaköy Meydanına,

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.196; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.222; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.390; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.132

2) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.295-299

betondan "Güzel İstanbul" Heykelini uyguladı (3). Bu heykel daha sonra yerinden sökülerek (4) Yıldız Parkı'nın bir köşesine kondu (5).

Halen İstanbul'da yaşamakta, serbest heykel ve resim çalışmaları yapmaktadır [Gürdal Duyar ile Işılar Kür'ün atölyesinde yaptığımız sohbette, isteği doğrultusunda, kendisi dışında pek çok konuda konuşulmuştur. Bu nedenle hayatı ve sanat yaşamı hakkında detaylı bir çalışma hazırlanamamıştır.] (6).

Kişisel Sergilerden Seçmeler

1970, Taksim Sanat Galerisi

1985, Edpa Sanat Galerisi

1986, Edpa Sanat Galerisi

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1987, Edpa Sanat Galerisi (Leyla Gamsız, Avni Arbaş, Burhan Uygur ile), İstanbul

1991, Fikret Kolverdi'ye Saygı Sergisi, Edpa Sanat Galerisi, İstanbul; Özden Sanat Galerisi, İstanbul; Sanatsal Hediyelikler, Özden Sanat Galerisi, İstanbul

3) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

4) Muzaffer Uğraşkan, "Bir Çıplak Heykel için", **Kemalist Ülkü**, Mayıs 1974, S.67, s.3-4

5) Erdoğan Tanaltay, "Gürdal Duyar ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Mart 1992, S.161, s.59-60

Gürdal Duyar üzerine ...

"... Güzel Sanatlar Akademisi'nde Hadi Bara'nın öğrencisi oldum. O yıllar, Hadi Bara ile çok iyi geçti. Bir yandan da futbolculuk var. O da çok iyi geçiyor... 'Hocam' dedim, 'Akademi'den ayrılayım' cevabı şu oldu: 'Katiyyen... Yaptıklarınız çok iyi... Atölyeye canınız ne zaman isterse uğrayınız... İstediğiniz zaman atölyeme geliniz... Üstelik söylediklerime de kendinize, görüş ve düşüncelerinize göre itibar ediniz.' Bunları bize söyleyen gerçek bir hocaydı. Hem hoca, hem sanatçı olmak çok zor. Hadi Bey'de bu iki vasıf da vardı. ...

Akademi'de de, Akademi'den sonraki çalışmalarımda da hep özgür çalıştım, hep özgür kaldım... ..."

Erdoğan Tanaltay, "Gürdal Duyar ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Mart 1992, S.161, s.59

Değerlendirme

Gürdal Duyar, (birkaç soyut çalışması dışında) figüratif çalışmıştır. Natüralist ve empresyonist tarzda büstler, nüler yapmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan ~1955'lerde yaptığı envanter numarası 3623/86 olan "Bilge'nin Portresi" ile 6942/188 olan "Kadın Başı" adlı eserleri, büst çalışmalarına örnektir. Koleksiyonda, Sanatçının 1950'li yıllardan sonraki çalışmalarından, Nü'lerinden hiç bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.22

HAKKI ATAMULU

7 Nisan 1912 tarihinde (Nevşehir) Derinkuyu'da doğdu (1). Ürgüp ve Boğazlayan taburlarında, redif kıtası subaylarından olan babası Balkan Savaşı'nda ölünce, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra İzmir Karşıyaka'ya taşınan ağabeyinin yanında Ankara Numune İlkokulu'nu (Osmanlıca okuyarak) bitirdi.

Halıcıoğlu Askeri Lisesi'nde okumasını isteyen ağabeyine karşın ortaokulu, parasız yatılı sınavını kazandığı İstanbul Lisesi'nde okudu (2). İstanbul Lisesi'nde diğer parasız yatılı olarak okuyanlar gibi lise öğrenimini, Bursa Lisesi'nde yaptı.

Liseden sonra, 1934 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Mahir Tomruk'la çalışmaya başladı. Almanya'dan gelen Rudolf Belling'in öğrencisi oldu.

Akademi'yi bitirdikten sonra, Belling'in bir yazısıyla gittiği Frankfurt'taki sanat okulu başöğretmeni Garbe'nin atölyesinde bir yıl, Berlin Teknik Yüksekokulu'nun Heykel Bölümü'nde, Arno Brekker'in atölyesinde "usta öğrenci" olarak iki yıl çalıştı. Dünyada esen savaş rüzgarları nedeniyle Dışişlerimizin Türk öğrencileri yurda çağırması üzerine herkes gibi yurda, İstanbul'a döndü. Rudolf Belling'in atölyesinde gene bir öğrenci gibi çalışmaya başladı.

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.134; Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.153; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.52; Hakkı Atamulu, **Yontularım**, Derinkuyu, 1996, s.11

2) Hakkı Atamulu, **a.g.e.**, s.11

1946'da Nijat Sirel ile beraber Malatya'ya bir Atatürk ve bir İnönü anıtı yaptı (3).

1952 yılında Anıtkabir Heykel ve Kabartma Yarışması'nda, 23 Nisan Kulesi için düşündüğü kabartma ile ikinci oldu (birinci yok) ve eseri kulenin içinde uygulandı. 23 Nisan milli bayramlarımızdan biridir. Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920 tarihinde açılmıştır. Kabartmada ayakta duran ve elinde anahtar tutan bir kadın figürü vardır. Bu anahtar, Millet Meclisimizin açılışını temsil etmektedir (4).

1953'te Yavuz Görey ile beraber İstanbul Üniversitesi'nde Atatürk ve Gençlik Anıtı'nı yaptı (5).

1960'da doğduğu yere, Derinkuyu'ya yerleşti (6).

80'li yıllarda Derinkuyu İlçesi'nin iki dönem belediye başkanı seçildi ve toplam dört sene bu görevi yürüttü (7).

1994 yılında Ankara Sanat Kurumu tarafından "Yılın Sanatçısı" seçildi. 1996 yılında hayatını ve çalışmalarını anlattığı "Yontularım" adlı kitabını hazırladı .

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; a.g.e., s.134-135; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.153; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.52; Hakkı Atamulu, a.g.e., s.11–12

4) Nurettin Can Gülekli, **Anıtkabir Rehberi**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993, s.116

5) **Hakkı Atamulu**'nun 1.1.1986 tarihli mektubu; Hakkı Atamulu, a.g.e., s.14-16

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; a.g.e., s.134-135; Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, a.g.e., s.153; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.52

7) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; a.g.e., s.134-135; Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, a.g.e., s.153; "Şeytan Bunun neresinde", **Nokta**, 19 Ocak 1986, s.58-59; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.52; Hakkı Atamulu, a.g.e., s.17

Halen çalışmalarını Derinkuyu'da sürdürmekte, İlçeyi adeta heykel müzesi haline getirmektedir (8).

Eserleri arasında Erzurum Kongre Anıtı, Bor Atatürk Heykeli, Nevşehirli İbrahim Paşa Heykeli, Nevşehir Atatürk Anıtı, Derinkuyu Atatürk Heykeli, Ürgüp'te Balıklı Çeşme ve Halı Pazarı Heykelleri (üç tane), Hacıbektaş'ta Hacı Bektaş Heykeli, Samsun İlk Adım Anıtı, Mucur Atatürk Anıtı önemli bir yer tutar (9).

Kişisel Sergileri

1987, Destek Sanat Galerisi, İstanbul

1994, Selvin Galerisi, Ankara

Hakkı Atamulu üzerine ...

"... 1960'da doğduğu kente (Derinkuyu'ya) yerleşti. Oranın Belediye Başkanı seçildi ve Derinkuyu'yu bir 'Heykelli Kent' haline getirmeğe girişti. Taştan yonttuğu, genellikle non-figüratif heykelleri kasabanın her köşesine yerleştirdi. Bir Kültür Park düzenleyerek, heykellerle süsledi. 1972'de Belediye Başkanlığını da bırakarak kendini tamamen heykel çalışmasına verdi. ..."

Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.137

8) Hakkı Atamulu, a.g.e., s.19

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; a.g.e., s.134-138; Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, a.g.e., s.153-156; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.52; Hakkı Atamulu, a.g.e., s.17-19

"... Yontunun açılışından bir yıl sonra Kenan Evren, Samsun'a gelmiş. Anıtı görünce, 'Bizim geleneğimizde çıplak figür yoktur, kaldırın bunları!' demiş... Çapsız görevliler, hemen figürleri kaldırmış. Bunları parka, sonra da bir barakaya koymuşlar. ...

Ankara'daki Güven Anıtı çıplak... Afyon'daki anıt çıplak... Nejat Sirel'in Malatya'daki Atatürk Anıtı'ndaki gençler çıplak... Benim İstanbul Üniversitesindeki anıtımda yer alan gençler çıplak... Bunlara ne Atatürk, ne İnönü, ne de Celal Bayar karıştı. ..."

Hakkı Atamulu, **Yontularım**, Derinkuyu, 1996, s.11

Değerlendirme

Hakkı Atamulu, geleneksel malzeme ile figüratif, figürü soyutlayarak çalışmış ve soyut eserler de yapmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası 2016/61 olan, 1940 tarihli "Başlar" sanatçının öğrencilik dönemi çalışmasıdır.

İsmet İnönü çalışması ise natüralist bir büsttür.

Koleksiyonda, arkaik tarzda çalıştığı kadın ve erkek figürlerine, soyut heykellerine ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.23

HAKKI BAHA ÇAVUŞGİL

15 Mayıs 1924 tarihinde Harput (Elazığ)'da doğdu. Ailesiyle Çanakkale'ye göç ettikten sonra İstiklal İlkokulu'nu, Çanakkale Ortaokulu'nu bitirdi. Lise öğrenimini Ankara Maliye Meslek Okulu'nda tamamladı. Askerliğini 21 Ekim 1948'de, 28. Dönem Yedek Subayı olarak yaptı.

1949-1950 yıllarında Akademi'nin Heykel Bölümü'ne girdi. Önce Belling'in, daha sonra Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu. 22.VI.1955 tarihinde Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü'nden pekiyi dereceyle mezun oldu. Akademi'de öğrenciyken Side, Perge gibi bazı kazılarda restoratörlük yaptı. 5.VI.1957 tarihinde Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Dekorasyon Süsleme Sanatları Seramik Bölümü'nü bitirdi. Bir süre Eczacıbaşında çalıştıktan sonra İtalyan hükümetinin bursuyla 1958'de Roma'ya gitti. Istituto Centrale Del Restauro'da dört yıl burslu, iki yıl da burssuz olmak üzere altı yıl, restorasyon ve müzecilik üzerine Mancinelli, Rotando, Zorzetto, Cavallieri ile çalıştı. 14.VII.1962 tarihinde Baierdi, Giannone, Drei ile çalıştığı Roma Madalya Sanatları Okulu'nu pekiyi dereceyle bitirdi ve 1964'te de "Perfessionamento" uzmanlık diploması aldı. İtalyan hükümeti adına Türkiye'de, Ayasofya Müzesi kapılarının restorasyonunda çalıştı.

1966-1967 yıllarında İstanbul'a döndükten sonra 1979 yılına kadar, eşiyle beraber bir matbaa işleterek, serbest heykeltraş olarak çalıştı. Kısa bir süre Trakya Üniversitesi Çanakkale Yüksek Meslek Okulu, Seramik Bölümü'nde öğretim görevliliği yaptı. 1980-1981'de Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak madalyon atölyesini başlattı. 1985 yılında Mimar Sinan Üniversitesi'nde sanatta yeterlilik yaptı. 1995 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Heykel Bölümü'nde de öğretim görevlisi olarak madalyon atölyesini başlattı.

Yurt içinde ve yurt dışında birçok sergi açan, karma sergilere katılan, ödüller alan sanatçı halen, Mimar Sinan Üniversitesi ile Marmara Üniversitesi'ndeki öğretim görevliliğinin yanı sıra, 1980'den bu yana Darphane Genel Müdürlüğü'nde madalya ve gravür tasarımları yapmaktadır (1).

Hakkı Baha Çavuşgil Üzerine ...

" - ... Akademi'de Belling'in atölyesinde idik. Kenan Yontuç asistanlık yapardı ona, aynı zamanda tercümanı idi. Belling Türkçe bilmezdi. Sonra Zühtü Müridoğlu, Hadi Bara bitişikte bir atölye açtılar. Tabi bir atölye, iki atölye oldu. O zaman biz onların atölyesine geçtik. Bir yarışma halindeydik, Belling'in öğrencileri ile Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu'nun öğrencileri... Belling bizi daha natürel çalıştırırdı... klasik çalıştırırdı. Ondan da çok şeyler öğrendik. Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu'na geçtiğimiz zaman, bizi serbest bıraktılar. Tamamen modern sanat. İsteyen modern yapıyordu, isteyen klasik yapıyordu. Figüratif çalışmakla beraber, daima abstrasyonu daha çok arıyordum. Soyutlama daha çok hoşuma gidiyordu. Böylece bu soyutlama yoluyla, gene figüratif çalıştım. İnsanı çok seviyorum. Doğayı çok seviyorum. ...

... (İtalya'da) Sabahleyin Restorasyon Enstitüsü'ne gidiyordum. Sabah saat sekizbuçuktan öğlene kadardı. Birbuçukta çıkıyorduk ordan ... Öğleden sonra, madalya okulu saat beşe kadar. ... Monte Mario Tepesi'nde, bir gece seramik okulu (C.E.L.A.L.) olduğunu öğrendim. ... Madalya okulundan sonra, akşamları bu okulda çalıştım. ..."

Halenur Katipoğlu, **Hakkı Baha Çavuşgil ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

1) Halenur Katipoğlu, **Hakkı Baha Çavuşgil ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Hakkı Baha Çavuşgil, genellikle figüratif eserler yapmış, figürü soyutlayarak çalışmıştır. Az da olsa soyut çalışmaları da vardır.

Müze koleksiyonunda, envanter numarası 3127/73 ile 9727/433 olan, ~1950'li yıllara ait, figürü soyutlayarak yaptığı iki tane "Nü" çalışması vardır.

Koleksiyonda Darphane için tasarladığı para veya madalyalara, figürü adeta stilize ettiği figüratif çalışmalar ile büstlerine, 1950'li yıllardan sonraki çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları kendisinden temin edilebilir.

2.1.2.1.24

HAKKI KARAYİĞİTOĞLU

1926 yılında Kırcaali'de doğdu (1). Ailesiyle beraber on yaşında iken Türkiye'ye gelip Tekirdağ'a yerleşti. İlk ve ortaokulu Tekirdağ'da bitirdi.

1941 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nin orta kısmına imtihanla girdi. Ancak on gün okuyabildi. On gün sonra Tekirdağ'a gidip köyde öğretmen vekilliği yapmak zorunda kaldı. 1942'de Balıkesir Öğretmen Okulu'na seçildi (2). Öğretmen Okulu'ndan sonra sanata olan tutkusu nedeniyle, Gazi Terbiye Enstitüsü (Bugün Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi) Resim Bölümü'nde okudu (3). 1950 yılında son sınıfta iken XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne katıldı (4). Burada sergilenen beş heykeliyle Rudolf Belling ile Hadi Bara'nın dikkatini çekti. Belling ve Bara'nın verdiği rapor üzerine, heykel alanındaki çalışmalarını geliştirmek üzerine İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne tayin edildi. Atölyedeki heykel çalışmalarından sonra saat 13.00 - 17.00 arasında kütüphaneye nezaret etti, sanat kitaplarını inceledi. 17.00'den sonra serbest atölyede çalışmalarına devam etti. Akademi'de üç yıl misafir talebe olarak çalıştıktan sonra askerliğini Elazığ'da yaptı. Elazığ'da iken at desenleri yaptı.

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, C.2, 1969, s.398; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.153; Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.274; Halenur Katipoğlu, **Hakkı Karayiğitoğlu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nüzhet İslimyeli, **a.g.e.**, s.398; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.153; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.274; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) **XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, 1950; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Diyarbakır Lisesi, Kandilli Kız Lisesi, Fındıklı Ortaokulu, Kadıköy Kız Lisesi'nde resim ve sanat tarihi hocalığı yaptı.

1958 yılında İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Seramik Bölümü'ne, bahçe ve yapı seramiği öğretmeni olarak atandı (5). 1961 yılında XXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde II. ödülü aldı (6). 1961-1962 yıllarında İtalya hükümetinin burslusu olarak, Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu (7). 1966'da Heykel dalında Akademi (8) ve 1973'te XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde başarı ödüllerini aldı (9).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Belediye önüne betondan "Bahar" adlı heykelini gerçekleştirdi (10).

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) XXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1961; XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1963; XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1965; XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1966; XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1967; XIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1968; XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1969; Nüzhet İslimyeli, a.g.e., s.398; XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1971; XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1972; XXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1961; XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1973; XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1974; XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1975; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

7) Nüzhet İslimyeli, a.g.e., s.398; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.153; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.274; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

8) Selmi Andak, "Akademi Sanat Ödülleri", Cumhuriyet, 17 Mart 1966; Gültekin Elibal, "Hakkı Karayiğitoğlu (Heykel Ödülü)", Akademi, Mart 1967, S.6, s.57; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1973; XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1974; XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, 1975; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

10) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", Kültür ve Sanat, S.3, s.104-105

Yirmibeş yıl Tatbiki'de hocalık yaptıktan sonra okul, Marmara Üniversitesi'ne dönüşünce, 1983 yılında Üniversite'nin Seramik Bölümü'nde sanatta yeterlilik yaptı ve profesörlüğe atandı (11).

1986'da XLVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde I. ödülü, 1989'da L. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde ise onur plaketi aldı, 1992 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Açık Alanlara Üç Boyutlu Çağdaş Sanat Yapıtları Yerleştirme Etkinliği çerçevesinde düzenlenen yarışmada "Lütfü Kırdar Kongre Sarayı Önü" projesi "Sevgi ve Barış Anıtı" uygulanmaya değer bulundu ve 1993 yılında da uygulandı.

1993 yılında emekli oldu. 1996'da Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği onur ödülünü aldı (12). Halen, Atatürk Yüksek Okulu Resim-İş Bölümü Güzel Yazı öğretim üyeliğinden emekli olan eşi Nimet Hanım ile beraber, 1978 yılında Armutlu'da kurdukları "Hakkı Karayiğitoğlu" müze-atölyesinde serbest olarak çalışmalarına devam etmektedir (13).

Kişisel Sergileri

1961, Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü, İstanbul

1962, Piazza della Repubblica'daki Türk Elçiliği Basın Bürosu, İtalya

1965, Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü, İstanbul

1970, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1982, Osmanbey Akbank Sanat Galerisi, İstanbul

1996 Alabama Sanat Müzesi, ABD

11) Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı, **Hakkı Karayiğitoğlu Sanatta Yeterlik Diploması**, (Diploma No: 49) 29.8.1983

12) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.** (Hakkı Karayiğitoğlu'na verilen plaketler)

13) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.274; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1950 den bu yana Devlet Resim ve Heykel Sergileri

1961, 2. Paris Bienali, Fransa; Prag Uluslararası Seramik Sergisi, Çekoslovakya

1963-1964, Türk Plastik Sanatları Sergisi, Brüksel, Paris, Bonn, Viyana

1965, Paris Uluslararası Sergisi, Fransa

1966, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Ödülleri Sergisi, İstanbul

1967, İstanbul Uluslararası Seramik Sergisi

1970-1971, Türk Heykeltraşlar Derneği Sergisi

1975, 13. Brüksel Bienali, Belçika

Hakkı Karayiğitoğlu üzerine ...

"- ... İsmail Tunalı ***Modigliani*** *dedi. Hayır. Modigliani'yi beğeniyorum. Çok beğeniyorum. Ama beni Modigliani etkilemedi. Aynı kaynaktan (İtalyan Primitiflerinden) faydalanıyoruz. ..."*

Halenur Katipoğlu, **Hakkı Karayiğitoğlu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

"Heykeltraş Hakkı Karayiğitoğlu. Sanatçı tüm sanat eğitimini yaptığı İstanbul'dan bir eğitim bursu kazanarak geldi. Halen Güzel Sanatlar Akademisi'nde Yontu Okulu'na devam etmektedir. Bu süre içersinde yoğun bir eğitim ve çalışma sonucu 15 kadar incelik ve şiirsellik içeren, tatlı/sıcak anlatımlı, değişik duruşlarda uzun boylu, uzun çizgili kadın figürleri yaptı. Stili bir durağanlık dengesi, görkem ve sadelik üzerine kurulu. Onun yapıtlarını izlerken ben bunları düşünüyor ve baktıkça beğeni duyuyorum. Bu sanatçıya parlak başarılar diliyorum."

Antonio Berti, **Hakkı Karayiğitoğlu'nun Piazza della Repubblica'daki Türk Elçiliği Basın Bürosu'nda açtığı kişisel sergi broşürü**, İtalya, 1962

*"- ... **Heykel anlayışını** Eserlerimin muvazeneli, lirik olmasını ister, içimde, iliklerimde hissettiğim heyecanımı plastik bir maddeyle parmak uçlarımdan işime nakledip şekillendirmeğe çalışırım. diye açıklayan Karayiğitoğlu'nun heykellerinde, canlılıkla dengenin, sadelikle gücün, şiirsel duygulanmayla insanoğlu dramının karşıt uçlarının ustalıkla eserlerinde birleştirildiğini görüyoruz. ..."*

Gültekin Elibal, "Hakkı Karayiğitoğlu (Heykel Ödülü)", **Akademi**, S.6, Mart 1967, s.57

" ... Doğaya yönelmiş olan Karayiğitoğlu, ilgisini çeken konuları yumuşak biçimlerin ahengi içersinde birleştirerek ifadelendiriyor. Tabiat o kadar zenginki diyor, eserimi yaratmak için bir çakıl taşı, bir hayvan, ya da bir insan bana kafi gelir. Mühim olan tabiattan özü çekip alabilmektir. ..."

İbrahim Ersaraç, "Seramik ve Heykel Sergisi", **Varlık Dergisi**, 1961

Değerlendirme

Hakkı Karayiğitoğlu'nun tüm eserlerinde kaynak tabiattır.

1959-1960'larda genellikle seramik çalışmıştır.

Kişilik özelliklerini yakından bildiği için özellikle eşinin, çocuklarının, arkadaşlarının, bir başka deyişle yakın çevresinin büstlerini yapmıştır.

Eserlerinde bir dönem konu olarak, at ve kedi çalışmıştır.

1961'de gittiği İtalya'da, İtalyan primitiflerine hayran olmuş ve Modigliani gibi sanatçılarla aynı kaynağı kullanmıştır. Figüratif çalışmalarında zorlama olmayan, kendiliğinden oluşan uzatmalar uygulamıştır.

Sanatçının Müze'de sekiz tane eseri vardır. Bunlardan iki tanesi, 5716/123 envanter numaralı "Tors/Tors Vazo" ile 5717/124 envanter numaralı "Vazo/Kaz Vazo" adlı eserleri Floransa öncesi, seramik çalışmalarına örnektir.

1953 yıllarında Elazığ'da askerdeyken desenlerini yaptığı, 1960'lı yıllarda uygulamaya başladığı "At"lar üzerine envanter numarası 6814/178 olan bir çalışması vardır.

Müze'de 1961-1962 yıllarında Floransa'da yaptığı ve kendisinin "-En başarılı çalışmalarım." dediği döneme ait "Armoni" (5782/129), "Ahenk/Genç Kız" (6188/152) adlı iki eser bulunmaktadır. Yine insan figürünü uzatarak çalıştığı "Armoni/Oturan Kadın" (6150/144), "Kitaplı Kadın" (9722/428), "Figür/Kaynak" (6150/144) adlı üç eseri daha vardır.

Sanatçı günümüzde de bu tarzda çalşmalarına devam etmektedir.

Hakkı Karayiğitoğlu'nun Müze'de bulunan eserleri onun sanat hayatını, çalışmalarını yansıtabilmektedir. Ancak Koleksiyon'da, 1970'e kadar yaptığı eserleri var olup, bundan sonraki yıllara ait eserleri yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.25

HALUK TEZONAR

1942 yılında Çorlu'da doğdu (1). Lise öğrenimi sırasında İstanbul Belediye Konservatuarı (Klâsik Batı Müziği), Kontrbas Bölümü'ne devam etti.

1961'de İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Seramik Bölümü'ne girdi. Öğrenciliği sırasında Almanya'da Schönwald (1961-1962), Krautheim (1962-1963), Jeager (1963-1964) porselen fabrikaları ile İstanbul'da Yıldız (1964-1965) Porselen Fabrikası'nda staj yaptı (2).

1965 yılında Tatbiki'den mezun oldu ve aynı yıl asistanlık sınavını kazandı (3).

1966'da DGSA II. Sanat Festivali'nde heykel dalında ve Fransa'da Ile de Bendor Paul Ricard Uluslararası Korsika Anıtı Yarışması'nda I. ödül, 1968'de İstanbul Atatürk Kültür Merkezi Heykel Yarışması'nda II. ödül ve Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi Heykel Yarışması'nda mansiyon aldı.

"Kütahya Çiniciliğini Geliştirme İmkanları" adı altında yeterlilik tezini hazırladı ve 1969'da öğretim üyeliğine atandı.

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, C.3, 1969, s.748; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.256; "Güçlü Bir Heykeltraş: Haluk Tezonar", **Sanat Çevresi**, Şubat 1982, S.40, s.32; Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.310; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), Yİstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994; Halenur Katipoğlu, **Nilay Tezonar ile "Haluk Tezonar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Haluk Tezonar, **Haluk Tezonar'ın kendi hazırladığı özgeçmişi**, 1986

3) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.310; "Güçlü Bir Heykeltraş: Haluk Tezonar", **a.g.h.**, Haluk Tezonar, **a.g.ö.**

1970'de Ankara Yapı ve Kredi Bankası Heykel Yarışması'nda I. ödülü, 1975'te Ile de Bendor Paul Ricard Uluslararası Fransız Hava Şehitleri Anıtı Yarışması'nda III. ödülü, 1976'da İstanbul Festivali İstanbul Arkeoloji Müzesi Sanat Yarışması'nda heykel dalında I. ödülü, 1980'de TBMM Atatürk Anıtı Yarışması'nda başarı ödülü, 1981'de İstanbul Fatih Anıtı Yarışması'nda III. ödülü, 1983 Kayseri Atlı Mareşal Atatürk Anıtı Yarışması'nda I. ödülü, İstanbul Belediyesi Rumelihisarı Büyük Fatih Anıtı Yarışması II. ödülünü aldı (4).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Maçka Parkı'na betondan bir "Soyut Kompozisyon" uyguladı (5).

1983 yılına kadar Seramik Bölümü'nde yapı ve bahçe seramiği dizayn derslerini verdi. Bu süre içinde üç yıl seramik bölümü başkanlığı yaptı. 1985 yılında, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne dönüşmesinden sonra, profesörlüğe atandı. Kuruluş programlarının hazırlanışında bulunduğu, Heykel Bölümü'nde görev aldı. 1987'de ilk mezunlarını veren bu bölüm'de, vefatına kadar öğretim üyeliği ve bölüm başkanlığı yaptı (6).

31.12.1994 tarihinde İstanbul'da vefat etti ve 3.1.1995 tarihinde Nakkaştepe Mezarlığı'na defnedildi (7).

4) Haluk Tezonar, **a.g.ö.**

5) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

6) Haluk Tezonar, **a.g.ö.**

7) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**; "Heykeltraş Prof. Haluk Tezonar Öldü", **Sanat Çevresi**, Şubat 1995, S.196, s.33; Vefat ilanları

Kişisel Sergileri

1969, İstanbul Taksim Sanat Galerisi, Seramik Pano ve Seramik Yapı Heykelleri Sergisi

1970, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu (Heykel ve Seramik); Taksim Sanat Galerisi (Heykel ve Seramik), İstanbul

1972, Taksim Sanat Galerisi (Heykel, Seramik,Resim), İstanbul

1973, Amerikan Kültür Merkezi (Heykel,Resim), İstanbul

1974, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi (Heykel), Ankara; Cumalı Sanat Galerisi (Heykel, Resim), İstanbul

1975, Taksim Sanat Galerisi (Heykel, Resim), İstanbul

1976, Fransız Tatil Köyü (Heykel, Resim), Foça ve Kuşadası

1977, Osmanbey Akbank Sanat Galerisi (Resim,Heykel), İstanbul; Güzel Sanatlar Galerisi (Heykel), Ankara

1980, Bebek Akbank Sanat Galerisi (Heykel), İstanbul

1981, Galerie Antenia (Heykel, Resim, Anıt Fotoğrafları), Paris

1984, Urart Sanat galerisi (Heykel), İstanbul

1988, Lebriz Galerisi (Heykel, Resim), İstanbul

1991, AKM "Süreç" isimli Sergisi, İstanbul

1992, Toprak Sanat Galerisi (Heykel), İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1966, Devlet Resim ve Heykel Sergisi; II. Uluslararası Talebe Festivali; İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Ödülleri Heykel Sergisi

1967, Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Ile de Bendor Uluslararası Korsika Anıtı Yarışma Sergisi, Fransa; İle de Bendor Uluslararası Moliere Anıtı Sergisi

1974, Taksim Sanat Galerisi Türkiye Güzel Sanatlar Birliği Sergisi, İstanbul;

Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Güzel Sanatlar Birliği Sergisi

1975, Devlet Resim ve Heykel Sergisi; İstanbul Arkeoloji Müzeleri; Safranbolu Açıkhava Sergisi; Uluslararası Brüksel Heykel Sergisi, Belçika; İstanbul Güzel Sanatlar Birliği Sergisi; Ertem Galerisi, İstanbul; Ile de Bendor Fransız Uluslararası Hava Şehitleri Anıt Sergisi, Fransa

1976, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Sergisi; Taksim Sanat Galerisi İstanbul Sanatçıları, İstanbul; Melda Kaptana Sanat Galerisi, İstanbul; İstanbul Festivali, Arkeoloji Müzeleri ; Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1977, İstanbul Festivali, Arkeoloji Müzeleri ; Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1978, İstanbul Festivali, Arkeoloji Müzeleri ; Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Devlet Resim ve Heykel Sergisi; İstanbul Kanser Derneği Karma Sergisi

1979, İstanbul Kanser Derneği Karma Sergisi

1980, İstanbul Kanser Derneği Karma Sergisi; Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi; Alman Kültür Derneği Karma Seramik Sergisi, Ankara; İskenderiye Uluslararası Heykel Sergisi

1981, Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi; Antinea Sanat Galerisi (Heykel, Resim), Fransa; Salon d'Automne Grand Palais Uluslararası Resim Heykel Sergisi; AKM Boğaziçi Üniversitesi Atatürk Sempozyumu Atatürk Anıtları Sergisi

1982, Institut de France-Academia des Beaux-Arts Uluslararası Heykel Sergisi, Fransa; Salon des Independants Grand Palais, Fransa

1986, TBMM Cumhuriyet Sanatçıları Sergisi, Ankara; İzmir Resim ve Heykel Galerisi, MÜ Öğretim Üyeleri Sergisi

1992, Almelek Sanat Galerisi "Heykelde Dans", İstanbul

Haluk Tezonar üzerine ...

"... Heykeltraş Haluk Tezonarla Ressam Burhan Uygur'un elele vererek açtıkları kaliteli sergi, bir bomba etkisi bıraktı Ankara'da. Biri düzmece bir akıma öyle asilane bir sırt çevirişi var ki, bayıldım. Tevazuuna da hayran oldum. Emile Antoine Burdelli'nin güç, çetin yolunda. Kanıma göre yarının büyük heykeltraşlarındandır muhakkak Haluk Tezonar. ..."

Eşref Üren, "**Enstantaneler LXII-Galeride Büyük Bir Çalkantı**", Ankara Sanat, Haziran 1974, S.98, s.8

"... -Heykel gibi seramik de üç boyutlu bir sanat dalı. Heykelde ayrıca sizi çeken neydi?

-Seramik, heykele göre daha dekoratif. Bulunduğu ortama uyum gösteriyor. Halbuki, heykel bulunduğu ortamı zorluyor. Fark bu.

-Yeniden seramiğe dönmek istemiyorsunuz anlaşılan.

-Hayır. Aslında seramiği küçümsemiyorum. Çok güzel renk ve form bütünlüğü ortaya çıkar. Fakat, teknik olarak zaman gerektiriyor. Çok donanımlı bir atölye olması lazım. İleride fırsat bulursam belki çalışırım. Ayrıca çok seramik sergisi açtım. Daha çok soyut çalışmalar yaptım. ..."

Nur Nirven, "**Heykel** (Haluk Tezonar)", Vizyon, Ocak 1992

"... Tezonar'ın heykelleri; plastik değerleri ön plana çıkaran, kimi yerde yumuşacık, kimi yerde ise çalıştığı kilin bütün dokusunu alan, yer yer parmak izlerini dahi bütün tazeliğiyle veren, duygulu heykellerdir. O heykellerinde ifadeye çok önem verirdi. Heykellerindeki coşkuyu, tutkuyu ve çok zaman hüznü görmemeye imkan yoktur. Zaten bu ifade gücü değil midir ki Tezonar'ı sanat dünyasına tanıtan? Kimi heykellerini en ince detaylarına kadar işlerken, kiminde ise fevkalade serbest dokularla kütleyi fazla yormadan bir çırpıda heykeli bitirirdi. Sanıyorum ki böyle çalışmayı daha severdi Tezonar.

Bir Rodin hayranıydı. Durmaksızın kitaplarını inceler, fırsat buldukça Rodin müzesine giderek birkaç gününü onun eserleriyle geçirirdi. Tezonar özellikle büstlerinde kalıp çizgilerini hiç silmez, olduğu gibi bırakırdı.

Öyle zannediyorum ki bu, Rodin'den algıladığı bir doku. Büstlerinde yer yer parmak izleri vardır. Tutkuyla çalıştığı eserini daima taze bırakmaya özen göstermiş, yaptığı modlajın istediği ifadeyi bozmaya başlamasına, bir anlamda yorulmasına fırsat vermeden kesmeye özen göstermiştir. İşte bütün o parmak izleri o yüzdendir. Gerçekten de plastiği diri göstermektedir. Yaptığı abidelerde genelde Natüralist bir eğilimde olmasına karşın özellikle büstlerinde Ekspresyonisttir.

Daha serbest çalışmayı tercih eder ve çok defa plastik kütle soyut bir görünümdedir. Tezonar'ın olağanüstü bir benzetme kabiliyeti vardı. Bir büst çalışması görülmeye değerdi doğrusu.

Çamur kütlesi 15-20 dakika kadar kısa bir zamanda poz veren kişinin kimliğine bürünüverirdi. Karakteri yakaladığı andan itibaren çalışmasını keser, eserin kalanını daha sonraları tamamlardı. Ancak özellikle ilk dakikalarda koyduğu tuşeleri bozmamaya özen gösterirdi. ..."

Erdinç Bakla, "**Haluk Tezonar'dan bize kalan**", Cumhuriyet, 6.1.1995

"... Gezerken köşede bir kadın başı. Simsiyah. Zenci. Biafra'da kıyım olduğu günlerdi onlar. Bu başı görmeyen, hüznün ne demek olduğunu bilemez ve anlayamaz.

İçiniz Burkuluyordu. Uzun uzun baktım; yandan, köşeden, alttan. Hangi taraftan olursa olsun, hüzün ve aynı zamanda vakar. Bu baş, yüz başmakaleden daha vecizdi. Bunu muhakkak almalıydım, ne pahasına olursa olsun. Yapanı tanımak istedim. Haber verdiler, geldi. Kartımı uzattım, satın almak istediğimi ve de zengin olmadığımı söyledim. Yüzü ışıklandı.

Beğendiniz mi, dedi? Evet dedim. Bin röportajdan daha etkili olduğunu söyledim. Bana uzun uzun baktı, kardeşlik dolu bir bakış. Alınız dedi. Evet ama ne kadar diye sordum. Hiç, dedi. Beğenmiş olmanız kafidir, çünkü herkes önünden geçip

bakıyor ve öbürüne gidiyor. Yani bakmıyor, halbuki benim en beğendiğim yapıtım budur, alın dedi ısrar etti. Sergi sonu o başı bana getirdi. ...

Paris'in en usta dökmecilik atölyesinde bu baş bronza döküldü. Dünyaca ünlü ustaların ***-yaşadığımız acımasız devrin bu kadar kudretli bir ifadesini buraya eser getiren bunca sanatkarda görmedim.-*** *dediğini Haluk'a naklettiğimde aniden kızardı ve en büyük tevazu ile bu atölyenin Avrupa'nın en ünlüsü olduğunu söyledi."*

Mordo Dinar, "Haluk Tezonar İçin", **Cumhuriyet**, 12.1.1995

Değerlendirme

Haluk Tezonar, figüratif çalışmıştır. Ffigürde soyutlamalar da yapmıştır.

Müze koleksiyonunda, envanter numarası 7902/288 olan "Erkek Maskı", 8855/415 olan 1969 tarihli "Baş/Mashar Resmor" adlı çalışmaları vardır. Müze'de empresyonist tarzda yaptığı çalışmalarından, figürlerinden bulunmamaktadır.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, ailesinden temin edilebilir.

2.1.2.1.26

HAYRİ KARAY

1952'de Balıkesir'de doğdu (1). İlk, ortaokulu Manisa'da, liseyi İzmir'de tamamladı (2). 1966 yılında ortaokulda iken, resim hocası tarafından İtalya-Firenze'deki "Forte Dei Marmi" Uluslararası Dünya Çocuk Resimleri Yarışmasına gönderilen resimleriyle ödül aldı (3).

Orta öğrenimden sonra, 1970 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne (4), Hüseyin Gezer atölyesine girdi. Şadi Çalık ile de çalıştı. Ahşaba yönelinceye kadar çamur, demir, taş gibi malzemeleri kullandı (5). 1974'te Hadi Bara Heykel Yarışması I. ödülünü aldı. 1975 yılında Akademi'den mezun oldu (6). Aynı yıl Ahmet Andiçen Heykel Sergisi ödülünü aldı (7).

1976'da Akademi'ye asistan olarak girdi. Aynı yıl III. İstanbul Festi-

1) Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.285; 8. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi** (Broşür), İstanbul, 1987, s.-; Tomur Atagök, **Büyük Sergi 2 Kataloğu**, İstanbul, 1990, s.117; 13. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi** (Katalog), İstanbul, 1992, s.53; Halenur Katipoğlu, **Hayri karay ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.285; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) 8. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi** (Broşür), s.-; Tomur Atagök, **a.g.k.**, s.117; 13. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi** (Katalog), 1992, s.53; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.285; 8. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi** (Broşür), s.-; Tomur Atagök, **a.g.k.**, s.117; 13. **a.g.k.**, s.53; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.285; 8. **a.g.b.**, s.-; Tomur Atagök, **a.g.k.**, s.117; 13. **a.g.k.**, s.53; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

7) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

vali İstanbul Arkeoloji Müzeleri Resim-Heykel Sergisi başarı ödülü ile Yarımca Sanat Festivali Heykel Sergisi I. ödülünü aldı.

1977 yılında İstanbul Sanat Bayramı kapsamında yapılan Yeni Eğilimler Sergisi'nde III. ödülü aldı (8).

Akademi'nin Heykel Bölümü'nde sanatta yeterlilik ve "Heykel Sanatında Geometri" konusunda araştırmalar yaptı (Bu çalışmasını yayımlamayı düşünüyor) (9).

1980 yılında İş Bankası Simge Yarışması ile İstanbul Belediyesi Plaket Yarışmasında ödül aldı (8). 1984'te, Akademi eğitimini YÖK ile bağdaştıramadığı için buradaki görevinden istifa etti.

1987 yılında 8. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi'nde ikincilik ödülü'nü aldı (10).

1984 yılında Bodrum'da Bitez Köyü'ne yerleşti. Karay Ahşap San. Tic. Ltd. Şti.'ni kurarak dekorasyon/mobilya tasarımı ve üretimi üzerinde çalışmaya başladı. 1992 sonunda İstanbul'a döndü. 1993-1994 Ankara Büyükşehir Belediyesi için Çankaya'ya yerleştirilmek üzere ahşap heykel yaptı.

Heykel çalışmalarının dışında şu anda üretime eşi ile beraber demir, ahşap ve diğer malzemeleri de kullanarak devam etmektedir (11).

8) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.285; 8. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi (Broşür), s.-; Tomur Atagök, a.g.k., s.117; 13. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi (Katalog), s.53; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

9) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.285; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

10) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.285; 8. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi (Broşür), s.-; Tomur Atagök, a.g.k., s.117; 13. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Kataloğu, s.53; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

11) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Kişisel Sergileri

1976, Galeri Baraz, İstanbul

1977, Hotel Intercontinental, İstanbul

1984, Galeri Beyaz, Bodrum

1991, Artisan Sanat Galerisi, İstanbul

1992, Siyah/Beyaz Sanat Galerisi, Ankara

Katıldığı Sergilerinden Seçmeler

1973-1975, Ahmet Andiçen Heykel Sergisi, İstanbul

1973-1975, Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara

1974, Hadi Bara Heykel Yarışması, İstanbul

1975-1976, İstanbul Festivali Arkeoloji Müzeleri Resim Heykel Sergisi, İstanbul

1975, Safranbolu Heykel Sergisi, Zonguldak; Antalya Festivali Heykel Sempozyumu, Antalya

1976, Yarımca Sanat Festivali Heykel Sergisi, İstanbul

1977-1979, İstanbul Sanat Bayramı "Yeni Eğilimler Sergisi", İstanbul

1978, XII. Uluslararası İskenderiye Bienali, Mısır

1980, İş Bankası Simge Yarışması, Ankara; İstanbul Belediyesi Plaket Yarışması, İstanbul

1981, Maçka Sanat Galerisi, Küçük Heykel Sergisi, İstanbul

1984, MSÜ Öğretim Üyeleri Heykel Sergisi, İstanbul

1986, Enka Heykel Sergisi, İstanbul

1987, 8. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi, İstanbul; I. Uluslararası İstanbul Bienali Ulusal Sergiler kapsamında Artisan ve Cumalı Sanat Galerileri ile Sergi, İstanbul

1990, Büyük Sergi 2, İstanbul, Ankara

1992, 13. Günümüz Sanatçıları Sergisi, İstanbul, Ankara

Hayri Karay üzerine ...

"- ...Sanat yapıtında ismi çok fazla tasvip etmiyorum. İzleyiciye bir belirleyici nokta olmasın diye. Çünkü izleyicinin birşeyler hissetmesi gerek. ...

... Heykelde ... geometrik formlarla organik formu birlikte kullanıp bu iki zıt formun bir uyumu içersinde bir sonuca varmak istediğimi söyleyebilirim. Bunun tabii bir sürü duygusu, hisleri, şeyleri falan var ama kabaca tarif ettiğimde zıtlıkların uyumu gibi.

... Son zamanda yaptığım işlerde taşlan demir karışıyor. Şöyle karışıyor; daha çok dolaşırken bulduğum bazı şeyler var. Onun üzerindeki yontuları ona müdahale etmeden başka şeyler ekleyerek yeni ürünler yapmaya başladım. ..."

Halenur Katipoğlu, **Hayri Karay ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1997

Değerlendirme

Hayri Karay eserlerinde, geometrik form ile organik formu birlikte kullanmış, bu iki zıt formun uyumunu ahşapla çalışmıştır. Daha sonraları ahşaptan yaptığı bu iki zıt formu, metalden hazırladığı mekanlar içine yerleştirmiştir.

Müze'de iki tane eseri vardır. Envanter numarası 7920/306 olan 1976 tarihli " Etki 8" adlı, geometrik formla organik formu birlikte kullandığı eseri ahşap çalışmalarına; envanter numarası 8792/414 olan 1986-1987 tarihli "isimsiz", bu iki zıt formu metalden yaptığı mekan içine yerleştirdiği çalışmalarına örnektir.

Bu çalışmalarının yanında son zamanlarda, doğada bulduğu taşlara fazla müdahale etmeden demir gibi malzemelerle eklemeler yapmaktadır. Müze'de bu tür çalışmalarına örnek teşkil edebilecek bir çalışması yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.27

HÜSEYİN (Anka) ÖZKAN

1324 (1908-1909) yılında [nüfusta 1911 yazıyor] Edirne Lala Paşa'ya bağlı Dumurcalı Köyü'nde doğdu. Babasının şehit olmasından sonra annesinin köyü olan Hacı Danişment'te kendi deyimiyle *"-çakıyla hep birşeyler yontarak"* yetişti (1).

Darüleytam'a (Yetimler yurduna) alındı (2). İlkokuldan sonra Edirne Öğretmen Okulu'nun sınavını kazandı ve yatılı olarak okudu. Okulda resim öğretmeni Ratip Aşir Acudoğu ile ilk kez akademik çalışmaya başladı (3).

Ratip Aşir'e Menemen Şehit Kubilay (4) ile Erzincan İnönü Anıtları'nın (5) yapımında yardım etti.

Edirne'ye ziyarete gelen dönemin Milli Eğitim Bakanı Necati Bey'in dikkatini çekti. Çanakkale'ye çıkan mecburi hizmeti tecil edildi ve İstanbul'da

1) Halenur Katipoğlu, **Hüseyin Anka Özkan'la "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Erdoğan Tanaltay, "Hüseyin Anka Özkan ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.119, Eylül 1988, s.27; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.130; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası yayını, 1984, s.150; Erdoğan Tanaltay, **a.g.g.**, s.27; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları, 1986, s.388; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam**, İstanbul: Tekin Yayınevi, (2. Basım) 1995, s.24; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.36; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.68, 131; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.96, 150; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

azınlık okullarından birinde türkçe dersleri verilerek Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitim imkanı sağlandı (6).

1931 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi (7). Bir sene İhsan Özsoy'la çalıştıktan sonra, İhsan Bey'in Akademi'den ayrılması nedeniyle çalışmasına bir süre Mahir Tomruk'la devam etti (8). Akademi'nin Heykel Bölümü'ne gelen Rudolf Belling'in öğrencisi oldu (9). Belling'e Taşlık'taki İnönü Anıtı'nın yapımında yardım etti. Anıtın önündeki sportmen genç figürü Hüseyin (Anka) Özkan'dır (10).

1940 yılında Akademi'den mezun oldu (11). 1942-1944 yıllarında Akademi'de Heykel Bölümü'nün yüksek kısmını tamamladı (12).

1952 yılında Anıtkabir Heykel ve Kabartma Yarışması'nda Alle'nin başında, soldaki erkek grubu, sağdaki kadın grubu ve arslan heykellerinin birinciliğini kazandı. Tasarımları Anıtkabir'de uygulandı (13).

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.130; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.150; Erdoğan Tanaltay, a.g.g., s.27; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.388; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.23

7) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.131; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.150; Erdoğan Tanaltay, a.g.g., s.27; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.388; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.24; Kaya Özsezgin, a.g.m., s.36; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

8) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.275; Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, C.1, s.310; Erdoğan Tanaltay, a.g.g., s.28; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.131; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.150; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

10) Erdoğan Tanaltay, a.g.g., s.28; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.25-26; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

11) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.150; Erdoğan Tanaltay, a.g.g., s.28; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.388; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.25; Kaya Özsezgin, a.g.m., s.36; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

12) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

13) Nurettin Can Gülekli, **Anıtkabir Rehberi**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993, s.33-34, 46-48

Bugüne kadar hiç sergi açmayan, yurt dışına çıkmayan, herhangi bir resmi ya da özel görevi olmadan, sadece heykel yaparak geçinmeye çalışan Özkan'ın eserlerine örnek olarak: Ankara Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi önündeki "Mimar Sinan" heykeli, Cağaloğlu Hürriyet Gazetesi binasının cephesindeki bronz rölyefi, Anıtkabir girişindeki erkek ve kadın heykel grupları ile aslanları, Aydın, Antakya, Trabzon, Van, Diyarbakır, İskenderun Atatürk Anıtlarını verebiliriz (14).

Hüseyin Anka Özkan üzerine ...

"- ...İhsan Hoca gitti, Mahir Hoca geldi. Fakat ben birşey yapamadım. Çalışıyordum ama bir türlü doyumlu bir duruma giremediğimi hissediyorum ... Konularımı, sanatsal sorunlarımı çözümleyemiyordum. Derken ... Prof. Rudolf Belling geldi. İlk konuşmasında ona bağlandım ve bende bir patlama oldu ... O geldikten sonra konunun içine girdiğimi sanıyorum. Bilinçlenmeme etkili olan Rudolf Belling'dir.".

Erdoğan Tanaltay, "Hüseyin Anka Özkan ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, S.119, Eylül 1988, s.28

"-Ben mezun olduktan sonra, bir yüksek kısım ihdas edildi (meydana getirildi). Bizi de çağırdılar, isteyen gelsin diye. Ona da girdim ben, Ondan da, yüksek kısımdan da mezun oldum, diplomamı aldım ... 1942-1944 yıllarıydı zannediyorum."

"Ben klasisizmi tercih ettim. Ben klasisizme bağlandım. Benim yapıma da o uygun geldi. Başka tarafa sapmadım."

"-Bugüne kadar hiç sergi açmadınız. Bunun özel bir sebebi var mı?

...Çok riskli ve pahalı. Ben alçı malzeme koymak istemem. Esas malzemeyi

14) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.132-134; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.150-153; Sezer Tansuğ, **a.g.e.**, s.388, s.321,388; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

koymak isterim, ve maket falan değil. Bitmiş bir iş."

"-M.S.Ü. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde hangi heykellerinizin olmasını isterdiniz?

... Mimar Sinan'ın, ...Mithat Paşa'nın, ... İskenderun Anıtının detayının, ... Dede Efendi'nin, ... annemin başını koymak isterdim.".

Halenur Katipoğlu, **Hüseyin Anka Özkan'la "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Hüseyin (Anka) Özkan, birkaç soyut çalışması olmasına karşın klasizmi tercih etmiş ve natüralist eserler vermiştir.

Müze koleksiyonunda, envanter numarası 2001/46 olan Akademi'de öğrenci olduğu sırada yaptığı ~1940 tarihli "Erkek Nü/Atlet" isimli figürü ile envanter numarası 9236/423 olan ~1978 tarihli "Köroğlu" adlı bir baş vardır.

Sanatçı, genellikle anıtlar üzerine çalıştığı için, kendisinde genellikle bu anıtların maketleri bulunmaktadır. Sanatçı, "Mimar Sinan Anıtı" ile "Mithat Paşa Heykeli" maketlerinin ve "Annesinin Başı"nın Müze koleksiyonunda bulunmasını arzu etmektedir.

Öneri: Müze koleksiyonu için sanatçıdan özellikle, "Annesinin Başı" adlı çalışması temin edilebilir.

2.1.2.1.28

HÜSEYİN GEZER

1920 (1336) yılında Mut'ta (İçel) doğdu (1). İlkokulu Mut'ta, ortaokulu Silifke'de bitirdi.

1937-1940 yılları arasında Balıkesir Necati Bey İlköğretmen Okulu'nda okudu (2).

1940-1941'de Karaköse'de (Ağrı) öğretmenlik, 1941-1944'te Çatalca'da yedeksubaylık yaptı. Askerlikten sonra Hasan Ali Yücel'in emriyle mecburi hizmeti tecil edilerek izin verilmesi üzerine (3), 1944 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Rudolf Belling'in öğrencisi oldu.

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 19, C., s.220; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.286; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.156; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.174; Erdoğan Tanaltay, "Hüseyin Gezer ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Kasım 1987, S.109, s.70; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün**, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1993, s.96; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.388; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.161; **Hüseyin Gezer Sergi Kataloğu, Garanti Sanat Galerisi**, İstanbul, 1996, s.-; **Hüseyin Gezer Sergi Kataloğu, Ankara Emlak Sanat Galerisi**, Ankara, 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, **Hüseyin Gezer ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Gültekin Elibal, a.g.e., s.286; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.156; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.174-175; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., S.109, s.70-71; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.96-97; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.388; a.g.k., 1996, s.-; a.g.k., 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.156, 160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.175; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., S.71, s.70; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.97-98; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.388-339; a.g.k., 1996, s.-; a.g.k., 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1948 yılında Akademi'den birincilikle mezun oldu (4). Resim Bölümü birincisi Nedim Günsür ile beraber (5) Fransız hükümetinin verdiği bursla Paris'e gitti (6). Ecole Des Beaux-Arts'da Saupic'in atölyesinde taş (7), Académie Julian'da Prof. Gimond'un atölyesinde heykel çalıştı (8). Alliance Française (9) ve Louvre Okulu'na devam etti (10). Guimet ve Louvre Müzelerinde desenler çizdi, etüdler yaptı. Sık sık Rodin ve Bourdelle Müzelerini gezdi (11).

4) **Hüseyin Gezer'in Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü Yüksek Kısım Diploması,** (Diploma No: 1174) 21.6.1948; **Hüseyin Gezer'in Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü Yüksek Döneminden 1947-1948 ders yılında pekiyi derece ile mezun olduğuna dair GSA Müdür vekili A. Başman imzalı belge,** 21.10.1948; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.156, 160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.175; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., S.71, s.70; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.97-98; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.388-339; a.g.k., 1996, s.-; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.161; a.g.k., 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

5) Erdoğan Tanaltay, a.g.m., S.71, s.70; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.97-98; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) **Türkiye'deki Fransız Konsolosluğu, Akademi Müdürüne hitaben Kültür Ataşesi Camille Bergeaud imzalı heykel birincisine burs vereceklerini bildiren yazı,** 5.7.1948; **Türkiye'deki Fransız Konsolosluğu, Kültür Ataşesi Camille Bergeaud imzalı Hüseyin Gezer'e Kasım 1948-31 Ağustos 1949 arasında burs verdiklerine dair belge,** 16.10.1948; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.182; a.g.k., 1996, s.-; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.161; a.g.k., 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

7) **L'Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts, Saupique imzalı eğitim sonu belgesi,** 24.7.1950; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.182; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

8) **Türkiye'deki Fransız Konsolosluğu, Paris'teki Yabancı Öğrenciler Karşılama Komitesi Başkanına hitaben Kültür Ataşesi Camille Bergeaud imzalı belge,** 16.10.1948; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.182; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

9) **Hüseyin Gezer'in Alliance Française Diploması,** 10.12.1949; a.g.k., 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

10) **Hüseyin Gezer'in Louvre Okulu Kimliği,** 8.11.1949-8.11.1950; a.g.k., 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

11) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.182; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1950'de Paris'ten 27 Temmuz'da trenle ayrılarak, Cenevre, Floransa, Roma, Napoli üzerinden yurda döndü (12). Kasım'da Akademi'nin Heykel Bölümü'nde asistan oldu. Hadi Bara'dan sonra onun isteğiyle Resim Bölümü'nde 1956 yılına kadar modlaj dersi verdi (13).

1951 yılında Anıtkabir heykelleri, Hürriyet Kulesi projesi II. ödülünü aldı (14).

1955 yılında Heykel Bölümü'nün atölye hocalığı ve müdür yardımcılığı görevlerine getirildi. 1962 yılına kadar müdür yardımcılığı yaptı (15).

1961'de İstanbul Beyazıt Meydanı, Hürriyet Anıtı Yarışmasında (hiçbir derece verilmedi) başarı ödülü, 1963'te Antalya Anıtı (2 aşamalı) yarışmasında I ödülü, 1965'te Ankara Fen Fakültesi Anıt Yarışmasında II ve III. ödülleri, 1966'da Dumlupınar Anıtı Yarışmasında III. ödülü aldı.

1968'de Federal Alman hükümetinin davetlisi olarak Münih, Köln, Ulm ve Batı Berlin'in müze, sanat eğitim kurumları ile 1969'da yine davetli olarak gittiği Romanya'nın müze, sanat eğitim kurumları ve sanatçı örgütleri hakkında etütler yaptı (16).

Mayıs 1966'da seçildiği Akademi müdürlüğü görevini Eylül 1969'a kadar sürdürdü. Müdürlüğü sırasında, 1172 sayılı Devlet Güzel Sanatlar Akademileri Kanunu'nun çıkmasını sağladı (17).

12) **Hüseyin Gezer'in Paris-Napoli tren bileti**, 27.7.1950

13) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.182; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

14) a.g.k., 1997, s.-

15) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.182; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

16) a.g.k., 1997, s.-

17) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.182; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1969 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi profesörlüğünün yanında İstanbul Resim ve Heykel Müzesi müdürlüğü görevini de yürüttü. Müze'de; itfaiye ile direkt bağlantılı telefon, kalorifer sistemi, (hidroforlu) yangın söndürme sistemi, yeni bir aydınlatma sistemi kurmanın yanında, çatıdaki kurşun levhaların indirilerek bahçedeki sette eritilip yeniden levha haline getirilip çatıya monte edilmesi, eserlerin envanter defterlerine kayıt edilmesi, elektrik tesisatının yenilenmesi ve gücünün arttırılması gibi çalışmalar yaptı. 1976 yılında ayrıldı. (18).

1973'te Kültür Bakanlığı'nca açılan Atatürk Büstü, 1. yarışmasında I. ödülü, 2. yarışmasında I ve II. ödülleri, 1975'te Kültür Bakanlığı ve Diyarbakır Belediyesi işbirliğiyle açılan Ziya Gökalp Anıtı Yarışmasında I ve III. ödülleri aldı.

1976 yılında Akademi'nin Heykel Bölümü başkanlığına getirildi.

1978'de TBMM Anıtı (2 aşamalı) Yarışmasında I. ödülü, aynı yıl Bolu Köroğlu Anıtı Yarışması II. ödülü, 1986'da İstanbul Rumeli Hisarı üstü, Dua Tepe'de yapılacak Fatih Anıtı Yarışması I. ödülü aldı.

1987 yılında emekli oldu (19).

1991 yılında Kültür Bakanlığı tarafından kendisine verilen "Devlet Sanatçısı" ünvanını kabul etmedi (20).

18) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

19) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.160; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.182; **a.g.k.**, 1996, s.-; **a.g.k.**, 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

20) Dilek Girgin Can, "Kabul Edeniyle Etmeyeniyle 'Devlet Sanatçıları'", **Güneş Gazetesi**, 20 Ekim 1991, s.8; Hamit Kınaytürk, "Devlet Sanatçılığını Benimsemeyen Hüseyin Gezer'le Devlet Sanatçılığı Üzerine", **Sanat Çevresi**, Kasım 1991, S.157, s.38-39; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1992'de sanatçıya, Sedat Simavi Vakfı tarafından "Görsel Sanatlar Ödülü" verildi (21).

Heykel çalışmalarına Bahariye'deki evinin alt katında bulunan atölyesinde devam eden sanatçının, makalelerinin yanında, Türkiye İş Bankası tarafından yayımlanan 50. Yılın Türk Resim ve Heykeli (Heykel Bölümü-1973) ve Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli (1984) adlı iki kitabı da vardır (22).

Kişisel Sergileri

1985, Garanti Sanat Galerisi, İstanbul

1990, Destek Reasürans Sanat Galerisi, İstanbul; Mine Sanat Galerisi, İstanbul

1991, Atatürk Kültür Merkezi, İstanbul

1996, Garanti Sanat Galerisi, İstanbul

1997, Emlak Sanat Galerisi, Ankara

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1966, Uluslararası Heykel Sergisi, Rodin Müzesi, Paris

1967, Galeri I'de GSA Öğretim Üye ve Yardımcılara Sergisi

1969, Anvers (Middelheim)'de Uluslararası Heykel Sergisi, Belçika

1975, Arkeoloji Müzesi Açıkhava Sergisi, İstanbul

21) **Hüseyin Gezer'in, Sedat Simavi Vakfı Ödülünü kazandığını bildiren yazı**, 4.11.1992; Kaya Özsezgin, "Sedat Simavi Vakfı Görsel Sanatlar 1992 Ödülü, Hüseyin Gezer ve heykelin kuşaklararası iletişimi", **Milliyet Sanat**, 15 Aralık 1992, S.302, s.27-29; Hamit Kınaytürk, "Heykeltraş Hüseyin Gezer ile Sedat Simavi Ödülü Üzerine", **Sanat Çevresi**, Ocak 1993, S.171, s.20-21; Nur Nirven, "Simavi ödülü anıt ustası Gezer'in", **Hürriyet Gösteri**, Ocak 1993, S.146, s.14-17

22) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1983, Anadolu Uygarlıkları Sergisi

1986, Kayaalp Galerisi

1987, Soyak Galerisi, İstanbul; Doku Sanat Galerisi, Ankara

1991, Mine Sanat Galerisi, İstanbul

1994, Mine Sanat Galerisi, İstanbul

1995, Eylül Sanat Galerisi

Hüseyin Gezer üzerine ...

" ... Toplumumuzun kültürel kaynaklarından beslenen öyküler Gezer'in sanatçı kimliğinden süzülerek yontulara dönüşürler ve tekrar çıkış kaynaklarına, halkın içine, dönerek birey ya da bireylerle bir arada yaşamın içine katılırlar. Kimi zaman bir kent meydanından, bazen bir tepeden, çoğu zaman bir resmi yapının girişini onurlandırarak toplumun yaşamına doğrudan katılırlar. ..."

Kıymet Giray, Hüseyin Gezer Sergi Kataloğu, Ankara Emlak Sanat Galerisi, Ankara, 1997

"... sanatta, Mevlana'nın dediği gibi 'yeni bir söz söyleme'nin zorluğunu her sanatçı çeker. Ama gene de, yeni bir söz söylemek, ya da söylenmiş bir sözü başka bir şekilde ifade etmek çabasındadır. Ben bir sanatçı için bu konuda çözümü:

1- O güne kadar gördüğü tüm başarılı yapıtları 'başarılı' kılan ortak özü yakalamakta;

2- Kullandığı ifade aracının fizik yapısında gizli verilerini duyarlıkla algılamakta, o malzemeye özgü dili iyi öğrenmekte;

3- Yorumunun hamuruna kendisini koyabilmekte görüyorum. Başarının ve özgünlüğe ulaşmanın başka yolunu da bilmiyorum. ..."

Hüseyin Gezer, Hüseyin Gezer Sergi Kataloğu, Garanti Sanat Galerisi, İstanbul, 1996

Değerlendirme

Hüseyin Gezer, akademik çalışmalarından sonra geometrik bir anlayışla figür çalışmıştır. Köylü, kadın-erkek (1+1=1 birleşme, bütünleşme), anne-çocuk temalarını işlemiştir.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası, 1466/33 olan 1945-1946 tarihli "Türbanlı Kadın" başı ile 7876/262 olan 1948 tarihli "Nü" sanatçının akademik çalışmalarına, 4398/102 olan 1953 tarihli Köprülü Mehmet Paşa" büstü, 7598/238 olan 1969 tarihli "Yahya Kemal Anıtının Başı" ile 6940/186 olan ~1966 tarihli olan "Anıt Eskizi" ise anıtsal çalışmalarına örnektir.

4062/96 envanter numaralı 1958 tarihli "Efenin Aşkı" adlı eser kadın-erkek temasını bir bakıma 1+1+1 birleşme, bütünleşmeyi temsil etmektedir.

Koleksiyonda, köylüler ve kadın-çocuk temalarını işleyen herhangi bir eser yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.29

IŞIK (Andreas) TÜZÜNER

1954 yılında (Gölcük) Kocaeli'nde doğdu (1). Fenerbahçe Lisesi'ni bitirdi (2). 1971-1975 yılları arasında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü'nde, Hüseyin Gezer atölyesinde okudu (3).

1975-1979 yılları arasında Amsterdam'da Rietwelt Akademisi Heykel Bölümünü bitirdi. 1980-1981'de İngiliz Kültür Merkezi'nden burs alarak Londra, St. Martin's School of Art ve Chelsea School of Art'da atölyelere devam etti, yüksek lisans yaptı. A. Caro, Ph. King ve B. Flanagan gibi sanat anlayışını etkileyen ustaları tanıma fırsatı buldu (4). 1987-1988 yıllarında DAAD Sanat Bursu alarak Berlin'de heykel üzerine çalıştı. 1989 ve 1992-1993 yıllarında Hollanda hükümetinin Amsterdam Fonds Beelde Kunst bursunu aldı. Delegasion Merkezi Wassenar şehir parkı heykellerinin düzenlenmesi ile ilgili yarışmayı kazandı. Mimar ve heykel öğrencileri ile uygulanan çalışma 1989 yılının Ekim'inde açılarak halka sunuldu. 1990'da Otterlo şehrindeki Kroller Muller Museum tarafından heykel proje çizimleri satın alındı (5).

1982 yılından beri Rietwelt Akademisi ile Den Bosch Hollanda Kraliyet Akademisi'nde Temel Sanat Eğitimi kürsüsünde ders vermektedir (6).

1) Tomur Atagök, **Cumhuriyetten Günümüze Kadın Sanatçılar Sergi Kataloğu**, İstanbul, 1993, s.93; Tomur Atagök, **"İzler" Sergi Kataloğu**, İstanbul, 1995, s.-; Halenur Katipoğlu, **Işık Tüzüner ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Tomur Atagök, **a.g.k.**, 1993, s.93; Tomur Atagök, **a.g.k.**,1995, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Tomur Atagök, **a.g.k.**, 1993, s.93; Tomur Atagök, **a.g.k.**, 1995, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) **Erkut Onart'ın Roterdam Başkonsolos'u sıfatıyla Işık Tüzüner için verdiği 12.12.1996 tarihli belge**

Kişisel Sergileri

1982, Kruithuis Galeri, Den Bosch, Hollanda; Weterıng Galerisi, Hollanda

1983, Den Haag Belediye Müzesi, Seçilmiş altı sanatçıya manifesto kişisel sergisi

1987, 1988, 1989, 1991, Suzanne Biederberg Galerisi, Amsterdam

1990, Urart Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1988, Kuzey Hollanda Bienali, Hollanda

1994, Cumhuriyet'ten Günümüze Kadın Sanatçılar Sergisi, Arkeoloji Müzesi, İstanbul

1995, İzler Sergisi, Yapı Kredi Kemal Satır Sanat Galerisi

Işık (Andreas) Tüzüner üzerine ...

"... Işık Tüzüner ve Tomur Atagök'te işlevini tamamlamış atık malzeme sanata dönüştürülmektedir. Günlük yaşamdan sanata geçirilen ve yaşamı belgeleyen malzeme ile kültürel yapı estetik bağlamda eleştirilmektedir. ..."

Tomur Atagök, **Cumhuriyetten Günümüze Kadın Sanatçılar Sergi Kataloğu**, İstanbul, 1993, s.21

"... Tüzüner son yıllarda tüketim toplumuna karşı çıkarak, protesto eden bir sanatçı. Bu protesto Tüzüner'i farklı materyaller kullanmaya itmiş. Bu nedenle atık materyaller, endüstri artıklarını kullanmaya başlamış ve hiçbir zaman yeni malzeme kullanmaya yanaşmamış. Çevre sorunlarına ilişkin bir sanat yaptığına inanan Tüzüner, çöplüklerden karton kutular, tahtalar toplayarak değerlendirir. Kendisini,

kendi sanat akımının öncüsü sayan Tüzüner, Post Art'çı olduğunu ifade ediyor ve şunları ekliyor:- Ben Avrupa sanatını okuyup öğrendim ve şimdi kendi yolumda ilerliyorum. Kendi çapımda bir sanat akımının, Post Art'ın öncüsüyüm. ..."

Orhan Alpdündar, "Hollanda'daki Sanatçılarımız 3", Milliyet, 29.9.1994

Değerlendirme

Işık Tüzüner, genellikle metalden soyut çalışmalar yapmıştır. Son yıllarda "Post-Art" adı verilen türde çalışmaktadır.

Müze koleksiyonunda envanter numarası 8460/396 olan 1982 tarihli alüminyumdan bir soyut kompozisyonu vardır. Müze'de "Post-Art" türündeki çalışmalarından herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.30

IŞILAR KÜR

1942 yılında Bursa'da doğdu (1). İlk, orta ve lise eğitimini Ankara, Londra ve New York'ta yaptı (2).

1961 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi (3). Hadi Bara, Şadi Çalık ve Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu (4). 1966 yılında Akademi'yi birincilikle bitirdi. Aynı yıl İstanbul Gençlik Festivali Sergisi'nde 3. ödülü aldı (5).

1969'da Fransız Hükümeti'nin bursuyla Paris'e gitti (6). Collamarini atölyesinde ve serbest olarak çalıştı (7). 1974'te yurda döndü (8). Bir dönem çizgi ve kukla denemeleri yaptı, reklam şirketlerinde çalıştı, kısa metrajlı filmler çekti. Başkalarına muhtaç olmadan, tek başına yapılan sanatsal faaliyetin resim ve heykel olduğunu düşünerek tekrar heykel yapmaya başladı.

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.203; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası yayını, 1984, s.228; Halenur Katipoğlu, **Işılar Kür ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Ersin Alok (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel); **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi'nde 6 Kasım - 2 Aralık 1996 tarihlerinde açılan sergi kataloğu**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.203; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, 1984, s.228; Ersin Alok (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel); **a.g.k.**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Ersin Alok (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel); **a.g.k.**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.k.**

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.203; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, 1984, s.228; Ersin Alok (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel); **a.g.k.**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

7) Ersin Alok (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel); **a.g.k.**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

8) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, 1984, s.228; Ersin Alok (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel); **a.g.k.**, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1987 yılında "Spor ve Sanat" sergisinde mansiyon aldı. 1993 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Heykel Yarışması Sergisine katıldığı eserle Kadıköy Meydanı ödülünü aldı. 1994 yılında bu eser Kadıköy Meydanı'na yerleştirildi.

Halen Harbiye-Elmadağ'daki atölyesinde serbest olarak çalışmalarını sürdürmektedir (9).

Kişisel Sergileri

1967, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1978, Yapı Endüstri Merkezi, İstanbul

1981, Armo Galerisi, İstanbul

1983, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1986, Pangaltı Akbank Galerisi, İstanbul

1996, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1965, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1966, Devlet Resim ve Heykel Sergisi; İstanbul Gençlik Festivali Sergisi; Exposition de l'Art Contemporaine, Mesee Rodin, Paris

1970, Galerie Bonnapart Küçük Pano Sergisi, Paris

1972, Galerie Moiff. Collage Sergisi, Paris

1973, Armo Galerisi, İstanbul

1980, Urart Galerisi, İstanbul

1982, AKM Galeriler Sergisi, İstanbul

9) Ersin Alok (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel); a.g.k., s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1985, Enka Heykel Yarışması Sergisi, İstanbul

1987, 8. Günümüz Sanatçıları Sergisi, İstanbul; Spor ve Sanat Sergisi, İstanbul; Edpa Sanat Galerisi "Soyut Heykel" Sergisi, İstanbul

1993, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Heykel Yarışması Sergisi

1994, Sivas'ta Katledilen Aydınlar için Proje Yarışması Sergisi, Ankara

Işılar Kür üzerine ...

"Heykelin içine giriyor Ersin, dolaşıyor, ve kimsenin görmediği yerleri keşfediyor, fethediyor ve izleyiciyle paylaşıyor en sevdiklerini. Ersin'in sayesinde, heykellerimi yeniden, "objektif" bir gözle görüyorum. Müthiş keyif verici birşey... Güneş doğarken şampanya içmek gibi; heykellerimin yeniden doğuşunu izliyorum ve hafif başım dönüyor. Ersin'in doğa fotoğraflarında -ki bir gün onların içinde heykellerimi görebilmek umudundayım- insana "Ben hiç Yaşamadım mı?" dedirten bir tılsım var. Bakarken kalp atışlarımın hızlandığını hissediyorum... Yoksa doğanın nefes alışı mı duyduğum?"

Işılar Kür, "Güzellik Bakanın Gözündedir", **Ersin Alok (Fotoğraf), Işılar Kür (Heykel) Sergi Kataloğu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi**, 1996

"- ... fotoğrafın inanılmaz gücünü, Ritimler Dünyası için kullandık. Zaman, en büyük handikapımızdı. Işığa karşı zamanı kullanırken, meydana gelen yeni formları, iki kesit içinde noktalamak istedik. En önemli kesit ön ve arka planın zaman zaman birbirinden ayrılarak, arda kalan ve ışıkla oluşmuş hızlı ritminin, doğmasını durdurabilmekti. Bunun için optik imkanları sonuna kadar kullanarak, zaman zaman ışığı aynı anlamda hareket ettirerek bir bütünlük kazanmak istedik. ... Ritimler sergimiz böylece doğdu. Ben Ersin olarak, Sn. Işılar Kür'ün heykelleri içinde yeni bir Dünyada yaşadım..."

Ersin Alok, "Ritimler 1", **Ersin Alok (Fotoğraf), Işılar Kür (Heykel) Sergi Kataloğu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi**, 1996

Değerlendirme

Işılar Kür, mezuniyet sonrası açtığı ilk kişisel sergi döneminde, 1960'lı yıllarda malzeme olarak özellikle zincir kullanarak soyut ekspresyonist eserler vermiş, özellikle politik düşüncelerini aksettirmiştir. İkinci kişisel sergi döneminde, 1970'li yıllarda daha realist ekspresyonist, daha klasik anlamda ekspresyonist tarzda çalışmıştır. 1980'li yıllardan itibaren soyut ekspresyonist eserler vermektedir. Dönem dönem ekspresyonist çizgide figürlü çalışmalar da yapmıştır.

Müze'de bir eseri vardır. 1966 yılında yaptığı 6193/157 numaralı bu eser sanatçının ilk döneminin başlangıç safhasına aittir. Zincirle oynadığı, zinciri, zincirin imkanlarını denediği, araştırdığı bir çalışmadır. Koleksiyonda, 1966'dan sonraki çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.31

İHSAN ÖZSOY

1282 (1867) yılında İstanbul'da doğdu (1). Osman Hamdi Bey tarafından 1883'te kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin heykel sınıfına yazılan ilk Türk öğrenci oldu. Oskan Efendi'nin heykel atölyesinde çalıştıktan sonra, Avrupa sınavını birincilikle kazandı ve 1308 (1892-1893) yılında hükümet hesabına Paris'e gönderildi (2). Osman Hamdi Bey'in öğüdü üzerine önce J. B. Gustave Deloye'un atölyesine girdi. Fakat, aradığını bulamadığı için l'Ecole des Beaux-Arts'a geçti (3). Soldi ve Thomas'nın atölyelerinde çalıştı (4). 1893 ve 1894 yıllarında Paris güzel sanatlar sergisine katıldı (5).

1895'te öğrenimini tamamlayarak yurda dönen İhsan Özsoy (6) bir süre dekorasyon işleri ile uğraştı. Merkez postanesinde tapu ve kadastro

1) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, 1937, s.13; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.225; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.28; Adnan Çoker, **Osman Hamdi ve Sanayi-i Nefise Mektebi**, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınlalrı, 1983, s.47; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.53; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.387; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.263

2) Nurullah Berk, a.g.e., s.13; Gültekin Elibal, a.g.e., s.225; Mustafa Cezar, Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi, Paris, 1995, C.2, s.554-556

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.28; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.54

4) Nurullah Berk, a.g.e., s.14; Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.339; Gültekin Elibal, a.g.e., s.225; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.28; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.54; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.387

5) Nurullah Berk, a.g.e., s.14

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.28; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.56

dairesinde çalıştı (7). 1315 (1899) yılında Müze-i Hümâyun'un restoratör yardımcılığına ve daha sonra da restoratörlüğüne atandı. Oskan Efendi'den sonra Sanayi-i Nefise'ye heykel öğretmeni oldu (8). 1330 (1914) yılında da İnas Sanayi-i Nefise'de de heykel atölyesi öğretmenliği yapmaya başladı (8). 1926'da Kadıköy Süreyya (Paşa) Sinemasında gerçekleştirdiği kabartma ve figürleri mimarlık heykel birlikteliği üzerine önemli bir örnektir. 1933'te emekli oldu (9).

1944 yılında İstanbul'da vefat etti (10).

İhsan Özsoy üzerine...

"... adına modlaj atölyesi denen ve çamurla uğraşılan odaya daldım, önüme bir baş koyup çamur yığmaya başladım. Ertesi sabah gelince bizim koca çamur yığınını yerde buldum. Atölyeye çok temiz giyinmiş, akça saçlı bir zat girdi. İhsan Hoca'ymış (Özsoy). Güler yüzlüydü. Benim çamur yığınına baktı, 'taş yontulur, tahta da öyle, ama çamuru yontmaya gerek yok, küçük parçaları ekleyerek yaparsan daha kolay olur. Hadi bu çamurları tekneye koy, yeniden başla,' dedi. Hoca gittikten sonra önerdiği gibi çalışmaya koyuldum. Hoca geldi, çamuru yine yerde görünce 'suç bende,' dedi, 'çamurun içine destek konması gerektiğini söylemedik, içinde destek olmayınca bu çamur durmaz, hadi sen git hademeye söyle, bir tahta parçası, çivi ve çekiç getirsin.' Hoca'nın

7) Nurullah Berk, a.g.e., s.16

8) Nurullah Berk, a.g.e., s.16; Canan Beykal, "Yeni Kadın ve İnas Sanayi-i Nefise Mektebi", Boyut, Ekim 1983, S.16, s.10

9) Nurullah Berk, a.g.e., s.14; Nüzhet İslimyeli, a.g.e., s.339; Gültekin Elibal, a.g.e., s.226; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.31; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.56; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.387

10) Nurullah Berk, a.g.e., s.14; Nüzhet İslimyeli, a.g.e., s.339; Gültekin Elibal, a.g.e., s.226; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.31; Adnan Çoker, a.g.e., s.47; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.56; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.387; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.263

istediklerini bulduk, çamurun düşmesini önleyecek destek yaptı. İhsan Hoca'yı pek sevmiştim. Artık galeriye az uğruyor, modlaj atölyesinde çamurla uğraşıyordum. Atölyede benden başka kimse yoktu o dönemde. Bir gün hoca 'de gayrı ressam mı olacaksın heykeltraş mı?' diye sordu. 'Heykelci olacağım' yanıtını verdim. Yıllarca hangi baltaya sap olacağını bilmeden dolaşan Zühtü Efendi, sonunda bıkmadan uğraşacağı bir iş bulmuştu. Bunda, İhsan Hoca'nın beni ürkütmeden, bu ağır ve yorucu işi sevdirmesinin payı da büyüktür. ..."

Zühtü Müridoğlu, **Zühtü Müridoğlu Kitabı**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1992, s.53-57

Değerlendirme

İhsan Özsoy'un Müze koleksiyonunda, envanter numarası 3085/67 olan 1925 tarihli, bronzdan "Kerime Salahor Büstü" ve 7882/268 olan ~1920'li yıllarda yapıldığını sandığımız, alçıdan "Genç Kadın Büstü" olmak üzere natüralist tarzda iki eseri vardır.

Öneri: Sanatçıya ait olarak tesbit edilen eserleri, Müze koleksiyonuna almak için çalışmalıdır.

2.1.2.1.32

İLHAN KOMAN

1921 yılında Edirne'de doğdu (1). Orta öğrenimini Edirne Lisesi'nde tamamladıktan sonra, 1941'de Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne girdi. 1942'de kaydını Heykel Bölümü'ne nakletti. Rudolf Belling (2), Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu (3). 1946'da Akademi'den mezun oldu (4).

1947 yılında Avrupa sınavını kazandı. Fakat Akademi'nin yanması nedeniyle biraz gecikmeli olarak Neşet Günal ve Refik Eren ile beraber Paris'e gitti (5). Paris'e bursla gelen öğrencilerin, Academie Grand Chaumière, Académie Julian gibi belirli atölyelerde çalışması istendiği için, Marcel Jumont'nun hoca olduğu Akademi Julian'e üç, dört ay devam etti. Model mo-dule ederek çalışmak istemediği için Zühtü Bey'in aracılığı ve desteğiyle serbest çalışmaya başladı (6). 1950 yılında İstanbul'a döndü ve 1951'de Akademi'ye asistan olarak girdi (7).

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 19, C.2, s.424; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.146; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.162; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.389; Osman İkiz, "Eserleriyle Yaşayan Bir Sanatçı İlhan Koman", **Şeker Sanat**, Mayıs-Haziran 1995, S.4, s.4

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.146; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.162; Sezer Tansuğ, **a.g.e.**, s.389

3) Güneş Karabuda, "İlhan Koman: Sanat, bence, insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüvendir", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.9; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.32

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.146; Fatma Semiha Uçuk, Portre: İlhan Koman Cumhuriyet Gazetesi", **İlhan Koman**, İstanbul, 1996, s.183

5) Güneş Karabuda, **a.g.m.**, s.9; Aykut Kazancıgil/Sadi Öziş, "İlhan Koman'ın Ardından", **Sanat Çevresi**, Şubat 1987, S.100, s.18

6) Güneş Karabuda, **a.g.m.**, s.9

1952 yılında Anıtkabir Heykel ve Kabartma Yarışması'nda, Şeref Holü'ne çıkan merdivenlerin sağına yapılacak, Sakarya Meydan Savaşı'nı temsil eden kabartma dalında birinci oldu. Kompozisyonu 1952-1953 yıllarında uygulandı (8). Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu, Sadi Öziş, Şadi Çalık ile birlikte Anıtkabir giriş merdiveni duvarlarındaki yüksek kabartmaların 1/1 uygulamalarını yaptı. Bunlar daha sonra İtalyan ustalar tarafından taşa işlendi (9).

1953 yılında İlhan Koman, Hadi Bara ve mimar Tarık Carım, Espace grubunu kurdu. Aynı yıllarda Akademi'nin Heykel Bölümü'nde İlhan Koman tarafından kurulan maden atölyesi, Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu, Şadi Çalık, Sadi Öziş'in katılımıyla çalışmaya başladı (10).

Devlet Resim ve Heykel Sergilerinde, 1954'te II. ödülü, 1955'te I. ödülü aldı (11).

1957 yıllında İlhan Koman, Sadi Öziş ve Şadi Çalık ile birlikte 1967 yılına kadar devam eden bir "Metal Atölyesi"ni önce Moderno Firması kapsamında, daha sonra Mazhar Süleymangil'in desteğiyle Kare Metal adıyla Şişli'de kurdu. Heykel çalışmalarıyla birlikte metal mobilya yaptı. Mobilya kreasyonlarından birçok ürün Türkiye ve Avrupa dergilerinde tanındı (12).

1958'de Brüksel Fuarı Türk Pavyonu için açılan yarışmayı, Utarit İz-

7) MSÜ GSF, a.g.e., s.32

8) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.288-289; Nurettin Can Gülekli, **Anıtkabir Rehberi**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993, s.34, 82

9) Hakkı Atamulu, **Yontularım**, Derinkuyu, 1996, s.15; Halenur Katipoğlu, **Sadi Öziş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

10) Güneş Karabuda, a.g.y., s.10-11

11) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.165

12) **Aujourd'hui**, 1958, S.16, s.97; Güneş Karabuda, a.g.y., s.11; Önder Küçükerman, a.g.m., S.32, s. 138-139; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

gi, Muhlis Türkmen, Hamdi Şensoy ve İlhan Türegün tarafından hazırlanan proje kazandı. Utarit İzgi pavyonun pilonunun yapımını İlhan Koman'a teklif etti. Sanatçı pilonu heykel anlayışıyla gerçekleştirirken demirden büyük bir Hitit Güneşi heykeli yaptı. Çalışması, özellikle Kuzeyli sanatçıların dikkatini çekti.

İsveç'e yerleşmiş mimar Yusuf İlhan, Koman'ı, yepyeni bir anlayışla gerçekleştirdiği mimari projelerinde, form araştırmaları yapacak birini arayan İngiliz asıllı mimar Ralf Erskin ile tanıştırdı (13). 1959 yılında İlhan Koman Akademi'den ayrıldı (14) ve İsveç'e, Erskin'in büro olarak kullandığı eski tekne-lerden birini alarak, Stockholm yakınlarında Kraliyet Sarayı sahası içinde Drotningholme fiyorduna yerleşti (15).

1967 yılında Stockholm Uygulamalı Sanatlar Yüksek Okulu'nda öğretim görevlisi olarak ders vermeye başladı (Bu dersleri vefatına kadar sürdürdü.) (16). İsveç'te Sundsvall'de bir meydan düzenlemesi için açılan proje yarışmasında I. ödülü aldı ve projesi 1969-1971'de uygulandı.

1970'te mimar Çetin Kana ile İsveç Oebro Belediye Sarayı önüne anıt yarışmasında I. ödülü aldı. Proje ve heykel İsveç Hükümeti tarafından satın alınarak Stockholm Yüksek Mimarlık Okulu önüne uygulandı. Aynı yıl Stockholm Nacka'da "küçük meydanlar" için açılan yarışmada II. ödülü aldı ve projesi uygulandı (17).

13) Aykut Kazancıgil/Sadi Öziş, a.g.m., s.20

14) Aykut Kazancıgil/Sadi Öziş, a.g.m., s.20; MSÜ GSF, a.g.e., s.32

15) Aykut Kazancıgil/Sadi Öziş, a.g.m., s.20-21, 23-24

16) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.146; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.163

17) Aykut Kazancıgil/Sadi Öziş, a.g.m., s.23-24

İlhan Koman, "bükülgen poliedr teoremi" sorununu öğrencileri ile ele aldı, sonuçlandırdı. Elde ettiği sonucu 7.9.1971 tarihinde 15661 numara ile İsveç Bulgular Kurumu'nda kaydettirdi ve 730 23 99-6 numara ile tescil edildi. Aynı konuda ek bir bulguyu, 12.9.1975 tarihinde kaydettirdi (18).

1980'de İstanbul Zincirlikuyu'da Halk Sigorta binasının önüne konan "Akdeniz" ile Sedat Simavi Görsel Sanatlar ödülünü kazandı (19).

İsveç'in Nobel'den sonra en büyük ödülü olan, bir komitenin sanat ve kültüre hizmet edenler arasından seçtiği kişiye İsveçli ekonomist Gunnar Myrdal'ın eşi ve kendi adına verilen "Alva ve Gunnar Myrdal" ödülü'nü aldı (20).

1986 yılında vefat etti (21).

Kişisel Sergileri

1962, Schindler Galerisi, Bern; Neumarkt Galerisi, Zürih; Sdsb Hallen, Malmö

1964, Katakombe Galerisi, Basel

1965, Buren Galerisi (Retrospektif), Stockholm

1983, Stockholm Galeri, Konstfack; π+π+π+π+, Galeri Konstfack, Valhallavägen

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1948, Realités Nouvelles, Paris

1952, Anıtkabir Proje Yarışması

18) Abidin Dino, "Kim bu İlhan Koman?", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.15

19) Fatma Semiha Uçuk, **a.g.e.**, s.149

20) Güneş Karabuda, **a.g.y.**, s.8

21) Aykut Kazancıgil/Sadi Öziş, **a.g.m.**, s.18; Osman İkiz, **a.g.m.**, s.2; Fatma Semiha Uçuk, **a.g.e.**, s.34

1954-1955, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1956, Venedik Bienali

1957, Sao-Paulo Bienali

1958, Modern Sanatın 50. Yılı (Uluslararası), Brüksel

1961, Çağdaş II. Uluslararası Heykel Sergisi, Paris

1962, Venedik Bienali

1963, Çağdaş Heykeltraşlar,Palais des Beaux Arts, Brüksel

1964, Modern Heykeltraşlar, Museum für Augewante Kunst, Viyana

1965, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1968, Genç Heykeltraşlar Salonu (Davetli), Paris

1970, İsveç Orebro Belediye Sarayı önü anıt yarışması sergisi; Stockholm Nacka'da '"küçük meydanlar" için yarışma proje sergisi, İsveç

1976, "Ararat" Sergisi, Çağdaş Sanatlar Müzesi, Stockholm; Venedik Bienali

1982, "Somut Bakış" Devlet Sergisi, Stockholme

İlhan Koman üzerine ...

" ... Akademiye resim öğrencisi olarak girdim. ... Bir de modlaj dersimiz vardı. Bu kısmın hocaları da Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu idi. Antik kopya ve orneman kopyalarını iyi yaparmışım ki, hocalarım, 'Yahu senin elin bu işlere pek yatkın, senin aslında resim değil heykel ile uğraşman gerekir' dediler. Bizim heykel macerası da böyle başlamış oldu. ...

... Eskiden Akademi'yi birincilikle bitiren öğrencileri ödül olarak Paris'e staja yollarlardı. Araya İkinci Dünya Savaşı girdiğinden bir süredir bu tatbik edilmiyordu. Tekrar bu hak verilince yeni bir yarışma yapıldı ve ben böylelikle 1947 yılında Paris'e gittim. ... Bize belirli atölyelerde çalışmamız gerektiğini söylemişlerdi. Akademi

Julien, Akademi Grande Chaumière gibi... Akademi Julien'de, Marcel Jumont hocalık ediyordu o zaman. Üç, dört ay gittim daha fazla dayanamadım. Bizim akademinin son sınıfında abstre çalışmalara başlamıştım. Model module ederek çalışma hiç içimden gelmiyordu. Beni rahat bırakın, istediğim gibi çalışayım, dedim. ... Zühtü hocanın aracılığı ile beni kendi halime bıraktılar. Zaten Hadi ve Zühtü hocalara benim borcum pek büyüktür, kendileri dostlukları ile benim medeni olma çabamda da bana hocalık etmişlerdir. Çok kavgalarımız, tartışmalarımız olmuştur ama işin güzeli de, fırtınadan sonra arkada hala müşterek olan bir şeyin sapasağlam kaldığını sezmektir. ..."

Güneş Karabuda, "İlhan Koman: Sanat, bence, insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüverdir", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.9

" ... Topluca İlhan'ın heykellerine baktığımızda onda ilk gözümüze çarpan, inanılmaz yalınlıkları olacaktır. Söz sanatlarında olsun, halkın öteki, bin yıllardan bu yana gelen sanatlarında olsun gördüğümüz en büyük özellik bu sanat yapıtlarının yalınlığıdır. ..."

Yaşar Kemal, "İlhan Koman ya da Heykelde Şiir", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.13

"... Yontularını ve kendisini otuz yıldır bilirim. Nasıl tanımlasam kimliğini?

1- Maddenin iç yapısını araştırır, bulgularını dışsallaştırır.

2- Yer çekimi yasası ile kıyasıya çekişir.

3- Yontularında basınç ve baskının daima karşısındadır.

4- Doğa-insan, insan-insan ilişkisinde yeni bir yaklaşımın peşindedir.

5- Dikey biçimlerin dirilik gücüne dayanarak, ölümün yataylık eğilimine meydan okur sürekli.

6- Çağımızın çelişkilerini yansıtır, derinlemesine. ..."

Abidin Dino, "Kim bu İlhan Koman?", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.14

Değerlendirme

İlhan Koman, bir süre figüratif çalıştıktan sonra, Akademi'nin son yıllarında soyut çalışmaya başlamıştır. 1950'li yılların sonları ile 1960'lı yıllarda, genellikle metal ile bazen figürü soyutlayarak çalışmış, bazen de soyut eserler vermiştir. Soyut çalışmalarında genellikle demir çubuk, levha gibi malzemeler kullanmıştır.

1970'lerin başında matematik ve geometrik soyutlamalar yapmaya başlamıştır. Bu dönemde bilimsel bilinmezler, bilmeceler üzerine çalışmış, "bükülgen poliedr/elastik poyledrar" diye tanımlanan, kapanınca hacmi olmayan, açılınca birbirine monte edilebilen ve ünite haline dönüşebilen formlar uygulamıştır. 1978'lerde birara kilden figürler de yapmıştır.

Son araştırma ve çalışmalarından biri π simgesinin çoğaltılmasından oluşan bir küredir.

Müze Koleksiyonunda bulunan envanter numaraları, 7882/268, 7886/272, 5665/122 olan soyut kompozisyonlar demir çubuk, 6118/141 olan "Yaratık" adlı eser demir, 7881/267 olan soyut kompozisyon demir levhalardan yapılmıştır. Bu eserler İlhan Koman'ın, ~1950'li yılların sonu ila 1960'lı yıllara ait çalışmalarındandır.

Sanatçının Koleksiyonda, figüratif ve matematiksel formlara ait çalışmalarından herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze Koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, ailesinden temin edilebilir.

2.1.2.1.33

İRAİDA BARRY

İraida, 1899 yılında Sivastopol'da doğdu. 1919 yılının sonunda, ailesiyle bereber ülkemize geldi (1).

İraida Yvaçeslavna 1921 yılında Malta uyruklu dişçi Albert Barry ile evlendi. Forseps (Bobu) kurbanı, davranış bozuklukları olan Elizabeth adlı bir kızı oldu. Kızlarının durumu evliliğini etkiledi, resmi olarak boşanmasa da ayrı yaşadı (2).

Nurullah Berk, 17 Ağustos 1937 tarihinde Güzel Sanatlar Akademisi'nin "Türk Heykeltraşları Sergisi" nedeniyle, sanatçılardan aldığı notları tanzim ederek yazdığı kitabında İraida Barry için: 1925'te Akademi'ye yazılmış, "müsabakaları kazanarak asli talebe meyanına dahil olmuştur [yarışmaları kazanarak asıl öğrenciler arasına girmiştir]. San'atkar, B. İhsanın atölyesinde 1931 senesine kadar muntazam surette çalışmıştır." (3) demektedir.

Gültekin Elibal ise, kitabında "Rusya'da bulunurken, sınav geçiren ve üç aylık bir dönemle kendisini gösteren genç İraida 20 Ocak 1919'dan sonra Türkiye'ye gelme hazırlıklarına girer. Daha sonralarda, 23 Nisan 1922, gene Rusya'da bulunur ve Odessa Güzel Sanatlar Mektebinde çalışmalar sürdürür.

İstanbul'da ise -kendisinde bulunan 18-19 No belgelere göre -1929-30 (31 Ekim 1929 itibariyle) ve 1930-31 (17 Ekim 1931, Namık İsmail imzalı belgeye

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.234

2) Gül Dirican, "Susma İraida", **İstanbul**, Ekim 1996, S.19, s.35, 37

3) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, 1937, s.6-7, 45

dayanarak) ders yıllarında İhsan Özsoy'un atelyesinde, sonra da 10.5.1934 günlü belgeye göre Mahir Tomruk'un atelyesinde konuk öğrenci olarak bulunur.

Bu tarihleme, 1925 yılından 1930'lara uzanan Akademideki İhsan Bey ile olan çalışma öğrencilik döneminden sonraki çabalara aittir." şeklinde yazmaktadır (4).

İraida Barry, Mısır Apartmanı'nda bulunan atölyesinde heykel çalışmalarına devam etti (5).

1926-1932 yılları arasında, her yıl Galatasaray resim ve heykel sergilerine katıldı (6).

1930-1936 yılarında Paris'te, "Salon d'Automne"a, 1937'de Güzel Sanatlar Akademisi'nin "Türk Heykeltraşları Sergisi"ne, 1949'da Ankara Halkevi'nde açılan Ressamlar ve Heykeltraşlar Sergisine katıldı. 1950'de Sanat Dostları Cemiyeti'nde Nermin Faruki ve Nusret Suman ile bir sergi açtı (7).

Albert Barry'nin ölümünden sonra İraida kızıyla beraber, kızına kalan mirasın hastane tarafından kullanılması kaydıyla Balıklı Rum hastanesi'nin bahçesinde bulunan evlerden birine yerleşti. Bunaması üzerine evden çıkarılarak hastanenin bir odasına alındı ve 1980 yılında vefat etti (8).

4) Gültekin Elibal, a.g.e., s.234-235

5) Gül Dirican, a.g.m., s.37

6) Nurullah Berk, a.g.e., s.45; Gültekin Elibal, a.g.e., s.235

7) Gültekin Elibal, a.g.e., s.235

8) Gül Dirican, a.g.m., s.37

İraida Barry üzerine ...

"Bayan Barry, üstat İhsan için şunları söylüyor: -İhsan, tek heykel hocam olmuştur. Ondan başka hiç kimseden ders almadım. Ona çok borçluyum. Çünkü bir muallimin, talebesi üzerine tesir yapmaya, ona, kendi görüşünü telkin etmeden, çalışmadan, doğru yola sevketmesi ve şahsiyetini serbest bırakması ender tesadüf edilen bir haldir. İşte İhsan, böyle serbest görüşlü bir hoca olmuştur."

"Bayan Barry itidalli ve ölçülü bir sanat yapmaktadır. Sanatının umumi temayülleri hakkında bize verdiği notlarda diyorki:-Sanatım hakkında mülahazalar yürütmek benim için her zaman pek güç bir şey olmuştur. Eserlerim bana hiçbir zaman ne pek güzel, ne de modern görülmüştür. Büyük bir şevk ve neşe ile çalışırım. Fakat eserlerim onları bitirdikten sonra benim için mevcut bile değildirler.

Gerek İhsanın gerekse yakından tanıdığım ve eserlerimi gören üstat Bourdelle'in teşvikleri olmasa idi, karakterimin bu hususiyeti benim için menfi bir şekilde tecelli edebilirdi. Büyük heykeltraş Despiau da bana çalışma vadesinde bir hayli cesaret vermiştir."

"Bayan Barry, tercihlerini de şu suretle tasrih ediyor: -En çok Fransız heykeltraşlarını tanırım. Bourdellin hayranıyım. Sanatta moda taraftarı değilim. Her devrenin kendine mahsus temayülleri vardır. Bilhassa modern heykeltraşlık çok büyük eserler yaratmıştır. Beşeriyet, şimdi bir dönüm noktasındadır. İstikbalin - beşeriyet için çok büyük olacağını tahmin ettiğim istikbalin - ne yapacağını büyük çizgilerini, bize, iç hayatın ifadesi olan sanat gösterecektir."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, 1937, s.6-7, 45

Değerlendirme

Yabancı olmasına rağmen, ömrünün büyük bir bölümünü Türkiye'de geçiren, Akademi'de bulunan İraida Barry'ye, Nurullah Berk gibi bizde Türk sanatçılar içinde yer verdik.

İlk kadın heykeltraşlarımızdan olan sanatçı, klasik anlayışla nü ve büstler çalışmıştır. Müze koleksiyonunda envanter numarası 3995/89 olan 1935 tarihli, 882/7 olan 1937 tarihli iki "Nü" çalışması; envanter numarası 3996/90 olan 1950 tarihli Erkek Büstü ile envanter numarası 883/8 olan tarihsiz Heykeltraş İhsan Özsoy Büstü olmak üzere iki tane de "büst" çalışması vardır.

Envanter numarası 3999/93 ve 3998/92 olan eserler, anatçının 1950'li yılların sonunda yaptığı negatif alçak kabartmalara örnektir.

Müze'de bulunan eserler, sanatçının çalışmalarını tam olarak yansıtabilmektedir.

Öneri: Bu dönem heykeltraşlarımızın, hele kadın sanatçıların sınırlı olduğu, çok az eserin günümüze ulaşabildiği gözönüne alınarak, Barry'ye ait bir eser tespit edildiği zaman, Müze bu eseri koleksiyonu için almaya çalışmalıdır.

2.1.2.1.34

İSA BEHZAD

1875 yılında Üsküdar (İstanbul)'da doğdu. Toptaşı Rüştiyesi'nden (ortaokul) sonra 1893'te Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girdi. Oskan Efendi'nin öğrencisi oldu. Okulda heykelle beraber resim çalışmaları da yaptı. 1898 yılında mezun oldu.

1900'de İzmir İdadisi'ne resim öğretmeni olarak atandı. 1901'de Evkaf Nezareti Fen Heyeti'ne ve ayrıca Arkeoloji Müzesi eski eser restorasyon uzmanlığına getirildi.

1913'te Kavala Mekâtibi Hidiviye'sinde resim öğretmenliği yaptı (1). İstanbul'a döndüğü zaman Oskan Efendi'nin ölümüyle Sanayi-i Nefise'de açılan sınava İhsan (Özsoy) ile birlikte girdi. Sınavı İhsan Bey'in kazanması üzerine, Yıldız Çini Fabrikası müdürü oldu (2).

Resim ve heykel çalışmalarının yanı sıra porselen vazolar üstüne dekoratif kabartmalar yaptı, tiyatro ile de ilgilendi. Yazdığı Yıldırım Beyazıt isimli piyes, Ferah Tiyatrosu'nda sahnelendi.

1916 yılında İstanbul'da vefat etti (3).

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.32; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.57

2) Adnan Çoker, **Osman Hamdi ve Sanayi-i Nefise Mektebi**, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1983, s.48

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.32; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.57

Değerlendirme

Müze koleksiyonunda İsa Behzad'a ait, alçıdan natüralist bir tarzda çalışılmış, envanter numaraları 7594/236 olan 1898 tarihli "Kitap Okuyan Yahudi", 8856/416 olan ~1910'lara tarihlendirilen "Aşık" heykeli, 7592/234 olan "Bıyıklı Adam", 7593/235 olan "Sakallı Adam", 7591/233 olan "Erkek Büstü", 7879/265 olan "Kabakçı", 7590/232 olan "Madalyalı Genç" Büstleri ile 7595/237 olan "Erkek Portresi" bulunmaktadır.

Behzad'ın koleksiyonda bir figür, iki rölyef, beş büst olmak üzere toplam dokuz eseri vardır.

Öneri: Müze, sanatçıya ait olarak tesbit edilen eserleri koleksiyonuna almak için çalışmalıdır.

2.1.2.1.35

İSMAİL HAKKI ÖCAL

1928 yılında Bolvadin'de doğdu. 1946'da Tire Ortaokulu'nu bitirdi ve Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Rudolf Belling'in öğrencisi oldu. 1953 yılında Akademi'den mezun oldu.

1955 yılında İstanbul Şehir Galerisi'nde kişisel sergi açtı (1).

1968'da Karataş Ortaokulu Resim öğretmeni olarak XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne (2), 1969'da İzmir Atatürk Lisesi resim öğretmeni olarak XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne (3) katıldı.

1970'te XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde II. ödülü aldı (4).

1971'de XXXII. (5) ve 1972'de XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergilerine İstanbul Eğitim Enstitüsü hocası olarak katıldı (6).

[Yaptığımız araştırma sırasında, İsmail Hakkı Öcal veya ailesi bulunamadığı için, daha detaylı bir bilgiye ulaşılamamıştır.]

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.177, 180; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.205

2) **XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1969, s.-

3) **XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1970, s.-

4) Nüzhet İslimyeli, "XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Haziran 1970, S.50, s.4-5; Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.559-560; **XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1971, s.-; **XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1972, s.-

5) **XXXII. a.g.k.**, s.-;

6) **XXXIII. a.g.k.**, s.-

İsmail Hakkı Öcal üzerine ...

"... Heykelde I. ödülü, Mehmet Aksoy'un 'Horoz'una, II. ödülü İsmail Hakkı Öcal'ın 'Dragon'una verdi. Bu değerlendirme genel bir tasvib gördü. Yalnız heykelde, I. ile II.ye yer değiştiren görüşlere rastlandı. ..."

Nüzhet İslimyeli, "XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Haziran 1970, S.50, s.4

"... Modaya uymuş olmak özentisinin üstünde, çağımız sanatının çıkış noktalarına nüfuz ederek sürdürdüğü çabaları, temel sanat kültürüne ve geniş araştırmalarına dayandığı için dağınıklıktan uzak, kitle bütünlüğü içinde doyurucu sonuçlara ulaşmaktadır. Daha çok demir, demir ve ağaç karışımı çalışmalarda dikkati çeken sanatçı, XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisinde II. ödül aldığı 'Dragon'u ile sanat gücünü kabul ettirmiş Bulunmaktadır. ..."

Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.559

Değerlendirme

İsmail Hakkı Öcal'ın Müze koleksiyonunda envanter numarası, 6812/176 olan ~1968 tarihli "Horoz Döğüşü" ile 7146/210 olan ~1970 tarihli "Dragon" adlı iki çalışması bulunmaktadır. Bu iki eser Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nden satın alınmıştır.

2.1.2.1.36

İSMAİL SARAY

1943 yılında Kütahya'da doğdu. 1964-1967 yılları arasında sanat öğrenimi, 1967-1968'de Doğu Anadolu'da Eğitim Lisesi'nde sanat ve el sanatları öğretmenliği yaptı. 1968'de Avrupa'da heykel çalışması yapmak için Devlet bursu aldı. 1969-1970 yılları arasında St. Martins School of Art'da yüksek heykel öğrenimi, 1970-1973 yılları arasında ise Royal College of Art'da heykel doktorası (RCA) yaptı.

1973-1980 yılları arasında 19 Mayıs Üniversitesi'nde heykel eğitimciliği görevinde bulunduktan sonra 1980 yılında Londra'ya yerleşti. 1983 yılından bu yana Londra'da yaşıyor, serbest heykel çalışıyor ve AND (Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi) yayın yönetmenliğini yapıyor (1).

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1969, "Bir Günlük Olay", Parliement Hill, Londra

1970, Londra Şehri Festivali

1972, Holland Park Açık Hava Heykel Sergisi, Londra; ICA Sergisi, BOAC Sanat Yarışması ödülü, Londra

1975, Heykel Sempozyumu, Slovenya, Yugoslavya

1977, Paris Bienali, Fransa; "Posta Sanatı", Almanya

1983, CEDRİ, Avrupa Göçmenleri Dayanışma Sergisi, Basel; "Genç Resim", Paris

1) Beral Madra/Efi Strousa; **Sanat,Texnh Sergi Kataloğu**, MSÜ İRHM, 25 Mart - 18 Nisan 1992, s.-

1984, "Genç Resim", Paris

1985, Galeri Domino, Paris

1987, "Toplu Sergi", Türk Amerikan Derneği, İzmir

1988, "Öncü Türk Sanatından Bir Kesit", Hareket Köşkü, İstanbul

1991, "Savaşa Karşı Sanatçılar", Kufa Galeri, Londra

1992, "Savaş Gerilimleri", Greenwich Citizens' Galeri, Londra; "10 Sanatçı 10 İş", Atatürk Kültür Merkezi, İstanbul; "Sanat, Texnh", İstanbul

İsmail Saray Üzerine ...

İsmail Saray'ın yakacak odun, kütük, direk ve kaputbezi ile oluşturduğu yapıtı, daha ilk bakışta 'kırsal kesimi, köy kültürünü, ilkel yaşam koşullarını ve bu alanla ilgili gerçekleri yansıtıyor', demek bizi yanlış sonuçlara ve yargılara götürebilir. Joseph Beuys'un keçe, yağ, bal, boynuz gibi antropolojik çağrışımlar yaptıran, Jannis Kounellis'in kömürleri, rayları ve demir levhaları gibi, sanayi sorgulamaları içeren malzemeleri kullanmaları gibi, Saray'da Türkiye için yaptığı işlerde çoğu kez odun ve kütük kullanıyor. Bu işlenmemiş doğal malzemenin, doğanın tahribinden başlayan, toprağa bağlı tüketimindeki yararlarına kadar uzanan ve darağacı olarak kullanılışa kadar giden birçok anlamı var. Saray bunlardan birisini mi kullanıyor, yoksa bu simgeye bağlı olarak insanın kabalığından, ilkelliğinden ve hamlığından mı söz ediyor? Bütün durumlarda, Saray'ın bu işi bir siyasal, toplumsal, ekonomik irdelemedir. Saray, Türkiye'de yaşamayan bir sanatçıdır; düşüncelerini bizim içinde yaşadığımız alanın dışından bakarak oluşturuyor. Ancak, yapıtındaki yoğun anlam yükü, onun uzakta yaşamasına karşın, Türkiye'ye karşı büyük bir duyarlık taşıdığını gösteriyor. Bu salonun ortasındaki, ilkel bir kaldıraçı andıran kütüğün ucunda düzgün bir biçimde kesilmiş, aralarına beyaz bezler yerleştirilmiş odun dizileri yer alıyor. Burada, sanatçınınkültürel düzeyini ham bir kütükle özdeşleştirdiği bir insan gücü, tarihsel bir sorumluluğu taşımaktadır. İnsan hakları ihlalleri, işkence ve ölüm sorumluluğudur, bu. ..."

Beral Madra, 10 Sanatçı 10 İş: C Sergisi Kataloğu, İstanbul, 1992, s.-

Değerlendirme

İsmail Saray'ın Müze koleksiyonunda envanter numarası 8591/402 olan ~1980'li yılların başına tarihlenen bir kompozisyonu vardır. Müze'deki eserinde olduğu gibi, genellikle insan hakları ihlalleri, işkence ve ölüm gibi konularını işleyen kavramsal çalışmalar yapmaktadır.

[İsmail Saray'la görüştüğümüz zaman, eserinin doğru olarak kurulabilmesi için gereken bilgileri yollayacağını söyledi. Fakat tezi henüz (hazırladığımız dönem içinde) bu bilgi bize ulaşamamıştır.]

2.1.2.1.37

KADRÜNİSA AYDEMİR

1910 yılında Beylerbeyi, İstanbul'da doğdu (1). Öğrenimini Üsküdar Mithat Paşa Kız Teknik ve Meslek Lisesi'nde yaptı. Ercüment Kalmık ve Şeref Akdik'ten resim, Şadan Bezeyiş'ten ağaç ve tahta şekillendirme dersleri aldı. İsmail Hakkı Oygar'ın denetiminde iki yıl seramik çalıştı.

Ağaç şekillendirme teknikleri üzerine çalışarak Cenevre, Padova, Venedik, Floransa, Paris, Kahire, Şam'a yaptığı seyahatlerle bilgi ve görgüsünü arttırdı (2).

1967 yılında "Kartal Kavgası" adlı heykeli dönemin başbakanı tarafından Federal Almanya Cumhurbaşkanı Henrich Lubcke'ye hediye edildi (3).

1975'te İstanbul Arkeoloji Müzeleri Açıkhava Resim ve Heykel Sergisi'nde Heykel başarı ödülü, 1977'de İstanbul Arkeoloji Müzeleri Açıkhava Resim ve Heykel Sergisi'nde sanat ödülü (Madalya ve Berat), 1980'de İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Mezunları Derneği'nin onur belgesini aldı (4).

Bütün gayretlerimize rağmen, sanatçının ailesine uluşılamadığı için, 1983'ten sonraki yaşantısı hakkında herhangi bir bilgimiz yoktur.

1) "Kadrünnisa Aydemir Sergisi", **Ankara Sanat**, Kasım 1972, S.79, s.19; **Kadrünnisa Aydemir Sergi Afişi, İstanbul Belediyesi Sanat Galerisi**, İstanbul, 1983

2) Kadrünnisa Aydemir, **a.g.a.**

3) **Ankara Sanat**, a.g.h., s.19; Kadrünnisa Aydemir, **a.g.a.**

4) Kadrünnisa Aydemir, **a.g.a.**

Kişisel Sergileri

1964, Fransız Kültür Merkezi, Ankara

1965, Şehir Galerisi, İstanbul

1968, Villa 12 (Resim ve Heykel), İstanbul

1970, Şehir Galerisi, İstanbul

1971, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1972, Villa 12 (Resim ve Heykel), İstanbul

1973, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Ankara

1974, Amerikan Kültür Merkezi, İstanbul

1983, İstanbul Belediyesi Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1961, İstanbul Sergi Sarayı

1962-1963, İstanbul Fransız Konsolosluğu Sergisi

1965-1980 (Aralıksız) Devlet Resim ve Heykel Sergileri

1967, Ankara Güzel Sanatlar Galerisi Sergisi

1968, İzmir Amerikan Kültür Merkezi Sergisi

1969, İstanbul Şehir Galerisi I. Sergisi; Ankara Güzel Sanatlar Galerisi

1971, Ankara Güzel Sanatlar Galerisi Sergisi

1972, İstanbul Şehir Galerisi I. Sergisi; İzmir Ame-rikan Kültür Merkezi Sergisi; İstanbul Işık Lisesi Galerisi Sergisi; İstanbul Er Sanat Galerisi

1974, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Açıkhava Resim ve Heykel Sergisi

1974-1982, İstanbul Beylerbeyi Zahide Özar Sanat Vakfı

1975, İstanbul Taksim Sanat Galerisi Sergisi; Ankara Güzel Sanatlar Galerisi; Safranbolu Heykel ve Resim Sergisi; Ankara (UFAGSİ Derneği) Sergisi; Resim ve Heykel Müzesi, Uluslararası Kadın Yılı Sergisi; 3. İstanbul Festivali, İst. Arkeoloji Müzeleri Açıkhava Resim ve Heykel, Seramik Sergisi; Taksim Sanat Galerisi, Türk Kadın Sanatçıları Sergisi; Girne Dome Oteli Resim Sergisi

1976, Yarımca Belediyesi Açıkhava Resim ve Heykel Sergisi; İstanbul Arkeoloji

Müzeleri Açıkhava Resim ve Heykel Sergisi

1979, Türkiye Kanserle Savş Vakfı Sergisi; 9. Uluslararası İstanbul Festivali, Günümüz Sanatçıları 2. İstanbul Sergisi

1980, Türkiye Kanserle Savaş Vakfı Sergisi; 10. Uluslararası İstanbul Festivali, Günümüz Sanatçıları 3. İstanbul Sergisi; Taksim Sanat Galerisi, Türkiye Tabiatı Koruma Derneği Sergisi; Yapı Endüstri Galerisi, Türkiye Tabiatı Koruma Derneği Sergisi

1981, Urart Sanat Galerisi Karma, İstanbul

1982, Türk Sanatçıları Dayanışma Sergisi, Urart Sanat Galerisi Karma, İstanbul

1983, Türkiye Tabiatı Koruma Derneği Sergisi, Yapı ve Kredi Bankası İstanbul Şubesi

Kadrünisa Aydemir üzerine ...

"... Saf ve özgür doğa biçimleri, onun operasyonunda detaydan arındı, tam anlamı ile kendinin olan formlarla estetiğe kavuştu. ...

Asırlık Ağaç köklerinden verdiği örnekler, yepyeni formlardı. Demir heykel türünde ise yepyeni örnekler serdi önümüze. Bunlar, Fernand Léger'nin nesnelerinden ve fakat bugünedek hiç kimsenin böylesine cesaretle el süremediği nesnelerinden bir anahtardı. Ama Alplerin ötesinden bir anahtar değildi ele aldığı örnek. Yüzyıllar boyu bu toplumun yaşantısını ortaya koyan eski bir anahtardı. Yine bıkmadan usunmadan, antikacılardan tutunuz çilingircilere, hurdacılara kadar kapı kapı dolaşıp, yüzyılların bu anlamlı nesnelerini derlemiş, bunlardan, çağımız heykeltraşlariyle yarışabilecek güçte sonuçlar almıştı. Şömine üstlüğü, balık adlı eserleri, onun bu çalışmalarından gerçekten göz doyuran örneklerdi. ..."

"Kadrünnisa Aydemir Sergisi", **Ankara Sanat**, Kasım 1972, S.79, s.19

" ... Önce anahtarlardan meydana getirdiği ve balık adını verdiği demir heykeline değinmek istiyorum. Bir buluş ve ulaşılmış başarılı bir sonuç olarak onun bu eserinin bütünlüğü yanı sıra, antik bir anahtar koleksiyonu da, onun heykeli. En müşkülpesent sanatçılarımızı bile çevresine çeken ve onları böyle bir esere sahip olabilme arzusu ile tutuşturan 'Balık' yaratıcılığın da güzel bir ürünü. Nice yüzyıllar yaşamış ağaçların doğa koynunda oluşan ilginçbiçimlerini yakalayıp onlardan estetik formlar ortaya koyan yanı ise ayrıca bir inceleme konusu. ..."

Ömer İstemi Hatipoğlu, "Doğançay ve Aydemir Sergileri", **Ankara Sanat**, Haziran 1973, S.86, s.19

Değerlendirme

Kadrünnisa Aydemir, doğada bulduğu ilginç biçimli ağaç parçalarını detaylarından arındırarak, eski anahtarları kaynakla birleştirerek bazen soyut, bazen de figüratif çalışmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası, 6194/158 olan ~1965-1966'ya tarihlenen "Heykel" ile 6673/167 olan ~1966-1967'ye tarihlenen "Karabaş Dörtnala" adlı eserleri, ağaçtan hazırladığı kompozisyonlara örnektir. Müze'de, malzeme olarak ahtar kullandığı çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

2.1.2.1.38

KAMİL SONAD

1914 (1330) yılında Bakırköy'de, İstanbul'da doğdu (1).

İstanbul İlk Öğretmen Okulu'ndan 1936 yılında mezun oldu (2). Bir süre Gazi Terbiye'ye devam etti (3). Güzel Sanatlar Akademisi'ne kabul edildi. Rudolf Belling'in öğrencisi oldu (4). 1942 yılında Orta Öğrenimini Akademi'de tamamladı.

Konya'nın Aksaray'ında, Zonguldak'ın Çaycuması'nda askerliğini yaptıktan sonra, Akademi'nin Heykel Bölümü Yüksek Kısmı'na devam etti (5). 1948 yılında Akademi'den mezun oldu (6).

Akademi'den sonra İstanbul Erkek Lisesi, Mahmut Paşa Ortaokulu, Beşiktaş Kız Lisesi, Sarıyer Ortaokulu ve bazı azınlık okullarında öğretmenlik yaptı. 1970 yılında Kemal Atatürk Okulu'ndan emekli oldu. Halen Moda'da, İstanbul'da yaşamaktadır (7).

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.165; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası yayını, 1984, s.188; Halenur Katipoğlu, **Kamil Sonad ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) İstanbul İlk Öğretmen Okulu; **Kamil Sonad, İlkokul Öğretmenliği Diploması**, (Diploma No: 1206) 1.10.1936; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.165; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.188; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) Güzel Sanatlar Akademisi; **Kamil Sonad, Heykel Bölümü Yüksek Kısım Diploması**, (Diploma No: 1173) 21.6.1948

7) Halenur Katipoğlu, **a.g.g**

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Gülhane Parkı'na betondan "Çıplak" adlı heykelini uyguladı (8).

Kişisel sergi açmayan/açamayan sanatçı IV.-XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergilerinin hemen hemen hepsine katıldı (9).

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1942, IV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1947, VIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1948, IX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1949, X. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1950, XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1955, XVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1958, XIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1960, XXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1961, XXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1962, XXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1964, XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1974, XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1976, XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

8) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

9) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Kamil Sonad üzerine ...

"... Daha öğrenciliği sırasında dikkat çeken, seçkin bir plastik yeteneğe sahipti. Zevkli bir modlaj üslubu ve sentezci, tok bir form anlayışı vardı. ..."

Hüseyin Gezer, **Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayını, 1984, s.188

"- ... Ben bilhassa ... köylü tipleri üzerine çalıştım. "Zeybek" (1942'de IV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne katıldığı) diye bir heykelim vardı. Hatta İsmet Paşa gelmişti Akademi'ye 60. yıldönümünde Nijat Sirel filan ... İsmet Paşa'yla bereberdim. Geldi o Zeybek heykeline baktı İsmet Paşa, şöyle bir zeybek heykeli, biliyorsunuz o kırıldı şimdi, bozuldu. - Yahu dedi. Ya tam Anadolu'yu kokutmuşun be oğlum. dedi. Aferin sana. dedi. ..."

Halenur Katipoğlu, **Kamil Sonad ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Kamil Sonad, natüralist, realist bir tarzda çalışmıştır. Maddi sebepler, atölyesinin olmayışı gibi nedenlerle kendinden beklenenden az eser meydana getirebilmiştir.

Müze'de on adet eseri vardır. Bu eserler onun tüm sanat hayatını ortaya koymaktadır.

Envanter numarası 2007/52 olan 1948 tarihli "Akademi'den Mezuniyet Çalışması" ile birlikte toplam üç tane (2017/67 , 1479/36) Akademik

Nü çalışması vardır. Ayrıca ~1958-1960'a tarihlenen "Anne ve Çocuk (5659/116)" ile ~1955'e tarihlenen "Kitap Okuyan Kadın (3126/72)" adlı iki Nü'lü kompozisyonu da bulunmaktadır.

~1947'ye tarihlenen "Köylü Kız (1472/35)", ~1948'e tarihlenen "Pehlivanlar (7911/297)", ~1961'e tarihlenen "Düşünen Köylü (4972/110)", "Pipo İçen Adam (2004/49)", ~1948'e tarihlenen "Bahçevan (2005/50)" adlı dört eserinde de köylü tipleri üzerine çalışmıştır.

2.1.2.1.39

KENAN YONTUÇ

1904 yılında İstanbul'da doğdu (1). Ortaköy Rüştiyesi'nden (ortaokul) sonra İstanbul Sultanisi (Lisesi)'nde bir süre okudu. Daha sonra Sanayi-i Nefise Mektebi'ne, İhsan Bey'in atölyesine devam etti (2). 1922 yılında Ratip Aşir ile beraber Almanya'ya gitti ve Münih'te üç yıl özel atölyelerde çalıştı. Avrupa dönüşünde Erenköy Zühtü Paşa İlkokulu, Ankara Lisesi'nde öğretmen, Ekonomi Bakanlığı Seferberlik Müdürlüğü'nde ressam olarak çalıştı. Atatürk'ün yakın arkadaşlarından Kâzım Sebüktekin'in kızıyla evlendi. Atatürk'ün izniyle, bir sohbet toplantısı sırasında maskını çalıştı (1928). Daha sonra Atatürk'ün birçok büstünü, heykelini yaptı (3).

1931'de Edirne, 1934'te Silifke Atatürk heykellerini gerçekleştirdi.

1938'de Mersin İnönü ve Atatürk heykellerini, 1946'da Tarsus Atatürk Heykeli'ni yaptı.

1937 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na başvurarak anıt yarışmalarına katılma hakkı istedi. Bakanlık "daha önce bu konuda çalışmış bulunduğu"

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1971, C.3, s.848; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.257; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.104; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.123; Erdoğan Tanaltay, "Bir Mutluluk Şarkısı: Kenan Yontunç", **Sanat Çevresi**, Mayıs 1988, S.115, s.30; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.338; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.33

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.104; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.123; Erdoğan Tanaltay, **a.g.g.**, s.30; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün**, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1993, s.138

3) Erdoğan Tanaltay, **a.g.g.**, s.31-32; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.139-141

gerekçesini dikkate alarak, kendisine (4.1.1938 - 101022/10-22) bu izni verdi (4).

1941 yılında III. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde II. ödülü aldı (5).

Akademi müdürlüğü Milli Eğitim Bakanlığı'ndan "her ne kadar Rüştiye mezunu ise de, Bakanlıkça kendisine milli müsabakalara katılma izni verilen Kenan Yontuç'un heykel şubesine asistan olarak tayinine müsaade" istedi ve bunun üzerine Yontuç 1.2.1943'te Akademi'ye asistan olarak atandı (6).

1952 yılında Anıtkabir Heykel ve Kabartma Yarışması'nda merdivendeki hitabet kürsüsü süslemesi ile bayrak direğinin altındaki sembolik kabartmanın yapımını kazandı. Tasarımları Anıtkabir'de uygulandı (7).

8.4.1955 tarihinde modlaj öğretmenliğine geçirilen sanatçı, 12.7.1969'da yaş haddinden emekli oldu.

Bakırköy, Amasya, Bilecik, Çankırı, Kayseri Atatürk heykelleri, İstanbul Şemsipaşa Meydanı Atatürk Anıtı gibi çalışmaları (8) bulunan sanatçı 8 Mayıs 1995 tarihinde İstanbul'da vefat etti ve 9 Mayıs'ta Karacaahmet Mezarlığı'na defnedildi (9).

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.105-106; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.124-125

5) Malik Aksel, "Üçüncü Devlet Resim ve Heykel Sergisi", Güzel Sanatlar, Haziran 1942, S.4, s.19,22; XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, Ankara, 1963, s.-; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.106; XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1975, s.-; XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1976, s.-; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.125

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.106; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.125

7) Nurettin Can Gülekli, Anıtkabir Rehberi, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993, s.33-34, 46-48

8) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.106; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.125

9) "Heykeltraş Kenan Yontunç Öldü", Sanat Çevresi, Haziran 1995, S.200, s.108

Kişisel Sergileri

1983, Yapı ve Kredi Bankası Galatasaray Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1940, II. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1941, III. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1946, VIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1955, XVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1963, XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1967, XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1968, XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1975, XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1976, XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Kenan Yontuç üzerine ...

"... yurda dönünce, o zamanki Seyr-i Sefain (Deniz Yolları) Müdürü Sadullah Bey'den bir teklif almıştım: İşletmenin Turistler salonuna konulmak üzere bana bir 'Atatürk Büstü' siparişi vermişler ve aynı zamanda şart koşmuşlardı: 'Ata bu büstü görecek' diye. 1926 yılında yaptığım bu büstün fotoğrafı Atatürk'e gösterilmiş ve o da bunu beğenmiş. Sonra beni çağırtarak taltif etti. Bu büst halen Yalova Termal Oteli'nde bulunmaktadır. ..."

Kenan Yontunç, "Atatürk Konuştu: 'İşte Bu Benim!..'", **Sanat Çevresi**, Kasım 1978, S.1, s.9

"... Birgün üç hanımla birlikte poker oynuyorduk. Atatürk oraya geldi. Kalktım, elini öptüm. 'Nasıl vaziyet?' diye sordu 'Paşam dedim 7,5 lira ziyanım var.' Yerimi ona verdim. Oturur oturmaz yüzüne bir ışık geldi. Harikulâde bir görüntüydü. Hemen atölyeme gidip sehpamı, çamurumu aldım, geldim. Saat 10 buçuktu. Büyük bir heyecanla sabah 6'ya kadar çalıştım. Dahiliye Vekili Şükrü Kaya baktı: 'Aman, dedi bunu bozma. Harika birşey yaptın sen, çocuk." Atatürk'e gösterdik. Mask için: 'Bak, dedi, işte bu benim." Sonradan bu mask aldı yürüdü... Yüzlerce, binlerce yaptık... Çaldılar, döktüler..."

Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün**, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1993, s.141

Değerlendirme

Kenan Yontuç'un Müze koleksiyonunda kayıtlı, envanter numarası 1569/40 olan 1940 tarihli alçı "Kadın Başı" ile 6825/182 olan bronz "Heykeltraş Zühtü Müridoğlu'nun Başı" adlı iki eseri vardır.

Yontuç'un Atatürk mask ve büstlerinin, Atatürk'ün kendisinden çalışıldığı için ayrı bir önemi vardır.

Öneri: Kenan Yontuç 9 Temmuz 1989 tarihinde, bazı Atatürk başı, büst ve boy heykelleri ile Kenan Evren, Mehmet Akif Ersoy büstlerini, iki parçalı bir rölyefi (toplam yirmibir parça), Mimar Sinan Üniversitesi Resim ve Heykel Müzesi'ne, kaydedilmesi şartıyla bıraktığını belirten bir yazı ile Müze'ye teslim etmiştir. Müze görevlileri aynı tarihte düzenledikleri tutanakla bu çalışmaları teslim almışlardır. Sekiz yıl önce Müze'ye kaydedilmek üzere sanatçısı tarafından bırakılan bu eserlerin tesbit edilip kayda geçirilmesi gereklidir.

2.1.2.1.40

KORAY ARİŞ

1944 yılında İstanbul'da, Vefa'da (Nüfusunda Adana geçiyor) doğdu (1). 1963'te Adana Erkek Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Şadi Çalık ile çalıştı. 1968 yılında mezun oldu. 1969'da Avrupa sınavını kazanarak Roma'ya gitti (2) ve 1971'e kadar Emilio Greco'nun atölyesinde çalıştı. 1971'den sonra Roma'da kendi atölyesini kurarak serbest olarak çalışmaya başladı.

1971-1972 yıllarında Rejisör Roberto Triona Arenas'ın yönettiği "Giovanna D'Arco 7" adlı ilk İtalyan renkli TV filminin önemli bazı kostümlerini çizdi.

1974 yılının sonlarında İstanbul'a döndü. 1975'te Akademi'nin Temel Eğitim kürsüsüne asistan olarak girdi ve Devlet Sergisi'nde başarı ödülü aldı. 1977 yılında bu görevinden ayrılarak kendi atölyesini kurdu (3).

1978'de Ankara Sanat Kurumu tarafından heykel dalında yılın sanatçısı seçildi. 1979'da 2. İstanbul Sanat Bayramı Yeni Eğilimler Sergisi'nde mansiyon aldı.

Halen çalışmalarını Çatalca'daki atölyesinde serbest olarak sürdürmektedir (4).

1) Halenur Katipoğlu, **Koray Ariş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.220; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.253; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.253; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.44

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Kişisel Sergileri

1972, La Nuove Pesa Galerisi, Roma

1973, L'Indiano Galerisi, Floransa

1976, DGSA Osman Hamdi Bey Salonu, İstanbul

1980, Galeri Bi-ze, İstanbul

1984, Galeri Beyaz, Bodrum

1985, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul; Türk Amerikan Derneği, İzmir

1986, Galeri Nev, Ankara

1988, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul; Galeri Nev, Ankara

1991, Galeri Nev, Ankara, İstanbul

1993, Galeri Nev, Ankara

1994, Galeri Nev, İstanbul

1997, Galeri Nev, Ankara

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1966, Evrensel Barış Şenliği Heykel Sergisi, İstanbul

1967-1968, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1972, Orvieto Açık Hava Heykel Sergisi, İtalya

1973, IL Gabbiano Sanat Galerisi, İtalya; Capoliveri Festivali Açık Hava Sergisi, İtalya; Çağdaş Sanat Sergisi, Chateau D'Eymet, Fransa

1975, 13. Middelheim Bienali, Almanya, Açık Hava Sergisi, Safranbolu; Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1976-1977, İstanbul Arkeoloji Müzesi Açık Hava Sergisi, İstanbul

1976-1977, 1979, İstanbul Sanat Bayramı Yeni Eğilimler Sergisi, İstanbul

1980, Belgrad Bienali

1981, 1983, Yeni Eğilimler, MSÜ, İstanbul

1983, Avrupa Konseyi 18. Avrupa Sanat Sergisi, İstanbul

1985, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul

1986, I. Asya-Avrupa Bienali, Ankara; 7. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi, İstanbul

1987, I. Uluslararası İstanbul Bienali

1988, İskenderiye Bienali

1989, II. Uluslararası İstanbul Bienali; Kukla Heykel Sergisi, Galeri MD, İstanbul

Koray Ariş üzerine ...

"... Koray Ariş'in eserleri hem çağdaş, günümüz heykel sanatıyla diyalog içinde, hem de, ilk bakışta göze çarptığı gibi tarih ve malzeme kültürüne derinden bağlı bir sanatsal yaratıcılığın mümkün olduğunu gösterir. ...

... Heykellerde ana tema hep insan gövdesidir. Biraz genellersek, insan gövdesi, değişik biçimsel sentezler içinde de olsa, Kübizmden Moore'a ve sonrakilere dek çağdaş plastiğin hep temel konusu olmuştur ve insana Ege'nin eski arkaik dönemlerini hatırlatır. Bu vücutlar bir yandan muhteşem Akdeniz adalarının antik çağ tanrıçalarını canlandırırken, öte yandan da 'günümüz' kadınının antik yorumlarını oluştururlar. ..."

Antonıo Del Guercio, "Koray Ariş", **Türkiye'de Sanat**, Mayıs-Ağustos 1994, S.14, s.17,20

Değerlendirme

Koray Ariş, 1970'li yıllarda kösele ve ahşap malzeme ile soyut, 1977'den sonra ahşap ve ahşapla deriyi beraber kullanarak figür çalışmıştır. Son yıllarda eserlerinde metal, özellikle kurşun kullanmaktadır.

Müze koleksiyonunda 1976-1977 yıllarına ait, köseleden, envanter numaraları 8449/390, 8450/391, 8447/388, 8448/389, 8446/387 olan beş eseri bulunmaktadır. Sanatçının 1977 yılından sonra, özellikle figüratif çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.41

KUZGUN ACAR

1928 yılında İstanbul'da doğdu (1). 1948'de İstanbul Sultanahmet Ticaret Lisesi'ni bitirdi (2).

1949'da İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Amademisi'ne girdi (3). Rudolf Belling, Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu. Bedri Rahmi'nin derslerini izledi (4). 1953 yılında Akademi'yi bitirdi. Serbest olarak çalışmaya başladı (5).

1961'de Paris Uluslararası Genç Sanatçılar Bienali'nin Heykel dalında, I. ödülünü kazandı. Kazandığı bu ödül nedeniyle yabancılara verilen iki burstan birinden yararlandı ve bir sene boyunca Paris'te yaptığı çalışmalar Modern Sanatlar Müzesi'nde sergilendi.

1962 yılında, XXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde Heykel

1) Acar ve Anselmo Sergi Broşürü, Galeri Lacloche, Paris, 1963, s.-; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.182; "Kuzgun Acar", **XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1976, s.-; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.207; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.390; **Kuzgun Acar Sergi Kataloğu**, İstanbul, 1988, s.-; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.11

2) Galeri Lacloche, **a.g.b.**, s.-; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.182; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.207; Sezer Tansuğ, **a.g.e.**, s.390; Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.11

3) Halenur Katipoğlu, **Ali Teoman Germaner ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1997

4) **Kuzgun Acar'ın 1975 yılında TRT Televizyonuna yaptığı konuşma**, Fersa Acar arşivi

5) Galeri Lacloche, **a.g.b.**, s.-; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.182; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.207; Sezer Tansuğ, **a.g.e.**, s.390; Kuzgun Acar, **a.g.k.**, s.-; Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.11

dalında I. ödülü aldı (6).

1966'da Ankara Kızılay Meydanı'nda inşa edilen Emek İşhanı'nın bir cephesine, altı aylık bir çalışma ile 13 metre boyunda 5-6 metre eninde metal bir duvar heykeli yaptı. Sanatçının "Türkiye" adını verdiği, Anadolu'nun çoraklaşma sonucu kaybettiği toprağı ifade eden bu heykel 1981 yılında söküldü. Daha sonra yapılan araştırmalarda, bu eserin 1988 yılına kadar bir depoda bekletildikten sonra hurda olarak satıldığı ortaya çıktı (7).

1968'lerde Maden-İş, Denizkent Dinlenme ve Eğitim Sitesi olarak kullanılan yere "Yürüyen İşçiler" adlı eserini sanayi-fabrika atıkları, demir parçalarından yaptı. 1980'den sonra Sendikaların kapatılması ile burası da bir süre kapalı kaldı ve bu duvar heykeli söküldü [İkinci eşi Bige Berker, eseri buradaki bir depoda tespit etti. 30 Eylül 1997 tarihinde Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde açılacak olan Kuzgun Acar Sergisi için yapılan araştırma sırasında bu çalışma bulundu ve yerine kondu. Acar'ın bu eseri de, açılacak olan sergide yer alacak.] (8).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Gülhane Parkı'na metalden bir "Soyut Kompozisyon" heykeli gerçekleştirdi (9).

6) Galeri Lacloche, **a.g.b.**, s.-; Nüzhet İslimyeli, "ACAR Kuzgun", **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, s.305-306; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.294; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.182; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.207; Sezer Tansuğ, **a.g.e.**, s.390; Kuzgun Acar, **a.g.k.**, s.- Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.11

7) Halenur Katipoğlu, **Amelie Edgü ile "Kuzgun Acar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

8) Halenur Katipoğlu, **Bige Berker ile "Kuzgun Acar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1996, 1997; Halenur Katipoğlu, **Fersa Acar ile "Kuzgun Acar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

9) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

Yine aynı yıllarda Mehmet Ulusoy'un başlattığı sokak tiyatroları için masklar hazırladı. 1975'te, Paris Özgürlük Tiyatrosu'nda sahneye konan 'Kafkas Tebeşir Dairesi' adlı oyunun mask ve kostümlerini yaptı (10).

1975 yılında Antalya Belediyesi'nin organize ettiği "Antalya Sanat Şenliği" kapsamında İstanbul ve Antalya eski Belediye Başkanı Haşim İşcan'ın anısına, onun emeğini, hizmetlerini simgeleyen "El" heykelini yaptı (11).

Sanatçı para kazanmak için bir dönem, ressam Orhan Taylan'la beraber elbise boyama gibi değişik işler yaptı. O zamana kadar, ticari hale geldiğini düşünerek uzak durduğu, Atatürk heykeli konusunda yapılan iki teklifi, halkla kaynaşmış, bütünleşmiş bir Atatürk yapmayı düşünerek kabul etti. Çalışmalarını sürdürdüğü bir dost atölyesinde, merdivenden düşerek geçirdiği beyin kanamasından 4.2.1976 tarihinde vefat etti (12).

Kişisel Sergileri

1952, Maya Sanat Galerisi (Seramik), İstanbul

1955, Maya Sanat Galerisi, İstanbul

195, Amerikan Haber Merkezi, İstanbul

1962, Modern Sanatlar Müzesi, Paris

1963, Alman Kültür Derneği (Desen), İstanbul

1977, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul

10) Halenur Katipoğlu, **Amelie Edgü ile a.g.g.**, 1997

11) **Selahattin Tonguç (Dönemin Antalya Belediye Başkanı), 1975 yılında TRT Televizyonunda Kuzgun Acar hakkında yaptığı konuşma**, Fersa Acar arşivi

12) Halenur Katipoğlu, **Fersa Acar ile a.g.g.**, 1997

(Vefatından sonra)

1976, Artisan (Desen), Ankara

1977, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul

1980, Galata Sanat Galerisi, İstanbul

1988, Galeri MD, İstanbul

1997, Milli Reasürans Sanat Galerisi (Eylül sonunda açılacak), İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1952, Maya Sanat Galerisi (Ali Teoman Germaner, Nejat Tokay ile), İstanbul

1953, Maya Sanat Galerisi, İstanbul

1954, Kuyucu Murat Paşa Medresesi, İstanbul; Maya Sanat Galerisi, İstanbul; V. Uluslararası Sanat Eleştirmenleri Kongresi - Türk Resim ve Heykel Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul

1956, Venedik Bienali, İtalya

1957, Galeri I (Abidin Dino ile), İstanbul

1961, 6. Sao Paulo Bienali; Uluslararası Genç Sanatçılar Bienali, Paris

1962, Venedik Bienali, İtalya; XXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Havre Müzesi, Paris

1963, Galeri Lacloche (Anselmo ile), Paris

1964-1965, Paris, Brüksel, Berlin, Viyana "Çağdaş Türk Sanatı Sergisi"

1966, Rodin Müzesi, Paris

1967, Alman Kültür Merkezi, İstanbul

Kuzgun Acar üzerine...

" ... Heykel bölümünü bitirdikten birkaç yıl sonra, bölüme asistan alınması söz konusu oldu. Kadromuz yoktu. Milli Eğitim Bakanlığı da bir kadroyu esirgedi. Özünde Kuzgun'da bu işe pek gönüllü değildi. Bir kuruma bağlanmak ona özgürlüğünden bir şeyler vermek gibi geliyordu. O, biraz da, yirminci yüzyıl sanatçılarının 'bohem' yaşamını benimsiyordu. Hep de öyle yaşadı. Sanatı ile çalışması arasında bir çelişki idi bu: Dengeli yapıtlar ve 'bohem' yaşantı. ..."

Zühtü Müridoğlu, "Uluslararası ödül ve ün kazanan Acar'a seyirci bile olamadık", Milliyet Sanat, S.171, 13 Şubat 1976, s.4-5

"... Aslında diyebilirim ki heykelde Hadi Bey ile Zühtü Bey'e %50 borçluysam, %50 heykeli sevmek açısından, veya anlamak açısından Bedri Rahmi Eyüboğlu'na borçluyum. ..."

Kuzgun Acar'ın 1975 yılında TRT Televizyonuna yaptığı konuşma, Fersa Acar arşivi

"... Paris'in, henüz plastik sanatlarda yeryüzünün rakipsiz merkezi olduğu yıllardı. 1960'ta başlatılan Paris Bienale'i bu yüzden büyük önem taşıyordu.

1962 yılı güzünde Paris Modern Sanatlar Müzesi, sanat çevresinin önde gelen kişilerini, 2. Bienale'de büyük ödül kazanmış bir Türk heykelcinin, Kuzgun'un sergisine davet ediyordu.

Paris Modern Sanatlar Müzesi'nde bir Türk sanatçı. Picasso'nun, Brancusi'nin, Moore'un, Giacometti'nin, Cesar'ın yanında Kuzgun. Çocukluğu ve ilk gençlik yılları yoksulluklar, sıkıntılar, haksızlıklar ve sevgisizlikler içinde geçmiş Kuzgun, işte sanatın Parnasse tepesinde ödüllendiriliyordu. ..."

Onat Kutlar, "Paris'te İstanbullu Bir Büyücü", Kuzgun Acar Sergi Kataloğu, İstanbul, 1988, s.-

" ... Desen malzemeleri çok pahallı olduğu için tentürdiyot ve parafin yağı ile büyük boyutlu desenler yapardı. ..." (Müze Koleksiyonunda, 1962 yılında Paris'te yaptığı bu çalışmalardan dört deseni mevcuttur.]

Halenur Katipoğlu, **Bige Berker ile "Kuzgun Acar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1996

Değerlendirme

Kuzgun Acar, bir süre figüratif çalışmış ve ahşaptan figürler yapmış, sonra çivi, metal levha, elek teli gibi malzemeler kullanarak soyut çalışmıştır. Bir dönem sanayi atıklarını kullanmış, bir dönem de tiyatro oyunları için mask ve kostümler hazırlamıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan, çivilerden yapılmış 4981/143 envanter numaralı eser ile metal levha ve çivilerden yapılmış 7364/224 envanter numaralı eser, 1960'lı yılların başında yaptığı "Soyut Kompozisyon"larına örnektir.

Müze'de, sanatçının figüratif eserlerine, figürü soyutladığı çalışmaları ile masklarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.42

LERZAN BENGİSU

1906 yılında İstanbul'da doğdu (1). Kandilli Kız Lisesi'nden sonra (2) Güzel Sanatlar Akademisi'nde Feyhaman Duran Atölyesinde çalıştı ve İstanbul Konservatuarı keman bölümüne devam etti (3). Daha sonra Ankara Konservatuarı'na stajyer olarak girdi. Uzun yıllar Resim ve Müzik öğretmenliği yaptı (4).

1956'da Paris'te, Andrée Bloc atölyesinde heykel çalıştı.

1959 yılında Paris Modern Sanatlar Müzesi'nde yapılan Uluslararası sergide, Paris Şehri Madalyası'nı kazandı (5).

İstanbul'da faaliyet gösteren Rekreasyon Derneği'nin kurucusu ve öğretmeni oldu (6).

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.242; "Lerzan Bengisu", **XXXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1978, s.-;**Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi**, 1979, s.-; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Resim ve Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.298

2) Gültekin Elibal, **Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi**, 1979, s.-

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.242; "Lerzan Bengisu", **a.g.b.**, s.-; Lerzan Bengisu **a.g.b.** s.-; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.298

4) Lerzan Bengisu **a.g.b.** s.-

5) "Lerzan Bengisu", **a.g.b.**, s.-

6) M. Ali Gökberk, **Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi**, 1979, s.-

1971'de, başarılı çalışmalarından dolayı Ankara Kadınlar Birliği tarafından "Yılın Sanatçısı" seçildi (7).

1978 yılında vefat etti (8).

Kişisel Sergileri

1955, Filarmoni Derneği galerisi, İstanbul; Dil Tarih Fakültesi Galerisi, Ankara

1956, Şehir Galerisi, İstanbul, Galeri Milar, Ankara; Raymond Duncan Galerisi, Paris

1958, Şehir Galerisi, İstanbul; Carnegie Uluslararası Sergi Salonu, New York; Rekreasyon Galerisi, New york; Şehir Galerisi, Pennsylvania-Pittsburgh; Şehihr Galerisi, Pennsylvania-York; Rekreasyon Galerisi, Pennsylvania-edgewood; Türk Haberler Bürosu Galerisi, San Francisco; Merkez Galerisi, Calıfornia-Visalia

1960, Filarmoni Derneği, İstanbul

1961, Galérie du Bac, Paris

1963, Alman Kültür Merkezi, İstanbul; Naprstkova Müzesi, Prag; Galeri Sztuki, Varşova

1965, Alman Kütüphanesi, Ankara

1969, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1970, Medical Center Galerisi, Meksika

1973, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1976, Taksim Açıkhava Sergisi, İstanbul

7) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.242; "Lerzan Bengisu", a.g.b., s.-; Lerzan Bengisu a.g.b. s.-; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.298

8) Lerzan Bengisu a.g.b. s.-

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1957, Galeri Cercle Volnay, Paris

1958, Uluslararası Sergi, Brüksel

1959, Modern Sanat Müzese, Paris

1960, Modern Sanat Müzese, Paris

1962, Modern Sanat Müzese, Paris; Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara

1965, Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul; Modern Sanat Müzese, Paris; Salon de l'Eveil, Paris

1966, Rodin Müzesi, Paris

1967, Monte-Carlo Sarayı, Monako

1968, Galeri Information, Londra; Ateneul Roman, Bükreş; Sanat Müzese, Romanya Cluj

1975, Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara; Arkeoloji Müzesi Açıkhava Sergisi, İstanbul

Lerzan Bengisu üzerine ...

"... Bir sanatçı senelerce çalışıp çırpındıktan sonra eserlerini hiç bir zaman atölyesinde depo etmek istemez. Dış ülkelerde parklar, sokaklar, çocuk bahçeleri heykellerle süslüdür. Halk kaliteli resim almaya alışmıştır. Çocuklar küçük yaşta güzele alışır, güzeli sever, güzelden anlar olur.

Memleketimizde her sene cüzi bir tahsisatla devlet sergisi açılır. Bu sergiyi yurdumuzun her bucağından yüzlerce sanatçı katılır sonunda beş on resim, bazen de bir heykel alınır. Sanatçının ümidi bir sene sonraya kalır. Böylece sergiler geçer.

Bazı bankalar sanatçıdan eser almak gibi iyi niyet gösterseler de maalesef seçiminin anlayışına hatır gönül de katılınca düşünülen iyi niyet ortadan kalkar. ..."

Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, 1979, s.-

"... İstanbul'dan bir artist olan Lerzan Bengisu'nun tahta heykellerinin güzelliği her zaman kendisini takdir etmemize neden olmuştur.

Sanatkar çok zengin bir materyal olan tahtayı çok güzel kullanmaktadır. ..."

Germain Dézeaux [La revue Moderne Des Arts et de la Vie, 1 Temmuz 1959],**Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi**, 1979, s.-

"... Dikkat çekici bir istidat ve muhayyilesi ile bu sanatkar Enternasyonal Kadın Ressamlar ve Heykeltraşlar Kulübü Sergisinde Paris'te 15-26 Haziran Modern Sanatlar Müzesi'nde, sonra da 34cü 'L'Eveil' Salonu'na iştirak edecektir.

Lerzan Bengisu'nun eserleri dünyanın her tarafında tanınmakta ve takdir edilmektedir. Biz onları senelerden beri takdirle sevdik. ..."

"H.İ.T., L'Eveil-Artistique et littéraire mecmuası Haziran 1965",**Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi**, 1979, s.-

"... L. Bengisu, bu simgecilik içinde, çekici, alımlı bir zenginliğin bulgusunda anıtsal anlamı gücünce anımsatırken, gereçin yeniden ve yine yeniden ölümsüz yaşamını belgeleyip vurgulamaktadır yüreklice.

Dolu-boş, açık-koyu, sesli-sessiz, renkli-renksiz yeni yaratıların eşinde idi sevecenlikle. ..."

Gültekin Elibal,**Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi**, 1979, s.-

"... Bronz, demir, bakır ve ağaç çalışmalarından oluşan sergisi, soyuttan az hoşlananları bile geniş çapta etkiledi. Çünkü temelde sağlam bir sanat görüşü yatıyordu. Formları, bilinçle estetiğe kavuşturulmuştu."

Nüzhet İslimyeli, "Ankara Sergilerinden: Lerzan Bengisu Sergisi", **Ankara Sanat**, Mayıs 1973, S.85, s.-

Değerlendirme

Lerzan Bengisu önce ahşap, sonra bakır, demir, bronz, mermer gibi, geleneksel malzemeleri kullanarak soyut kompozisyonlar yapmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası, 7315/215, 7797/255, 7794/252, 7793/251 olanlar ahşap, 7795/253 olan ahşap üzerine bakır kaplama, 7796/254 olan demirden çalıştığı "Soyut Kompozisyon"larına örnektir. Koleksiyonda bulunan eserler, sanatçının çalışmalarını yansıtabilmektedir.

2.1.2.1.43

MAHİR TOMRUK

1882? (1) [1884? (2), 1885? (3)] yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğreniminden sonra 1910? (4) veya 1913? (5) yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girdi. Önce Oskan Efendi, sonra İhsan Bey ile çalıştı. 1916 yılında öğrenimini tamamlayarak Almanya'ya gitti. Münih Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. Prof. Kurtz ve Prof. Belecker ile çalıştı. Yurda döndükten sonra 1926'da Sanayi-i Nefise'de modlaj öğretmeni, 1933'te İhsan Özsoy'dan sonra heykel atölyesi öğretmeni oldu (6). Rudolf Belling'in Heykel Bölümü'nün başına getirilmesinden sonra ona çevirmenlik yaptı (7). 1948'de Akademi'den emekli oldu (8). 1954 yılında İstanbul'da vefat etti (9).

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.227

2) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1937, s.21

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.36; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.65

4) Nurullah Berk, a.g.e., s.21; Gültekin Elibal, a.g.e., s.227

5) Nurullah Berk, a.g.e., s.21

6) Nurullah Berk, a.g.e., s.21; Gültekin Elibal, a.g.e., s.227; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.36; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.65; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.307; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.31

7) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.36; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.65

8) MSÜ GSF, a.g.e., s.31

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.36; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.65; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.307; MSÜ GSF, a.g.e., s.31

Mahir Tomruk üzerine ...

"... Mahir'in modern sanat hakkında pek güzel fikirleri var. Diyor ki: 'Modern sanatın, bir kıymet ifade eden eserlerini severim. Modern sanat, sanıldığı kadar kolay değildir ve orada herkes muvaffak olamaz. Modern sanatta güzel işler başarmak için ananevi sanat esaslarını iyi bilmek, klasik ruhu iyi hazmetmiş olmak şarttır.' ..."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1937, s.22

Değerlendirme

Mahir Tomruk'un Müze koleksiyonunda, envanter numarası 886/11 olan 1933 tarihli bronz "Mimar Egli Büstü", 885/10 numaralı alçı "Fazıl Tomruk Başı" adlı çalışması ile bunun 1957'de döktürülen, 3575/84 numara ile kayıt edilen bronzu vardır.

Öneri: Sanatçıya ait herhangi bir çalışma tesbit edilirse, Müze bu eseri koleksiyonuna almak için çalışmalıdır.

2.1.2.1.44

MARİ ERTORAN

1929 yılında İstanbul'da doğdu (1). Eseyan ve Getronagan okullarında okudu. İlk sanat zevkini lisedeki resim hocası Viçen Arslan'dan aldı. 1939 yılında girdiği İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde Léopold Lévy, Cemal Tollu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Ali Avni Çelebi, Sabri Berkel, daha sonra geçtiği Heykel Bölümü'nde Rudolf Belling, Nijat Sirel, Mahir Tomruk, Nusret Suman, Kenan Yontuç gibi hocalarla çalıştı. 1949-1950 ders yılı sonunda Akademi'den ayrıldı.

İstanbul Üniversitesi Botanik kürsüsü ressamı olarak yirmiüç yıl çalıştı. 1978 yılında emekli oldu. Yedi lisan bilen Mari Ertoran, kazandığı İtalyan bursları ile beş kez İtalya'ya gitti.

Bazı Heykeltraşlar Cemiyeti ve Devlet sergilerine katılan sanatçı, halen evinde resim çalışmaları yapmaktadır (2).

Kişisel Sergileri

İlk sergisi Kadirhan'da bir galeride

1976, Odakule Galerisi (Resim), İstanbul

1) **XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1966, s.-; Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, s.197; Halenur Katipoğlu, **Mari Ertoran ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1966, XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1969, XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1973, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

Mari Ertoran üzerine ...

"... Prof. Léopold Lévy'nin daha fazla Fransız ekolünün hissî ve derin etkisinde, Prof. Rudolf Belling'in ise Alman pozitivist-konstrüksiyonist etkisinden faydalanarak, sanat formasyonumu yaptım.

Ressamı bulunduğum Botanik kürsüsünde de doğa ile yakınen ilişki kurdum ve hayranı olduğum doğa ve realiteden ayrılmadığım için, figüratif ve realist bir tarzda çalıştım. ..."

Halenur Katipoğlu, **Mari Ertoran ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Mari Ertoran'ın Müze koleksiyonunda envanter numarası 6184/148 olan ~1965-1966 tarihli "Çocuk Başı" ile envanter numarası 7149/213 olan ~1968 tarihli "Muzaffer Ertoran Başı" adlı eserleri bulunmaktadır. Koleksiyondaki eserler, sanatçının figüratif ve realist tarzını, çalışmalarını yansıtmaktadır.

2.1.2.1.45

MARİ GEREKMEZYAN

1915 yılında Kayseri'de doğdu. İstanbul Edebiyat Fakültesini bitirdikten sonra, 1942 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Rudolf Belling'in öğrencisi oldu. 1946 yılında öğrenimini tamamladı. 1947 yılında vefat etti (1).

Mari Gerekmezyan üzerine ...

"... Mari'nin dışarı vuran enerjik, canlı karakteri, üslubuna aynen yansır. Özellikle büstleri hem plastik, hem ifade yönünden çok başarılıdır. ..."

Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.151; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.168

KARADUT
Sigara paketlerine resmini çizdiğim
Körpe fidanlara adını yazdığım
Karam, karam
Kaşı karam, gözü karam, bahtı karam
Sıla kokar, arzu tüter
Ilgıt ılgıt buram buram

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.151; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.168

Ben beyzade, kişizade,
Her türlü dertten topyekûn âzade
Hani şu ekmeği elden suyu gölden.
Durup dururken yorulan
Kibrit çöpü gibi kırılan
Yalnız sanat çıkmazlarında başını kaşıyan
Artık otlar göstermelik atlar gibi bedava yaşayan
Sen benim mihnet içinde yanmış kavrulmuşum

Netmiş, neylemiş, nolmuşum.
Cömert ırmaklar gibi gürül gürül
Bahtın karışmış bahtıma çok şükür.
Yunmuş, yıkanmış adam olmuşum

Karam, karam
Kaşı karam, gözü karam, bahtı karam
Sensiz bana canım dünya haram olsun.

[Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Mari Gerekmezyan için yazdığı şiirlerden biridir (2).]

Bedri Rahmi Eyüboğlu, **Dol Karabakır Dol**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1974, s.110

Değerlendirme

Mari Gerekmezyan, kısa yaşamı boyunca başarılı olarak değerlendirilen büstler yapmıştır. Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası, 2015/60 olan 1941 tarihli "Kadın Başı", 2014/59 olan ~1941-1947 arasında yapılmış olan "Mehmet Bey Başı" ile 7633/250 olan "Kadın Büstü" bu çalışmalarının örnekleridir.

2) Rifat Dedeoğlu "İşte Bedri Rahmi'nin Karadutu", **Tempo**, 15 Ekim 1997, S.41, s.60-62

2.1.2.1.46

MEHMET AKSOY

1939 yılında Yayladağ (Hatay)'da doğdu (1). Orta öğrenimini Tarsus ve Antakya'da tamamladı (2).

1961 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Prof. Şadi Çalık atölyesinde öğrenim gördü (3). 1966 yılında Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde II. ödülü (I. ödül yok) aldı (4). 1967'de Akademi'den mezun oldu.

1969-1970 yılları arasında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde asistanlık yaptı (5). 1970 yılında Devlet Resim ve Heykel

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.215; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.243; Mehmet Aksoy/Krista Tebbe (Hazırlayan), **Heykeltraş Mehmet Aksoy**, Berlin, 1982, s.118; **Mehmet Aksoy Sergi Kataloğu, Halkbank Sanat Galerisi**, Ankara, 1992, s.48; Halenur Katipoğlu, **Mehmet Aksoy ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1992; Jale Nejdet Erzen, **Mehmet Aksoy**, İstanbul: Bilim Sanat Galerisi Yayınları, 1996, s.244

2) Halenur Katipoğlu, **Mehmet Aksoy ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1997

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.215; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.243; Mehmet Aksoy/Krista Tebbe (Hazırlayan), **a.g.e.**, s.118; Halkbank Sanat Galerisi, **a.g.k.**, s.48; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**, 1992; Jale Nejdet Erzen, **a.g.e.**, s.244

4) **XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1969, s.-; Mehmet Aksoy/Krista Tebbe (Hazırlayan), **a.g.e.**, s.118; Halkbank Sanat Galerisi, **a.g.k.**, s.48; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**, 1992; Jale Nejdet Erzen, **a.g.e.**, s.244

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.215; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.243; Mehmet Aksoy/Krista Tebbe (Hazırlayan), **a.g.e.**, s.118; Halkbank Sanat Galerisi, **a.g.k.**, s.48; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**, 199; Jale Nejdet Erzen, **a.g.e.**, s.244

Sergisi'nde I. ödülü aldı. 1970-1977 yılları arasında Devlet bursuyla yurtdışında, Londra ve Berlin'de öğrenim gördü. 1972'ye kadar Londra'da kaldı. 1972'de Berlin Türk Akademiker ve Sanatçılar Derneği'nin kurucu üyeliği ve başkanlığını yaptı. 1976'da Antalya Film ve Sanat Festivali'ne katılarak iki ay süresince Belediye meydanında kamuya açık heykel çalışması yaptı.

1977 yılında Berlin Yüksek Sanat Okulu Heykel Bölümü'nde "Meistershule" ve Nazım Hikmet projesinin yönetimini yaptı.

1977-1978 yılları arasında Berlin'de serbest sanatçı olarak, 1978-1981 yılları arasında ise İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü Taş Atölyesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı.

1979 yılında Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde I. ödülü aldı.

1981 yılından beri Berlin'de yaşamakta ve serbest sanatçı olarak çalışmalarını sürdürmektedir (6).

1982-1983'de Luthar Platz. Heykel Yarışması'nda ikincilik ödülü aldı.

1982-1986'da Kranoldplatz Heykel Sempozyumu'na yarışmayla katılma şansını kazandı ve "Buluttan Sevgililer" adlı heykeli yaptı.

1984-1987'de "Berlin İnsan Manzaraları" Heykel Sempozyumu'na yarışmayla katılma şansını kazandı ve "İş Göçcüleri" adlı heykel ansemblesini yaptı.

1985 yılında Bundesgartenschen Heykel Yarışması ikincilik ödülünü aldı.

6) Mehmet Aksoy/Krista Tebbe (Hazırlayan), a.g.e., s.118; Halkbank Sanat Galerisi, a.g.k., s.48; Halenur Katipoğlu, a.g.g., 1992; Jale Nejdet Erzen, a.g.e., s.244

1986-1988'de "Rüyalarımız" adlı projesini Türk-Alman gençleri ile birlikte gerçekleştirdi ve gençlere rölyef çalışmaları yaptırdı. "Stedhaus Böcklepark" Gençler Yurdu binası önüne heykel dikti.

1988 yılında Bonn'da II. Dünya Savaşı, Alman asker kaçaklarına anıt yaptı ve 1989 yılında II. Uluslararası İstanbul Bienali'ne Aya İrini'de "Şahmeram Öyküleri" adlı proje ile katıldı.

1990 yılında Ankara Sanat Kurumu'nun Plastik Sanatlar dalında "Yılın Sanatçısı" ödülünü aldı. Aynı yıl III. Asya-Avrupa Bienali'ne katıldı. Bienal'in "Büyük Ödülü" ile Plastik Sanatlar dalında Sedat Simavi Vakfı ödülünü aldı (7).

1994 yılında Altınpark'ta bulunan "Periler Ülkesinde" adlı eseri, dönemin Ankara Belediye Başkanı Melih Gökçek tarafından müstehcen olduğu iddiası ile kaldırtılması kamuoyunda büyük tepki ile karşılandı. Mehmet Aksoy, Gökçek'i mahkemeye verdi (8).

1995 yılında Borsa Binası önüne "Ayı ve Boğa" heykeli dikildi.

1996 yılından bu yana Selçuk'ta "Kurtuluş Savaşı" anıtı ile Bergama'da 17 m. yükseklikte, Nike görüntüsü içeren bir kolon heykel çalışmalarını sürdürmektedir (9).

7) Halkbank Sanat Galerisi, a.g.k., s.48; Halenur Katipoğlu, a.g.g., 1992; Jale Nejdet Erzen, a.g.e., s.244

8) "Sanart'tan Melih Gökçek'e tepki", Cumhuriyet, 31 Mayıs 1994; "Gökçek'e büyük öfke", Hürriyet, 8 Haziran 1994; "Melih Gökçek'in 'Ben böyle sanatın içine tükürürüm' diyerek heykelini kaldırdığı Mehmet Aksoy: Saldırı, cumhuriyete ve Atatürk devrimlerinedir", Cumhuriyet, 10 Haziran 1994; Muhsine Helimoğlu Yavuz, "Sonsuz İlkbahar...", Cumhuriyet, 12 Haziran 1994; Melih Cevdet Anday, " 'Müstehcen' Ne Demek?", Cumhuriyet, 14 Haziran 1994; Perihan Ergun, "Tartışma: Sanat yapıtına tükürebilmek!.." Cumhuriyet, 14 Haziran 1994; Memet Fuat, "Sanatta Cinsellik", Cumhuriyet, 22 Haziran 1994 ...

9) Jale Nejdet Erzen, a.g.e., s.244; Halenur Katipoğlu, a.g.g., 1997

1997'de mahkeme sonuçlandı ve Mehmet Aksoy haklı bulunarak heykelinin yerine konması kararlaştırıldı.

Halen heykel çalışmalarını Ankara'da sürdürmektedir (10).

Kişisel Sergileri

1970, Darrüşafaka Galerisi, İstanbul

1980, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul

1982, Kunstamt Kreuzberg, Berlin

1984, Übersee Museum, Bremen

1987, Galeri am Chamissoplatz, Berlin

1989, Urart Sanat Galerisi, Ankara

1990, Urart Sanat Galerisi, İstanbul

1992, Halkbank Sanat Galerisi, Ankara; MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi

1993, Vakko Beyoğlu Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1966, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1970, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1975, Mehmet Berlin'de, Berlin

1977, "Nazım Hikmet Anısına" adlı sergi

1979, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1982, Kunstquartier, Berlin'de yabancı sanatçılar sergisi; Oberhausen Devlet Galerisi'nde Hanefi Yeter ve Akber Behkelem ile birlikte sergi

1983, "300 Sene Sonra Türkler" Sergisi, 20. Yüzyıl Modern Sanat Müzesi, Viyana; "Eylül'de Bir Hafta" sergisi Alfred Hrdlicka, Hanefi Yeter, Eisler, Galen Edition

10) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**, 1997

1984, Rationalisierung Statliche Kursthalle, Berlin

1986-1987 "Das andere Land" Almanya'da yabancı sanatçılar (Gezici sergi)

1990 III. Asya-Avrupa Bienali; Büyük Sergi 2, MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi

Mehmet Aksoy üzerine ...

"... Akademi'ye girdiğimde Heykeltraş olacağımı hiç düşünmüyordum. Hep ressam olmak vardı kafamda. Ama modlaj dersinde Prof. Şadi Çalık yaptığım büstü görünce 'Boşver resmi, sen heykeltraş olmalısın" dedi. Ve de öyle olduk sonunda. ...

... Gerçekçiliğin yaşam kadar zengin, yaşam kadar çeşitli, yaşam kadar perspektifli ve açık yolundayım. Bu bağlamda ne sanat, ne de dünya benim için sır değil. Anlaşılmazlığı savunmuyorum. Benim derdim tam tersine anlaşılabilmek. Sanat yaşamdan kaynaklanmalı ve anlaşılır olmalı bence. Bunun için tüm hünerimi, tüm ustalığımı, büyük bir titizlik ve sorumlulukla yeteneğim ölçüsünde göstermeye çalışıyorum. Bir konuyu anlatırken, konunun özüne uygun her türlü sanatsal ögeyi kullanmaktan çekinmem. Bu konuda sınır tanımıyorum. Kendimi insanlık sanat kültürünün bu anlamda zengin bir mirasçısı olarak görüyorum. İyiyi, güzeli, gerçeği anlatmakta ne varsa bizimdir diyorum. ..."

Mehmet Aksoy, "Özgürlük Çiçekleri", **Mehmet Aksoy Sergi Kataloğu, Halkbank Sanat Galerisi**, Ankara, 1992, s.37

"... -İlk taş heykelini 1964 yılında yaptım. O günden sonra çeşitli materyaller denedim ve sonunda taşın benim yapıtlarıma ve karakterime en uygun malzeme olduğuna karar verdim. Taş işini biliyorum ve aslında onunla iyi de anlaşıyoruz. Taşla aramda iyi bir diyalog var ve kendimi sürekli o gerilim içinde bulabiliyorum. Her zaman ne olacağı ile ilgili bir merak var içimde. Taşı kullanmasını bilirsen kendini sana açabiliyor. Ve o zaman böyle sürprizleri kullanabiliyorum. ..."

Sevil Gökpınar, "Mehmet Aksoy: 'Şiddetin Karşısına Sevgiyi Koymak", **Sanat Çevresi**, Mart 1990, S.137, s.45

"... Heykeltraş Mehmet Aksoy, bir (taş) yontma ustası. Bir diğer deyişle, en zor sanat ve zanaatın ustası. Her ne kadar önemi yok sayılsa da, 'usta' olmak az şey değildir. Dahası en zor sanat/zanaatın olmak da öyle azbuz bir şey değildir. Daha yakın bir zamana kadar geçici malzemelerle heykel yapmanın Modernist bir erdem sayılarak övüldüğü bir dönemde, bilinen en eski ve zor heykel malzemesiyle çalışmayı seçmek, hele hele bu malzemenin üzerine son derece bilinçli bir tercihle gitmek, her şeyden önce büyük bir yüreklilik, aklı-selim ve uğraş-çaba gerektiren bir iştir. ...

Aksoy'un heykeli her şeyden önce bir anıt heykeldir. Üstelikte anıtsal bir biçim arayışıyla gerçekleştirilmiş bir anıt heykeldir. Aksoy'un heykelleri zamanı ve mekânı, kültürel ve toplumsal sınır ya da farklılıkları aşan bir kalıcılığı temsil ederler. Bu bakımdan kişisel, kültürel ve evrensel bir biçim ve içerik gücü sergilerler. Kısaca, heykel sanatından beklenen hemen hemen her şeyi içerir, Aksoy'un heykelleri."

Kemal İskender, "Mehmet Aksoy'un Heykeli", **Sanat Çevresi**, Mart 1993, S.173, s.32-33

"... Aksoy'un heykelinin iki önemli unsuru, figür ve mekan birbirleri ile ilişkili olarak düşünülmektedir. Mekanın nitelikleri insan biçiminde kendini bulduğu vakit bir anlam kazanır; insan biçimi ise mekanı içine alarak, onun tarafından sarılarak, ona uzanarak eklemlenmektedir. Bu iki unsur, insan formu ve mekan birbirlerini destekleyen şekilde ifade bulurken, aynı zamanda figüratif biçimin mekandaki hareketi, yapıtların içeriğini de oluşturmaktadır. Böylece içerik ve biçimin koparılamaz bütünlüğü mekansal boyut ile de desteklenmiş olmaktadır. ..."

Jale Nejdet Erzen, **Mehmet Aksoy**, İstanbul: Bilim Sanat Galerisi Yayınları, 1996, s.26,28

Değerlendirme

Mehmet Aksoy'un Müze koleksiyonunda, 6187/151 numaralı 1965 tarihli demir "Koç Başı", 6669/163 numaralı 1966 tarihli taş "Geyik Başı", 7099/193 numaralı ~1966-1967 tarihli demir "Futbolcular", 7139/203 numaralı 1969 tarihli bronz "Horoz" adlı, toplam dört adet eseri vardır. Bu eserler sanatçının 1960'lı yıllara ait çalışmalarına örnektir. Müze'de 1969 yılından sonraki çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.47

MELAHAT SARGUT

1902 yılında İstanbul'da doğdu. Yüksek öğrenimini öğretmenlik alanında tamamladı ve otuzüç yıl İngilizce hocalığı yaptı. Çocukluk yaşlarından itibaren sanata karşı ilgi duyan Melahat Sargut (1), bir süre İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne misafir öğrenci olarak devam etti (2).

Başta Devlet Resim ve Heykel Sergileri olmak üzere çeşitli karma sergilere eserler veren Sargut, ressam Nazlı Ecevit'in kız kardeşi (3), politikacı Bülent Ecevit'in ise teyzesidir. 1973 yılında vefat etmiştir (4).

Değerlendirme

Melahat Sargut'un Müze Koleksiyonunda, kız kardeşi ressam Nazlı Ecevit tarafından bağışlanan, envanter numarası 7463/231 olan 1963 tarihli "Şeref Akdik Başı" adlı bir eseri vardır.

Hobi olarak sanatla ilgilenmiş, genellikle baş ve büst çalışmıştır.

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1971, C.3, s.667

2) Halenur Katipoğlu, **Ali Teoman Germaner ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

3) Nüzhet İslimyeli, **a.g.e.**, s.667

4) Taha Toros, **İlk Kadın Ressamlarımız**, İstanbul: Akbank Yayınları, 1988, s.51

2.1.2.1.48

MELEK CELÂL SOFU

14.4.1896 tarihinde İstanbul'da doğdu. Köklü bir ailenin tek kızı olan Melek (Ziya) Hanım, iki yabancı dilde, özel bir eğitim aldı.

Melek Celal'in; Taha Toros kitabında Güzel Sanatlar Akademisi'nde misafir öğrenci (1), Canan Beykal makalesinde İnas Sanayi-i Nefise Mektebi'nde öğrenci (2) olduğunu yazmaktadır. [İnas Sanayi-i Nefise'den sonra, Güzel Sanatlar Akademisi'ne misafir öğrenci olarak da devam etmiş olabilir?]

İhsan Özsoy'un (3), Nazmi Ziya'nın öğrencisi oldu. Paris'te Julian Akademisi'nde çalıştı. Louis Sue, Andre Planson, Pierre Poisson'dan yararlandı. Resim ve heykellerinin dışında, hat, süsleme sanatlarımızla ilgili Türkçe, Fransızca ve Almanca kitaplar yazdı.

14.10.1918 tarihinde, avukat Kıbrıslı Hacı Sofu Zade Celâl Bey ile evlendi. Ziya adını verdikleri bir çocukları oldu. İstanbul'da Moda Çayırlığı denilen yerde bulunan evleri, sanat ve edebiyat dünyamızın renkli kişilerinin konuk olduğu bir kültür yuvası haline geldi.

Melek Hanım'ın eşi Celâl Bey 14.4.1946'da İstanbul'da vefat etti. Melek Sofu, daha sonra, Alman doktorlarından Prof. Dr. Lampe ile evlenerek Münih'e yerleşti. 1974'te eşinin ölümünden sonra, 15.5.1976 tarihinde Münih'te vefat etti (4).

1) Taha Toros, **İlk Kadın Ressamlarımız**, İstanbul: Akbank Yayınları, 1988, s.58-59

2) Canan Beykal, "Yeni Kadın ve İnas Sanayi-i Nefise Mektebi", **Boyut**, Ekim 1983, S.16, s.10

3) Zühtü Müridoğlu, **Zühtü Müridoğlu Kitabı**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1992, s.74

4) Taha Toros, **a.g.e.**, s.60-64

Melek Celal Sofu üzerine ...

"... Atatürk'ün çağrısı üzerine Rudolph Belling Türkiye'ye gelmişti. Ressam Melek Celâl Hanım'ın evinde kendisiyle tanıştık. Melek Celâl Hanımefendi resim, heykel, yazı ve diğer bütün sanatlara çok düşkün bir insandı. Yahya Kemal, Fazıl Ahmet ve ağabeyim gibi birçok sanatçı evinin müdavimlerindendi. ..."

Erdoğan Tanaltay, "Yavuz Görey ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Temmuz 1989, S.129, s.60

"...Melek Sofu'nun heykel çalışmaları da başarılı olmuştur. Ne var ki sanatçımız, bu branşı erken terkederek, resme yöneldi. Melek Sofu'nun heykel dalında en güzel eserlerinden biri, Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde bulunuyor. Bu, ünlü Polonyalı sanatkâr Bilinsky'nin tunçtan yapılan başıdır. Moda'da ev ve kültür komşusu Salâh Cimcoz ile, kendi oğlu Ziya Sofu'nun büstleri de Melek Hanımın başarılı eserlerinden sayılır. ..."

Taha Toros, **İlk Kadın Ressamlarımız**, İstanbul: Akbank Yayınları, 1988, s.60

Değerlendirme

Genellikle ressam olarak tanınan Melek Celâl Sofu, Sanayi-i Nefise'de öğrenim görmüş ilk kadın sanatçılarımızdandır. Melek Celâl, 1937 yılında Müze'ye bağışladığı, envanter numarası 887/12 olan, ~1937'ye tarihlenen "Ressam Bilinsky Başı" adlı eserinde olduğu gibi, genellikle baş ve büstler çalışmıştır.

2.1.2.1.49

METİN EKİZ

1945'te Giresun'da, Alucra'da doğdu (1). 1953'te ailesiyle beraber Samsun'a yerleşti (2). İlk ve orta öğrenimini Samsun'da yaptı (3).

1969 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi.

1969-1970 öğretim yılında Akademi'de ilk kez Heykel Bölümü'nde başlayan Temel Eğitim'de, Ercüment Kalmık ve Altan Gürman'ın öğrencisi oldu. Hüseyin Gezer'in çamur, Tamer Başoğlu'nun maden atölyeleri ile Akademi dışında Gürdal Duyar'ın atölyesinde çalıştı. Şadi Çalık'ın derslerini dinledi. Tamer Başoğlu, Şadi Çalık gibi sanatçıların bazı anıtlarının büyütme çalışmalarına katıldı.

1973'te Ahmet Andiçen Sanat Ödülleri Yarışmasının heykel dalında I. ödülünü aldı (4).

1975 yılında Akademi'den mezun oldu (5) ve aynı yıl İstanbul Arkeoloji Müzeleri Açık Hava Resim-Heykel Sergisi'nde heykel dalında I. ösdülü aldı (6).

1) Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.283; **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.103; **MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergi Kataloğu, İMKB**, 1996; Halenur Katipoğlu, **Metin Ekiz ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

3) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.283; İMKB, a.g.k.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

4) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

5) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.283; MSÜ GSF, a.g.e., s.103; İMKB, a.g.k.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.283; MSÜ GSF, a.g.e., s.103; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1975'te Ziya Gökalp Anıt Yarışmasında mansiyon, 1976'da Fahrettin Altay Büst Yarışmasında II. ödülü aldı.

1978'de askerlik dönüşünde Kartal Belediyesi Sanat Şenlikleri'nde heykelde I. ödül, 1986'da Enka Vakfı Heykel Yarışmasında III. ödülü aldı.

1995'te İzmir Paşabahçe Fincancılar Çarşısına 1.80 m. Bronz Heykel uyguladı.

Halen, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü, Maden Uygulama Atölyesi öğretim görevlisidir (7).

Kişisel Sergileri

1976, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1973, Genç Sanatçılar Sergisi, İstanbul; İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Açık Hava Sergisi, İstanbul

1975, Middelheim Acık Hava Sergisi; XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1976, İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Açık Hava Sergisi, İstanbul; Yarımca Sanat Şenliği

1983, Anadolu Medeniyetleri Çağdaş Türk Sanatı Sergisi

1984, MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Heykel Sergisi, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul

1985, MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Heykel Sergisi, Tanbay Sanat Galerisi, Ankara; Günümüz Heykel Sanatından Bir Kesit, Alarko Holding AŞ, İstanbul

7) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1986, EKİZ'ler Resim-Heykel Sergisi, Galata Sanat Galerisi; Türk Çağdaş Plastik Sanatlar Sergisi, Ankara Güzel Sanatlar Galerisi; 7. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi, İstanbul, Afrika'ya Yardım Sergisi, Teşvikiye Sanat Galerisi; İnsan Hakları Sergisi, Teşvikiye Sanat Galerisi

1987, Uluslararası Olimpiyat Spor Konulu Resim-Heykel Yarışması Sergisi

1988, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyelerinin Resim-Heykel Sergisi, Destek Sanat Galerisi

1990, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakül-tesi Öğretim Üyeleri ve Öğrencileri Sergisi, Kassel, Almanya

1991, "Atlar" Sergisi, Galeri MD; "Çekmeceler" Sergisi, Galeri MD; Öğretim Üyeleri Heykel Sergisi, Benadam Sanat Galerisi

1995, Kuruluşunun 112. Yılında, Osman Hamdi Bey Anı-sına, Güzel Sanatlar Fakültesi, Öğretim Üyeleri Sergisi, MSÜ

1996, MSÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyeleri Resim- Heykel Sergisi (Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Uludağ Üniversitesi işbirliği ile), Bursa; MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, İstanbul

Metin Ekiz üzerine ...

"Anaları, üç oğluyla el ele, gönül gönüleydi... Esma Ekiz, Metin, Rafet ve Rahim Ekiz... Esma ana ile Rafet'in resimleri, Metin ve Rahim'in heykelleri... Okumuş, diplomalı annenin okutup yetiştirdikleri değil; tütün işçiliğinden emekli annenin yaşam birikiminin ve gönlünün ürünleri... ...

Metin Ekiz ve Rahim Ekiz, DGSA eğitiminden sonra, birçok sergi ve ödülle sanat yolunda başlarını alıp da gitmişler... Metin Ekiz'in atları, bu özgür koşunun simgesi gibi... ..."

Suna Tanaltay, "Ana-Oğul Ekiz'lerde Buram Buram Anadolu...", **Sanat Çevresi**, Mayıs 1986, S.91, s.30

"... Mimar Sinan Üniversitesi heykel bölümünde öğretim üyesi olan Metin Ekiz (d. 1945) sergide ark kaynağıyla yapılmış demir-bakır karışımı beş at heykeliyle yer alıyordu. 1970 yıllarından bu yana birçok karma sergilerde etkinliğini duyuran genç sanatçı yaşamın sonsuz diyalektiğini, heykelde çağımıza özgü hareket ve hız kavramlarıyla birlikte vurgulayan tutumunu yeni yapıtlarında sürdürüyor. Metin Ekiz'in çağdaş bir atılım, gelişme ve özgürlük coşkusunu simgeleyen atlarında geleneksel doluluk ve boşluk (malzeme ve mekan), kavramını kişisel bir estetik kurguyla dengeleyip somutlaştıran görsel bir anlatım izleniyordu. ..."

Ahmet Köksal, "EKİZ'lerin Resim ve Heykelleri", Sanat Çevresi, Mayıs 1986, S.91, s.31

Değerlendirme

Metin Ekiz, çeşitli maden ve tekniklerle, boşluk/doluluk kavramı üzerine, kişisel estetik yaklaşımı ile figüratif çalışmalar yapmıştır. Müze'de bulunan envanter numarası 7798/265 olan, "Boğa Güreşi" adlı eseri, bu çalışmalarına bir örnektir. Müze koleksiyonunda, yine bu tarzda çalıştığı, "At" ve "İnsan" figürünü işlediği eserlerinden herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.50

METİN HASEKİ

11 Nisan 1943 tarihinde Sivas'ta doğdu. Sivas Ziya Gökalp İlkokulu, Sivas Erkek Ortaokulu ve Sivas Lisesi'ni bitirdi. 1965 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Hüseyin Gezer'in öğrencisi oldu (1). 1969 yılında Akademi'yi bitirdi. 1970'te Heykel Bölümü'ne asistan oldu. Paris'te araştırma ve incelemeler yaptı.

1974 yılında XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde başarı ödülü aldı (2).

1977'de "Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları" adlı sanatta yeterlik çalışması kitap olarak yayınlandı (3). 1982 yılında, yardımcı doçent oldu (4). 1995 yılında emekli oldu (5).

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.225; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.256

2) **XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1975, s.-; **XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1976, s.-; **XXXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1978, s.-

3) MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.122

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.225; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.256; MSÜ GSF, **a.g.e.**, s.122

5) Metin Haseki'nin eşinin beyanıdır.

Kişisel Sergileri

Darüşşafaka Sanat Galerisi

Taksim Sanat Galerisi

Güzel Sanatlar Akademisi

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1968, XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1969, XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1971, XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1972, XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1974, XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1975, XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1976, XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1977, 1. Yeni Eğilimler Sergisi, İstanbul

1978, XXXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1981, 3. Yeni Eğilimler Sergisi, İstanbul

Metin Haseki üzerine ...

"... Yapıtları: Yargıtay 100. Yıl Madalyonu, Şair Eşref Büstü (İzmir), İzmir-Bornova Atatürk Heykeli (1973), Cumaovası Atatürk Heykeli, Merkez Efendi Büstü (Manisa), Hafza Sultan Büstü (Manisa), Tazvan Büstü (Manisa), İstanbul Tıp Fakültesi Plaketi, Vali Kazım Dirik Büstü, Türk Donanma Vakfı Madalyonu, Kastamonu Atatürk Anıtı.

Aldığı Ödüller: Fatih Anıtı 1. Yarışması mansiyon, İmran Öktem Kabri Proje Yarışması 2. ödül, Yargıtay'ın 100. Yıl Madalyon Yarışması 1. ödül, Şair Eşref Büstü Yarışması 1. ödül, Seydişehir Atatürk Anıtı mansiyon, Karşıyaka Atatürk, Annesi ve Kadın Hakları Anıt Yarışması mansiyon, Emir Çaka Büst Yarışması 2. ödül,

Hadi Bara Anısına Heykel Yarışması 2. ödül, Çankırı Astsubay Okulu Atatürk Heykeli Yarışması mansiyon, Otel Intercontinental Heykel Yarışması 2. ödül, 5. Yarımca Kültür ve Sanat Şenliği Heykel Yarışması 2. ödül, 35. Devlet Resim ve Heykel Sergisi başarı ödülü, Kıbrıs Mehmetçik Anıt Yarışması mansiyon, Apdi İpetçi Dostluk ve Barış Sergisi mansiyon ..."

Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.256-260

Değerlendirme

Metin Haseki'nin Müze koleksiyonunda, envanter numarası 6931/184 olan 1968 tarihli ahşap-bakırdan "Surlar", 6930/183 numaralı demir "20. Asır", 8092/356 numaralı Cam-ahşaptan ~1980'li yılların başına tarihlendirilen "Soyut Kompozisyon" adlı üç eseri vardır.

Müze koleksiyonunda sanatçının figüratif eserlerinden ve 1980 sonrası çalışmalarından herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.51

METİN ÖZTÜRKLER

1941 yılında Bursa'da doğdu (1).

XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne "Tipik" ve "Çat" (2), XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne "Dakikaların Kıymeti" adlı (3) demir heykellerle katıldı.

Mimar Sinan Üniversitesi Resim ve Heykel Müzesi "Heykel Koleksiyonu" hakkında yaptığımız araştırma sırasında, koleksiyonda bir eseri bulunan Metin Öztürkler hakkında detaylı bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Değerlendirme

Metin Öztürkler'in Müze koleksiyonunda, envanter numarası 6119/142 olan, ~1960'lı yılların başına tarihlendirdiğimiz, demirden "Tipik" adlı bir eseri vardır. Bunun dışındaki eserleri ve çalışmaları hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

1) XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1964, s.-; XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1965, s.-

2) XXV. a.g.k., s.-

3) XXVI. a.g.k., s.-

2.1.2.1.52

MUHİTTİN SEBATİ

1901 yılında Amasya'da doğdu (1). Küçük yaşta anne ve babasını kaybeden Muhittin Sebati, Darüşşafaka'da okurken (2) sanat çalışmaları ile dikkat çekti. Mezun olduktan sonra bir süre devlet memurluğu yaptı. Darüşşafaka'dan arkadaşı olan, Resim öğrencisi Mahmut Cûda ile 1921 yılında karşılaşan Muhittin Sebati, onun önerisi üzerine Sanayi-i Nefise'ye misafir öğrenci olarak devam etti (3).

1924 yılında Avrupa konkurunda başarılı oldu ve sanat eğitimi için Devlet hesabına Paris'e gönderildi. Julian Akademisi'nde, Paul Albert Laurens atölyesinde resim çalıştı. Tezyini Sanatlar Okulu'nda, heykeltraşlık kurslarına devam etti (4). Bu okulun heykel bölümü büyük ödülünü kazandı (5).

1928 yılında İstanbul'a döndü ve Ankara Erkek Lisesi'ne resim öğretmeni olarak atandı (6).

1929 yılında Muhittin Sebati, Refik Fazıl (Epikman), Cevat Hamit (Dereli), Şeref Kâmil (Akdik), Mahmut Fehmi (Cûda), Nurullah Cemal (Berk), Hale Asaf, Ali Avni (Çelebi), Ahmet Zeki (Kocamemi), Ratip Aşir (Acudoğu), Fahrettin (Arkunlar) "Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği"ni kurmak

1) Kıymet Giray, **Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği**, İstanbul: Akbank Yayınları, 1997, s.186

2) Nurullah Berk, "Muhittin Sebati", **Güzel Sanatlar**, Mayıs 1952, S.2, s.63

3) Mahmut Cûda, "Muhittin Sebati", **Güzel Sanatlar**, Mayıs 1952, S.2, s.6

4) Nurullah Berk, **a.g.m.**, s.67

5) Kıymet Giray, **a.g.e.**, s.186

6) Nurullah Berk, **a.g.m.**, s.68;Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.484-485

için toplandı. Müstakiller'in ilk sergisi 1929 yılının Nisan ayında Ankara Etnografya Müzesi Sergi Salonu'nda açıldı. Birlik, 15 Temmuz 1929 tarihinde resmen kuruldu ve Sebati ilk başkanı oldu.

1931'de verem oldu ve iklimi daha iyi olduğu için İstanbul'a, Eyüp Ortaokulu'na atandı. 1932 yılında, Haydarpaşa Hastanesi'nde vefat etti (7).

Muhittin Sebati üzerine ...

"... Mizaçları, güzel şekli ve ahenkli hacimleri sevmek bakımından nekadar bir olsa, ressam ve heykeltraş arasında sanat tekniği bakımından büyük bir fark vardır. Biri iki, öteki üç buüt üzerine çalışır. Sebati, daha ilk tecrübelerinde, ressam olduğu kadar heykeltraş his ve görüşüne sahip olduğunu ispat etti. ...

Muhittin Sebati'nin, Tezyinî Sanatlar Mektebinde yaptığı ilk heykel tecrübelerinden biri, yanılmıyorsam, kucağında çocuğunu taşıyan bir anayı tasvir ediyordu. Düz bir satıh üzerinde alçak kabartma tekniği ile yapılmış olan bu eseri görünce hayret etmiştim. Senelerce etüdün kazandırabileceği bu olgunluk gerçekten hayrete değerdi. Sebati'nin resim kültürü, zevkı ve işçiliği devre devre ve nisbeten ağır bir şekilde vücut bulmuş iken, çamuru eline aldığının hemen ertesi günü hakikî bir heykeltraş oluvermişti. ..."

Nurullah Berk, "Muhittin Sebati", **Güzel Sanatlar**, Mayıs 1952, S.2, s.63

7) Kıymet Giray, **a.g.e.**, s.44-53, 189

Değerlendirme

Muhittin Sebati, natüralist, figüratif eserler meydana getirmiştir. Müze Koleksiyonuna 1937'de Ankara Etnografya Müzesi'nden gelen, 888/13 envanter numaralı [1928'de yurda dönüp 1931'e kadar Ankara Erkek Lisesi'nde çalışması, Müstakiller'in 1929'da Ankara Etnografya Müzesi'nde sergi açmaları nedeniyle] ~1928-1932 yıllarına tarihlediğimiz "Erkek Büstü"nün dışındaki çalışmalarının yeri henüz saptanamamıştır.

Öneri: Sanatçıya ait bir çalışma tesbit edildiği zaman, Müze bu eseri koleksiyonuna kazanmaya çalışmalıdır.

2.1.2.1.53

MUZAFFER DOĞAN ERTORAN

8 Eylül 1922 tarihinde Beykoz (İstanbul)'da doğdu. Eğitimci olan babasının görevi nedeniyle, orta öğrenimini değişik şehir ve okullarda yaptı (1). Liseyi, İstanbul'da Şişli Terakki'de bitirdikten sonra 1945 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Rudolf Belling'in öğrencisi oldu (2). Nijat Sirel, Mahir Tomruk ve Nusret Suman ile çalıştı (3). 1949-1950 ders yılında iyi derece ile Akademi'yi bitirdi. Askerlikten sonra İstanbul Arkeoloji Müzeleri heykeltraş ve restoratörü olarak onaltı sene çalıştı. On yıl süreyle yazları Efes'te, Prof. Franz Mittner yönetimindeki Avusturya Arkeoloji Enstitüsü'nün kazılarında bulundu (4). 1963'te Kozan'a milli mücadele yıllarına ait bir kompozisyon, 1964'te Beyşehir'e bir Atatürk anıtı yaptı (5).

29 Ocak 1966 tarihinde İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'ne uzman restoratör olarak atandı. 9 Nisan 1970 tarihinde Akademi Başkanlığı tarafından müdür yardımcılığıyla görevlendirildi (6). 1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri

1) Halenur Katipoğlu, **Muzaffer Doğan Ertoran ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, 50 Yılın Türk Resim ve Heykeli, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.170; Hüseyin Gezer, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.194; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Gültekin Elibal, Atatürk ve Resim Heykel, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.291; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Gültekin Elibal, a.g.e., s.291; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.170; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.194; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

olarak, Tophane Karabaş Parkı'na betondan bir "Kompozisyon (İşçi Heykeli)" uyguladı (7). 1982 yılında kendi isteğiyle emekli oldu (8).

Halen İstanbul'da yaşamaktadır (9).

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1967, XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1969, XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1971, XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1972, XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1973, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1974, XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Muzaffer Doğan Ertoran üzerine ...

"... Tehlikeli olan, eldeki balyoz değil, kafadaki örümcektir. Karabaş Parkı'ndaki heykel tekrar ediyorum, yurt sorunlarına katkıda bulunan, fedakar ve vatan sevgisi dolu, karakterli Türk işçisine şükran duygusu ile yapalmıştır. Bu yorum, "İşçi" heykelim için basına verdiğim söyleşilerde de yer almıştır. Eldeki balyozu 'çekiç' diye ele alıp 'konuyu sol akımlara' sürüklemeye çalışan yorumculara tepkimdir. ..."

Halenur Katipoğlu, **Muzaffer Doğan Ertoran ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, İstanbul, 1997

7) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

8) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.170; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.194; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Değerlendirme

Muzaffer Doğan Ertoran'ın Müze koleksiyonunda envanter numarası 8396/380 olan 1950 tarihli "İşçi / Taşçı", 6671/165 numaralı ~1966-1967 tarihli "Nü", 8393/377 numaralı ~1970 tarihli "Hulusi Mercan Büstü", 8394/378 numaralı 1979 tarihli "Mustafa Esirkuş", 8395/379 numaralı "Erkek Başı" adlı alçıdan yapılmış beş eseri vardır. Bu eserler Ertoran'ın sanatını yansıtabilmektedir.

2.1.2.1.54

MÜMTAZ IŞINGÖR

1933 yılında İstanbul'da doğdu (1). 1951'de Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümü'ne girdi.

1957 yılında Akademi'yi bitirdi (2). Askerlikten sonra yaklaşık beşbuçuk-altı yıl bir mimari büroda çalıştı (3).

1965'te İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun (MÜ) sınavını kazanarak, Temel Sanat Eğitimi ve Resim Bölümlerinde asistan olarak göreve başladı (4).

1967'de İtalyan hükümetinin Bursunu kazanarak ,Floransa Akademisi'nde ve özellikle Portoromano'da Yüksek Dizayn Okulu'nda Endüstri Tasarımı kurslarına katıldı. 1969 yılında yurda döndü (5). İtalyanlar hesabına daha sonra da İtalya'ya birçok defa giderek incelemelerde bulundu (6).

1971'de İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu (MÜ) öğretim üyeliğine atandı (7).

Özellikle seri üretime yönelik endüstri tasarımı yaptı. Kendi atölyesini kurarak kendi projelerini üretti. Hemen hemen İstanbul'un bütün

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.333, 639; **11. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Kataloğu**, 1990, s.25; Tomur Atagök, **Büyük Sergi 2 Kataloğu**, istanbul, 1990, s.117; Halenur Katipoğlu, **Mümtaz Işıngör ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel Görüşme**, 1997

2)Tomur Atagök, **a.g.k.**, s.117; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3)Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) **11. a.g.k.**, s.25; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Özdemir Altan, "Mümtaz Işıngör", **Boyut**, Ocak 1985, s.25; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6)Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

7)**11. a.g.k.**, s.25; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

müzelerindeki akrilik obje stantlarını yaptı. Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde açılan Fermanlar Sergisi'nin pleksiglastlarını uyguladı. Akrilikten takılar yaptı. Tekne pencereleri, çocuk otomobilleri üretti.

Endüstri tasarımı kapsamında, fonksiyonel ürünler yaptı. Bunları yaparken çağdaş malzemeleri tanıdı. 1973'ten itibaren Heykel mantığı içersinde çalışmalar yapmaya başladı. Eserlerinde akrilik, polüretan, paslanmaz çelik, döküm polyesteri gibi çağdaş malzemeleri severek kullandı (8).

1982 yılında Günümüz Sanatçıları 3. İstanbul Açıkhava Sergisi'nde Heykel Başarı ödülünü aldı (9).

Banksen (Bankacılar Sendikası) Yarışmasında mansiyon aldı.

1988 İstanbul Belediyesi'nin Gülhane etkinlikleri içinde "Sanat ve El Sanatları Festivali" çerçevesinde yapılan yarışmada Heykel dalında üçüncülük aldı.

1990 yılında Marmara Üniversitesi'nde doçent oldu.

1994-95 yılında İstanbul Belediyesi'nin meydanlara anıt yerleştirmek için açtığı yarışmayı kazandı ve çalışması Ihlamur Kasrı önüne uygulandı.

1995'te Marmara Üniversitesi Heykel Bölümü Başkanı olan Prof. Mümtaz Işıngör halen bu görevini sürdürmektedir (10).

Kişisel Sergileri

1968, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1971, Yapı ve Endüstri Merkezi Galerisi, İstanbul

1985, Edpa Sanat Galerisi, İstanbul

8)Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) **10. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Kataloğu**, 1989, s.6

10)Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1957, Amerikan Kültür Merkezi, İstanbul

1966, TGSYO Öğretim Elemanları, İstanbul; Türk Alman Kültür Merkezi, İstanbul Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1982, Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi; TGSYO Temel Sanat Eğitimi Grubu Öğretim Elemanları Sergisi, İstanbul

1986, Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi; Enka Bilim ve Sanat Ödülleri Heykel Sergisi; İş Bankası Heykel Sergisi

1988, Çağdaş Teknik ve Sanat Sempozyumu Sergisi, Hacettepe Üniversitesi; Gülhane Sanat Etkinlikleri Heykel Sergisi, İstanbul

1989, MÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Elemanları Sergisi, İstanbul

1990, 11. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi; Büyük Sergi 2, İstanbul

Mümtaz Işıngör üzerine ...

"- ... endüstri ürününde biçim işlevselliğin gerisindedir. Yani önce fonksiyon söz konusudur. Fakat sanat ürününde her şey en öndedir. Her şey yaratıcı güçle öne çıkar. Yaratıcı güçe de genellikle etkiler, tutkular neden olur. Heykellerimin hemen hepsinde böyle çıkış noktaları var. Örneğin, mistik bir duyarlılıkla karar verip bitirdiklerim var. Bir ağaç kurdunu seyredip yorumlamaya çalıştığım işlerim var. ..."

Özdemir Altan, "Görüşme: Mümtaz Işıngör", **Boyut**, S.28, Ocak 1985, s.25

"Bence, ... tüm sanat eğitimleri eğitilen kitleyi daha erken yaşlarda yakalamayı amaçlamalıdır. ...

Plastik sanatlar eğitimininin bu denli erken ve geniş kapsamla ele alınıp eğitim programlarına aktarılması, eğitilen öğrenciyle birlikte öğrenci + çevre + aile

ilişkisini de içerecek, sanata karşı toplum ilgisinin çok daha erken uyanmasına neden olacaktır. ...

... İlköğretimden başlayarak programlara resim, müzik, elişi gibi derslerin konması da bu sorunu istenilen boyutlarda çözememektedir. Burada önemli iki nokta üzerinde durmak isterim. Birincisi, bu dersleri yürütebilecek elemanların az oluşu, ikincisi toplumun büyük bir kesiminin şu veya bu nedenle bu dersleri çoğu kez ikinci planda ele alma eğilimidir."

Mümtaz Işıngör, "Plastik Sanatlar Dalında Öğretimden Hemen Hemen Yoksun Bir Orta Öğretim ile, Eğitimin Yoğun Olmasına Çalışılan Yüksek Öğretim Arasındaki Boşluk", **1. Plastik Sanatlar Sempozyumu** (25-27 Nisan 1985), Ankara, 1986, s.60

Değerlendirme

Mümtaz Işıngör, 1973'ten bu yana akrilik, polüretan, paslanmaz çelik, döküm polyesteri gibi çağdaş malzemeleri kullanarak, "Heykel" mantığı içerisinde soyut çalışmalar yapıyor.

Eserlerinde "pasif kinetizm"i kullanıyor. Yani, seyircinin çalışmalar karşısındaki hareketleriyle, yapay veya doğal ışıkla eserde oluşan varyasyonları değerlendiriyor. Müze koleksiyonunda, bu düşünce ile yaptığı envanter numarası 8459/395 olan 1974? tarihli "Dayanışma" adlı 1 eseri vardır. Bu eser sanatçının başlangıç dönemine aittir.

80'li yıllardan itibaren zaman zaman, kuş formlarını soyut olarak çalışmış ve çalışmaktadır. Müze'de bu tür çalışmaları da dahil olmak üzere, 80-90'lı yıllara ait herhangi bir eseri yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.55

NAMIK DENİZHAN

1937'de (Gelibolu) Çanakkale'de doğdu (1). İlk ve ortaokulu İstanbul'da okudu.

1956 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Hüseyin Gezer ve Şadi Çalık'ın öğrencisi oldu (2). Zühtü Müridoğlu ve Hadi Bara ile de çalıştı. 1960 yılında Yüksek Heykel Bölümü'nü birincilikle bitirdi.

1961'de Eskişehir Atatürk Anıtı Yarışmasında II. ödül, İstanbul Vita Fabrikası Dış Duvar Rölyefi Yarışmasında I. ödül, Gaziantep Atatürk Anıtı Yarışmasında I. mansiyonu aldı.

1966'da Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı Avrupa sınavını kazandı.

1967'de Afyon Atatürk Anıtı'nı yaptı (3). Aynı yıl Devlet burslusu olarak Paris'e gitti. César Baldaccini ile heykel, S. Hayter ile gravür çalıştı. 1971 yılında yurda dönerek Akademi'ye asistan olarak atandı (4).

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.209; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.137; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.95; Halenur Katipoğlu, **Namık Denizhan ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.209; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.137; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.209; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.137; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1971'de Şair Eşref Büstü Yarışmasında II. ödül, 1973'te Samsun İlk Adım Anıtı Yarışmasında I. ödül, Kazım Dirik Paşa Büstü Yarışmasında I. ödül, Gaziantep Ziya Gökalp Anıtı Yarışmasında I. mansiyonu aldı. Aynı yıl Ceyhan Atatürk Anıtı'nı yaptı (5).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Taksim Parkı'na betondan "İkimiz" adlı heykelini uyguladı (6).

1978'de İstanbul, Balmumcu Atatürk Anıtı, 1983'te Bursa Atatürk ve Gençlik Anıtı, Mudanya Atatürk Anıtı, Hakkari, Yüksekova Atatürk Anıtı'nı yaptı (7).

Dünyada yapılmış olan figüratif heykellerin elleri üzerine bir çalışma yaptı. 1989 yılında doçent oldu (8).

1991'de Ankara Pembe Köşk Şeref Salonu Mermer Atatürk Maskını, 1992'de Sakıp Sabancı Heykeli'ni, 1993'te Mimar Sedat Hakkı Eldem Büstü'nü, Gelibolu-Kabatepe'deki sembolik mezarlığa 100 figürlü anıt rölyefini gerçekleştirdi.

1995'te, Gaziantep IV. Murat Büstü ile Adana "Altın Koza Yarışması" ödül heykelini yaptı (9).

Halen Mimar Sinan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü öğretim üyesidir (10). İki ayrı galeride, ilk kişisel sergilerini açmak üzere hazırlanmaktadır (11).

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

7) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

8) MSÜ GSF, a.g.e., İstanbul, 1995, s.95

9) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

10) MSÜ GSF, a.g.e., İstanbul, 1995, s.95;

11) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1962-1974, Heykeltraşlar Derneği Sergileri

1965, L'exposition Sculpture Contemporain, Rodin Müzesi, Paris, Fransa

1972, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Açık Hava Sergisi, İstanbul

1973, Dünya Ülkeleri Heykel Bienali, Anwers, Belçika

1974, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Açık Hava Sergisi, İstanbul

1976, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Açık Hava Sergisi, İstanbul

1982, Güzel Sanatlar Akademisi'nin 100. Yılını Kut-lama Sergisi, İstanbul

1983, Anadolu Uygarlıkları Sergisi, İstanbul; Yeni Eğilimler Sergisi, İstanbul

1984, Atatürk Heykelleri Sergisi, Yıldız Üniversitesi

1985, Günümüz Türk Heykel Sanatından Bir Kesit, Alarko, İstanbul

1989, Kukla Sergisi, Galeri MD, İstanbul

1990, Mask Sergisi, Urart Sanat Galerisi, Ankara; Türk Plastik Sanatından Bir Kesit, Galeri Beytem; Dokümenta Bienali (Bergama Zeus Sunağı'nın Berlin'den Geri Dönüşü Projesi ile), Kassel, Almanya

1994, Açılış Sergisi, Galeri Maya, İstanbul

1995, Karma Sergi, Galeri Matyatlı

1996, Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi, İstanbul

1997, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakül-tesi Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Heykel Sergisi, Borusan Oto, İstanbul

Namık Denizhan üzerine ...

"- ... İlk hiperrealist çalışmam Kuzgun Acar'ın heykelidir. Kuzgun Acar, benim için çok önemli olduğu gibi, dünya heykeli için de önemli bir kişilikti. Ki biz gözardı etsekte o, dünya bienalini kazanmış bir insandır. Türkiye'de daha önce böyle bir bienali kazanan kimse olmadığı gibi,daha sonra da olması ihtimali de düşündürücüdür. Oysa biz Akademi'ye hoca olarak dahi onu almamışızdır. Onun için birşey yapmak

gereki-yordu, öldükten sonra. Hem arkadaşım olarak, hem de bir Türk büyüğü olarak. Dünyanın en renkli simalarından biri olarak onun heykelini yapmak bana düştüğüne inandım ve onun heykelini yaptım. Onu da, onu andıran filan değil, öyle içimden geldi, Tamamiyle o olması gerekiyordu ve onu yaparken bu hiperrea-lizmin işte yüzündeki hatları aynen yapmak dışında üçüncü karısından aldığım kendi aksesuarları, kendi gözlüğü, giysileri bütün teferruatı ile birlikte düşündüm. O şekilde gerçekleştirdim. ..."

Halenur Katipoğlu, **Namık Denizhan ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Namık Denizhan, geleneksel malzeme ile klasik çalışmalarının yanında figürü stilize ettiği, soyutladığı çalışmalar da yapmıştır. Ayrıca, keten+alçı karışımıyla yaptığı stilize edilmiş figür çalışmaları, dans eden figürleri, bronz figüratif rölyef (Büyük pandantif, madalyon) "sevgililer" dizisi ile "Kuzgun Acar", "Sakıp Sabancı" gibi hiperrealist eserleri vardır.

Müze koleksiyonunda bulunan, envanter numarası 6185/149 olan, 1965 tarihli "İkimiz" adlı alçı eseri, geleneksel malzemeden yaptığı stilize figür çalışmalarına bir örnektir. Müze'de empresyonist çalışmalarına, keten+alçı karışımıyla yaptığı soyutlanmış figürlerine, bronz rölyeflerine, hiperrealist eserlerine ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.56

NAMIK SEVİNÇ ARKUN

1936 yılında Akşehir'de doğdu. İlk ve orta öğreniminden sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. İzmir, Buca Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü kurulduktan sonra burada görev aldı (1).

Hamburg Güzel Sanatlar Akademisi'nde altı yıl öğrenim gördü ve buradan Endüstriyel Dizayn Bölümü'nden diploma aldı (2).

1970'te XXXI., 1971'de XXXII., 1972'de XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergilerine (3) İzmir, Buca Eğitim Enstitüsü öğretmeni olarak, 1973'te XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisine (4) ise Ege Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Görevlisi olarak katılmıştır.

Halen İzmirde yaşamaktadır.

Değerlendirme

Namık Sevinç Arkun'un Müze koleksiyonunda envanter numarası 7140/204 olan ~1969-1970'lere tarihlediğimiz demirden "Objektif-I" adlı eseri vardır. Sanatçının 1970''ten sonraki çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.619

2) Nüzhet İslimyeli, **a.g.e.**, 1971, C.3, s.930

3) **XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1970, s.-; **XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1971, s.-; **XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1972, s.-; **XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1973, s.-

2.1.2.1.57

NECATİ KIVRAK

1944 yılında Tokat'ta doğdu.

İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde öğrenciyken 1966'da Baykuş rölyefi yarışmasında üçüncülük ödülü, 1967 Savunma konulu heykel yarışmasında birincilik ödülü, 1968'de Yardımlaşma konulu heykel yarışmasında birincilik ödülü, 1969 Ahmet Andiçen heykel yarışmasında ikincilik ödülü aldı ve aynı yıl Koyulhisar Atatürk Anıtı'nı yaptı.

1970'te İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü'nü pekiyi derece ile bitirdi.

1974'te Tokat Gazi Osman Paşa Anıtı'nı, 1983'te Bafra Şair Neyzen Tevfik Büstü'nü yaptı.

1986 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Heykel Programında 'Sanatta Yeterlik' diploması aldı.

1986'da Tokat'ta Dünya Olimpiyat şampiyonu milli güreşçi Hüseyin Akbaş'ın Heykelini yaptı.

21 Mayıs 1990 tarihinde Yardımcı doçent oldu. Halen Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Bölümü, Heykel Ana Sanat Dalı Başkanı olarak görevini sürdürmektedir (1).

1) Halenur Katipoğlu, **Necati Kıvrak ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme,** 1997

Kişisel Sergileri

1988, Akbank Sanat Galerisi, Samsun

1990, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Ordu; Ünye Altın Fındık Festivali, Ordu

1991, Akbank Sanat Galerisi, Çorum

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1970, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1973, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1975, Atatürk Resimleri Sergisi, Tokat

1983, Öğretim Elemanları Sergisi, Samsun

1984, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1986, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1993, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyeleri Sergisi,Samsun

1995, Heykel, Seramik ve Grafik Sergisi, Ordu Güzel Sanatlar Galerisi

Necati Kıvrak üzerine ...

"... Öğrencilik yıllarımda yaptığım soyutlama çalışmalarımda figüratif konularda yalın bir form bütünlüğü içerisinde heykellerimde, plastik yapıya önem vedoim. ..."

Halenur Katipoğlu, **Necati Kıvrak ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Necati Kıvrak, figüratif, portre-büst çalışmalarının yanında, önceleri demir kaynak, daha sonra plexiglas, polyester, taş, elektro manyetikle figürü soyutlayarak çalışmıştır. Soyut çalışmaları da vardır..

Müze koleksiyonunda bulunan, envanter numarası 7144/208 olan, 1970 tarihli "Kurtarış Oyunu" adlı eser, demirden figürü soyutladığı çalışmalarına bir örnektir. Koleksiyonda, 1970 yılından sonra yaptığı herhangi bir çalışma yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.58

NERMİN (Sirel, Altınbaş, Çevik) FARUKİ

1904 yılında Feriköy, İstanbul'da doğdu (1). İlkokulu Avusturya Lisesi'nde okudu. Ortaokulu Alman Lisesi'nde bitirdi. Almanların I. Dünya Savaşı'nı kaybetmeleri yüzünden Okul kapanınca, Fransız Lisesi'ne devam etti (2).

1920'de İnas Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girdi (3). Bu dönemde Heykel Bölümü henüz açılmamıştı. Okulda isteyen öğrencilerin devam edebildiği, hocalığını İhsan (Özsoy) Bey'in yaptığı bir modlaj atölyesi vardı (4).

Güzel sanatlar eğitiminin yanı sıra, Tepebaşı'ndaki YWCA Amerikan Dershanesinde lisan ve jimnastik dersleri aldı (5).

1921'deki Galatasaray Sergisi'ne, Leman adlı arkadaşının büstüyle katıldı. İbrahim Çallı'nın babasına telkini üzerine Avrupa'ya, Berlin'de Kimya okuyan ağabeyinin yanına gönderildi (6). Berlin Güzel Sanatlar Akademisi'nin Heykel Bölümüne devam etti. Reger, Scharff, Hitzberger'in öğrencisi oldu (7).

1) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.41; **Nermin Faruki'nin Prof. Belkıs Mutlu'ya yazdığı mektup**, 14.5.1988; Pınar Bolel, "Türkiye'nin İlk Kadın Heykeltraşı: Nermin Faruki", **Sanat Dünyamız** S.42, 1990, s.50; Erdoğan Tanaltay, "Nermin Faruki ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Mayıs 1990, S.139, s.84; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam**, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1995, s.90

2) Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.84; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.90

3) **Nermin Faruki**, a.g.mektup; Pınar Bolel, **a.g.m.**, s.50; Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.84; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.91

4) Canan Beykal, "Yeni Kadın ve İnas Sanayi-i Nefise Mektebi", **Boyut**, Ekim 1983, S.16, s.10; Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.84; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.91

5) Pınar Bolel, **a.g.m.**, s.50; Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.84; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.91

6) Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.84; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.91

7) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.233

1925 yılında yurda döndü .

1927 yılında heykeltraş Nijat Sirel ile evlendi. Bir oğulları (Dr. Erkut Sirel) oldu. 13 yıl devam eden bu evlilik 1940 yılında bitti. (8).

1937'de Güzel Sanatlar Akademisi'nin "Türk Heykeltraşları Sergisi"ne katıldı (9).

Mudanya Anıtı ile "100 Kuruş" para kabartması yarışmalarında ikincilik aldı (10).

1950'de Sanat Dostları Cemiyeti'nde İraida Barry ve Nusret Suman ile bir sergi açtı (11).

1952 yılında İtalyan hükümetinin davetlisi olarak İtalya'ya gitti ve bu sırada İtalyanların düzenlediği uluslararası bir sergiye katıldı. Aynı yılda, İstanbul Belediyesi'nin Gülhane Parkı'nda açtığı sergiye katıldığı, "Bahar ve Çiçek Bayramı" adlı tablosuyla birinci oldu. 1975 yılında III. İstanbul Festivali'nde "Aşıklar" adlı eseriyle birinci oldu (12).

Ressam ve Heykeltraş Nermin Faruki, 21 Mart 1991 tarihinde İstanbul'da vefat etti ve 22 Mart 1991 tarihinde Maltepe Mezarlığı'na defnedildi (13).

8) Pınar Bolel, a.g.m., s.50; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., s.84-85; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.92

9) Nurullah Berk, a.g.e., s.41-43

10) Pınar Bolel, a.g.m., s.50; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., s.84-85; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.92

11) Gültekin Elibal, a.g.e., s.235

12) Pınar Bolel, a.g.m., s.50

13) "Ressam-Heykeltraş Nermin Faruki Öldü", Sanat Çevresi, Nisan 1991, S.150, s.49

Kişisel Sergileri

1957, İlk Kişisel Sergisi, İstanbul Şehir Galerisi

1959, Mozaik sergisi

1966, Resim ve Heykel Sergisi, İstanbul Şehir Galerisi

1981, Retrospektif, Ağaçlar ve Kuşlar Resim-Heykel Sergisi, Taksim Sanat Galerisi

1989, Resim ve Heykel Sergisi, Pamukbank Nişantaşı Sanat Galerisi

Nermin Faruki üzerine ...

"Bayan Nermin, başlangıç devrelerini, notlarında, şöylece naklediyor: -En küçük yaşta resim ve heykel yaptığımı hatırlıyorum. Güzel Sanatları seven babam beni bu hususta teşvik ettiği için, ilk hocam babamdır, diyeceğim geliyor. Evimizin arkasında, toprağı kil olan bir arsa vardı. Oradan çamur alıp evde küçük heykeller yapardım. Heykeller kuruduktan sonra renkli yaldız ile boyardım. ..."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.41

"... Sergiyi görmeye babam da gelmişti. Çallı ona -Bu kızı Avrupa'ya gönder... Heykel sınıfı burada yok... Ziyan oluyor.- dedi. Bu esnada ağabeyim Almanya'da kimya okuyordu. Berlin'e onun yanına gönderildim ve orada Akademi'nin heykel bölümüne devam etmeye başladım. ...

Berlin'de üç sene kaldım... Ne mümkünse öğrendim. 1925 senesinde İstanbul'a döndüm. ...

Sanayi-i Nefise'ye giderek İhsan Bey'i ziyaret etmek istedim. Kız kısmında heykel yapılmaya başlanmıştı... Bir erkek model duruyor ve erkek kısmından gelen üç genç heykel çalışıyorlardı. Bunlar Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu ve Nusret Suman'dı.

Hadi uzun saçlı, siyah gömlekli, laveli kravatlı bir gençti. Gözüme çarptı... Tam heykeli yapılacak bir tipi vardı. Ricamı kırmayarak heykelini yapmamı kabul etti. Böylece halen İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'ndeki büst ortaya çıktı. ..."

Erdoğan Tanaltay, "Nermin Faruki ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Mayıs 1990, S.139, s.84

Değerlendirme

İlk kadın heykeltraşlarımızdan olan Nermin Faruki, önceleri akademik "büst"ler, "nü"ler yapmıştır. Müze koleksiyonunda envanter numarası, 7903/289 olan 1930 tarihli "Nü" ile 7878/264 olan 1925 tarihli "Hadi Bara Başı" ve 7877/263 olan 1926 tarihli "Ahmet Faruki Başı" bu tarz çalışmalarına örnektir.

Envanter numarası 5661/118 olan, "Carlo Testi Başı" diğer başlara göre daha serbest çalışılmıştır.

Sanatçı, 1950'li yılların sonlarında figürde soyutlamalara başlamıştır. Envanter numarası, 8868/417b olan 1975 tarihli "Aşıklar", 8868/417a olan 1981 tarihli "Sarmaş Dolaş" bu dönemi içinde değerlendirilir. Yine son dönemi içinde serbest çalıştığı, soyutlanmış "nü" çalışmalarına Müze'de herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, ailesinden temin edilebilir.

2.1.2.1.59

(ALİ) NİJAT SİREL

17 Ağustos 1898 tarihinde Amasya'da doğdu. Orta ve lise eğitimini İstanbul İdadisi (Bugünkü İstanbul Lisesi)'nde yaptı. Sanatla yakından ilgilendi. 1915 yılında liseyi bitirdikten sonra, kabiliyeti gözönüne alınarak Avrupa'ya gönderildi. Bir süre İsviçre'de, Lozan'da bulundu (1). Almanya'ya geçti ve Münih Güzel Sanatlar Akademisi'ne girerek profesör Hahn'ın atölyesinde çalışmaya başladı. 1919'da bu profesörün uygun bulması üzerine, özel atölyeye geçti ve üç sene kadar serbest çalıştı (2). 1922 yılında yurda döndü ve İzmir Lisesi'nde resim öğretmeni olarak göreve başladı. Buradan 1924'te ayrıldıktan sonra, bir süre İstanbul'da Vefa ve Gaziosmanpaşa Ortaokullarında resim öğretmenliği yaptı (3).

1927 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'nde Tezyini Sanatlar Bölümü'ne atandı, heykel öğretmenliği yaptı (4).

1930'da, Mahir Tomruk'un yardımıyla Bursa Atlı Atatürk Anıtı'nı yaptı (5).

1) Halenur Katipoğlu, **Erkut Sirel ile "Nijat Sirel'in Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.25; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.228; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.39; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.68

4) MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.31

5) Gültekin Elibal, **a.g.e.**, s.368

1932'de Akademi idaresiyle geçinemediği için, Akademi ile ilişkisi kesildi (6).

1935 yılında İzmit (Kocaeli) Atatürk Anıtı'nı gerçekleştirdi (7).

1937'de tekrar Akademi'ye, aynı göreve atandı (8).

1952 yılında Akademi müdürlüğüne atandı (9).

1946'da Hakkı Atamulu ile beraber Malatya'ya bir Atatürk ve bir İnönü anıtı yaptı (10).

18 Haziran 1959 tarihinde vefatına kadar, Akademi Müdürlüğü görevini sürdürdü (11).

Nijat Sirel üzerine ...

" ... Babam yaptığı bütün abidelerde şayet ana şekli, yani yönü değiştirilmediyse, dikkat ederseniz Atatürk'ün eliyle ya da yüzüyle Batı'yı gösterdiğini belirtmiştir. ... Hedefini göstermiştir. ... Batı istikametine doğru gidin demiştir. ..."

Halenur Katipoğlu, **Erkut Sirel ile "Nijat Sirel'in Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.39; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.68

7) Gültekin Elibal, a.g.e., s.371

8) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.39; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.68

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.39; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.68; Kaya Özsezgin, Türk Plastik Sanatçıları (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.288; MSÜ GSF, a.g.e., s.31

10) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; a.g.e., s.134-135; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.153; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.52; Hakkı Atamulu, a.g.e., s.11–12

11) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer; a.g.e., s.41; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.69; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

" ... Nijat Sirel, bize şimdiye kadar birçok büstler 'ezcümle Abdülhak Hamidin portresi' birçok figürler bıraktı. Bursada, İzmitte, Çanakkalede Atatürk abideleri vardır.

Bilhassa son seneler içinde yapmış olduğu eserlerde, Nijatta, pek bariz olarak tecelli eden bir 'Simplification'-basitleştirme- endişesi tezahür ediyor. Bu ise, sanatin en güç taraflarından biridir diyebiliriz. ..."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.26-27

Değerlendirme

Ali Nijat Sirel'in Müze koleksiyonunda, envanter numarası 9181/418 olan ~1924-1925 yıllarına tarihlendirdiğimiz "Cemil Cem Büstü", 7874/260 numaralı 1925-1926 tarihli "Nermin Faruki Büstü", 890/15 (alçı) ve 889/14 numaralı 1928 tarihli "Abdülhak Hamit Büstü", 4397/101 numaralı ~1930-1937 yıllarına tarihlenen "Avni Lifij Başı", 4396/100 numaralı ~1930-1937 yıllarına tarihlenen "Ahmet Haşim Maskı", 7365/225 numaralı 1937 tarihli "Atatürk Rölyefi", 3109/69 numaralı "Mithat Paşa Büstü", 6989/191 numaralı "Erkek Büstü" adlı dokuz eseri vardır. Bu eserler sanatçının çalışmalarını tanıtabilmektedir.

2.1.2.1.60

NUSRET SUMAN

21.3.1905 yılında Selanik'te doğdu (1). 1922 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. İlk resim derslerini Hikmet Onat'tan aldı. Daha sonra İbrahim Çallı'nın atölyesinde yağlıboya ve canlı modelden çalışmalar yaptı. "Antikler galerisi" ilgisini çekmeye başlayınca bir süre sonra heykel çalışmaya başladı ve 1925'te İhsan Bey'in atölyesine geçti.

1929 yılında Akademi'yi bitirdi ve Avrupa sınavını kazanarak Almanya'ya gitti. Münih Akademisi'nde Belecker ile heykel (2), daha sonra Hoffman ile resim çalıştı. Bir süre sonra Paris'e geçerek Despiau'dan ders aldı (3). 1934'te yurda döndü ve uzun süre serbest çalıştı. Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği ile D Grubu'nun etkinliklerine katıldı (4).

1941 yılında III. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde I. ödülü aldı (5).

1) Halenur Katipoğlu, **Nedret Ekşigil ile "Nusret Suman'ın "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.66-67; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.263

3) Nurullah Berk, **a.g.e.**, s.66-67; Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1971, C.3, s.695-696; Gültekin Elibal, **a.g.e.**, s.263; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.93; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.116; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.290

4) Gültekin Elibal, **a.g.e.**, s.264

5) Malik Aksel, "Üçüncü Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Güzel Sanatlar**, Haziran 1942, S.4, s.19,21; **XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1963, s.-; **XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1964, s.-; **XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1966, s.-; **XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1967, s.-

1942'de Belling'in Akademi müdürlüğüne yaptığı teklif olumlu karşılanarak, 1943'te Treberer'in ayrılması ile öğretmensiz kalan taş ve ağaç atölyesine asistan oldu. 1949'da heykel atölyesi, 1955'te modlaj, 1959'da taş atölyesi öğretmenliğine getirildi (6).

1960 yılında XXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde I. ödülü aldı (7).

1969'da, 1172 sayılı Devlet Güzel Sanatlar Akademileri Kanunu'nun intibak hükümleri uygulanarak profesör titrini aldı ve aynı yılın sonunda emekli oldu. Bir süre Amerika'da kaldı (8).

Ankara'da Sıhhiye Meydanı için bakırdan yaptığı Hitit Güneş Kursu'nun son çalışmalarını yürütmek üzere, arabasıyla İstanbul'dan Ankara'ya giderken İzmit yakınlarında nasıl olduğu anlaşılamayan bir trafik kazasında 15 Ağustos 1978 tarihinde vefat etti (9).

Kişisel Sergileri

1971 Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1974 Amerikan Kültür Merkezi, İstanbul

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.95; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.116; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.32

7) XXIV. a.g.k., s.-; XXV. a.g.k., s.-; XXVII. a.g.k., s.-; XXVIII. a.g.k., s.-

8) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.95; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.116; MSÜ GSF, a.g.e., s.32

9) Halenur Katipoğlu, a.g.g., 1997

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1941, III. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1942, IV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1944, Güzel Sanatlar Akademisi (D Grubu 11. Sergi), İstanbul

1945, Beyoğlu İsmail Oygar Sanat Galerisi (D Grubu 12. Sergi), İstanbul

1946, Bugünün Türk Resmi Sergisi, Paris

1947, Taksim Fransız Konsolosluğu Kütüphanesi (D Grubu 15. Sergi), İstanbul

1950, XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1951, Fransız Konsolosluğu Sergi Salonu (D Grubu 16. Sergi), İstanbul

1956, XVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1958, XIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1959, XX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1960, İstanbul Belediye Şehir Galerisi (D Grubu 17. Sergi); XXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1961, XXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1962, XXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1963, XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1964, XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1966, XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1967, XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1969, XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1974, XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Nusret Suman üzerine ...

"... '...Modern sanat diye bir şey yoktur. Her hakiki sanat eseri modern, yahut klasiktir. Sanat eseri, yeni, eski olarak değil, ancak güzel, çirkin olarak tasnif edilebilir.' ..."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.70

"... Nusret Suman, Cumhuriyet kuşağının, değişik tarihlerde olmakla beraber Avrupa'ya giden 4 heykeltraşından birisidir. Çalışkan ve verimli bir sanatçıdır. Yapıtları geniş, keskin ışık plânlarının düzenlediği cesur bir konstrüksiyona sahiptir. Portrelerinin, plâstik yönden olduğu kadar, doğanın karakterini verme yönünden de dikkat çekici bir üslûbu vardır. ..."

Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.95

Değerlendirme

Nusret Suman figüratif çalışmıştır. Genellikle büst yapmıştır. Bazı çalışmalarında figürü soyutlamıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan ~1937 yılına tarihlendirdiğimiz 891/16 numaralı "Büst", 1949 tarihli 7900/286 numaralı "Yunus Emre Büstü", 1953 tarihli 6060/137 numaralı "Orhan Veli Başı", 1968 tarihli 8398/382 numaralı "Nilüfer Suman Büstü", 1968 tarihli 8397/381 numaralı "Muzaffer Ertoran Başı", 9183/419 numaralı "Atatürk Büstü", 907/32 numaralı "Kadın Başı", 1512/37 numaralı "Vefik Paşa Büstü", 8131/364 numaralı "Vehbi Koç Büstü", 8693/412 numaralı "Sedat Simavi Büstü", 9728/434 numaralı "Erkek Büstü" adlı eserler, sanatçının büst ve baş çalışmalarına örnektir.

1962 tarihli 6192/156 numaralı "Köylü Kadın / Ana ve Çocuk", 5777/128 ve 7872/258 numaralı "Mimar Sinan", 5662/119 numaralı "Anne ve Çocuk", 4919/105 numaralı "Yatan Kadın" kompozisyonları, figürü soyutlayarak yaptığı çalışmalarındandır.

Ayrıca Müze'de "Sivas Anıtı"nın maketi olduğunu düşündüğümüz bir Atatürk figürü de vardır.

Müze koleksiyonunda bulunan eserleri, Nusret Suman'ın sanat hayatını kapsamlı bir şekilde ortaya koyabilmektedir.

Öneri: Koleksiyonda bulunan eserleri ile Müze'de retrospektif bir sergi açılabilir.

2.1.2.1.61

RAHMİ AKSUNGUR

1955 yılında (İzmir) Karşıyaka'da doğdu (1). Batı Koleji'ni bitirdi (2).

1973 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi (3). Hüseyin Gezer ile çalıştı (4).

1977'de Sanat Bayramı Plaket Yarışması ile Yeni Eğilimler Sergisi ikincilik, Gazeteciler Sendikası onur, 1978'de Osman Hamdi Heykel Yarışması ikincilik, 1979'da Mayıs Sergisi birincilik ödüllerini (5) aldı.

1979'da Akademi'den Master derecesinde mezun oldu ve diploma projesi ile "Üstün Başarı Ödülü"ne layık görüldü (6).

1980'de Osman Hamdi Heykel Yarışması ikincilik, 1981'de Erdek Atatürk Anıtı Yarışması birincilik ödüllerini aldı.

1) Hüseyin Gezer, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.280; **Rahmi Aksungur**, İstanbul, 1988; **Rahmi Aksungur Heykel Sergisi Kataloğu, Siyah/Beyaz Heykel Galerisi**, Ankara, 1995; "Rahmi Aksungur (Biyografi)", **Sanat Çevresi**, Şubat 1995, S.196, s.55; Halenur Katipoğlu, **Rahmi Aksungur ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.280; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Rahmi Aksungur, **a.g.k.**, 1988; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996, s.25; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Rahmi Aksungur, **a.g.k.**, 1988; Rahmi Aksungur, **a.g.k.**, 1995; Rahmi Aksungur, **a.g.y.**, s.55

6) Rahmi Aksungur, **a.g.k.**, 1995; Rahmi Aksungur, **a.g.y.**, s.55; **MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi Kataloğu, İMKB**, İstanbul,1996; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1982'de Güzel Sanatlar Akademisi'ne asistan oldu. 1983'te Sanatta Yeterlik yaptı (7). Aynı yılda Kabatepe Şehitliği Yarışması'nda mansiyon, 1984'te Tuzla Deniz Harp Okulu (8) ve 1986'da TBMM Egemenlik (9) Anıt Heykel yarışmaları ile Fatih Anıtı (Hüseyin Gezer'le birlikte), Devlet Büyükleri Mezarlığı Heykel, yarışmalarında birincilik ödülü, Mimar Sinan Büstü Yarışmasında ise ikincilik ve mansiyon ödüllerini aldı.

1987'de Ruhi Su Anıt Mezar Proje Yarışması'nda Gümüş Madalya, 1990'da Kıbrıs Karaoğlanoğlu Şehitliği Anıt Heykel Yarışması'nda birincilik ödülü, 1992 İstanbul Büyükşehir Belediyesi Açık Alanlara Çağdaş Sanat Yapıtları Yarışması'nda Maçka Demokrasi Parkı ödülünü aldı (10).

1994 yılında MSÜ GSF Heykel Bölümü'nde doçent oldu.

1996'da Sanat Kurumu, Heykel dalında Jüri Özel Ödülünü aldı.

Halen Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde öğretim üyesidir (11).

Kişisel Sergileri

1988, Siyah/Beyaz Sanat Galerisi, Ankara; Urart Sanat Galerisi, İstanbul

1992, Siyah/Beyaz Sanat Galerisi, Ankara

1995, Siyah/Beyaz Sanat Galerisi, Ankara

7) Rahmi Aksungur, a.g.k., 1995; Rahmi Aksungur, a.g.y., s.55

8) Rahmi Aksungur, a.g.k., 1988; Rahmi Aksungur, a.g.k., 1995

9) "TBMM Milli Egemenlik Anıtı Yarışmasını Rahmi Aksungur Kazandı", Sanat Çevresi, Nisan 1986, S.90, s.71; Rahmi Aksungur, a.g.k., 1988; Rahmi Aksungur, a.g.k., 1995

10) Rahmi Aksungur, a.g.k., 1995; Rahmi Aksungur, a.g.y., s.55

11) MSÜ GSF, Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?, İstanbul,1995, s.43

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1979, XL. Resim ve Heykel Sergisi, Ankara

1981, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul

1983, Yeni Eğilimler Sergisi, İstanbul; Anadolu Medeniyetleri Çağdaş Türk Sanatı Sergisi, İstanbul

1985, Çağdaş Türk Sanatından Bir Kesit, İstanbul; Yeni Eğilimler Sergisi (Davetli Sanatçı), İstanbul; Tanbay Sanat Galerisi, İstanbul

1986, Çağdaş Boyutlar, Art Net Sanat Galerisi, İstanbul; Afrika'ya Yardım Sergisi, Teşvikiye Sanat Galerisi, İstanbul; Çağdaş Türk Sanatçıları, TBMM Salonu, Ankara

1987, Yeni Eğilimler Sergisi (Davetli Sanatçı), İstanbul

1989, Kadıköy Kültür Merkezi, İstanbul; Türk Sanatından Retrospektif Bir Kesit, Beytem Sanat Galerisi, İstanbul; 5. Yıl Sergisi, Siyah/Beyaz Sanat Galerisi, Ankara; "a+A" Sergisi, Urart Sanat Galerisi, İstanbul

1990, Heykel ve Desen, Tem Sanat Galerisi, İstanbul; Cankurtaran Parkı (Organizasyon: Beral Madra); MSÜ Çağdaş Türk Sanatçıları Sergisi, Kassel, Almanya; Resim-Heykel, Soyak Sanat Galerisi, İstanbul

1991, Atlar, Galeri MD, İstanbul

1992, Çekmeceler, Alsace Plurielle Mulhouse, Fransa

1993 Çağdaşlara Saygı, Pera Sanat Merkezi (Organizasyon: Sezer Tansuğ), İstanbul

1994, Yeni Eğilimler Sergisi (Davetli Sanatçı), İstanbul; Disiplinlerarası Sanat Etkinliği, Yıldız Sarayı, İstanbul; Her Vitrin Bir Galeri, Nişantaşı, İstanbul

1995, Günümüz Sanatçılarından Figür Yorumları, Kare Sanat Galerisi, İstanbul; Transparan Galeri, Ankara; Somut Öngörüler (Küratör: Beral Madra), İstanbul; Encountrring the Others (Küratör: Prof. Hamdi el Attar), Kassel ve Hann Münden

1996, Galeri Inge Baecker, Köln; Dialogues (Küratör: Beral Madra), Düsseldorf

Kunstpalas, Düsseldorf; MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi, İMKB, İstanbul

1997, Askelon Heykel Sempozyumu, İsrail; 13. International Biennial of Small Plastic, Slovenya; Bienal çalışmalarından karma sergi, Museum of Concrete Art, Ingolstadt, Almanya

Rahmi Aksungur üzerine ...

"... Cumhuriyet döneminin başlarında heykel sanatına yabancı olan, hatta karşı çıkan halkımıza, bu sanatın çeşitli varyasyonları Atatürk Anıt heykelleri ile yavaş yavaş anlatılmış ve halkımız bu sanatı talep eder hale gelmiştir. Bu da Ulusumuzun sanat kültürü açısından önemli bir gelişmedir. Bu gelişmede Atatürk anıtlarının katkısı büyüktür."

Rahmi Aksungur, "Türk Anıt Heykelciliği ve Çağdaş Boyutları", **Sanat ve Sanat Eğitimi**, İstanbul: MSÜ GSF Yayını, 1987, S.3, s.-

"... Sanat Kariyerinin tüm aşamalarında içsel tutarlılığını bozmadan gelişimini sürdüren, kullandığı her malzemede yalın biçim sentezleri ile aynı yetkin sonuca ulaşan ender sanatçılarımızdandır."

Faruk Sade, **Rahmi Aksungur Heykel Sergisi Kataloğu, Siyah/Beyaz Sanat Galerisi**, Ankara, 1995

" Günümüzde plastik sanatların heykel, resim ya da diğer alanlarında, çağın gelişen teknoloji ve iletişim olanaklarına koşut olarak giderek bir yakınlaşma söz konusudur. Artık sanat dallarının geleneksel sınırları zorlanmakta, disiplinlerarası etkinlikler sanatın gündemini sürekli kılmaktadır. Buna ekonomik ve teknolojik gücü elinde tutan batı kaynaklı yönlendirmeler öncülük etse de bu gelişmeler giderek tüm

dünyada yaygınlaşan ortak kültür oluşturma çabalarının doğal sonucudur diyebiliriz. ..."

Rahmi Aksungur, "Öncü Bir Disiplin Dalı Olarak Heykel", **Türkiye'de Sanat** (Heykel Özel Sayısı), Mayıs-Ağustos 1997, s.46

Değerlendirme

Rahmi Aksungur, 1970-1980'li yıllarda silikon kullanarak mobil/kinetik denemeler ve figüratif bronz çalışmalar yapmıştır. Müze'de envanter numarası 8130/363 olan eser kinetik, 9725/431 olan bronz eser figür çalışmalarına örnektir.

Son yıllarda özellikle ahşap (boyalı), mermer; bazen bunlarla beraber çelik, kurşun gibi malzemelerle, figürü soyutlayarak çeşitli kompozisyonlar yapmaktadır. Müze koleksiyonunda bu tür çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.62

RAHMİ ARTEMİZ

1907-1908 (1323) [nüfusunda 1327 (1911)] yılında (Manastır) Yugoslavya'da doğdu. Babası Manastır Guraba Hastanesi müdürü Muharrem Bey'di. Balkan Savaşı nedeniyle ailesi önce İstanbul'a, sonra babasının tayini gereği Afyon'a yerleşti. Babası 1331 (1915) yılında aldığı bir tifo mikrobundan vefat etti. İlkokul ve ortaokulu Afyon'da bitirdikten sonra İstanbul'a gelerek bir süre Pertevniyal Lisesi'ne devam etti. Kadırga Türk Maarif Cemiyeti Talebe Yurdu'nda kalırken Şefik Bursalı'yı tanıdı. Onun aracılığıyla Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne kayıt oldu. Önce Nazmi Ziya'nın, sonra İbrahim Çallı'nın atölyelerine devam etti. Daha sonra heykel bölümüne geçerek Mahir Tomruk ve Nijat Sirel ile çalıştı (1). Akademi'nin Heykel Bölümü'ne gelen Rudolf Belling'in öğrencisi oldu (2).

1942 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nden pekiyi derece ile mezun oldu (3).

Mezuniyetten hemen sonra askere gitti, yedeksubaylık yaptı (4). As-

1) Erdoğan Tanaltay, "Rahmi Artemiz ile Bir Gün", Sanat Çevresi, Şubat 1989, S.124, s.85; Erdoğan Tanaltay, Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün, İstanbul: Sanat Çevresi Yayınları, 1989, s.117; Erdoğan Tanaltay, Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1993, s.218; Halenur Katipoğlu, **Rahmi Artemiz ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, 50 Yılın Türk Resim ve Heykeli, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.144; Hüseyin Gezer, Türk Heykeli, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.160; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Rahmi Artemiz'in Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü Diploması, (Diploma No: 693) 1942; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Rahmi Artemiz'in Yedek Subay Piyade Okulu Diploması, (18. Devre) 24.4.1942; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

kerlik dönüşünde, 1945 yılında İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde çalışmaya başladı (5). Devlet Resim ve Heykel Sergileri'nde, sergi komserliği yaptı (6).

1960 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nün yüksek kısmını bitirdi (7).

1963 yılında müdür muavini olduğu Müze'den, 1976 yılında emekli oldu (8).

İstanbul'da yaşamaktadır (9).

Klasik ve realist bir tarzda çalışan, üyesi olduğu Arz Plastik Sanatçılar Grubu sergileri başta olmak üzere çeşitli karma sergilere katılan sanatçının eserlerinden örnekler: Babaeski Atatürk Anıtı, Hayrabolu Atatürk Anıtı, Kırklareli Atatürk Anıtı, Havza Atatürk Anıtı, Alpullu Atatürk Anıtı, Uzunköprü Atatürk Anıtı, İstanbul Radyosunda Atatürk Büstü, Denizcilik Yüksek Okulu'nda Hamit Naci Büstü (10).

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.144; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) Erdoğan Tanaltay, a.g.m., s.85; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., 1989, s.117; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., 1993, s.218; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

7) **Rahmi Artemiz'in Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü Yüksek Kısım Diploması**, (Diploma No: 2525) 19.2.1960; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

8) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.144; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160

9) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

10) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.144; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.160; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Rahmi Artemiz üzerine ...

"-Yıllar boyunca Resim ve Heykel Müzesi işlerini ön planda tuttuğu için kendi sanatını ikinci plana itmiş. Ancak Müze işlerinden fırsat bulduğu zamanlarda heykel çalışabilmiştir."

Halenur Katipoğlu, **Erden Artemiz ile babası Rahmi Artemiz'in "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Rahmi Artemiz, figüratif çalışmalar yapmıştır. Müze koleksiyonunda, 4517/103 envanter numaralı 1951-1952 tarihli "Çocuk başı / Erden Artemiz" adlı bir baş, 6674/168 envanter numaralı ~1967 tarihli "Yörük" adlı bir büst, 7108/200 envanter numaralı ~1969 tarihli "Doğa ve Teselli" adlı bir figür çalışması olmak üzere toplam üç eseri vardır.

Sanatçı, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde çalıştığı ve görevini ön planda tuttuğu için heykel çalışmalarına yeterince zaman ayıramamıştır. Bu nedenle fazla heykel üretememiştir. Müze'de bulunan eserleri çalışmalarını tam olarak yansıtabilmektedir.

2.1.2.1.63

RATİP AŞİR ACUDOĞU

1898 yılında İstanbul'da doğdu. Çubuklu Mektebini, Aksaray Mahmudiye Rüştiyesi'ni bitirdi. Ankara Sultanisi'nde son sınıftayken I. Dünya Savaşı nedeniyle askere alındı. Terhis olduktan sonra Ankara'ya döndü.

1918'de Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girdi. İhsan Özsoy'un öğrencisi oldu (1). 22 Mayıs 1922'de Ali Avni ve Kenan (Yontuç) ile beraber Almanya'ya gitti (2). Münih Güzel Sanatlar Akademisi'nde Belecker'in atölyesinde iki yıl çalıştıktan sonra, akademi lisansı ve hocasının takdir yazısıyla Maillol'un atölyesinde çalışmak için Paris'e gitti. Maillol'un öğrenci atölyesi çalıştırmaması nedeniyle bu amacına ulaşamadı ve bir süre, bir atölyede serbest çalıştı.

1925 yılında yurda döndü ve aynı yıl açılan Avrupa sınavını kazanarak Devlet hesabına Paris'e gitti. Cumhuriyet döneminde Avrupa'ya gönderilen ilk heykeltraş oldu. Paris'te, Julian Akademisi'nde Landowski ve Bourchard'ın öğrencisi oldu. Maillol ve Bourdelle'in atölyelerine giderek, onların önerilerinden yararlandı.

1928'de İstanbul'a döndü (3). 1929 yılında Edirne Öğretmen

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.64; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.92; Kıymet Giray, **Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği**, İstanbul: 1997, s.242

2) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1937, s.29; Kıymet Giray, **a.g.e.**, s.242

3) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.231; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.64-66; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.92-94; Kıymet Giray, **a.g.e.**, s.242-245; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.387; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.12

Okulu'na resim öğretmeni olarak atandı. 1933'te Kubilay Anıtı için açılan yarışmayı kazandı ve 1934'te Anıtı gerçekleştirdi. Bolu Atatürk Heykeli yarışmasını kazandı ve Heykeli, Nijat Sirel'le birlikte 1940 yılında tamamladı.

Erzincan depreminden (1939) sonra, şehrin yeniden imarında büyük emeği olan "Milli Şef İsmet İnönü" adına 1943'te bir anıt yapılması kararı alındı. Açılan yarışmayı kazanan Ratip Aşir, anıtı 1948'de gerçekleştirdi. (Anıttaki kız çocuğu kızı Sadâ, Kaidedeki figürlerden elinde sopa tutan Ratip Aşir'in kendisidir.). 1953'te Ankara Ziraat Fakültesi cephesine bir Atatürk Anıtı yaptı (4).

Edirne'den sonra İstanbul'a atandı. Zeyrek, Bakırköy, Beykoz ve Çubuklu ortaokullarında resim öğretmeni olarak çalıştı. Resim derslerinden arta kalan zamanlarda heykel çalışmaları yaptı (5).

15 Ocak 1957 tarihinde ani bir kalp krizi sonucu İstanbul'da, Çubuklu'daki evinde vefat etti (6).

Ratip Aşir Acudoğu üzerine ...

"... Kendisinden çok fazla eser beklenebilecek derecede bir kudret ve bilgi taşıyan Ratip, gençlerimiz içinde en olgunlardan biridir. Az eser gösteren sanatkârlar, iktidarsızlık ve kısırlık ithamından kurtulamazlar. Böyle bir ithamdan kurtulmak için, Ratibin yaptığı üzere, Menemendeki Kubilay abidesi gibi bir eseri başarmak lâzımdır. Basitliğine, bir tek figür taşımasına rağmen bu Habide, memlekette dikilen diğer bütün Habidelere kıyasen büyük bir şekil hususiyeti taşımaktadır. ..."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1937, s.29

4) Kıymet Giray, a.g.e., s.245-250

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.70; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.97; Kıymet Giray, a.g.e., s.251; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.387

Değerlendirme

Ratip Aşir Acudoğu, Cumhuriyet döneminin Avrupa'ya göderdiği ilk heykeltraş olmuştur. Maillol ve Bourdell gibi değerli sanatçılarla çalışmıştır. Sanat tarihimiz içinde önemli bir yere sahiptir. Müze koleksiyonunda, envanter numarası 4690/109 olan, ~1924-25'e tarihlenen "Fariye Yen Başı" adlı bir eseri vardır.

Öneri: Sanatçıya ait olduğu saptanan eserleri Müze, koleksiyonuna almak için çalışılmalıdır.

2.1.2.1.64

SABİHA (Ziya) BENGÜTAŞ

1910 yılında İstanbul'da doğdu. 1924'te İnas Sanayi-i Nefise'ye girdi (1), önce Feyhaman Duran'ın (2), sonra İhsan Özsoy'un öğrencisi oldu (3). Avrupa sınavını kazandığı halde bilinmeyen bir nedenden dolayı, yerine başkası gönderildi.

Anıtlar Komisyonu, İtalya'da Canonica'nın yanında çalışmak üzere, göndereceği öğrenciyi seçmek için bir sınav açtı. Bu sınavı kazanan Sabiha Ziya, bir süre Canonica ile çalıştıktan sonra, Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nde Luppi'nin atölyesine devam etti. İtalya'daki çalışma süresi, iki yıldan bir yıla indirildiği için yurda dönmek zorunda kaldı. İstanbul'a döndü ve serbest öğrenci olarak yine Güzel Sanatlar Akademisi'nde çalışmaya başladı.

1933 yılında evlendi ve eşiyle beraber Belçika'ya gitti. Belçika'daki müzelerden, hareketli sanat hayatından yararlandı (4). Çankaya'da Atatürk ve Mudanya'da İnönü heykellerini yaptı (5).

1992 yılında vefat etti (6).

1) Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.34; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.231; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.110; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.127

2) Nurullah Berk, a.g.e., s.34; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.110; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.127

3) Gültekin Elibal, a.g.e., s.231; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.110; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.127

4) Nurullah Berk, a.g.e., s.34; Gültekin Elibal, a.g.e., s.231; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.110; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.127

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.110; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.127

6) Taha Toros'tan öğrenilmiştir.

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1940, II. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1941, III. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Sabiha Ziya Bengütaş üzerine ...

"... -Mizaç itibariyle ne klâsik, ne de modernim. Esasen üslûp mevzubahis olamaz. Aranılan şey, sanat kıymetlerinin mevcut olup olmamasıdır. Yalnız, şunu ilâve edeyim ki, sanatta, istediğini yapabilecek kıymette olan sanatkârların modern çalışmasını, yani cesaret göstermesini, tasvip ederim. Yoksa, acizden doğan bir modernizmin tamamile aleyhindeyim. ..."

Nurullah Berk, **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi, 1937, s.3

Değerlendirme

İlk kadın heykeltraşlarımızdan olan Sabiha Ziya Bengütaş'ın Müze koleksiyonunda, envanter numaraları 894/19 olan 1929 tarihli "Namık İsmail Başı", 892/17 olan 1930 tarihli "Bedia'nın Başı", 893/18 olan ~1937 (önce)'ye tarihlenen "Genç Kadın Büstü", 7349/221 olan "Sabahattin Ergin'in Başı" adlı dört eseri vardır. Bunlardan "Namık İsmail Başı" empresyonist tarzda, "Bedia'nın Başı" ise stilize edilerek yapılmıştır.

Öneri: Cumhuriyetin ilk kuşağı içinde değerlendirilen sanatçımıza ait bir eser tesbit edilirse, Müze bu eseri koleksiyonuna almak için çalışmalıdır.

2.1.2.1.65

SADİ ÖZİŞ

26 Şubat 1923 tarihinde (Fatih) İstanbul'da doğdu (1). İlkokuldan sonra İstanbul Erkek Lisesi'nde başladığı orta öğrenimini, İzmir İnönü Lisesi'nde tamamladı (2). Ankara Veterinerlik Fakültesi'ni kazandığı halde İstanbul'a geldi. Akademi giriş sınavını kaçırdığından, askere alınmaması için bir yıl İktisat Fakültesi'ne devam ederek Akademi sınavına hazırlandı (3).

1944-1947 yılları arasında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin Moda atölyesinde Kenan Temizan'ın öğrencisi oldu.

1947 yılında Avrupa sınavını kazandı (4). Fakat Akademi'nin yanması nedeniyle biraz gecikmeli olarak İlhan Koman, Neşet Günal ve Refik Eren ile beraber Paris'e gitti. Andre Lhote atölyesinde, Académie Grand Chaumière, Atelye de L'art Apstrait'de resim çalışmaları; Ecole du Louvre, Académie Julian ve Paul Colin atölyelerinde tiyatro dekor ve kostümü eğitimi gördü. Bu arada

1) Nüzhet İslimyeli, "ÖZİŞ Sadi", **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, C.2, 1969, s.581; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.250; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.304; Cevat Çapan, "Sadi Öziş: Sanatçının Bir Dost Olarak Portresi", **Sanat ve Sanat Eğitimi**, 1987, S.3, s.-; Erdoğan Tanaltay, "Sadi Öziş ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Ocak 1991, s.52; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam**, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1995, s.125; Halenur Katipoğlu, **Sadi Öziş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.250; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.304; Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.52; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.125; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.53; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.125 Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.250; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.304; Cevat Çapan, **a.g.m.**, s.-; Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**, s.52; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.125; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

heykel çalışmalarına başladı. İstanbul'a dönerken Zühtü Müridoğlu, kullandığı Modigliani'nin eski atölyesini Sadi Öziş'e devretti (5).

1952 yılında İstanbul'a döndü. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Tiyatro Dekor ve Kostüm Bölümü'ne öğretim üyesi olarak atandı (6). Aynı yıllarda Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu, İlhan Koman, Şadi Çalık ile birlikte Anıtkabir giriş merdiveni duvarlarındaki yüksek kabartmaların 1/1 uygulamalarını yaptı. Bunlar daha sonra İtalyan ustalar tarafından taşa işlendi (7).

1953 yılında Akademi'nin Heykel Bölümü'nde kurulan metal atölyesi İlhan Koman, Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu, Şadi Çalık, Sadi Öziş'in katılımıyla çalışmaya başladı (8).

1957 yıllında Sadi Öziş, İlhan Koman ve Şadi Çalık ile birlikte 1967 yılına kadar devam eden bir "Metal Atölyesi"ni önce Moderno Firması kapsamında, daha sonra Mazhar Süleymangil'in desteğiyle Kare Metal adıyla Şişli'de kurdular. Heykel çalışmalarıyla birlikte metal mobilya yaptılar. Mobilya kreasyonlarından birçok ürün Türkiye ve Avrupa dergilerinde tanındı. İlhan Koman'ın Stockholm'e yerleşmesi, Şadi Çalık'ın ayrılması üzerine Sadi Öziş, Gevher Bozkurt'la beraber bir süre daha metal mobilya üretti. Türkiye'de ilk defa metal profil boru ile mobilya yaptı. (9).

5) Cevat Çapan, a.g.m., s.-; Cevat Çapan, "Sadi Öziş: Sanatçının Bir Dost Olarak Portresi", **Sadi Öziş: Çizgilerle Dostlar**, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1990, s.-; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., s.52; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.125; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.250; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.304; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., s.52; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.125; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

7) Hakkı Atamulu, **Yontularım**, Derinkuyu, 1996, s.15; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

8) Cevat Çapan, a.g.m., s.-; Erdoğan Tanaltay, a.g.m., s.52; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.125; Önder Küçükerman, "Metal-Heykel Mobilyalar", **Art Dekor**, Kasım 1995, S.32, s. 138-139; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

9) **Aujourd'hui**, 1958, S.16, s.97; Güneş Karabuda, "İlhan Koman: Sanat, bence, insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüvendir", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.11; Önder Küçükerman, a.g.m., S.32, s. 138-139; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1963'te XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergileri'nde ikincilik (10), 1971 yılında XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde birincilik (11) ödülü aldı.

Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne ve Görüntü Sanatları Bölümü öğretim üyeliğinden 26 Mart 1990 tarihinde emekli oldu (12). Sağlık nedeniyle heykel çalışmalarına devam edememektedir. Halen resim çalışmalarını evindeki atölyesinde sürdürmektedir (13).

Kişisel Sergileri

1951, Galeri Arnod (Resim Sergisi), Paris

1966, Alman Kültür Derneği Galerisi (Heykel Sergisi), İstanbul

1985, İş Bankası Parmakkapı Sanat Galerisi (Resim Sergisi), İstanbul; Türk-Amerikan Derneği (Resim Sergisi), İzmir

10) **XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1963; **XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1965; **XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1966; **XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi**, İstanbul, 1967; **XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1968; **XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1969; Nüzhet İslimyeli, **a.g.e.**, s.581; **XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1971; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

11) **XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1971; Nüzhet İslimyeli, "XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Haziran 1971, S.62, s.4-5; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

12)"Prof. Sadi Öziş Emekmi Oldu", **Sanat Çevresi**, Nisan 1990, S.138, s.-; Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?, İstanbul: MSÜ GSF Yayınları, s.151

13) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Karma Sergilerden Seçmeler

1957-1996 Amerikan Haberler Derneği, Maya Galerisi, Ertem Galerisi, Vakko Galerisi, Galeri Bir, Çağdaş Türk Sanatı Resim ve Heykel Sergileri (Paris, Brüksel, Berlin, Viyana, Roma), Devlet Resim ve Heykel Sergileri, Edpa Sanat Galerisi ... karma resim ve heykel sergileri

Sadi Öziş üzerine ...

"... Sadi Öziş, Şadi Çalık, İlhan Koman'la birlikte bir dönem heykel çalışmaları yapmış, resim heykel ayrıcalığı olmadan sanat heyecanlarını bulduğu malzemeyle sunmayı başarabilmiş, akademinin değerli hocalarından biridir. ...

Sadi Öziş'in malzemeyi tanıması ve bilinçli bir şekilde kullanması onun sanatının bir heykel, bir desen veya bir suluboya ile sunulmasında aksaklık yaratmıyor. ..."

Süleyman Saim Tekcan, "Önemli Bir Kimlik ve Sadi Öziş", **Sanat Çevresi**, Ocak 1985, S.75, s.43

"... Hani bir deyim vardır: Anadan doğma mı, sonradan olma mı? diye.. Bir arkadaşımızın kitabında yazdığı gibi, biz sonradan olma heykelcilerdeniz... Akademi'de heykel tahsili yapmadığım için sonradan yetişmiştim.

Aslında madenle uğraşmayı çok sevdim. Güçlü bir malzeme... Bunda atelyemizde sadece metalle çalışmasının da rolü var. Ortam da beni bu yola sevk etti. Halbuki Paris'de olayın başlangıcında , çamur ve alçı ile çalışıyorduk. İlhan Koman benden bir yıl önce İstanbul'a dönerek Akademi'nin heykel bölümüne hoca olarak girmişti. Bir metal atelyesi kurulması fikrini savunuyordu. Ben bir yıl sonra geldiğimde ortam hazırdı. Akademi Müdürümüz Nejat Sirel kesenin ağzını açtı ve

metal atelyesi kuruldu. Öğrenciler arasında da Kuzgun, Aloş ve diğer bazıları kendilerini metal atelyesinde çalışmaya kaptırdılar...Böylece gerçekten güzel yapıtlar ortaya konuldu. Tüm çalışmalarımızda usta-çırak ilişkisi görülürdü... Hocalarımız bizlere bir baba, bir ağabey gibi davranıyorlardı... Evlerini ve sofralarını bize büyük bir sevgiyle açıyorlardı..Bizler böyle bir ortam içinde yetişmiştik... Kendi hocalığımda da bunu devam ettirmeye çalıştım. ..."

Erdoğan Tanaltay, "Sadi Öziş ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Ocak 1991, s.54

"... Paris'de aşılanmıştık... Tiyatro Dekoru ve Kostüm bana verilmiş bir görevdi... Bunu her zaman için yapabilirdim... Ama benim için önde gelen resim ve heykeldi... Tutkum bir sanatçı olmaktı... Bakıyordum Fernand Léger ve Picasso gibi büyük sanatçılar, sırasında tiyatro dekoru yapıyorlardı... Yalnız tiyatro dekoratörü olmak benim için tatmin edici değildi... Onun için resim ve heykele de yöneldim. ..."

Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam**, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1995, s.125

"-... Bu metal çalışmalarda genellikle elektrik kaynağı kullandığım için, zamanla farkına varmadan, tabii o zaman gençlik diyim, bilgisizlik de denilebilir buna. Maskeyi de pek fazla kullanamadığımız için ultraviyole benim gözlerimi rahatsız etmiş. Glokom birdenbire çıktı. O zaman doktorlar, artık bu şekilde çalışmamak icabettiğini söylediler. ... Kendimi resme verdim."

Halenur Katipoğlu, **Sadi Öziş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Bursa Çelik Palas, Mersin Oteli gibi mimariye bağımlı pano çalışmalarında malzeme olarak bakır kullanmıştır. Paris'te çamur ve alçı kullanmış, bir ara polyester döküm yapmışsa da, heykel çalışmalarında metali, özellikle demiri tercih etmiştir.

Metal plaka ve çubuklardan elektrik kaynağı ile soyut heykeller yapmıştır.

Müze Koleksiyonunda bulunan envanter numaraları 5618/115, 5775/126, 6810/180, 7110/202, 7274/214 olan ve ~1960'lı yıllara tarihlenen "Soyut Kompozisyon/Metal Heykel"ler sanatçının sanat anlayışını, eserlerini tam olarak günümüze yansıtmaktadır.

2.1.2.1.66

SAİM BUGAY

1934 yılında Mersin'de doğdu (1). Üç yaşında iken ailece Ankara'ya göç ettiler. İlk ve ortaokulu Ankara'da okudu. Daha sonra İstanbul'a yerleştiler. Ticaret Lisesi'ni, Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'nu bitirdi.

Okulda yaptığı heykel çalışmalarını, resim ve afiş hocası Faruk Morel'in teşviki ile Zühtü Müridoğlu'na gösterdi. Aldığı olumlu eleştiri üzerine 1962 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin sınavına girdi ve birincilikle kazandı. Şadi Çalık, Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu (2). Heykel Bölümü'nü 1967 yılında yine birincilikle bitirdi (3).

1969 yılında 30. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde I. ödülü aldı (4).

1) Nüzhet İslimyeli, "BUGAY Saim", **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.622; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.219; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara, 1984,s.247; **Saim Bugay Heykel Sergisi Broşürü, Soyak Sanat Galerisi**, İstanbul, 1990; **Saim Bugay Heykel Sergisi Broşürü, Galeri MD**, İstanbul, 1992; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.87; **Saim Bugay Heykel Sergisi Kataloğu, Aksanat**, İstanbul, 1995; Erdoğan Tanaltay, "Saim Bugay ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Şubat 1995, S.196, s.30; Halenur Katipoğlu, **Saim Bugay ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Soyak **a.g.b.**; MD **a.g.b.**; Aksanat **a.g.k.**; Erdoğan Tanaltay, **a.g.m.**; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) **XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü**, Ankara, 1969; Nüzhet İslimyeli "XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Temmuz 1969, S.39, s.5-6; Nüzhet İslimyeli, **a.g.e.**, s.623; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.294; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.250; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Devletin öğretim üyesi yetiştirmek üzere açtığı sınavı kazanarak 1969 yılı başında Paris'e gitti. Collamarini ile çalıştı. Ahşap heykeller konusunda uzmanlık çalışması yaptı. Ayrıca Avrupa'nın başka ülkelerinde (Belçika, Hollanda, Almanya, Danimarka, İtalya ve İngiltere) inceleme yaptı. 1974 yılı sonunda İstanbul'a döndü (5). Aynı yıl Akademi'de öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı (6).

1977'de Görsel Sanatçılar Sergisinde heykelde başarı ödülü, 1980'de İstanbul Belediyesi Plaket Yarışmasında birincilik ve mansiyon, 1983'te Abdi İpekçi Yarışmasında heykelde mansiyon, 1993'te TÜSİAD-KALDER'de birincilik ödülü aldı (7).

Temel Sanat Eğitimi'nde çalıştıktan sonra Sahne ve Görüntü Sanatları Bölümü'ne geçti. Halen bu Bölüm'de öğretim üyesidir. Fındıklı'daki atölyesinde ise sanat çalışmalarına devam etmektedir (8).

Kişisel Sergileri

1969, Robert Kolej (Heykel), İstanbul

1970, Galerie Lia Grambihler (Heykel), Paris

1971, "Masklar Sergisi", Gerard Philip Tiyatrosu, Paris

1972, Galerie Andrée Benard-Chateaux (Heykel), Fransa; Galerie Limoge (Heykel), Fransa

1973, Galerie Poisson d'Or (Heykel), Paris

1974, Galerie Poisson d'Or (Heykel), Paris

5) Soyak a.g.b.; MD a.g.b.; Aksanat a.g.k.;Kaya Özsezgin, a.g.e., s.87; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlar'da Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.83

7) Aksanat, a.g.k.

8) Erdoğan Tanaltay, a.g.m.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1975, "Çoğaltım" Heykel Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul

1985, "Eller" (Çoğaltım), Galeri Bedesten-Ankara, Akbank Osmanbey-İstanbul

1987, I. Uluslararası İstanbul Plastik Sanatlar Şenliği, İstanbul

1990, Soyak Sanat Galerisi (Heykel), İstanbul

1994, Çoğaltım IV, Galeri Maya, İstanbul

1995, Aksanat (Heykel), İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1965, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1966, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1967, Devlet Resim ve Heykel Sergisi; Gençler Bienali, Heykel Sergisi, Paris

1968, Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1969, Devlet Resim ve Heykel Sergisi; DGSA, İstanbul

1971, Masklar, Görüntüler, Dekor Uygulaması, theatre de Liberte, Paris; Salon d'Automne, Paris; 25. Salon d'huropaix, Fransa

1973, Laromieu, Fransa; Cıpak, Paris; Galerie Poisson d'Or, Paris

1974, Collamarini son Atelier, Rodin Müzesi, Paris

1974-1975, Tiyatro Maskları Sergisi, Odeon Tiyatrosu, Paris; Arkeoloji Müzesi, İstanbul; Safranbolu Heykel Sergisi

1976, Arkeoloji Müzesi, İstanbul

1977, Görsel Sanatçılar Sergisi, İstanbul

1978, Masklar, Görüntüler, Théatre de Liberte, Paris; Yapı Sanat Galerisi, İstanbul

1979, Yeni Eğilimler Sergisi, DGSA, İstanbul

1980, Moda Güzel Sanatlar Galerisi, İstanbul

1981, Çağdaş Türk Sanatı Sergisi, İRHM, İstanbul; Taksim Sanatevi, İstanbul

1982, Öğretim Üyeleri Sergisi, Atatürk YÖO, İstanbul

1983, Akademi Hocaları Sergisi (100. Yıl), DGSA, İstanbul; Anadolu Medeniyetleri Sergisi, İstanbul, Ankara

1989, Kukla-Heykel Sergisi, Galeri MD, İstanbul; (Koray Ariş ile) İstanbul Bienali, Galeri MD-CRR; (Koray Ariş ve İlgi Adalan ile) Soyak Sanat Galerisi, İstanbul; Artisan, İstanbul

1990, Masklar Sergisi, Urart, Ankara; Ayna Tiyatrosu, Heykeller, Görüntüler, İstanbul

1991, Çekmeceler, Galeri MD, İstanbul

1992, Heykel Sergisi, Galeri MD, İstanbul

1993, Bir Malzeme 6 Yorum, Galeri CRR, İstanbul

Saim Bugay üzerine ...

"Bundan oniki yıl önce kara saçlı, kara gözlü, orta boylu, sağlam yapılı bir genç geldi bana. Elinde tahtadan yontulmuş bir kaç heykel vardı.

- Beni size eski resim öğretmenim Faruk Bey gönderdi. Bunları göstermemi söyledi.

yontulara baktım. Eline kağıt kalem verdim, önüne bir model koydum.

- Şunu çiz bakalım dedim. Bir süre sonra çizdiğine göz attım, ve heykel bölümüne öğrenci olmasını öğütledim. Saim Bugay böylece, hesap uzmanlığı mesleğini iteleyerek heykelciliğe başladı. Heykel Bölümünü pek iyi derece ile bitiren; devlet burslu olarak altı yıl Fransa'da Collamarini ile uzmanlık çalışması yapan Saim Bugay, orada başarılı sergiler açtı. Sergilerini göremedim, ama üç yıl önce Paris'teki evinde, önemli bir yekun tutan çeşitli yapıtlarını gördüm. ...

Bu olgun ve duygulu yapıtlar beni sevindirdi, sorumluluğumu azalttı. Öyle ya hesap uzmanlığı gibi kazançlı mesleği olan bir genci, geleceği belirsiz bir başka mesleğe yöneltmek az sorumluluk değildi. Sonunda Saim Bugay gibi özlü bir sanatçı yetişmişti. ..."

Zühtü Müridoğlu, Saim Bugay Heykel Sergisi Davetiyesi, DGSA, 1-17 Aralık 1975

Değerlendirme

Saim Bugay, 1960'lı yıllarda demir-kaynak tekniğine dayalı eserler verdi. Müze koleksiyonunda envanter numaraları 6810/174 olan 1966 tarihli "Uzay" ve 7104/196 1968-1969 tarihli olan "Güneş" bu teknikle yapılmış eserlerindendir.

Sanatçının "Şadi Çalık", "Eller", "Metin Deniz Kuklaları", "Aziz Nesin" *Çoğaltmalar* serileri, ahşap "Hayvanlar" serisi gibi başarılı çalışmalarından Müze'de herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.67

SEMAHAT ACUNER

1927 yılında Amasya'da doğdu (1). 1927 yılında Samsun Kız Enstitüsü'nü bitirdi ve Güzel Sanatlar Akademisi, Heykel Bölümü'ne girdi. Önce Rudolf Belling'in, daha sonra Hadi Bara ile Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu. 1959 yılında Akademi'den mezun oldu (2).

İstanbul, Hürriyet Meydanı'nda bulunan Turan Emeksiz Anıtı'nı yaptı (3).

[Sanatçıya veya ailesine ulaşılamadığı için, hayatı ve sanatı hakkında daha detaylı bir çalışma yapılamamıştır.]

Karma Sergilerden Örnekler

1961 XXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1962 XXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1963 XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1964 XV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1966 XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1968 XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, C.1, s.10; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.191; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.218

2)Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.191; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.218

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.195; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.221; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.327

Değerlendirme

Semahat Acuner, çeşitli malzemeler kullanmış, malzemenin cinsine göre değişik karakterde eserler uygulamıştır. Akademi'den sonra özellikle soyut çalışmıştır. Bronz döküm artıklarını kaynakla birleştirerek soyut kompozisyonlar yapmıştır.

Müze koleksiyonunda, 1960'lı yıllara ait envanter numarası 5885/131 olan alçı "Tors" figüratif çalışmalarına, 7348/220, 6189/153, 5776/127 olan "Soyut Kompozisyon"lar metalden, soyut çalışmalarına örnektir. Müze koleksiyonunda bulunan eserleri, sanat hayatını ve çalışmalarını yansıtabilmektedir.

2.1.2.1.68

SERVET BÜYÜKBAĞCI

1937 yılında Isparta'da doğdu. Enstitü'den sonra 1955'te Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne girdi. Halil Dikmen (1) ve Cemal Tollu ile çalıştı. 1961 yılında Akademi'nin Yüksek Resim Bölümü'nden pekiyi derece ile mezun oldu (2).

Halil Dikmen'in müdürü olduğu İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'ndeki tablo temizleme çalışmalarına katıldı. Müze'nin kitaplarından, Zühtü Müridoğlu'nun klasik müzik plaklarından yararlandı.

1962 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü'ne girdi. Hüseyin Gezer'in öğrencisi oldu. 1963'te Venedik Bienali'ne katılarak Paris'e ve Almanya'ya gitti (3). 1967 yılında Akademi'nin Yüksek Heykel Bölümü'nden mezun oldu (4).

1961'lerden itibaren önce Rumeli Hisarı'nda, sonra Levent'teki atölyesinde sanat çalışmalarına serbest olarak devam etti.

1967'de Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin Anıt yarışmasında Mansiyon aldı.

1) Halenur Katipoğlu, **Servet Büyükbağcı ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.217; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.247; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.217; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.247; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1970'li (1971?) yılların başında Sabri Berkel'in girişimiyle İtalya'ya bursla gidip Floransa'da altı ay kaldı. Resim ve heykel çalışmalarının yanında, resim temizleme atölyesindeki çalışmalara da katıldı.

1976 yılında geçirdiği trafik kazası nedeniyle 1986'lara kadar heykel çalışamadı. O yıllarda çeşitli sanat galerilerine danışmanlık yaptı.

Sanatçı, genellikle mimarlarla çalıştı. Dekorasyona yönelik taş ve bakır panolar yaptı. Kişisel sergi açmadı, bazı karma sergilere katıldı (5).

Servet Büyükbağcı üzerine ...

" -... Ben Hüseyin Gezer'in atölyesinde idim. Ama o zaman bütün hocalar hepimizle birden ilgilenir, bakardı. Haftada iki gün Hadi Bey gelirdi. Hadi Bara gelirdi. Kuzgun'da Paris'ten dönmüştü. 62-63 seneleriydi, hatırlıyorum. O da çok ilgilenirdi. Hatta bir ara Akademi'ye asistan olarak, görevli olarak girmesi gündemdeydi. Çok seviniyorduk. Fakat nedense olmadı, Hepimiz çok üzüldük. Kuzgun bize çok şey öğretmiştir. Şahsen bana. Dostluğumuz da oldu. En çok heykelin H'sini ondan öğrendim. ..."

Halenur Katipoğlu, **Servet Büyükbağcı ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Değerlendirme

Servet Büyükbağcı, taş ve bakırla yaptığı dekoratif panoların dışında insan figüründen yola çıkarak soyutlamalar yapmıştır. Figürü, önceleri kapalı formlar halinde, sonraları harekete önem vererek dinamik olarak çalışmıştır. Son zamanlarda soyut da çalışmaktadır.

İnsan figürünü soyutladığı, Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası 6670/164 olan eser kapalı form, envanter numarası 6190/154 olan eser ise hareketin ön plana çıktığı dinamik çalışmalarına bir örnektir. Müze'de bulunan eserler, sanatçının çalışmalarını yansıtabilmektedir.

2.1.2.1.69

SEVİNÇ (Arman) KARASU

29.9.1945 tarihinde Ankara'da doğdu. İlkokulu Kadıköy Osmangazi İlkokulu'nda, ortaokul ve liseyi Bakırköy Lisesi'nde tamamladı.

1964 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü'ne girdi. Hüseyin Gezer, Zühtü Müridoğlu, Şadi Çalık'ın öğrencisi oldu (1).

1968 yılında, Ahmet Andiçen Sanat Ödülleri Yarışmasında I. ödülü aldı (2). 1969'da Akademi'den pekiyi dereceyle mezun oldu (3).

1970 yılında Taksim Sanat Galerisi'nde ilk, şimdilik tek kişisel sergisini açtı (4).

1) **Sevinç Arman Heykel Sergi Davetiyesi, Taksim Sanat Galerisi**, İstanbul, 22 Ocak-5 Şubat 1970; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.231; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.265; Halenur Katipoğlu, **Sevinç Arman ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Taksim Sanat Galerisi, a.g.d.; "Sergiler- Heykeltraş ve Öğretmen Sevinç Arman", Cumhuriyet, 28.1.1970; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.231; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.265; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

3) **Sevinç Arman'ın İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Heykel Bölümü Diploması**, (Diploma No: 3667) 2.6.1969; Taksim Sanat Galerisi, a.g.d.; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.231; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.265; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

4) Taksim Sanat Galerisi, a.g.d.; "Sergiler", **Cumhuriyet**, 20.1.1970; "Sevinç Arman'ın heykel sergisi bugün açılıyor", **Tercüman**, 22.1.1970; "Sevinç Arman'ın Sergisi", **Tercüman**, 26.1.1970; "... ve Sevinç Arman'ın Sergisi", **Milliyet**, 28.1.1970; Nihat Akyunak, "Haftanın Sergileri", **Dünya**, 30.1.1970; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.231; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.265; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

1970-1971 yılları arasında Akademi'de, Heykel Bölümü sekreteri olarak memurluk yaptı. Fırsat buldukça heykel çalışmaya devam etti (5).

1973'te Cumhuriyetin 50. Yılı Atatürk Büstleri Yarışmasında ödül (6), 1975'te 12. Antalya Film Şenliği Altın Portakal Heykel Yarışmasında II. ödülü (7) aldı.

1976 yılında Gültepe Lisesi'nde başladığı resim hocalığı görevini Nilüfer Hatun İlköğretim Okulu'nda sürdürdü. 1996'da yirmi seneyi tamamlamış olarak emekliye ayrıldı. Halen İstanbul'da yaşamakta ve özellikle ahşap üzerine dekoratif amaçlı resimler yapmaktadır.

Eserlerine örnek olarak; Türk Kadınlar Birliği'nde "Cemal Gürsel'in Büstü", Van Su İşleri, Bakırköy Kuleli İlkokulu, Van-Çatak İlçesi, Isparta-Gönenköy Belediyesi, Denizli Kale İlçesi, Bolu-Akçakoca Çayağzı Köyü, Beyören Köyü, Arabacı Köyü, Yıldız Sait Çiftçi Dispanseri, Türk Hava Yolları Genel Müdürlüğü, Türk Hava Yolları Eğitim Müdürlüğü'ne yaptığı Atatürk Büstleri ile İstanbul İller Bankası, Acıbadem Hastanesi, Bahçelievler Özel Yükselen İlkokulu'na yaptığı Atatürk Masklarını sayabiliriz (8).

Kişisel Sergileri

1970 Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.231; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.265; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

6) Taksim Sanat Galerisi, a.g.d.; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

7)"Ayşe Erkmen'in Yaptığı -Altın Portakal- Yapıtı Birinci Oldu", Cumhuriyet, 20.7.1975; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

8) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Karma Sergilerden Seçmeler

1967, Evrensel Barış Şenliği, Plastik Sanatlar Sergisi, Beyoğlu Şehir Galerisi, Dormen Tiyatrosu Fuayesi, İstanbul

1968, Ahmet Andiçen Sanat Ödülleri Sergisi; Plastik Sanatlar Sergisi, Robert Kolej, İstanbul

1969, XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara; Türkiye Yüksek Heykeltraşlar Cemiyeti Sergisi, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1971, Türkiye Yüksek Heykeltraşlar Cemiyeti Sergisi, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1973, Türkiye Yüksek Heykeltraşlar Cemiyeti Sergisi, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

Sevinç (Arman) Karasu üzerine ...

"... Sevinç Arman'ın demir ve bakır karışımı alçak kabartması ile demir ve civataların sentezinden yapılan soyut heykeli kendi janrında başarılı yapıtlardır. ..."

Nihat Akyunak, "Plastik Sanatlar Dünyası: Heykeltraşlar Cemiyeti'nin Yıllık Sergisi", **Dünya**, 24.9.1969

"... Sevinç Arman, malzeme olarak genellikle alçı ve demiri tercih etmektedir. Her heykeltraş biraz da üzerinde çalıştığı malzemenin olanakları ile bağıntılı olduğu ve malzemenin kendisini sevkettiği yönde gitmek zorunluluğundan olacak ki Sevinç Arman da alçı veya demir üzerinde çalıştığında gerek üslub, gerekse espri bakımından tamamiyle ayrı yapıtlar ortaya koyuyor. Alçı heykellerinde Figüratif Abstre bir anlayışla çalıştığı halde demir heykellerinde tamamiyle Nonfigüratif bir tutum içinde kalıyor. Özellikle demirle yaptığı kompozisyonlarında hazır malzemeyi çok iyi bir şekilde değerlendirerek kompoze etmeyi başarıyor. ..."

Nihat Akyunak, **Kadın Dergisi**, Mart 1970

"... Sevinç Arman ise yuvarlak biçimlerle konkav hatları dengelediği kompozisyonunda başarılı ve çarpıcı bir rölyef örneği vermişti. ..."

Çiğdem Öndül, "Sanat Olayları: Türkiye Yüksek Heykeltraşlar Cemiyetinin İlginç Sergisi", **Hergün Gazetesi**, (tarih)?

Değerlendirme

Sevinç (Arman) Karasu heykeltraş olarak, 1968-1975 yılları arasında faal olmuş, sonraki yıllarda resim öğretmenliği yapmıştır.

Sanatçı eserlerinde malzeme olarak özellikle alçı ve demiri tercih etmiştir. Alçıdan, figürü soyutlayarak çalışmış, soyut eserler vermiştir. Ayrıca sanayi atığı demirlerden de soyut çalışmalar yapmıştır.

Müze koleksiyonunda, alçıdan herhangi bir eseri yoktur. Envanter numarası 6941/187 olan demirden, soyut bir kompozisyonu vardır. Bu eser, sanatçının çalışmaları hakkında az da olsa bir fikir verebilmektedir.

2.1.2.1.70

ŞADİ ÇALIK

1917 yılında (Kandiye) Girit'te doğdu. 1923'te ailesiyle beraber İzmir'e yerleşti (1). İlkokuldan sonra iki yıl Kızılçullu'da bulunan Amerikan Koleji'ne devam etti. Burada açılan afiş yarışmasında aldığı birincilik ödülü onu sanata yöneltti (2).

Eğitimine İzmir Erkek Lisesi'nde devam etti (3). Resim öğretmeni Abidin Elderoğlu'ndan aldığı dersler bu yolda devam etmesinde etkili oldu. Liseyi bitirdikten sonra 1939 yılında İstanbul'a gelerek Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. Rudolf Belling'in öğrencisi oldu. Kendi olanaklarıyla bir süre Paris'te bulundu. 1950'de yurda döndükten sonra serbest sanatçı olarak çalışmaya başladı (4).

1952 yılında Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu, İlhan Koman, Sadi Öziş ile birlikte Anıtkabir giriş merdiveni duvarlarındaki yüksek kabartmaların 1/1

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.284; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.172; "Yaşamı", **Sanat Çevresi**, Şubat 1980, S.16, s.21; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.197; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.389; **Şadi Çalık Retrospektif Sergi Kataloğu**, Aksanat, İstanbul, 1994; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.97

2) "Yaşamı", a.g.y.; Aksanat, a.g.k.

3) Gültekin Elibal, a.g.e., s.284; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.172; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.197

4) Gültekin Elibal, a.g.e., s.284; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.172; "Yaşamı", a.g.y.; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.197; Sezer Tansuğ, a.g.e., s.389; Aksanat, a.g.k.; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.97

uygulamalarını yaptı. Bunlar daha sonra İtalyan ustalar tarafından taşa işlendi(5).

1955'te İngiltere, Meçhul Siyasi Mahkum Yarışmasında A derecesi aldı. Aynı yıl Etibank'ın açtığı yarışmayı kazandı. Eseri çok modern bulunduğu için uygulanmadı (6).

1957 yılında XVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde II. ödülü aldı (7). Şadi Çalık, aynı yıl Sadi Öziş ve İlhan Koman ile birlikte 1967 yılına kadar devam eden bir "Metal Atölyesi"ni önce Moderno Firması kapsamında, daha sonra Mazhar Süleymangil'in desteğiyle Kare Metal adıyla Şişli'de kurdu. Heykel çalışmalarıyla birlikte metal mobilya yaptı. Mobilya kreasyonlarından birçok ürün Türkiye ve Avrupa dergilerinde tanındı (8).

1959 yılında Akademi Heykel Bölümü Kurulu "Meslek çalışmalarını başarılı bulduğundan" aldığı bir kararla sanatçıyı atölye öğretmeni olarak davet etti. Önce asistan kadrosunda yer aldı. 19.8.1969'da 1172 sayılı kanunun intibak hükümlerinden yararlanarak doçent, 10.7.1971'de profesör oldu (9).

1973'te Atatürk Büstü Yarışmasında birincilik aldı (10).

5) Hakkı Atamulu, **Yontularım**, Derinkuyu, 1996, s.15; Halenur Katipoğlu, **Sadi Öziş ile '"Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

6) Aksanat, **a.g.k.**

7) **XVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, Ankara, 1957; **XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, Ankara, 1963; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.177; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.202; Aksanat, **a.g.k.**; Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.97

8) **Aujourd'hui**, 1958, S.16, s.97; Güneş Karaduba, "İlhan Koman: Sanat, bence, insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüvendir", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.11; Önder Küçükerman, "Metal-Heykel Mobilyalar", **Art Dekor**, Kasım 1995, S.32, s. 138-139; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.175; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.199; Aksanat, **a.g.k.**

10) Aksanat, **a.g.k.**

Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ndeki öğretim üyeliğine, 24 Aralık 1979 tarihinde vefatına kadar devam etti (11).

Kişisel Sergileri

1980, Sanatçının ölümünün birinci yıldönümü nedeniyle İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde "Toplu Sergi"

1994, Ailesi ve Aksanat işbirliğiyle "Retrospektif Sergi"

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1957 Şehir Galerisi (Nuri İyem ile); XVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1963 XIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1968 XIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1970 XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Şadi Çalık üzerine ...

"... Şadi Çalık öldü.

Kimi adam vardır ölünce heykeli yapılır; kimi adam vardır, ölmeden önce heykel yapar. Şadi bu ikincilerdendi. Yaptığı heykellerden hoşnut muydu? Bilemem tam bir sanatçıydı; ama sanatını tam anlamında gerçekleştirebildiği az yapıtı olduğunu söylemişti.

Kim her istediğini istediği gibi yapabilmiş ki? Bu dünyada çoğu ölüm bitmemişliğin bitişidir."

İlhan Selçuk, "Bir Sanatçı Öldü", **Cumhuriyet**, 11 Ocak 1980

11) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.199; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.33

" ... Sanatçı, maddeye şekil verirken yeni ve görülmemiş düzenleri aramakla uğraşır, yeni açılardan yeni yorumlar getirir. Bu bir madde ve insan çarpışmasıdır. Bilimin ve teknolojinin sağladığı yeni olanaklar, yapıtının zenginleşmesini, anlatım gücünü artmasını sağlar. Modern teknolojinin getirdiği yeni gerçekler çoğaldıkça, heykelde hareket, ışık ve daha bir çok olanaklar sağlamaktadır.

Günümüz sanatçıları, yeni gereçlerlel plastik sanatlarda yeni dünya görüşleri getirmek için sınırsız uğraşılar içindedir, her gün bir gün evvelki kalıbı kırmak için cebelleşir dururlar."

Şadi Çalık, **Şadi Çalık Retrospektif Sergi Kataloğu**, Aksanat, İstanbul, 1994

*"... Bayıldığı iki ustadan biri Michel-Ange, öteki de Rodin'di. :–Ben sana bir şey söyleyeyim mi, heykelde bir Michel-Ange, bir de Rodin yetişmiştir. Arada hemen hiç kimse yok gibidir. Michel-Ange, Pieta'yı bitirince sıkılıvermiş yaptığı işin ustalığından. Kalemle bir-iki çekiç vurup kasten bozmuş bir ucunu... Son heykelleri ise iyice anlamsızdır. Hüner göstermekten kurtulmanın çabalarıdır onlar... Sonunda hiç bir şeyi fazla işlemeye kalkmadan, siluete benzer bir şeyler yapmıştır... Bir sanatçının vardığı doruk nokta bir yerde kendiliğinden anlamsıza dönüşüyor... Rodin öyle mi, o da sonunda yarım bırakıveriyor yaptıklarını... Usanıyor, **mükemmel**i tekrarlamaktan...*

Çetin Altan, "Şadi Çalık, Bıraktı Gitti O da", **Milliyet**, 15 Ocak 1980

"... Yaptığı çok şeyi beğenmezdi. İşte bu nedenle hiç kişisel sergi açmadı. Birçokları gibi kendisini kandırmaktan uzak durmaya çalıştı. Alçak gönüllülüğünü ve varlık coşkunluğunu önüne koyarak meseleyi çok yönlü kavrayan beynin davranışları olarak yapıtlarını kendi için birer heyecan arayışı olarak görmüştür. Uzun ve boş laflardan kaçınmıştır. Oldum olası güçlü espri gücü ve kişiliğine duyarlı ölmez bir anı bırakmıştır geriye. ..."

Tamer Başoğlu, "Hocam Şadi Çalık", **Sanat Çevresi**, Ocak 1981, S.27, s.25

"... Ağır bir geometrik blok'un ortada tepemsi bir doğal taşıyıcı öge üzerinde durdurulduğu anıtı (ODTÜ), Çalık boşuna en sevdiğim yapıt diye belirlemiyordu. Çünkü bu yapıtta, onu bir heykelci olarak senteze olabildiğince yaklaştıran bir değer vardır. Yapıtın taşıyıcı öge üzerinde güven uyandıran sağlam kalıcılığı bir yanda, taşıyıcının anıt blokunu adeta boşlukta tutan özelliği diğer yandadır. Gerçekten de bu anıt Çalık'ın üstün nitelikte bir denge yaratışıydı kütle ve boşluk ilişkileri içinde. ..."

Sezer Tansuğ, "Şadi Çalık'da Plastik Kütle Anlayışı", **Sanat Çevresi**, Şubat 1980, S.16, s.22

"... Şadi aslında çok yetenekli, çok da çalışkan bir insandı. Fakat ara sıra haylazlığı tutar, bir süre avare dolaşır canı hiçbir şey yapmak istemezdi. Hepimizin başına gelmiştir bu ya! Yıl ya 1951 ya da 1952 idi. İstanbul'da Belediye Galerisi'nde bir sergi açacaktık, birkaç genç heykeltraş. Günler geçiyor, sergi günü yaklaşıyor, hepimiz bir şeyler yapmaya çalışıyoruz, Şadi ise haylazlığa berdevam... Birgün dayanamadım

-Yahu, dedim, sen fizikteki en az gayret (cehit) kanununu (la loi d'effort minimum) bilir misin?

-Hiç duymadım, dedi.

Bir masaya düşen su damlasının en kestirme yoldan kenara doğru aktığını, bir derenin, bir ırmağın en kolay yoldan yatağını bulup denize döküldüğünü, bunu da minimum gayret kanunu dendiğini anlatmaya çalıştım ve sonunda, 'İşte sen bu kanuna yüzde yüz uyan bir adamsın' dedim. Hiç lafımı kesmeden dinledi, 'Çok ilginç' dedi ve gitti.

Sergiye bir gün kala elinde 2 metrelik uzun, üç tane de kısa demir çubukla geldi. Ben o sırada kaynak yapmakla meşguldüm. İlhancığım, dedi. Şunları bir zahmet bana kaynak yapar mısın? Üç kısa demir çubuğun üstüne bir uzun çubuğu diklemesine kaynak yaptım. 'Bak işte' ded, 'Senin minimumizm dediğin herhalde bu olacak!'

Ertesi gün bu da sergilendi. Onbeş, yirmi yıl sonra Amerikalılar sanatta minimumizmi ortaya attılar. Amerikalılar bunu gördü mü, duydu mu, yoksa tamamen

bir rastlantı mı, orasını bilemiyorum ama, Şadi'nin minimumizm hikayesinin aslı budur, tanıklık ederim. ..."

Güneş Karaduba, "İlhan Koman: Sanat, bence, insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüvendir", **Milliyet Sanat**, 15 Mart 1981, S.380, s.11

Değerlendirme

Şadi Çalık, klasik, akademik çalışmalarının yanı sıra 1950'li yıllardan itibaren metalden soyut kompozisyonlar yapmış, az da olsa ağaç ve seramikle de çalışmıştır.

Müze koleksiyonunda alçı ile çalışılmış, klasik, akademik çalışmalarından envanter numarası 2011/56 olan "Asaf Çelebi" adlı bir baş, envanter numarası 2010/55 olan bir nü vardır. Ayrıca 1950'li yılların sonunda metalle çalıştığı, envater numarası 3258/83 ve 4389/99 olan iki soyut kompozisyonu bulunmaktadır.

Koleksiyonda, 6808/172 numaralı 1968 tarihli "Vietnam" adlı alçı eser figürü soyutlayarak yaptığı, 7142/206 numaralı ~ 1970 tarihli ahşap eser ise soyut çalışmalarına örnektir.

Öneri: Müze'de bulunan eserler sanatçının sanat hayatını yansıtabilmektedir. Yalnız, 1957 yılında Amerikan Haberler Merkezi'nde açılan sergide yer alan ve çok ilgi çeken, bir kaide üzerine dikine saplanmış düz bir çubuktan meydana gelen, bugün eşi Müfide Çalık'ta bulunan "Minimunizm" adlı eseri de koleksiyona kazandırılmalıdır.

2.1.2.1.71

ŞEMSETTİN SUBAŞI

Şemsettin Subaşı'nın müze koleksiyonunda envanter numaraları 6817/181 ve 7109/201 olan iki çalışması vardır. Yaptığımız araştırma sırasında, hakkında detaylı bir bilgiye ulaşamadığımız sanatçı, 1942 ? (1) veya 1944 ? (2) yılında İnegöl'de doğdu.

1968'de XXIX., 1969'da XXX., 1971'de XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergilerine katıldı.

1) XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1969

2) XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1968; XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1968

2.1.2.1.72

TAMER BAŞOĞLU

1938 yılında Nazilli'de doğdu (1). 1944'te ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşti. İlköğrenimini Beylerbeyi'nde tamamladı. Üsküdar Fıstıkağacı Ortaokulu'ndan sonra iki yıl Haydarpaşa Lisesi'ne devam etti (2). Resim-İş öğretmeni Fahrettin Arkunlar'ın teşvikiyle (3) 1954'te Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi (4). Hadi Bara ile Zühtü Müridoğlu'nun öğrencisi oldu (5).

1960 yılında Akademi'yi bitirdi (6). Bir süre İtalya'da Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nde Pericle Fatzini ve Biaggio Poidimani ile çalıştı. Avrupa'nın çeşitli merkezlerinde incelemeler yaptı (7).

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.303; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.206; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.232; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.71; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.69; **MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi Kataloğu**, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi, 19 Eylül-12 Ekim 1996, s.-; Erdoğan Tanaltay, "Tamer Başoğlu ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Ocak 1997, S.219, s.49; Halenur Katipoğlu, **Tamer Başoğlu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Erdoğan Tanaltay, a.g.y., s.49; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Gültekin Elibal, a.g.e., s.303; Erdoğan Tanaltay, a.g.y., s.49; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) MSÜ GSF, a.g.e., s.69; İMKBSG, a.g.k., s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Gültekin Elibal, a.g.e., s.303; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.206; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.232; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) Gültekin Elibal, a.g.e., s.303; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.206; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.232; MSÜ GSF, a.g.e., s.69; İMKBSG, a.g.k., s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

7) Erdoğan Tanaltay, a.g.y., s.49; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1962-1964 yılları arasında askerlik görevini yerine getirdi (8).

1965 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne asistan olarak girdi (9).

1966'da Denizli Atatürk Anıt Yarırışması'nda III. ödülü kazandı. ODTÜ Atatürk Anıtı Yarışması'nda II. ödülü aldı ve "Atatürk ve Devrimleri Anıtı" uygulandı. 1967'de Pleksiglas ile "Kinetik Heykel" denemesi yaptı.

1968'de Salzburg Yaz Akademisi'nde Kirschner ve Emilio Vedova ile çalıştı. Aynı yıl ilk kez "mum-yoketme" metoduyla bronz dökümü gerçekleştirdi (10). Aynı yıl XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde II. ödülü aldı (11). 1969'da Akçalı Kel Memed Anıtı, İstanbul Ticaret Odası alçak taş duvarlar uygulaması ve ilk polyester heykel yapımını gerçekleştirdi (12).

1970 yılında doçent ünvanını aldı (13). Aynı yıl Kazım Karabekir Paşa Anıtı, Va-La Nurettin Va-Nu Mezarını, 1971'de Kıbrıs Atatürk Heykeli'ni yaptı.

1971'de Fatih Anıtı Yarışmasında mansiyon, 1972'de İzmir-Karşıyaka, "Atatürk ve Kadın Hakları Anıtı" Yarışmasında I. ödül, Denizli Atatürk Anıtı Yarışmasında I. mansiyonu aldı.

8) "Tamer Başoğlu Kronolojisi", Eylül 1996, Sanat Çevresi, S.215, s.15; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.206; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.232

10) a.g.y., s.15

11) Nüzhet İslimyeli, "XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", Ankara Sanat, Haziran 1968, S.26, s.14; XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergi Kataloğu, 1969, Ankara, s.-; XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergi Kataloğu, 1974, Ankara

12) a.g.y., s.15

13) İMKBSG, a.g.k., s.-

14) a.g.y., s.15

XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi II. ödülünü kazandı (14).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Yenikapı çıkışına bakır+demirden "Kompozisyon" adlı bir heykel uyguladı (15). Aynı yıl TRT Heykel Ödülü ile Seydişehir Atatürk Anıtı Yarışması II. ödülünü aldı.

İzmir-Karşıyaka "Atatürk ve Kadın Hakları Anıtı", Antakya-Samandağı Atatürk Anıtı, Kıbrıs-Baf Atatürk Heykeli, Diyarbakır Anıtı Kabartmaları, Saruhanlı Atatürk Heykeli'ni uyguladı.

1974'te Aydın 50. Yıl Anıtı ile Nazilli İlköğretmen Okulu Atatürk Heykeli'ni gerçekleştirdi.

1975'te Ziya Gökalp Anıtı Yarışmasında mansiyon kazandı ve THY AO Edirnekapı Şehitliği uygulamasını gerçekleştirdi.

1976'da profesörlük ünvanını aldı (16) ve Paris, Beyrut Büyükelçilik binalarına paslanmaz çelik ve traverten iki heykel yaptı (17).

1979 yılında, "Bronz Döküm" kitabı basıldı (18) ve Adana Osmaniye Heykeli uygulandı.

1982'de İstanbul-Veliefendi Hipodromu'na Atatürk Anıtı, Ağrı'ya Atlı Atatürk Anıtı, Denizli'ye Efe, Gelinkız, Horoz figürleri, 1983'te Denizli'ye Atlı Atatürk Anıtını yaptı. Aynı yıl İskenderiye Bienali bronz madalya ödülünü aldı.

1984'te Mithatpaşa Çağlayan Anıtını, TC Ziraat Bankası Tandoğan

15) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-105

16) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

17) **a.g.y.**, s.15

18) Tamer Başoğlu, **Bronz Döküm**, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1979

Hizmet Binası rölyeflerini, 1985'te İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Opr. Dr. Feyyaz Berkay Büstünü, Fatih Akşemsettin Büstünü yaptı.

1986'da Fatih Anıtı Yarışması III. ödülü, TBMM Milli Egemenlik Anıtı Yarışması III. mansiyonu, Devlet Resim ve Heykel Sergisi ödülünü aldı. İzmir "Turgut Reis ve Türk Denizcileri" Anıt Yarışması I. lik aşamasını kazandı.

1987'de Ankara Ziraat Bankası Eğitim Sitesi Tesisleri'ne bakır ve traverten rölyefleri, Ankara Kızılay TC Emlak Kredi Bankası Genel Müdürlüğü ve Petrol Ofisi hizmet binası girişine "Anadolu" adlı heykeli, Bakırköy Atatürk Anıtı, 1990'da İstanbul Harbiye Askeri Müzesi'nde "Anı Duvarı", Antalya Taş Oteli'ne paslanmaz çelikten iki adet "Keçi" heykeli, 1992'de Cumhurbaşkanlığı binasına üç özel kapı gerçekleştirdi.

1992'de ODTÜ "Bilim Ağacı" Anıtı için ödül aldı. Aynı yıl Arkeoloji Müzesi'ne Assos Tapınağı uygulaması, Kayseri Osman Kavuncu heykelini yaptı.

1994'te Garanti Bankası Taksim Şubesi'ne paslanmaz çelikten soyut heykel, İstanbul Maçka Polat İnşaat Ormanları uygulamasını gerçekleştirdi.

1996'da Antalya Antepe Kültür Merkezi için Tiyatro ve Edebiyat konulu iki mermer heykel (19), 1997'de Büyükçekmece Atatürk Anıtını ve Ataşehir, Bahçeşehir, Sarı Konaklar'a "Soyut Heykel"ler yaptı. Yine 1997'de Nazilli'ye Nazilli'yi simgeleyen dört figürlü çalışma, Aydın'a Yörükali ve Aşıkömer Heykelleri, İzmit Saraybahçe Belediyesi "Demokrasi ve Özgürlük Şehitleri Anıtı", Erzurum Atatürk Üniversitesi Atatürk Anıtı, Edirne Trakya Üniversitesi Lozan Anıtını gerçekleştirdi.

1987-1991 yılları arasında MSÜ GSF Heykel Bölümü başkanlığı, 1990 yılında MSÜ GSF dekan yardımcılığı, 1995-1996 yılları arasında MSÜ GSF

19) a.g.y., s.15

dekanlığı yaptı. 1995'ten itibaren MSÜ GSF Heykel Bölümü Anasanat Dalı başkanlığı ile 6.8.1996 tarihinden itibaren de Mimar Sinan Üniversitesi rektörlüğü görevlerini sürdürmektedir (20).

Kişisel Sergileri

1986, Destek Sanat Galerisi, İstanbul

1993, Arda Sanat Galerisi, Ankara

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1965, Paris Gençler Bienali, Fransa

1968, Son Eğilimler Sergisi, İstanbul Yapı Endüstri Merkezi

1969, Akademi Öğretim Üye ve Yardımcıları Sergisi; Türk Heykeltraşları Sergisi

1971, Paris Gençler Bienali, Fransa

1975, Arkeoloji Müzesi Açıkhava Sergisi, İstanbul; Anvers Widdelheim Bienali, Belçika

1984, Atatürk Heykel ve Fotoğrafları Sergisi, Yıldız Üniversitesi; Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi, Maçka Sanat Galerisi

1985, Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Heykel Sergisi, Ankara Tanbay Sanat Galerisi; Günümüz Türk Heykel Sanatından Bir Kesit, Alarko

1986, 85'ten 86'ya Resim ve Heykel Sergisi, Berk Sanat Galerisi; Anadolu Bankası Mayıs Sergisi; Çağdaş Türk Sanatı, Ankara Türk Ocağı Resim ve Heykel Sergisi; Plastik Sanatlar Sergisi, Ankara Güzel Sanatlar Galerisi; MSÜ GSF Öğretim Üyeleri Sergisi; Karma Sergi, Min Sanat Galerisi; Afrika'ya Yardım Sergisi, Teşvikiye Sanat Galerisi

1987, İnsan Hakları için Karma Sergi; MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Elemanları ve Öğrencileri Sergisi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Palet Sanat Galerisi; MSÜ Heykel Bölümü sanatçıları, Urart Takı Galerisi

20) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

1988, MSÜ GSF Öğretim Üyeleri Resim, Özgün Baskı, Heykel Sergisi, Destek Sanat Galerisi

1989, Son Dönem Türk Sanatı'ndan Retrospektif Bir Kesit, Galeri Beytem

1990, Günümüz Türk Sanatı, Kassel; Heykel ve Desen, Tem Sanat Galerisi; MSÜ GSF Öğretim Kadrosu Sergisi, Kadıköy Belediyesi Sanat Galerisi; Eminönü Belediye Başkanlığı ile MSÜ GSF Heykel Bölümü'nün ortaklaşa gerçekleştirdiği Cankurtaran Meydanı Açıkhava Sergisi

1993, Karma Sergi, Almelek Sanat Galerisi

1994, Heykel Sergisi, Etibank Sanat Galerisi; Heykel Sergisi, Galeri SZ; Emre Başoğlu, Tamer Başoğlu, Ünsal Toker Sergisi, Galeri Eylül, İstanbul

1996, MSÜ Öğretim Üyeleri Sergisi, MSÜ Osman Hamdi Salonu; MSÜ Öğretim Üyeleri Sergisi, Bursa; MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi

Tamer Başoğlu üzerine ...

"... Figüratif heykeli plâstik değerleri ile anlamış ve uygulamış, ancak, 'yeni'ye, reforma açık kişilikleri ile soyut sanatı da benimsemiş Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu gbi sanatçıların öğrencisi olan Tamer Başoğlu; onların aktardığı temel plâstik kavramlara kendi araştırıcı, deneyci kişiliği ile kazandığı bilgileri eklemiş, tekniğin sanatsal yaratmada yaratıcılıkla başbaşa gittiğine, çağdaş sanata ayak uydurabilmek için yeni malzeme ve teknik gelişmeleri yakından izlemenin ve uygulamanın gereğine inanmış ve buna özellikle kendisi öncülük etmiştir. 1967 yılında Türkiye'de ilk plexiglas malzemede kinetik (hareketli) heykeli kendisi yapmış, gene 1969'da ilk kez polyesteri heykel malzemesi olarak o kullanmıştır. ..."

Meriç Hızal, "Heykeltraş Tamer Başoğlu", Sanat Çevresi, Mart 1986, S.89, s.34

" ... Rahmetli Hadi Bara hocam 'İyi bir heykeltraş, yani form dilini çözebilen bir insan; iyi bir mimar, iyi bir iç mimar, iyi bir ressam olabilir' derdi. Ben de çalışmalarımda birtakım mimari ögelere yer verdim. Mühendisliği de kapsayan meselelerde, onlarla da tartışarak desteklerini aldım. ...

300-350 sene önce kaybettiğimiz 'Mum yok etme' yöntemiyle bronz dökmeyi yeniden gündeme getirdim. Daha önce yıllarca 'Kum dökme' metodu uygulanıyordu. Bu çalışmamı kitap haline getirdim. ...

Bunun yanısıra, bronzun pahalı ve zor olmasına karşı, betonarme yapıtların ortaya konulabileceğini kanıtladım. ... Ardından polyester gibi çağdaş malzemeleri ve teknolojilerini bu memlekete kazandırmak için çaba gösterdim. ..."

Erdoğan Tanaltay, "Tamer Başoğlu ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Ocak 1997, S.219, s.50

" ... Tamer Başoğlu izlendiği gibi, Atatürk olayının içindelik konusunda en önde gelen genç heykeltraşlarımızdan sayılmalıdır.

Atatürk, arkadaşları, annesi, devrimler, anıt ve çağdaşlık üzerine önerileriyle bir tümevarılışı basamaklandırdıkça sadeleşen, sadeleştikçe yoğun bir anlatı kazanan yaratılar zincirini yürütmüş ve yürütmekte soluklu görünüyor. ..."

Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.306

Değerlendirme

Tamer Başoğlu, anıt çalışmalarının dışında figüratif, figürü soyutlayarak ve soyut çeşitli çalışmalar yapmıştır. Geleneksel malzemenin yanında, ilk defa plexiglas malzemeyle kinetik heykel yapmış, polyesteri heykel malzemesi olarak kullanmış ve mum yok etme metoduyla bronz dökümü gerçekleştirmiştir.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numaraları, 7109/199 olan 1969 tarihli "Döner", 7141/205 olan 1970 tarihli "Siyah Beyaz Yontu" adlı eserler, sanatçının 1960'lı yılların sonu 1970'li yılların başına tarihlenen döneme ait ahşap soyut çalışmalarına örnektir. Müze'de plexiglas, polyester, bronz, taş malzemelerini kullandığı çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur. Ayrıca 1980-90'lı yıllarda yaptığı eserlerinden de bulunmamaktadır.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.73

TURGUT PURA

1922 yılında Bursa'da doğdu (1). Mimar Kemalettin İlkokulu'nu, Kurtuluş Ortaokulu'nu (2) ve 1943'te de Ankara Gazi Lisesi'ni bitirdi. 1944'te Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Belling'in öğrencisi oldu (3). 1948 yılında Akademi'den mezun oldu (4).

1951'de İzmir'e yerleşti ve uzun süre serbest çalıştı. 1964'te İzmir Güzel Sanatlar Galerisi müdürlüğüne atandı (5). Görevi sırasında, sanat kursları açarak istekli gençlerin yetişmelerine katkıda bulundu.

1971'de TRT Yontu Yarışmasında başarı ödülü (6), 1972'de XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde I. ödülü aldı (7).

İzmir'de Hasan Tahsin için "İlk Kurşun Anıtı"nı yapan sanatçı İzmir Resim ve Heykel Müzesi'nin kuruluşuna büyük emek verdi. 1979 yılında vefatına kadar Müze'nin müdürlüğünü yaptı (8).

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.168; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.191; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.273

2) Turgay Gönenç, "Turgut Pura'ya Selâm!", **Sanat Çevresi**, Haziran 1979, S.8, s.8

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.168; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.191

4) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.292; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.168; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.191; Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.273

5)Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.273

6) Cengiz Bektaş, "Turgut Pura ve Bir Öneri", **Sanat Çevresi**, Haziran 1983, s.8

7) **XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1973; **XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1974; **XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1975; **XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu**, 1976

8) Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.192

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

X., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXVII., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXVIII., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXX., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXXII., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXXIII., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXXV., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXXVI., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XXXVII., Devlet Resim ve Heykel Sergisi

Turgut Pura üzerine ...

"... Cengiz Bektaş, Pura'nın ardından yazdığı "Bir Gül Yürek" şiirinin bir bölümünde ne güzel demiş. Ben kendisine katılıyorum.

'Geçip tek başına
Tek kişilik ordunun başına yürüdün
Vurdumduymazdı kent
Tuzu kuruydu
Deniz anası ele gelmezdi
Ne işe yarardı ekin yenilip içilmeden
Yürüdün bu çölü çiçek açtırmaya
Ekine yüz döndürmeye
İlk kurşun yüreğin...' "

Yaşar Aksoy, "Ölümsüzün Sergisi", **Sanat Çevresi**, Haziran 1983, S.56, s.14

"... Heykellerinde yeni plastik ritmler bulmaya çalışırdı. Genellikle bir heykelin içinde değişik malzeme kullanmayı yeğlerdi.. Böylece değişik olanaklar sağlardı.. Hacmin ritmi yanında malzeme ve renk ritmini arardı.. Bu arayışlar için 'parlak yüzeylerin YANSITMA GÜCÜ'nden yararlanarak bir hacmin birden çok görünmesinden de yararlanmış olurdu. Rengi, hacmi yansıtan malzeme, seyirciyi de içine aldığı için, her seyirciyi giyimi kuşamı ile, heykelin görüntüsüne katılmış olurdu...' ..."

Kemal Moralı, "Turgut Pura ve 'Yaşam'daki 'Yansıma'", Sanat Çevresi, Temmuz 1986, S.93, s.61

Değerlendirme

Turgut Pura, akademik çalışmalarının dışında, 1960'tan sonra özellikle soyut çalışmıştır.

Müze koleksiyonunda envanter numarası 8281/376 olan 1947 tarihli "Erkek Büstü" akademik çalışmalarına, alçıdan yapılmış, 7977/310 ve 6191/155 numaralı olanlar soyut çalışmalarına örnektir. Müze'de, hacmi yansıtan, metal çalışmalarına herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Koleksiyondaki eksiklikler sanatçının ailesinden temin edilebilir.

2.1.2.1.74

ÜLKER ÖZERDEM

Müze koleksiyonunda, XIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nden alınmış, aynı yıllarda yapıldığını düşündüğümüz, 4064/98 envanter numaralı bir eseri vardır. Yaptığımız araştırma sırasında hakkında detaylı bir bilgiye uluşamadığımız Ülker Özerdem, Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nü bitirdikten sonra (1), Fulbright bursundan faydalanarak Amerika'ya gitmiş (2), iki yıl kadar heykel çalışmıştır (3).

1957'de XVIII., 1958'de XIX., 1959'da XX. Devlet Resim ve Heykel Sergisine katılmıştır.

1) Zahir Güvemli, "Ayın Sergileri, 1958'i Kaparken: Ayşe Ülker Özerdem (Heykel)", Hangi tarihte, nerede yayınlandığı belli olmayan bir gazete veya dergi kupürü (~1959 Ocak ?)

2) "Geçen Senenin Son Sergileri: Ülker Özerdem", Hangi tarihte, nerede yayınlandığı belli olmayan bir gazete veya dergi kupürü (~1958 Aralık)

3) Zahir Güvemli, a.g.y.

Ülker Özerdem üzerine ...

"... Bayan Özerdem'in ağaç işleri genel olarak tek figürlerden meydana gelmedir. Hem küçük boyda, hem de kalabalık figürlerden kaçınarak çalışıyor. İkinci nokta, sergisinin adeta bir retrospektif olması: Akademi talebeliği devrinden başlayarak bugüne kadar yaptıklarından örnekler vermiş. Ne var ki, bunlar tarihlendirilerek sıraya konulmadığından, serginin birkaç ayrı sanatçıya ait olduğu sanısını verecek kadar birliğini bozuyor. Öyle yapsaymış güzel olmuyormuş, sergicilik bakımından diyor. Bayan Özerdem'in sergisinde pek hoş, pek güzel, insanın zevkle seyredeceği bir kaç parça var: İnsanlık Macerasını anlatan üstüste figürlerin meydana getirdiği küçük grup, ..."

Zahir Güvemli "Ayın Sergileri, 1958'i Kaparken: Ayşe Ülker Özerdem", nerede ve ne zaman yayınlandığı belli olmayan bir gazete veya dergi kupürü (~1958 Aralık)

2.1.2.1.75

VAHYİ İNCESU

1930 yılında (Bayındır) İzmir'de doğdu (1). Bir yaşında iken ailesi ile beraber İstanbul'a geldi.

Eyüp 38. İlkokulu'nda okudu (2). Eyüp Ortaokulu'nu 1946'da bitirdikten sonra Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi (3). Rudolf Belling'in öğrencisi olarak orta öğrenimini tamamladı. Belling'in öğrencileri motive etmek için, Atölye içinde düzenlediği mükafatlı yarışmalarda en iyi dereceleri aldı.

Akademi Heykel Bölümü Yüksek Kısmı'nda önce Rudolf Belling, sonra Zühtü Müridoğlu ve Hadi Bara ile çalıştı (4). 1952 yılında mezun oldu (5). Yedek Subaylığını (37. Dönem'de) yaptıktan sonra (6) serbest olarak çalışmalarına devam etti (7).

Vahyi İncesu bir dönem Ressam ağabeyi İhsan İncesu ile birlikte,

1) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.177; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası yayını, 1984, s.204; Halenur Katipoğlu, **Vahyi İnvesu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Eyüp Ortaokulu, **Vahyi İncesu, Ortaokul Diploması**, (Diploma No:1098) 1.7.1946

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.177; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.204; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Güzel Sanatlar Akademisi, **Vahyi İncesu, Heykel Bölümü Yüksek Kısım Diploması**, (Diploma No: 1628) 7.7.1952; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

6) Piyade Yedek Subay Okulu, **Vahyi İncesu, Yedek Subay Okulu Diploması**, (37. Dönem) Yaka No: 163, Kayıt No: 109360; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

7) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Babıali'de reklam ressamlığı yaptı (8).

1959 yılında Ressam ağabeyleri İhsan İncesu ve Kemal İncesu'yla birlikte İstanbul Alman Kültür Merkezi'nde açtıkları sergiden sonra Ressam Marta Tözge, Hikmet Aksüt, Seramik sanatçısı Nejat Töz ile beraber "Yenidal Sanat Grubu"nu kurdular. Bildirgelerini Avni Memedoğlu (Mehmetoğlu) kaleme aldı.

Grubun ikinci sergisi, Milli Birlik Hükümeti ihtilalinin ilk yıldönümü nedeniyle 1961'de düzenlediği Barış ve Kardeşlik Haftası etkinlikleri arasındaydı. Sergi, beşinci gününde bir ihpar üzerine "sosyal gerçekçi" görüşler doğrultusunda sayılarak kapatıldı. Sanatçılar tutuklanarak eserleriyle yargılandı ve sonuçta beraat ettiler (9).

1961'de geldiği Büyükçekmece'de, ücretli ortaokul öğretmenliği yaptı. Yedi yıl sonra (İzmit) Derince'ye tayini çıktı. Büyükçekmece'den Derince'ye motosikletle gidip gelirken trafik kazası geçirdi ve bu olaydan sonra görevinden istifa etti (10).

1964'te Antalya Anıtı Yarışması'na katıldı. Yarışma sonucunda bu tür yarışmaların sağlıklı, tarafsız yapılmadığına inandı ve bir daha herhangi bir yarışmaya katılmadı.

Kenan Yontuç, Yavuz Görey, Hüseyin Gezer, Şadi Çalık gibi sanatçıların anıtlarını realize etti.

Mali sorunlar, atölye ihtiyacı gibi nedenlerden ötürü son dönemlerde heykel yapamamaktadır. Resim çalışmalarına devam etmektedir (11).

8) Turgut Çeviker, "Leopold Levi'nin Küçük Rafael'i", **Cumhuriyet**, 27.3.1990; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

9) Ahmet Köksal, "Dünden Bugüne Kemal İncesu", **Milliyet**, 9.4.1990; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

10) A. Hakan Coşkun, "Büyükçekmece'de Bir Heykeltraş", **Hürbakış**, 8.1.1991; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

11) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Kişisel Sergileri

1958, İstanbul Belediyesi Şehir Galerisi, İstanbul

1985, Parmakkapı İş Bankası Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1959, Alman Kültür Merkezi, İstanbul; İstanbul Belediyesi Şehir Galerisi, İstanbul

1961, İstanbul Belediyesi Şehir Galerisi, İstanbul

1982, Parmakkapı İş Bankası Sanat Galerisi, İstanbul

Vahyi İncesu üzerine ...

"- ... Gördüğünüz bir formu sentez ve analiz ederek, efenim ondan kişiliğinizi çıkaracaksınız. Sanat doğanın kopyası değil, onun ifadesidir. ...

Tabiatı çok seviyorum. İnsan konularına, insanların sosyal hayatlarına dönük konuları seçmişimdir. Çünkü herşeye anlam kazandıran insan ve insan emeğidir. ..."

Halenur Katipoğlu, **Vahyi İncesu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Vahyi İncesu realist, natüralist tarzda, özellikle insan ve insanın sosyal hayatına yönelik eserler vermiştir.

Müze'de, 1949-1950 yıllarında öğrenci iken XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi için yaptığı 1565/39 envanter numaralı, "Kadın Başı: Heykel Bölümü öğrencisi Ülker Hanım" adlı çalışması vardır.

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü Yüksek Kısmı'nı bitirdikten sonra yaptığı çalışmalardan, özellikle insanın sosyal hayatına yönelik yaptığı "Memleketimden İnsan Manzaraları" konosunda, Müze'de herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.76

YAŞAR ANDAY

Yaşar Anday'ın Müze koleksiyonunda, ~1965'lerde yaptığını düşündüğümüz, XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nden satın alınmış, envanter numarası 6116/139 olan saçtan soyut bir çalışması vardır.

1965'te XXVI. (1), 1966'da XXVII. (2) Devlet Resim ve Heykel Sergisine katılan, 1936 yılında Aydın'da (3) doğan sanatçı hakkında, yaptığımız araştırma sırasında detaylı bir bilgiye ulaşılamamıştır.

1) XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1965

2) XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1966

3) XXVI. a.g.k., XXVII. a.g.k.

2.1.2.1.77

YAVUZ GÖREY

1912 yılında Cenevre'de doğdu (1). Çocukluğu Mısır'da geçti. Oniki yaşında iken İstanbul'a geldi. Önce St. Josephe'te, sonra Galatasaray Lisesi'nde, Paris'te Yearson de Sailly'de okudu (2). Belçika'da Van Herch Enstitüsü'nde matematik okurken, Güzel Sanatlar Akademisi'nin gece kurslarına devam ederek desen çalıştı. Desen çalışmalarına Lozan'da, Ecole Cantonal'de Heykeltraş Casimir Raymont'la devam etti. Bir ara mimar Laverrière'in atölyesinde mimari denedi (3).

1934 yılında İstanbul'a döndü (4). Ağabeyi İhap Hulusi Görey'in teşviki ile 1935'te (5), Güzel Sanatlar Akademisi'nde Namık İsmail'in atöl-

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.268; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.138; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.156; Erdoğan Tanaltay, "Yavuz Görey ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Temmuz 1989, S.129, s.59-60; Pınar Bolel, **Yavuz Görey'le yapılan Konuşma**, 1990; "Ustalara Saygı: Bir Cumhuriyet Kuşağı Sanatçısı: Yavuz Görey", Anons, Aralık 1991, S.9, s.10; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.167; Ahmet Köksal, "Yavuz Görey'in Ardından, Heykel Sanatına Adanan Yarım Yüzyıl", **Milliyet Sanat**, 1 Aralık 1995, S.373, s.20; Halenur Katipoğlu, **Nazan ve Emine Görey ile "Yavuz Görey'in Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.138; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.156; Erdoğan Tanaltay, **a.g.y.**, s.60;

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.138, 140; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.156, 159; Erdoğan Tanaltay, **a.g.y.**, s.60; Pınar Bolel, **a.g.g.**; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün**, İstanbul: Sanat Çevresi Yayınları, 1989, s.129

4) Erdoğan Tanaltay, **a.g.y.**, s.60; Pınar Bolel, **a.g.g.**; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün**, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1993

5) **Yavuz Görey, Heykel Sergisi Broşürü, Destek Reasürans**, İstanbul, 1990, s.-

yesinde resim çalışmaya başladı. Namık İsmail'in tavsiyesine uyarak Heykel Bölümüne geçti. İki yıl Mahir Tomruk'la çalıştı. Paris'e gitmeyi düşündüğü bir sırada, Melek Celâl'in evinde, 1937'de Atatürk'ün çağrısı üzerine Türkiye'ye gelen Rudolf Belling'le tanıştı. Belling ile Berlin'e giderek bir süre atölyesinde çalıştı. Aynı yıl Belling'in, davetli olarak İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne öğretim görevlisi olması üzerine, Akademi'ye öğrenci olarak girdi. 1942 yılında Heykel Bölümü'nü pekiyi derece ile bitirdi. Serbest heykeltraş olarak çalışmaya başladı. Daha sonra konulan "Yüksek" ünvanını da, imtihan vererek aldı.

1942'de ailevi sebeplerden ötürü gittiği Mısır'da Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın heykeli ile İran Şahı'nın ikizi olan Prenses Eşref'in büstünü yaptı. 1945'te İstanbul'a döndü (6).

1953'te Hakkı Atamulu ile beraber İstanbul Üniversitesi'nde Atatürk ve Gençlik Anıtı'nı gerçekleştirdi (7).

1958'de Belling'in önerisi üzerine, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde asistanı olarak işe başladı (8).

1966'da Belling ülkesine dönünce, onun yerine "mimariye dönük form" konulu dersleri, 1981 yılına kadar verdi (9).

1942 yılında kurduğu özel atölyesindeki çalışmalarını 1995 yılına, vefatına kadar sürdürdü (10).

6) Erdoğan Tanaltay, a.g.y., s.60; Pınar Bolel, a.g.g.

7) **Hakkı Atamulu**'nun 1.1.1986 tarihli mektubu; Hakkı Atamulu, Yontularım, Derinkuyu, 1996, s.14-16

8) Erdoğan Tanaltay, a.g.y., s.60; Pınar Bolel, a.g.g.

9) Yavuz Görey,a.g.b., s.-; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

10) Halenur Katipoğlu, a.g.g.; Ahmet Köksal, a.g.y., s.20

Yavuz Görey'in çalışmalarından örnekler: Çerkesköy, Devrek, Aksaray/Konya, Bartın/Zonguldak, Erfelek/Sinop, Vakfıkebir/Trabzon, Tatvan, Çınarcık, Rize, Erciş Atatürk Anıtları ile Dumlupınar "İlk Hedefiniz Akdeniz'dir", Burdur "Türk Tarihi/Mete Han'dan Atatürk'e", Ankara Türk Standartları Enstitüsü "İkinci Beyazıt" heykelleridir (11).

Yavuz Görey üzerine ...

"... Yavuz Görey, figüratif ve non-figüratif bütün yapıtlarında boş/dolu, yumuşak/sert, devingen/dingin gibi karşıtlıklara özen gösteriyor; üç boyutlu mekan içinde geometrik denge ilkesinden hareket ediyor. Güzeli işlev, simetri ve plastik değerler olmak üzere üç ögeden oluşan nesnel bir temele oturtuyor. ..."

Nur Nirven, "Heykeltraş Yavuz Görey", Sanat Çevresi, Nisan 1990, S.138, s.14

"...Ben esasında anıtçıyım. Proje hazırlarken anıtı ve çevresini bir bütün olarak düzenlerim. Uygulamada bu pek seyrek mümkün oldu.

Heykelin boyutu önemlidir. İnsandan küçük olursa bir bakışta kavranır. İnsandan büyük olursa çevresinde dolaşmak gerekir. Dördüncü boyut işe karışır ve algılama şekli değişir. ..."

Yavuz Görey, Yavuz Görey, Heykel Sergisi Broşürü, Destek Reasürans, İstanbul, 1990, s.-

11) Yavuz Görey,a.g.b., s.-

"... Yapıtları, öğrencisi ve sonradan asistanı olduğu Rudolf Belling'in önesürdüğü 'volume plastique absolu' fikrini yansıtmaktadır. Madde ve mekan sorunu, plastik sanat tartışmalarının nüvesini teşkil etmektedir, şekil sorunu ile beraber, ki orada obrist'in doğrultusundadır. ..."

Werner Kausch, (1989 tarihli yazısından alınmış) **Yavuz Görey, Heykel Sergisi Broşürü, Destek Reasürans**, İstanbul, 1990, s.-

Değerlendirme

Yavuz Görey, geleneksel malzemelerle, figüratif ve soyut çalışmalar yapmıştır.

Müze koleksiyonunda 1940-1941 tarihli envanter numarası, 2013/58 olan "Kadın Başı" ile 2012/57 olan "Erkek Başı" rölyefi, sanatçının öğrencilik yıllarına ait çalışmalarıdır.

Envanter numarası 9316/426 olan 1972 tarihli "Bizans Karargahı" adlı eseri 70'li yıllarda yaptığı figüratif rölyef çalışmalarına bir örnektir.

Koleksiyonda, 1972-1995 yılları arasında yaptığı eserlere, özellikle soyut ve soyulama yaptığı çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.78

YERVANT OSKAN (OSGAN)

1855 (1) yılında Samatya'da doğdu Beşiktaş'taki Makruhyan Okulu'nda okudu (2). 1866'da Venedik'te Rafael Koleji'nde öğrenimine devam etti. Burada Luigi Querena'dan ders aldı. 1872'de mezun oldu. Bir süre sonra Roma Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. 1877 yılının Kasım'ına kadar heykeltraşlık ve mimarlık eğitimi aldı. Enrico Bechetti, Girolamo Masini ve Gigi'nin derslerini izledi. Monteverde'nin öğrencisi oldu. 1877'de İstanbul'a döndü ve 1878'de Paris'e gitti (3). Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. Aynı yıl uluslararası sergiye katıldı ve iki gümüş madalya ile ödüllendirildi.

1881 yılında ailevi sebeplerden dolayı İstanbul'a döndükten hemen sonra, İngiliz konsolosu Renchy ile tanıştı ve 8 Nisan 1881'de ABC (Elifba) Kulübü'nün yararına, Tepebaşı'nda bir resim sergisi düzenledi. Burada tanıştığı Osman Hamdi Bey tarafından, Asâr-ı Atika (Arkeoloji) Müzesi'ne restorasyon şefi olarak atandı. Sanayi-i Nefise'nin kuruluşunda çalıştı ve vefatına kadar (4), heykeltraşlık öğretmenliğinin yanı sıra mürdür yardımcılığı görevinde bulundu (5). Osmanlı hükümeti, heykel ve diğer kalıntıları yerinde inceleyerek gerekli bilgileri toplamak için Osman Hamdi Bey ile Oskan Efendi'yi

1) Adnan Çoker, **Osman Hamdi ve Sanayi-i Nefise Mektebi**, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1983, s.21, 28; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.50; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.31

2) Kevork Pamukciyan, "Osmanlı Döneminde İstanbul Sergilerine Katılan Ermeni Ressamlar: XVIII. Yervant Oskan Efendi", **Tarih ve Toplum** (Sayı numarası ve tarihi bilinmiyen bir kupür), s.39.103

3) Mustafa Cezar, **Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi**, Paris, 1995, C.II, s.441-442; Kevork Pamukciyan, **a.g.y.**, s.39.103

4) Mustafa Cezar, **Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi**, Paris, 1995, C.I, s.271, 314

5) Mustafa Cezar, **a.g.e.**, C.II, s.563; Kevork Pamukciyan, **a.g.y.**, s.39.103

görevlendirdi (6). 1883'te, Nemrut Dağı üzerinde yaptıkları kazılar hakkında "Le Tumulus de Nemroud Dagh" adında Fransızca bir kitabı, Osman Hamdi Bey ile beraber yayınladı (7). 1885'te Alman hükümeti tarafından madalya, 1904'te üçüncü sınıf Mecidiye Nişanı ile ödüllendirildi. 1890'da Sidon lahitlerinin restorasyonunu, öğrencisi İhsan Efendi ile gerçekleştirdi (8). Eserlerinin büyük bir kısmı Erivan'daki Sanat Galerisi'nde bulunan Yervant Oskan, 9 Temmuz 1914 tarihinde Beyoğlu'nda vefat etti (2).

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1881, ABC (Elifba) Kulübü Sergisi, Tepebaşı; Tıbrotzaser (Mektepsever) Ermeni Kadınlar Cemiyeti'nin sergisine

1901, "İstanbul Salonu", Beyoğlu

1902, "İstanbul Salonu", Beyoğlu

1907, "Osmanlı Sanat" Sergisi, Babıâli

Yervant Oskan üzerine ...

"... Yorulmak bilmez çalışmalarıyla çok eser vermiştir. Bronz ve mermerden yapılmış heykelleri sayılamayacak kadar çoktur. Oryantal, tarihî ve mitolojik gibi çok çeşitli konuları işlemiştir. ... (Adolphe Thalasso'nun 'Les Premiers Salons de Constantinople' adlı eserinden)"

Mustafa Cezar, **Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi**, Paris, 1995, C.II, s.441-442

6) Kevork Pamukciyan, a.g.y., s.39.103; Mustafa Cezar, a.g.e., C.I, s.316, 338
7) Mustafa Cezar, a.g.e., C.I, s.340
8) Kevork Pamukciyan, a.g.y., s.39.103; MSÜ GSF, a.g.e., s.31

Değerlendirme

Yervant Oskan'ın Müze koleksiyonunda, envanter numarası 7345/217 olan, Osman Hamdi Bey'in eşi "Naile Hanım Büstü" adlı bir çalışması vardır. Sanatçı, natüralist tarzda eserler vermiştir. Koleksiyonda bulunan eser, bunun iyi bir örneğidir.

Öneri: Osmanlı döneminde bilinen ilk Türk heykeltraş olan Oskan Efendi, ilk Türk heykeltraş kuşağı başta olmak üzere birçok sanatçı yetiştirmiştir. Kendisine ait başka bir çalışma tesbit edildiğinde Müze, bu eseri koleksiyonuna almak için çalışmalıdır.

2.1.2.1.79

YILDIZ (Kayı) TÜZÜN

1932 yılında Silifke (Mersin)'de doğdu. İlkokulu 1939-1944 yıllarında Mersin'de, ortaokulu 1944-1947 yıllarında Gaziantep ile Ankara'da, liseyi 1947-1950 yıllarında Ankara ve Mersin'de okudu. 1947'den itibaren özel resim dersleri almaya başladı.

1958'de İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne girdi. Hüseyin Gezer'in öğrencisi oldu. Hadi Bara ve Rudolf Belling'in fikirlerinden yararlandı (1).

1961, 1962, 1963 Akademi ödüllerini aldı (2) ve 1962'de Turan Emeksiz, 1963'te Ali İhsan Kalmaz büst yarışmalarında (3) birinci oldu. 1964'te Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde II. ödülü aldı (4).

1965'te kendi imkanlarıyla yurt dışına gitti. Almanya'nın Stuttgart şehrinde Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde Prof. Rudolf Daudert ile çalıştı.

1966-1967 yıllarında çocukları oldu.

1970-1973 yılları arasında Prof. Herbert Baumann ile çalıştı. 1974-1984 yıllarında St. Agnes Lisesi'nde güzel sanatlar dersleri verdi. Sonraları Linden Müzesi'nde Dr. Wolfgang Mey'le birlikte kültür programları hazırladı.

1) Halenur Katipoğlu, **Yıldız (Kayı) Tüzün ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) **Yıldız Tüzün - Christiane Reinhardt Sergi Kataloğu**, Statische Galerie Unterm-Turm, 1996

3) "Ali İhsan Kalmaz büstü yarışması dün sonuçlandı", **Cumhuriyet**, 5 Haziran 1963, s.1,5; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) **XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi II. Ödülünü kazandığına dair 13.6.1964 tarih 371.5/Ö. sayılı yazı**

Yabancıların çoğunluğu teşkil ettiği bir şehirde yaşadığı için, programlarında özellikle genç Türk kuşağının problemlerine yer verdi. Onların haklarını korumak düşüncesi ile gönüllü olarak sosyal hizmet ve girişimlerde bulundu. Bu ilişkilerin içeriği büyük ölçüde eserlerine yansıdı.

1996 yılında Publikumspreis, Ulmer Museum 42. sene sergisinde "Halk Ödülü"nü aldı.

Halen Stutgart'taki atölyesinde serbest olarak çalışmalarına devam etmektedir (5).

Kişisel Sergileri

1988, Werkstatt Galerie, Stuttgart

1992, Tagblatt-Turm, Stuttgart

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1964 XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1972 Karl Duisberg-Gesellscaft, Stuttgart; Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenci sergisi; XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1983 Le Salon des Nations, Paris

1987 XLVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1992 Türk-Alman Heykeltraşları Sempozyumu, İstanbul

1992-1993 Kunstverein (Senelik sergi), Stuttgart

1994 Kunst Gegenwörtig (Çağdaş Sanat), Baden/ Würltemberg'den 40 sanatçı Lutze Müzesi, Sündelfingen

1995 Uluslararası Heykeltraşlar Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi, Bursa

1996 Statische Galerie Unterm-Turm (Christiane Reinhardt ile), Stuttgart; Baden-Würltemberg Güzel Sanatlar Birliği 42. Senelik Sergisi, Ulmer Müzesi

1997 Künstler Bund Baden-Würltemberg, Şehir Müzesi Pendhaus, Reutlingen

5) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Yıldız (Kayı) Tüzün üzerine ...

"Uludağ Üniversitesi Kampüsü, dünyada çeşitli sanat akımlarının önderliğini yapan sanatçılar arasında bulunan Richard Jackson, Les Levine, Michael Rodemer, Füsun Onur, Yutaka Matsuzawa, Yıldız Tüzün ve Patrick Raynaud'un, sempozyum süresince yaptıkları ve üniversiteye hediye ettikleri eserlerine kavuştu.

Bu değerli eserlerden biri de yapımı halen devam eden "Agora" adlı çalışma. Almanya'da yaşayan ve sempozyumun mimarlarından olan heykeltraş Yıldız Tüzün'e ait olan bu çalışma, kampüs içerisinde 750 metrekarelik bir alanı kaplıyor.

Eseri henüz bitmediği için kampüsteki çalışmalarına devam eden Yıldız Tüzün'ün yapıtı, sanattaki belirgin tanımlamaların, formların ve klasik heykel tanımının oldukça dışında. Eserin iç içe geçen üç daire ve merkezdeki daireye ulaşan yollardan ve oturma birimlerinden oluşacağını belirten Yıldız Tüzün, oturma birimlerine ulaşan yürüyüş yollarına döşeyeceği mermerlerin üzerine, pek çok ünlü filozofun doğa ve insan sevgisi ile ilgili sözlerini yazacağını söyledi.

Eserin içindeki bazı bölümlerin dünyanın çeşitli ülkelerinden getirilen ağaçlarla tamamlanacağını belirten Tüzün, '-Bu tasarımda, doğa ve insanı ön plana çıkararak, bu öğelerle düşüncemi yansıtırken, projemin güncel ziyaretçilerini genç insanların oluşturması beni daha fazla heyecanlandırıyor. Çünkü bu eserin tamamlanması insanlarla bütünleşme durumunda gerçekleşebilicektir' dedi. ..."

Şafak Emel, "Üniversite'de evrensel bir 'Agora'", <u>Olay</u>, 21 Ekim 1995

"- ... Hüseyin Gezer atölyesinde olmama rağmen Hadi Bara hocadan sık sık özel ders alır, Teknik Üniversite'ye giderek Rudolf Belling'i ziyaret ederdim ve fikir danışırdım. Böylece üç ayrı hocanın görüşlerinden bir sentez çıkarmaya çalışırdım. ...

İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde aldığım akademik eğitimin yanında öğrenciliğin başından itibaren Mısır Sanatının etkisinde kalarak figürleri deforme etmeye çalıştım. Bir süre sonra bu deformasyonlarda Avrupa Sanatının etkisi görülür. 1963-1964'ten sonra, Abstraksion benim için ön plana geçmeye başladı. ..."

Halenur Katipoğlu, **Yıldız (Kayı) Tüzün ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Değerlendirme

Yıldız Tüzün, ilk dönemlerinde figürleri deforme ederek çamur ile çalıştı. 1964'ten sonra soyut çalışmaya başladı. 1980'li yılların başında üç boyutlu soyut formlardan, metal levhalarla hacmi kavrayan büyük boyutlu heykeller için maketler yaptı ve bunları renklendirdi. 1989'un sonlarında diğer malzemelerin verdiği imkanlardan yararlanmaya çalıştı. Kahve yapımında kullanılan kağıt filitreler, deniz kabukları, mermer, metal gibi birçok malzeme ile geometrik çalışmalar yaptı. Son işlerinde çevre konusunu irdelemektedir.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası, 6151/257 olan 1961 tarihli "Tors" ile 6058/135 olan 1963 tarihli "Düşünen İnsan" adlı eserleri, figürü deforme ettiği, öğrencilik dönemine ait çalışmalarındandır.

Sanatçının Müze'de soyut çalışmalarından herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.80

YUNUS TONKUŞ

1954'te (Tokat) Zile'de doğdu (1). İlkokula Zile'de başladı, Yozgat'ta bitirdi. Ortaöğrenimini Kayseri Mimar Sinan İlköğretmen Okulu ile İstanbul İlköğretmen Okulu'nun Seminer Bölümü'nde tamamladı (2).

1973-1977 yılları arasında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun Seramik Bölümü'nde okudu (3).

1978-1985 yılları arasında Şututgart Güzel Sanatlar Akademisi'nin Heykel Bölümü'nde öğrenim gördü.

1983 yılında İtalya, Carrara'da heykel çalışmalarını sürdürdü.

1985-1986 yıllarında Ştutgart Güzel Sanatlar Akademisi'nde, 1986-1991 yıllarında Braunschweig Teknik Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı (4). Heykel çalışmalarına daha fazla zaman ayırabileceği için Braunschweig'ı tercih etti. Burada Mimarlık Bölümü'ne Temel Sanatlar dersi verdi.

Çalışmalarını önceleri Şututgart'da, sonraları Şututgartla İstanbul'-daki atölyelerinde serbest olarak sürdürmektedir. Türkiye'deki sergilerine Türkiye'de, Almanya'daki sergilerine Almanya'da hazırlanmaktadır. Gerekirse buradan birşeyler oraya, oradan birşeyler buraya gidip, gelmektedir (5).

1) 2. İstanbul Bienali Kataloğu (25.9-31.10.1989), İstanbul, 1989, s.311; Yunus Tonkuş Sergi Kataloğu (21.1.-21.2.1993, Karşıyaka Rotary Kulübü Sanat Galerisi, İzmir, 1993, s.-; Yunus Tonkuş Sergi Kataloğu (8-31.1.1997), Karsu Tekstil Sanat Galerisi, İstanbul,1997, s.-; Halenur Katipoğlu, **Yunus Tonkuş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3)Yunus Tonkuş Sergi Kataloğu, 1997, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

4) 2. İstanbul Bienali Kataloğu, s.311; Yunus Tonkuş Sergi Kataloğu, 1993, s.-; Yunus Tonkuş Sergi Kataloğul,1997, s.-; Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

Kişisel Sergileri

1984, Vakko Sanat Galerisi, İstanbul

1985, Vakko Sanat Galerisi, Ankara

1986, Diakonisches Werk, Stutgart; Galerie Montmartre, Spaichingen; Vakko Sanat Galerisi, İstanbul

1989, 2. İstanbul Bienali, İstanbul

1990, Vakko Sanat Galerisi, İzmir; Vakko Sanat Galerisi, Ankara

1992, Urart Sanat Galerisi, Ankara

1993, Rotary Sanat Galerisi, İzmir; Friedrich - Naumann - Stiftung, Ankara

1994, Arda Sanat Galerisi, Ankara; Galeri MD, İstanbul

1995, Temizocak Sanat Galerisi, İzmir; Artisan Sanat Galerisi, İstanbul; PG Art, İstanbul

1996, Kunst-unnd Auktionshaus, Leipzig; Arda Sanat Galerisi, Ankara

1997, Karsu Tekstil Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1980, Wüttemberg Sanat Merkezi, Ştutgart

1981, Stutgart Sanat Akademisi Sergisi, Berlin

1984, Backnang Şehir Galerisi Sergisi

1985, Oberndorf/N. Sanat Akademisi Sergisi

1987-1991, Braunschweig Sanat Birliği yıllık sergileri

1988, "Üç Heykeltraş", Braunschweig Sanat Birliği Galerisi; Rheine Heykel Forumu

1989, 2. İstanbul Bienali, İstanbul

1991, "Üç Türk Sanatçısı", Braunschweig Sanat Birliği Galerisi; "Braunschweig Sanatçıları", Worpswede

1992, 2. İstanbul Sanat Fuarı, İstanbul; "Çekmeceler", Mulhouse, France

1994, Maya Sanat Galerisi, İstanbul

Yunus Tonkuş üzerine ...

"- ... 1991 yılında [öğretim üyeliğini] bıraktım ve 1991 yılından beri serbest sanatçı olarak çalışıyorum. Bırakmamın nedeni de, ben eğitimimi Almanya'da aldım. Birşey öğrendim orda. Yani, herşeyin hakkını vermek gerekiyordu. Ya doğru dürüst hoca olmak lazımdı ya da doğrudürüst sanatçı olmak lazım. İkisinin bir arada yürümesi biraz zordu. Öğrencilerime çok vakit ayırıyordum. O arada kendim yıpranıyordum. Yani heykele de o kadar vakit ayırdığım zaman yıpranıyordum ve tercihimi serbest sanatçı olarak yaşamaya ayırdım. ...

Halenur Katipoğlu, **Yunus Tonkuş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

"... Sürekli bir gerinim sapağında burulmuş, küskün bakışlı kontrabaslarla geldi Arda Galeri'ye Tonkuş. Kırık. Parçalanmış. Çözülmüş. Bakışları yetkin bir yontucunun batonuna çevrili. Hüzünlü. Tunçtan kontrbaslarla.

Her ezgide daha bir kırılmışlar. Her kırılmada daha bir kapanmışlar içlerine. Büyük. Kütlesel görünüşlerinin içinde birer yalnızlık adacığı saklı sanki. Mahzun ve gururlu. Kırık ama dikbaşlı her biri. Kübik ressamların tuvallerinde saklı kalmış yüzlerini yontulaştırmış bu çalgının. ..."

İbrahim Karaoğlu, "Yunus Tonkuş'un Yontularında Kırık Kontrbaslar Konçertosu", Anons, Ocak 1994, S.34, s.23

"Belki unuttuklarımızı aramak onunkisi. Toprakta, taşta, demirde ve tunçta unuttuğumuz izleri, belleğimizde eskiyenleri aramak. Eskittiğimiz sırlar, küçük bir kuş aynasındaki yalnızlık kadar çoğalırken, düşlerimizi ve zamanı hoyratça yitirirken, algılarımızla dış dünya arasındaki çelişkileri büyütüp, dünle aramızdaki uçurumu derinleştirirken, zamana yenik düştüğümüz bir kıyıdan uzaklara bakmak belki de onunkisi. Dünün eskil zaman penceresinden bakıp, çok uzaklara, bir eski zaman yolculuğuna çıkmak yontucu Yunus Tonkuş'un amacı. Belki de bu nedenle son dönem

yapıtlarında en arkaik yüzümüzle buluşturuyor bizi. Gizil, eskil, yitik yüzlerle tanıştırıyor izleyecisini. Anadolu'nun kültür coğrafyasındaki taşlarda, tunçlarda, demirlerde yaşayan eskil yontusal yüzleri yeniden okutturuyor yapıtlarında. Onlarla yeniden yüzleştiriyor bizi. ..."

İbrahim Karaoğlu, "Kırık kontrbaslar eski yüzler", **Yunus Tonkuş Sergi Kataloğu** (8-31.1.1997), Karsu Tekstil Sanat Galerisi, İstanbul,1997, s.-

Değerlendirme

İnsan bedenlerini, özellikle kadını çalışmakta ve "Kontrbas", "Keman" serileri yapmaktadır.

Bunlarla beraber "Buluntu" adını verdiği seride, yayık, ağaç kökleri gibi doğada hazır bulduğu malzemeleri, bir nevi kolaj tekniğiyle taş, ağaç, bronz gibi malzemelerle kompoze etmektedir.

Bronz, taş, ağaç gibi malzemelerle "baş"lar çalışmaktadır.

Müze koleksiyonunda; insan bedenleri çalışmasıyla ilgili envanter numarası 9239/424 olan 1989 tarihli "Savaşçı" adlı bir eseri, "Kontrbas" serisine ait envanter numarası 9240/425 olan 1990 tarihli bir eseri vardır.

Koleksiyonda, "Buluntu" serisi ile "Baş"larına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.81

ZERRİN (Ark) BÖLÜKBAŞI

15 Ocak 1922 tarihinde İstanbul'da doğdu (1). Bakırköy İlkokulu'ndan mezun oldu.

Kadıköy Amerikan Lisesi'ni bitirmesine yakın, 1938 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi (2). Rudolf Belling'in öğrencisi olarak (3) 1941 yılında Akademi'nin Orta Bölümü'nden mezun oldu. Bir süre daha Belling'in atölyesine devam etti.

1944'te Nazif Bölükbaşı ile evlendi ve 1948'de oğlu doğdu. Sanatçı kimliğinin yanısıra, eş ve anne rollerini de üstlendi.

1954 yılında İstanbul Belediye Başkanı olan Fahrettin Kerim Gökay'ın kurdurduğu Sanat Galerisi'nin, kuruluş çalışmalarına katıldı ve on yıla yakın bir süre yöneticiliğini yaptı (4). 1957'de ilk kişisel sergisini bu galeride açtı (5).

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1967, C.1, s.101; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.152; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.169; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.85; Halenur Katipoğlu, **Zerrin Bölükbaşı ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1996

2) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

3) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.152; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.169; Erdoğan Tanaltay, Zerrin Bölükbaşı ile Bir Gün, **Sanat Çevresi**, Eylül 1990, S.143, s.37-38; Kaya Özsezgin, **a.g.e.**, s.85; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam, İstanbul**: Tekin Yayınevi, 1995, s.105; Halenur Katipoğlu, a.g.g.; **Zerrin Bölükbaşı Sergi Kataloğu, İş Bankası Parmakkapı Sanat Galerisi**, İstanbul, 1997, s.3

4) Halenur Katipoğlu, **a.g.g.**

5) Halenur Katipoğlu, a.g.g.; **a.g.k.**, s.3

1959'da Paris'te Modern Sanatlar Müzesi'nde "Club International Feminin" Sergisinde "Dansöz" adlı eseri ikincilik ödülü, 1963'te Berlin'de "Zenci Başı" adlı eseri dördüncülük ödülü aldı (6).

1965 yılında, merkezi Paris'te olan Milletlerarası Kadın Sanatçılar Derneği'nin İstanbul Şubesi kurucuları arasında yer aldı (7) ve başkanı seçildi [1973'te Dernek kapanana kadar başkanlık görevine devam etti.]. Füreyya Koral, Leyla Gamsız, Jale Yılmabaşar gibi başarılı Türk kadın sanatçılarıyla, Paris, Roma, Viyana, Berlin gibi Avrupa'nın büyük şehirlerinde sergiler açtı (8).

1969'da XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde "Kompozisyon/Trafik" adlı eseriyle II. ödülü, 1973'te Cumhuriyet'in 50. Yılı nedeniyle düzenlenen sergide Başarı Ödülü aldı (9).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Harbiye Tiyatrosu önüne betondan "Figür" heykelini gerçekleştirdi (10).

1984 yılında Ankara Tanbay Galerisi'nde açtığı serginin tüm gelirini Afrika'daki açlara bağışladı (11).

İstanbul Belediye Sarayı için hazırladığı "Belediye Başkanları Büstleri" başta olmak üzere birçok eseri bulunan sanatçı, halen İstanbul'daki atölyesinde aktif sanat hayatına devam etmektedir (12).

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.152; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.154; Erdoğan Tanaltay, a.g.y., s.39; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.85; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.108; Halenur Katipoğlu, a.g.g.; a.g.k., s.3

7) Kaya Özsezgin, a.g.e., s.85; Halenur Katipoğlu, a.g.g.

8) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

9) XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1974, s.-; Erdoğan Tanaltay, a.g.y., s.39; Kaya Özsezgin, a.g.e., s.85; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.108; Halenur Katipoğlu, a.g.g.; a.g.k., s.3

10) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", Kültür ve Sanat, S.3, s.104-105

11) Nur Nirven, "Heykeltraş Zerrin Bölükbaşı", Sanat Çevresi, Nisan 1990, S.138, s.16; Halenur Katipoğlu, a.g.g.; a.g.k., s.3

12) Halenur Katipoğlu, a.g.g.

Kişisel Sergileri

1957, İstanbul Şehir Galerisi

1976, Akbank Sanat Galerisi, İstanbul

1981, Taksim Sanat Galerisi (Atatürk Devrimleri ve Kadın), İstanbul

1984, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Ankara

1985, Edpa Sanat Galerisi, İstanbul

1986, Tanbay Sanat Galerisi, Ankara

1988, Soyak Sanat Galerisi, İstanbul

1989, Destek Reasürans Sanat Galerisi, İstanbul

1992, Destek Reasürans Sanat Galerisi, İstanbul

1997, İş Bankası Parmakkapı Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1958, Brüksel Fuarı, Belçika

1959, Modern Sanatlar Müzesi, Paris

1960, Rodin Müzesi, Paris; Modern Sanatlar Müzesi, Paris

1963, Berlin Uluslararası Heykel Sergisi, Almanya

1965, Roma, Viyana, Paris sergileri

1969, Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara

1974, Arkeoloji Müzesi, İstanbul

1975, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1978, İş Bankası Sanat Galerisi (Leyla Gamsız Sarptürk ile), İstanbul

1987, Soyak Sanat Galerisi, İstanbul

1990, Destek Reasürans Sanat Galerisi (Hüseyin Gezer ve Yavuz Görey ile), İstanbul

1991, Alarko Sanat Galerisi, İstanbul

1992, Almelek Sanat Galerisi (Yavuz Görey ve Ferit Özşen ile)

1993 3. İstanbul Sanat Fuarı (Almelek)

1995 5. İstanbul Sanat Fuarı (Almelek)

Zerrin Bölükbaşı üzerine ...

" ... Zerrin Bölükbaşı, hacmi ne olursa olsun, sanatını önemseyerek, konularını ciddiyetle ele alan ve işleyen kişidir. Yenideki anlatımlarında modaya bir dokunup geçmiş, sanatını icrada düzeni, dengeyi, etkileme araçlarını bilgili şekilde kullanarak yürütmüştür.

O icadın peşinde değil, İBDA'ı aramaktadır. Soyutu somuttan ayırmadan geometrinin şaşmaz kaidelerini, yeni oranlarda cesaretle uyguluyor. Aynı konuda iki ayrı tekniği birarada kullanmada mahirdir. Onun için Hareket, insandaki MANA'dır.

Balede, Sevgide, ister Fısıltı'da; işlediği malzeme ne olursa olsun, hep arkasından koştuğu HAREKET'i yakalayandır."

Muhiddin N. Güven, "Destek'te Bir Heykeltraş: Zerrin Bölükbaşı", **Sanat Çevresi**, Haziran 1989, S.128, s.58

" ... Bölükbaşı'nın yapıtları, sağlam konstrüksiyonlar içinde çözümlenmiş birer estetik form olduğu gibi, onun güncel olaylara ne denli duyarlı yaklaştığını da dışavuran birer belge niteliği taşımaktadır. ... maden işçisi ailesi ile Yeniçeltek kazasına gönderme yaparken İstanbul temaları ile kenti, çarpıcı ve güncel yüzleriyle yorumlamaktadır.

... sanatçı, severek işlediği dans temasında da estetik ve güzellik karşısındaki tepkilerini yansıtmaktadır. Abartıdan uzak, yalın ve soyut figüratif heykellere estetik, anlam ve devinim veren bir form anlayışı yüklemektedir. ..."

Nur Nirven, "Heykeltraş Zerrin Bölükbaşı", **Sanat Çevresi**, Nisan 1990, S.138, s.16

"... 40 yıl öncesinde buluverdim kendimi. O, bugün bile sahip olamadığımız nitelikteki yüksek tavanlı, yukardan, eğik ışıklı, geniş ve tam 'heykel için' yapılmış atölyelerimizde, sınırlı eğitim süresini, bir dakika bile yitirmeden, 'sonunda bu meslek bizi doyuracak mı? Aç mı bırakacak?' hesabını yapmadan, yarışırcasına çalışan kızlı erkekli bir avuç genç. ...

Bu dönem öğrencileri, meslek yaşamlarında da üretken, başarılı ve etkili oldular: Zerrin de, çalışmalarını o günlerden bugüne aralıksız sürdürebilmiş, hatta 'en çok sergi düzenleyen heykeltraşlar' dan birisi olmak gibi, bir konum kazanmıştır.

Çalışmalarında, sürekli olarak, yeni ifade yolları arayan bir kaygıyla, değişik yorumlara başvurmaktan çekinmemiştir. ..."

Hüseyin Gezer, "Zerrin Bölükbaşı", **Zerrin Bölükbaşı, Sergi Broşürü**, İstanbul, 1984;Hüseyin Gezer, "Arkadaşım Zerrin Bölükbaşı", **Sanat Çevresi**, Ekim 1984, S.72, s.28-29;Hüseyin Gezer,"Zerrin Bölükbaşı için Birkaç Söz ...", **Sanat Çevresi**, Nisan 1994, S.186, s.4-5

Değerlendirme

Zerrin Bölükbaşı, Akademi eğitiminden sonra bir süre soyut denemelere yönelmiş, doyuma ulaşamadığı için tekrar figüre dönmüştür. Figüratif tarzda çalışmakta ve figürde soyutlamalar da yapmaktadır.

Klasik form anlayışı dışında, sevgi, dans gibi yaşamı yorumlamaya çalışmakta, İstanbul'a göç, öğrenci olayları, maden ve trafik kazaları gibi ülke sorunlarımıza yönelik eserler vermektedir.

Müze koleksiyonunda bulunan envanter numarası, 2002/47 olan 1939-1940 tarihli "Pehlivan Kara Ahmet" akademik, 7875/261 olan 1957 tarihli "Zenci Başı" büst, 6943/189 olan 1968-1969 tarihli "Trafik" soyut çalışmalarına örnektir.

Koleksiyonda, sevgi, dans gibi konuları işlediği figüratif, İstanbul'a göç, maden kazaları gibi konuları işlediği, figürü soyutladığı çalışmalarına ait herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Sanatçının Müze koleksiyonunda eksik olan çalışmaları, kendisinden, açtığı veya katıldığı sergilerden temin edilebilir.

2.1.2.1.82

ZÜHTÜ MÜRİDOĞLU

1906 yılında (Fatih) İstanbul'da doğdu (1). İlk tahsilini Kasımpaşa Nümunesi'nde yaptıktan sonra Kabataş Sultanisi'ne girdi, fakat bir süre sonra okulu bıraktı (2). Kendisinden 27-28 yaş büyük deniz subayı ağabeyine ait resim kutusunu bularak heveslenmesi, Resim öğrencisi Mithat Özar ile tanışması ve onun ısrarı üzerine 1924 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi Alisi'ne girdi (3).

Sanayi-i Nefise'de önce Resim Bölümü'nde Hikmet Onat'ın öğrencisi oldu. Modlaj atölyesinde tanıştığı heykel hocası İhsan Özsoy'un teşviki ile heykeltraş olmaya karar verdi. İhsan Özsoy'un atölyesinde çalıştı. 1928 yılında Avrupa sınavını kazanarak üç yıllığına Paris'e gitti. Özel Colarossi Akademisi'nde Heykeltraş Marcel Gimond'un atölyesinde çalıştı (4). Bu arada

1) Nüzhet İslimyeli, **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, 1969, C.2, s.497; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.83; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.106; Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986, s.388; Erdoğan Tanaltay, "Zühtü Müritoğlu ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, Temmuz 1987, S.105, s.40; Erdoğan Tanaltay, "Zühtü Müritoğlu ve 'Bir Gülümsemenin Ardından'", **Sanat Çevresi**, Ekim 1992, S.156, s.22; Erdoğan Tanaltay, **Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün**", İstanbul: Tekin Yayınları, 1993, s.162; Kaya Özsezgin, **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994, s.240

2) Nurullah Berk, Türk Heykeltraşları, İstanbul : Güzel Sanatlar Akademisi Yayınlarından, 1937, s.56

3) Erdoğan Tanaltay, **a.g.y.**, 1987, s.40; Erdoğan Tanaltay, **a.g.y.**, 1992, s.23; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.162; Zühtü Müridoğlu, **Zühtü Müridoğlu Kitabı**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1992, s.44-46

4) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.246; Erdoğan Tanaltay, **a.g.y.**, 1987, s.40; Erdoğan Tanaltay, **a.g.y.**, 1992, s.23; Erdoğan Tanaltay, **a.g.e.**, s.162; Zühtü Müridoğlu, **a.g.e.**, s.48-57, 86-90

Sorbonne'daki estetik, Louvre Okulu'ndaki Sanat Tarihi kurlarını takip etti (5).

1932 yılının Ocak ayında İstanbul'a döndü ve Nisan ayı sonunda Samsun Lisesi'ne resim öğretmeni olarak atandı. Eylül ayında Gülhane Parkı girişindeki Alay Köşkü'nde ilk kişisel sergisini açtı (6). Bu sergi aynı zamanda Türkiye'de açılan ilk kişisel heykel sergisi oldu (7).

1933 yılında Zühtü Müridoğlu, Ressam Nurullah Berk, Abidin Dino, Zeki Faik İzer, Elif Naci ve Cemal Tollu ile birlikte "D Grubu" adını verdikleri bir sanat topluluğu oluşturarak sergi açmaya başladı (8). Zühtü Müridoğlu'nun da katıldığı ilk sergisi 8 Ekim 1933 tarihinde Narmanlı Hanı Mimoza Şapka Mağazası'nda açılan (9) Grup, 1947 yılında açtıkları sergiden sonra "kendi başlarına çalışarak belirmiş kişiliklerini bir topluluğun desteğinden uzak geliştirmek için" dağıldı (10).

Samsun Lisesi'nde dört yıl, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde üç yıl, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nde bir yıl çalıştıktan sonra 1940 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne hoca olarak girdi (11). Aynı yıl II. Devlet

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.83; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.106; MSÜ GSF, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul, 1995, s.32

6) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.83; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.107; Zühtü Müridoğlu, a.g.e., s.116, 120, 122

7) Gültekin Elibal, a.g.e., s.63; **Zühtü Müritoğlu, Sergi Broşürü**, Cumalı Sanat Galerisi, İstanbul, 1983, s.-; MSÜ GSF, a.g.e., s.32

8) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.50; Zühtü Müridoğlu, "D Grubu Yaygarası", Sanat Çevresi, Ekim 1983, S.60, s.1

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.50; Adnan Çoker/Nur Koçak/Nevin Tollu, **Cemal Tollu**, İstanbul, 1996, s.71

10) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.54

11) Erdoğan Tanaltay, a.g.y., 1992, s.23; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.163; Zühtü Müridoğlu, a.g.e., s.134-143

Resim ve Heykel Sergisi'nde I. ödülü aldı (12).

1938 yılında New York Uluslararası sergisi için beşer metre yüksekliğinde iki figür yaptı. Bunlardan biri bronza dökülerek gönderildi (13).

1939'da Hadi Bara'yla beraber, Ege'de (Zühtü Bey'in adını hatırlayamadığı bir kasabada) bir Atatürk Heykeli ve 1941-1943 yılları arasında İstanbul, Beşiktaş'ta Barbaros Anıtı'nı yaptı (14).

1946'da yine Hadi Bara ile Zonguldak'ta Atatürk ve İnönü heykellerini yaptı.

1947-1949 arasında iki yıl Paris'te kaldı (15).

1937'den beri Rudolf Belling'in yönetiminde bulunan heykel atölyeleri, 1950'de ikiye ayrıldı ve Hadi Bara ile birlikte bunlardan birinin başına getirildi (16).

1952 yılında Anıtkabir Heykel ve Kabartma Yarışması'nda, Şeref Holü'ne çıkan merdivenlerin solundaki kabartma ile Mehmetçik Kulesi,

12) XXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1963, s.-; XXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1964, s.-; XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1965, s.-; XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1966; s.-; XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1967, s.-; XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1968, s.-; XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Broşürü, Ankara, 1969, s.-

13) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.84; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.107

14) Gültekin Elibal, a.g.e., s.245; Zühtü Müridoğlu, a.g.e., s.134-149; Mehmet Üstünipek, "Hadi Bara'nın Sanatsal Kişiliği ve Yapıtları" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,1994), s.17

15) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.84; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.107

16) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.84; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.107; Mehmet Üstünipek, a.g.y.t., s.19

Hürriyet Kulesi, İstiklal Kulesi kabartmaları dalında birinci oldu. Kompozisyonları 1952-1953 yıllarında uygulandı (17). Hadi Bara, İlhan Koman, Sadi Öziş, Şadi Çalık ile birlikte Anıtkabir giriş merdiveni duvarlarındaki yüksek kabartmaların 1/1 uygulamalarını yaptı. Bunlar daha sonra İtalyan ustalar tarafından taşa işlendi (18).

1955'te "Ağaç Uygulama Atölyesi" hocalığına getirildi (19).

1956'da XVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi II. ödülü (20) ile 1966'da 5. Tahran Bölgesel Bienali İran Sanat ve Kültür Bakanlığı Yontu Ödülü'nü aldı (21).

1973'te "Cumhuriyetin 50. Yılı" nedeniyle, İstanbul'un çeşitli park, alan ve yollarına konan yirmi heykelden biri olarak, Kabataş Parkı'na betondan "Dayanışma" adlı eserini uyguladı (22).

1974 yılında emekli oldu. Kendi atölyesinde serbest çalışmalar yaptı (23).

1979'da Sedat Simavi Vakfı Plastik Sanatlar ödülü, 1981'de Kültür Bakanlığı başarı ödülü, 1990'da Kültür Bakanlığı Kültür ve Sanat büyük ödülünü aldı (24).

1992 yılında İstanbul'da vefat etti (25).

17) Nurettin Can Gülekli, Anıtkabir Rehberi, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993, s.34-35, 42-45, 55-56,

18) Hakkı Atamulu, Yontularım, Derinkuyu, 1996, s.15; Halenur Katipoğlu, **Sadi Öziş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

19) MSÜ GSF, a.g.e., s.32

20) XXIV. a.g.b., s.-; XXV. a.g.b., s.-; XXVI. a.g.b., s.-; XXVII. a.g.b., s.-; XXVIII. a.g.b., s.-; XXIX. a.g.b., s.-; XXX. a.g.b., s.-

21) Zühtü Müritoğlu, a.g.b., s.-

22) Mustafa Aslıer, "İstanbul'da 20 Heykel", Kültür ve Sanat, S.3, s.104-105

23)Erdoğan Tanaltay, a.g.y., 1992, s.23; Erdoğan Tanaltay, a.g.e., s.162; MSÜ GSF, a.g.e., s.32

24) MSÜ GSF, a.g.e., s.32

25) "Zühtü Müritoğlu'nu Kaybettik", Sanat Çevresi, Eylül 1992, S.167, s.4; MSÜ GSF, a.g.e., s.32

Kişisel Sergileri

1932, Alay Köşkü, İstanbul

1951, Maya Sanat Galerisi, İstanbul

1960, Beşoğlu Şehir Galerisi, İstanbul

1967, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul

1976, Retrospektif Sergi, İDGSA

1980, Galeri Baraz, İstanbul; Vakko Sanat Galerisi, Ankara; Vakko Sanat Galeresi, İzmir

1981, Haluk Elbe Sanat Galerisi, Bodrum

1982, Cumalı Sanat Galerisi, İstanbul

1983, Cumalı Sanat Galerisi, İstanbul

Katıldığı Sergilerden Seçmeler

1932, Salon d'Automne, Paris

1933, D Grubu ilk sergisi, Narmanlı Hanı Mimoza Şapka Mağazası; Güzel Sanatlar Birliği, Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği, D Grubu ortaklaşa "Birinci Birleşik Resim ve Heykel Sergisi", Ankara Halkevi

1937, "Türk Heykeltraşları Sergisi", Güzel Sanatlar Akademisi

1939, I. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1940, II. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

1947, D Grubu son sergisi

1953, Londra Çağdaş Sanatlar Enstitüsü'nün düzenlediği "Bilinmeyen Siyasal Mahkum" konulu uluslararası sergi, İngiltere

1954, 27. Venedik Bienali, İtalya

1953, Türk Resim ve Heykeli Sergisi, İDGSA Taut Atölyesi

1955, Paris'te Yetişmiş ve İDGSA Öğretim Üyesi olan Ressam ve Heykeltraşlar Sergisi, İstanbul *f*ransız Konsolosluğu

1956, 28. Venedik Bienali; XVII. Devlet Resim ve Heykeli

1961, 6. Sao Paolo Bienali; II. Uluslararası Çağdaş Yontu Sergisi, Rodin Müzesi,

Paris

1964-1965, Çağdaş Türk Sanatı Sergisi, Paris, Brüksel, Berlin. Viyana

1966, 5. Tahran Bölgesel Bienali; III. Uluslararası Çağdaş Yontu Sergisi, Rodin Müzesi, Paris

1968, Son Eğilimler, İstanbul

1969, 10. Sao Paolo Bienali; İDGSA Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Sergisi

1971, IV. Uluslararası Çağdaş Yontu Sergisi, Rodin Müzesi, Paris

Zühtü Müridoğlu üzerine ...

" ... Bir sergiden sonra, evimde koyacak yerim olmadığı için 70 veya 80 eserimi İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'ne 'isterseniz alın isterseniz atın dedim' onlar aldılar. ..."

Feriha Büyükünal, "Hocalarımız: 1 Zühtü Müridoğlu", **Sanat Çevresi**, Ocak 1987, S.99, s.52

"... Ben belirli bir yolu, bir ölçüsü olan sanatçı değilim. Daima değişmişimdir. Çizimlerim bile birbirini tutmaz. Bu değişmeyi de bir aşama olarak kabul etmiyorum. 1949-50 yılına kadar hep aynı şeyleri yapardım: Çıplak kadın, oturun kadın, Ahmet'in büstü, Fatma hanımın büstü. O yıllarda Kalamış'da oturuyorduk... Ağaçları budadılar... Amanın o ağaçlardan ne güzel şeyler çıktı. Oradan biraz abstre heykele gitmeye başladım. Bu bir hayli sürdü... 10 yıl kadar. Bunu yarı abstre, yarı figürlü heykellerim izledi. Sonra belki bir aşama söz konusu olabilir: Bir küpü ışıklandırma denemelerim oldu. Bu konuda 4-5 çalışma yaptım. Ama gerçek bir aşama olması için insanın bir yere varması gerek. ..."

Erdoğan Tanaltay, "Zühtü Müridoğlu ve Bir Gülümsemenin Ardından", **Sanat Çevresi**, Ekim 1992, S.156, s.24

" ... Öğrencilik dönemini saymazsak. Müridoğlu yaklaşık 70 yıldır heykelle uğraşıyordu. Polyester de aralarında olmar üzere her türlü malzemeyi denemişti. D Grubu'nun kurucuları arasında yer almış, ancak hiçbir sanat akımına bağlı kalmamıştı. 1950'li yıllara kadar Akademik tarzda çalıştığı çıplak kadınları ve portreleri ağaç dallarından yaptığı, kendi değimiyle 'takuş tukuş' heykeller izlemişti. Zaman gelmiş, heykellerini biçimden arındırmayı yeğlemişti. On yılı aşkın bir süreden beri de harekete ağırlık veriyordu. Özetle; Zühtü Müridoğlu'nun sanat yaşamında tek değişmeyen değişmek olmuştu. Bir de, her yapıtına yansıttığı yaşama sevinci.

Müridoğlu, en çok tahtayı, bakırı ve bronzu seviyordu. Ancak, 20 daireli apartmanda gürültü olmasın diye bakır dövemiyordu. Bronzun ise hareketi en iyi biçimde yansıttığını söylüyordu. Sanatçı, 'Bizim işimiz çok tatlıdır. Çamuru bir kez elinize alınca bırakamazsınız' diyordu. Sanat dalları arasında ayırım gütmeden resim ve özgün baskı da çalışan Müridoğlu resim ile heykel arasındaki farkı açıklarken 'Resim biter, imza atarsınız. Ama heykelde çamurla çalışacaksınız, yaptığınız işe ikinci bir el, dökümcünün eli girer. Büyük istisnalar dışında bu elde, bizim işimizi yüzde 30 bozar' diyordu. Son yıllarda balmumu çamura yeğleme nedenlerini şöyle açıklıyordu: 'Çamur önce alçıya, sonra da bronza dökülür. Balmumu olunca doğrudan bronza dökme olanağı doğuyor. Bu durumda özgün tasarının bozulma payı yüzde -1-2' ye düşüyor.' ...

Müridoğlu'nun uzun süre işlediği bale teması ortaya çıkışını sanatçının geçirdiği gribe borçluydu. 'Seniha (eşi) hastaydı. Ben de grip olmuştum. Bir prevanturyuma gidip yatalım, dedik. Gittik. Prevantoryumda TV'den dünya buz pateni yarışmasını izledim. Bir Sovyet çifti vardı, harikaydı. Başka bir gün de TV'de Olimpiyatları izledim. Sanırım, o yıl Kanada'da yapılıyordu. Eskiden bale figürleri çizerdim, baleyi çok severdim. Ama heykelleri ortaya çıkaran biraz dünya buz pateni yarışması, biraz da o Olimpiyatlar oldu. Bir de Romanyalı Nadia Komaneçi.' ..."

Nur Nirven, Zühtü Müridoğlu, **Türkiye'de Sanat**, Eylül/Ekim 1992, S.5, s.15-16

Değerlendirme

Müze koleksiyonunda, Zühtü Müridoğlu'na ait yüz eser vardır. Sanatçının, 900/25 numaralı 3699/87 numaralı 1932-1933 tarihli "Kadın Başı", 2372/64 numaralı 1933 tarihli "Çocuk Başı", 897/22 numaralı 1934 tarihli "Genç Başı", 895/20 numaralı 1935 tarihli "Erkek Başı", 903/28 numaralı 1935 tarihli "Seniha'nın Başı", 901/26 numaralı 1935 tarihli "Kadın Başı", 1936 tarihli "Atatürk Başı", 1550/38 numaralı 1936 tarihli "Osman Hamdi Bey Büstü", 7350/222 numaralı 1940-1941 tarihli "Mürşi'denin Başı", 1470/34 numaralı 1944-1945 tarihli "Çocuk Başı", 1570/41 numaralı 1949 tarihli "Çocuk Başı", 3137/78 numaralı 1951-1952 tarihli "Kadın Başı (Nükhet)", 6218/162 numaralı 1965 tarihli "Halil Dikmen Başı", 8013/346 numaralı "Kadın Maskı", 8012/345 numaralı "Kadın Başı" adlı eserleri değişik zamanlarda yaptığı baş ve büstlerine ; 3130/76 numaralı 1932 tarihli, 902/27 numaralı 1934-1935 tarihli, 899/24 numaralı 1937 tarihli, 3129/75 numaralı 1937 tarihli, 8015/348 numaralı 1965 tarihli, 8022/355, 7899/285 numaralı "Nü"ler; 2371/63 numaralı 1950 tarihli, 8014/347 numaralı 1945-1955 tarihli ahşap figürler; 3257/82 numaralı 1953-1954 tarihli "Tors", 7997/330 numaralı ~1960-1965 tarihli "Figür", 8445/386 numaralı "Soyut Kompozisyon-Ölü Çocuklar" adlı eserler figürü soyutlayarak çalıştığı; 1960-1980 tarihli 7980/313 numaralı 1970'li yıllarda yapılmış, 78/96 numaralı 1971-1973 tarihli "Eski Sütun", 7992/325, 7998/331, 7985/318, 8016/349, 8017/350, 7996/329, 6935/185, 9726/432, 7979/312, 7893/279, 5774/125, 7145/209, 6675/169, 7976/309, 7974/307, 7995/328, 6149/143, 7898/284, 4975/113, 6811/175, 7892/278, 7904/290, 6061/138, 7984/317, 6061/138, 7894/280, 7895/281, 7890/276, 7897/283, 7981/314, 7897/283, 7993/326, 8006/339, 8007/340, 7978/311, 8019/352, 8008/341, 7982/315, 7983/316, 7995/308, 5664/121, 7351/223 değişik malzemeler kullandığı soyut çalışmaları, 896/21 numaralı 1932-1934 tarihli "Harp", 905/30 numaralı 1937 tarihli, 906/31 numaralı 1938 tarihli "Kadın Figürü", 4535/106 numaralı 1944-1952 tarihli "Barış", 3124/70 numaralı 1951-1955 tarihli "Çarlı Kadın/Figür",

3241/81 numaralı 1952-1954 tarihli "Hürriyet", 4518/104 numaralı 1958 tarihli "Kompozisyon/Geometrik Figür adlı, 8010/343, 7987/320, 8011/344, 7999/332, 8009/342, 8002/335, 8000/333, 8001/334, 8003/336, 8004/337, 7986/319, 7991/324, 7988/321, 7989/322, 7990/323 numaralı rölyefleri; 1970'li yıllarda yaptığı 8021/354, 8005/338, 8020/353, 8018/351 numaralı mekan kompozisyonları sanatçının hemen hemen bütün çalışmalarını detaylı bir şekilde yansıtmaktadır. Koleksiyonda, yanlız son döneminde çalıştığı balerin, dansçı figürlerinden herhangi bir örnek yoktur.

Öneri: Müze koleksiyonunda eksik olan balerinler, sanatçının son döneminde genellikle sergilerini organize eden Cumalı Sanat Galerisi'nden temin edilebilir.

2.1.2.2

Yabancı Sanatçılar

2.1.2.2.1

RUDOLF BELLING

26 Ağustos 1886 tarihinde Berlin'de doğdu (1).

1892-1901 tarihleri arasında Berlin'de (en son olarak Luisenstift yatılı okulunda) okudu.

1902-1905 yıllarında ticaret öğrenerek çeşitli işlerde çalıştıktan sonra, 1905-1907 yıllarında taslak, modlaj ve heykeltraşlık için bir meslek-zanaatkarlık okuluna gitti.

1908-1910 tarihleri arasında Emil Kaselow'la birlikte Berlin'de bağımsız bir dekorasyon ve uygulamalı tasarım atölyesi açtı. Kendini geliştirmek için Berlin'deki Veterinerlik Yüksek Okulu'nda Virchow jr.'un sanat anatomisi kurslarına devam etti ve 1909'dan itibaren Max Reinhardt için sahne dekorları yaptı.

1912-1922 yılları arasında Berlin-Charlottenburg'daki Sanat Akademisi'nde Prof. Peter Breuer'in atölye öğrencisi oldu.

1914'te Büyük Berlin Sanat Sergisi'ne katıldı (İlk sergi katılımı).

1915-1918 yıllarında Berlin-Adlershof'ta havakuvvetlerinin model bölümünde askerlik yaptı.

1918'de Novembergruppe'nin (Kasımgrubu'nun) kurucularından oldu ve sanat için çalışma danışma kurulu üyeliği yaptı.

1919'da Berlin'de Galeri Gurlitt'te ilk kişisel sergisini açtı. "Dreiklang" adlı yapıtı da bu sergide yer aldı.

1920'de ikinci kişisel sergisini (Max Burchartz'la) Düsseldorf'ta Flechtheim Galerisi'nde, 1921'de üçüncü kişisel sergisini (Max Pechstein'la) Galeri Goyert'te açtı.

1922'de Antwerpen'daki "II. Modern Sanat Kongresi"nde yer aldı ve 1923 yılında dansçı Toni Freeden'la evlendi.

1924'te dördüncü sergisi Ludwig Justi tarafından Kronprinzepalais (Eski Veliaht Sarayı)' de organize edildi; "Dreiklang" adlı eseri Berlin Ulusal Galerisi tarafından satın alındı ve Avrupa'da çeşitli geziler yaptı.

1925-1932 yıllarında daha büyük siparişler (özellikle Almanya ve Hollanda İşçi Teşkilatlarından) aldı. Uluslararası sergilerde başarı kazandı.

1931'de Prusya Sanat Akademisi üyeliğine davet aldı ve New York'taki Modern Sanat Müzesi'nde Alman Sergisi ile Zürih'teki Sanat Evi'nde Uluslararası Modern Heykel Sergisine katıldı.

1935'te Galeri Weyhe'de kişisel sergi açtı ve New York'taki Annot Art School'a devam etti.

6 Ocak 1937 tarihinde H. Poelzig aracılığıyla Türkiye'ye iltica etti. 1951 yılına kadar İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde yöneticilik yaptı, bölümün reorganizasyonu için çalıştı.

Prusya Sanat Akademisi'nden ayrıldı; "Entartete Kunst" Sergisi'ndeki eserleri iftiraya uğradı, bir kısmı tahrip edildi.

1942'de Yolanda Manzini ile ikinci evliliğini yaptı.

1952-1965 yıllarında İstanbul Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde öğretim üyeliği yaptı; plastik ve mimari mekan problemlerinin çözümü üzerine modlaj dersleri verdi.

1955 yılında Alman Federal Cumhuriyeti'nin Büyük Hizmet Nişanı'nı aldı.

1956'da Berlin Sanat Akademisi'ndeki üyeliği tekrar tanındı ve iltica etmesinden sonra Almanya'daki ilk kişisel sergisini Hagen'deki Karl-Ernst-Osthaus Müzesi'nde açtı.

1961 yılında Berlin Sanat Ödülü'nü aldı.

1966'da Almanya'ya geri dönerek Münih Krailling'teki evini ve atölyesini aldı.

1967 yılında Münih Galeri Ketterer'de retrospektif sergi açtı.

1971 yılında ise Münih Teknik Üniversitesi'nden "Fahri Doktor Ünvanı" aldı.

9 Haziran 1972 tarihinde Münih, Krailling'de öldü (1).

"... Şimdi sorulabilir ki, yıllarca içimizde barındırdığımız bu usta heykeltraştan ne fayda sağladık, öğretmenliğinden başka? Kuşkusuz, iyi, ağırbaşlı, köklü bir sanat öğreticisi oldu yıllar yılı, İstanbul Akademisinde. Öğrencileri bugünün orta yaşlı Türk heykeltraşları. Ne var ki öğretmenliğinden, eski deyimle 'feyz'inden yararlanmak, sanatçılığından yararlanmak demek değildi. Böyle güçlü bir sanatçı Türkiye'ye gelmişken memlekete ondan kalıcı yapıtlar, anıtlar isteyemezmiydik? ..."

Nurullah Berk, "Yine Rudolf Belling", **Ankara Sanat**, Haziran 1973, S.86, s.10

1) Winfried Nerdinger, **Rudolf Belling**, Berlin, 1981, s.273-274

"... Belling, o tarihe kadar uygulanmakta olan sistemi tamamen değiştirmiş, meslek eğitimine bir metod, geniş bir ufuk getirmiştir. Yeni düzende, öğretim süresi 3 bölüme ayrılmıştı: 1. yıl, öğrenciler baş etüdleri yaparlar, 2. yıl rölyef çalışırlar, bunlarda başarılı olanlar daha sonraları rond-basse etüdleri, kompozisyonlar yaparlar ve heykelin bütün problemleriyle karşı karşıya getirilirlerdi.

Belling, esas olarak, doğa etadünü ve doğanın plâstik yorumunu alırdı.

Doğanın en büyük kaynak ve öğretici, antik sanatın da en güzel plâstik çözümler olduğunu savunur, bütün heykel prensiplerini antik yapıtların açıklamasıyla anlatmaya çalışırdı. Kişisel eğilimlere ve üslûplara saygılı davranır, eleştirilerini ona göre yapar, öğrencilerinden doğa'nın karakterini kavramalarını ve ortaya koymalarını, bir şematizme düşmekten sakınmalarını isterdi.

Atelye çalışmalarında modern akımların uygulanmasına pek izin vermezdi. 'Klasik temel formasyon tamamlanmadan bunun zararlı olacağını' söylerdi. Gerekli teknik bilgilerin verilmesine, becerinin kazandırılmasına dikkat eder, kritiklerini genişleterek, öğrencilerin sanat problemlerine girmelerine gayret sarfederdi. ..."

Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984, s.144-145

"... Ondan önce öğrenciler tek atölyede diledikleri gibi karma çalışma içindeymişler. Hoca sistemi üçe böldü; ilk yıl büst, ikinci yıl rölyef, üçüncü yıl doğa büyüklüğünde figür-rond. Döner sehpalanda figürle cenkleştiğimiz bu çalışmalar mutlaka canlı modelden olurdu. Haftada iki ya da üç geldiği günlerde hepimizle ayrı ayrı ilgilenir, uzun uzun düzeltmelerinde açıklamalar yapar, sanatı ciddiye almamızı ve çok çalışmamızı öğütlerdi. Öğrencileri kendi tarzlarında serbest bırakır; ancak tek istediği önce temelbilim olarak klasik eğitimden geçmenin şart olduğunu ve insan figürünün kaslarını ezbere bilecek kadar içimize sindirmemizi isterdi. Ancak buradan çıkışla ilerde

herkesin kendi yönünü çizebileceğini söylerdi. Kendisi de yaşına rağmen günde sekiz saat çalışırdı. Hoş sohbet, esprili, disiplinli bir hocaydı. ..."

Zerrin Bölükbaşı, "Zerrin Bölükbaşı Belling'i Anlatıyor", Sanat Çevresi, Nisan 1994, S.186, s.6

Değerlendirme

Alman Okulu'ndan ve "heykel sanatı"nın önemli isimlerinden biri olan Rudolf Belling'in Müze koleksiyonunda, İstanbul'da iken yaptığı bazı çalışmalarının etüdleri bulunmaktadır. Müze'de, İstanbul Üniversitesi tören salonu için, Üniversite'nin isteği üzerine "ölçülü bir klasisizm" ile 1954 tarihinde yaptığı friz etüdleri, 1945 tarihinde yaptığı İnönü Anıtı'nın kaide cephesinde bulunan gencin baş detayı, ~1946 tarihli İsmet İnönü Büstü olmak üzere toplam dokuz adet eseri vardır. Bu çalışmaları klasik ve akademiktir. Koleksiyonda kübist, fütürist, ekspresyonist ve soyut çalışmalarından herhangi bir örnek yoktur. Müze'de bulunan eserler, 1937-1966 yılları arasında ~29 yıl İstanbul'da yaşamış olan sanatçıyı ve sanatını yansıtmamaktadır.

Öneri: Müze koleksiyonu için, Belling'in kübist, fütürist, ekspresyonist eserlerinden temin etmeye çalışmalıdır.

Müze, "Rudolf Belling ve atölyesi" temasıyla, Belling'in yabancı müzelerden sergilenmek amacıyla getirteceği eserleri ile, atölyesinde yetişen Hüseyin Gezer, Yavuz Görey, Zerrin Bölükbaşı gibi sanatçılarımızın eserlerini bir arada, süreli bir sergi ile sergileyebilir. Bu çalışmayla ilgili broşür, kitap, CD ROM hazırlayabilir, seminerler düzenleyebilir.

2.1.2.2.2

JEAN-BAPTİSTE-GUSTAVE DELOYE

Jean-Baptiste-Gustave Deloye, (Ardennes) Sedan'da 30 Nisan 1938? (1) veya 1948? (2) yılında doğdu. 9 Nisan 1857'de öğrenim için Paris'e geldi ve Güzel Sanatlar Okulu'na girdi. Lemaire (3), Jouffroy ve Dantan'ın (4) öğrencisi oldu.

Roma konkurunda, 1861 yılında mansiyon, 1862 yılında ikincilik ödüllerini aldı. 1865 yılında Salon'a katılmaya başladı. Her yıl büstler, madalyonlar ve heykellerini sergiledi. 1872, 1879 ve 1886 yıllarında mansiyon, 1887'de üçüncü sınıf madalya (5), 1899'da Dünya Sergisi'nde bronz madalya (6) kazandı. 1892 yılında "Légion d'honneur" aldı.

1870-1871 savaşından sonra uzun süre Avusturya'da, Viyana'da kaldı. Kont Andrassy, Kont Levachoff ve Prens Liechstenstein'nın büstlerini yaptı. 1879 yılında Paris'e dönüşünde Sedan Koleji'ne eserler yaptı. Charles-Nicolas Cochin'in heykelini gerçekleştirdi. Boissière Şatosu ile Cheznonceauz'da portreler, heykelcikler ve XVIII. yüzyıl sanatından etkilenen

1) Eugène Lami, **Dictionnaire des Sculpteurs de l'Ecole Française au Dix-neuvième siècle**, Paris, 1970 (İkinci baskı), C.1, s.158

2) E. Benezit, **Dictionnaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs**, Fransa, 1950, C., s.162

3) Eugène Lami, a.g.e., s.158

4) E. Benezit, a.g.e., s.162; Eugène Lami, a.g.e., s.158

5) Eugène Lami, a.g.e., s.158

6) E. Benezit, a.g.e., s.162; Eugène Lami, a.g.e., s.158

dekorasyon motifleri yaptı. En önemli eserlerinden biri Nice'teki Garibaldi Anıtı'dır. Littré'nin büstünü yaptı. "Rusya'nın Katerina'sı" heykelciği çalışması Sèvres Fabrikası'nda pişirilerek çoğaltıldı (7).

1899 yılının Şubat'ında Paris'teki evinde vefat etti (8).

Değerlendirme

Fransız heykel sanatının önemli isimlerinden biri olan Jean-Baptiste-Gustave Deloye'un, Müze koleksiyonunda 7344/216 envanter numaralı, ~1873 yılına tarihlendirdiğimiz "Osman Hamdi Bey Büstü" adlı bir eseri bulunmaktadır. Bu büst, Müze'nin en eski ve en önemli eserlerinden biridir.

7) Eugène Lami, a.g.e., s.158

8) E. Benezit, a.g.e., s.162; Eugène Lami, a.g.e., s.158

2.1.2.2.3

BREN JACOBSON

Koleksiyonda envanter numarası 7375/227 olan, Bren Jacobson'a ait 1969 tarihli "Ptolemy (N0.8)" adlı eserin Müze'ye, Amerika Birleşik Devletleri İstanbul Başkonsolosluğu tarafından bağışlandığı, Resim ve Heykel Müzesi Müdürü Hüseyin Gezer'in Howard Mace'e hitaben yazdığı, 28.XI.1973 tarih 620/203 sayılı teşekkür yazısından öğrenilmiştir.

Bren Jacobson hakkında, Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Servisi (United States Information Service, American Information Resource Center) ile yaptığımız makale, biyografik bilgi, belge taramasında ve internet, CD-ROM, Proquest gibi elektronik kaynaklarda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Prof. Adnan Çoker'le yaptığımız bir görüşme sırasında bu eserin, Atatürk Kültür Merkezi'nde açılan bir sergide bulunduğu, Merkez yanarken kurtarılarak bir süre sonra kendi aracılığı ile Müze koleksiyonuna geçtiği öğrenilmiştir.

2.1.2.2.4

HEINRICH KRİPPEL

27 Eylül 1883 tarihinde Viyana'da doğdu. Viyana Güzel Sanatlar Akademisi'nde heykel öğrenimi gördü (1). 1909'da Prof. Helmer ile çalıştı. Secession sergilerine katıldı. 1912-1913 yıllarında İtalya ve Yunanistan'a yolculuklar yaptı. Aynı yıllarda Akademi'deki son çalışmasında, "Mirastan Uzaklaştırılanlar" adlı eseriyle Dumba ödülü aldı (2). Serbest heykel çalışmalarına, I. Dünya Savaşı ve askerlik nedeniyle 1918 yılından sonra başladı.

Heinrich Krippel, Ankara'daki Zafer Anıtı için açılan uluslararası yarışmayı kazandı. 1925 yılında Ulus Meydanı'na bir zafer anıtı yapmak üzere Ankara'dan davet alarak Türkiye'ye geldi (3).

1925'te dönemin şehremini (belediye başkanı) Operatör Emin Bey'in girişimiyle Sarayburnu'nda bir heykel yapılması için bir komisyon kuruldu ve çalışmalara başlandı. Krippel'e sipariş edilen, 25 Ağustos 1925 tarihinde törenle temel atılan bu anıt, 3 Ekim 1926 tarihinde yine törenle açıldı (4).

1) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.195; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.47,49; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.75; Oktay Aslanapa, **Türkiye'de Avusturyalı Sanat Tarihçileri ve Sanatkârlar**, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1993, s.44

2) Gültekin Elibal, **a.g.e.**, s.195

3) Gültekin Elibal, **a.g.e.**, s.195; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.49; Hüseyin Gezer, **a.g.e.**, s.76; Oktay Aslanapa, **a.g.e.**, s.44-45

4) Oktay Aslanapa, **a.g.e.**, s.45

1926'da Krippel'in Konya Anıtı'na kaide olarak, Konyalı kadınların ziraate hizmetleri adına bir anıt olarak tasarlanan, Mimar Muzaffer'in 1920'de ölümü üzerine, Mimar Fatih Ülkü tarafından tamamlanan eser değiştirilerek kullanıldı (5).

1927 yılında Ankara Ulus meydanına atlı Atatürk Anıtı'nı gerçekleştirdi (6). Meydanın ortası için düşünülen ve yerine dikilen anıt, meydanın genişletilme çalışmaları sırasında sökülerek şimdiki yerine taşındı (7).

1931'de Samsun Atatürk Anıtı'nı, 1935'te Afyon Karahisar Zafer Anıtı'nı, 1938'de Ankara Sümerbank binasının önü için Atatürk Heykeli'ni yaptı (8).

Atatürk, Krippel'i anıt çalışmalarında Çankaya'da misafir ederek poz verdi (9). Türkiye'de anıtlarının hazırlık çalışmalarını yapan sanatçı, eserlerini Viyana'daki atölyesinde tamamlayarak yine burada, Birleşik Maden İşletmeleri'nin (Vereinigte Metalwerke) dökümhanesinde bronza döktürdü. Çalışmalar parçalar halinde taşınarak yerlerine dikildi (10).

Krippel Türkiye'de, Zonguldak için "Toprak Ana" adını verdiği çalışma gibi, bazı heykelleri yapmağa hazırlanırken 1938'de Viyana'ya gitti. II. Dünya Savaş'ı nedeniyle dönemedi ve 5 Nisan 1945 tarihinde mide kanaması

5) Gültekin Elibal, a.g.e., s.198; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.45

6) Gültekin Elibal, a.g.e., s.197-198; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.49; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.77; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.45

7) Oktay Aslanapa, a.g.e., s.44

8) Gültekin Elibal, a.g.e., s.200-201; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.49; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.77; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.46

9) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.51; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.77; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.46

10) Gültekin Elibal, a.g.e., s.196; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.51; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.77; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.46

ameliyatı sonunda kurtarılamayarak vefat etti (11).

Diğer çalışmalarından örnekler: Sicbenhirten'de Lebner ailesinin mezarı (1919), Taussig ailesi mezarı, Savaşçının Ölümü adlı mezar, Ölüye Yakınma adlı bronz heykel, Prof. Dr. Piskacek'in mermer büstü, Bernagass Belediye binası (12).

Değerlendirme

Heinrich Krippel'in Müze koleksiyonunda, envanter numarası 8440/384 olan, 1935 tarihli, "Mustafa Asım Turgut Büstü" adlı eseri vardır.

Genellikle anıt yapan sanatçının, Atatürk'ün kendisine poz vermesi nedeniyle Atatürk portreleri önemlidir. Müze'de böyle bir çalışması yoktur.

Öneri: Müze koleksiyonuna, sanatçının Atatürk Anıtlarından baş detayı alınabilir.

11) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s.51; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.77-78; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.46

12) Hüseyin Gezer, a.g.e., s.79; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.51

2.1.2.2.5

CHARLES MATTOX (MATOİX?)

Koleksiyonda envanter numarası 7376/228 olan, Charles Mattox adlı sanatçıya ait "Compound Pendulum" adlı eserin Müze'ye, Amerika Birleşik Devletleri İstanbul Başkonsolosluğu tarafından bağışlandığı, Resim ve Heykel Müzesi Müdürü Hüseyin Gezer'in Howard Mace'e hitaben yazdığı, 28.XI.1973 tarih 620/203 sayılı teşekkür yazısından öğrenilmiştir.

Charles Mattox hakkında, Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Servisi (United States Information Service, American Information Resource Center) ile yaptığımız makale, biyografik bilgi, belge taramasında ve internet, CD-ROM, Proquest gibi elektronik kaynaklarda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Prof. Adnan Çoker'le yaptığımız bir görüşme sırasında bu eserin, Atatürk Kültür Merkezi'nde açılan bir sergide bulunduğu, Merkez yanarken kurtarılarak bir süre sonra kendi aracılığı ile Müze koleksiyonuna geçtiği öğrenilmiştir.

2.1.2.2.6

LOUIS MAUBERT

Louis Maubert, 1857? (1) veya (18 Mayıs) 1875? (2) yılında Toulon'da doğdu. Barrias ve Puech'in öğrencisi oldu (3). 1898 yılında Fransız Sanatçıları'nın Salon'una katılmaya başladı ve "Bir Noel Gecesi" adlı alçı çalışmasıyla (4) 1899 yılında mansiyon aldı. 1901 yılından beri bu grubun üyesi oldu (5). 1911 yılında Nice'te "Kraliçe Victoria" anıtını açtı (6). Bundan sonraki çalışmaları ve ölümü hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Değerlendirme

Fransız Okulu'ndan olan Louis Maubert'in, Müze koleksiyonunda ~1930'lu yıllara tarihlenen 9721/427 envanter numaralı "Halife Abdülmecid Efendi" adlı eseri vardır.

1) André Alauzen, **Dictionnaire des Peintres et Sculpteurs, de Provence, Alpes-Côte d'Azur**, Marseille, 1986, s.342

2) E. Benezit, **Dictionnaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs**, Fransa, 1956 C., s.7

3) E. Benezit, a.g.e., s.7; André Alauzen, a.g.e., s.342

4) André Alauzen, a.g.e., s.342

5) E. Benezit, a.g.e., s.7; André Alauzen, a.g.e., s.342

6) André Alauzen, a.g.e., s.342

2.1.2.2.7

WALTER STEİN

Koleksiyonda envanter numarası 7377/229 olan, Walter Stein adlı sanatçıya ait "Connecticut Counterpoint" adlı eserin Müze'ye, Amerika Birleşik Devletleri İstanbul Başkonsolosluğu tarafından bağışlandığı, Resim ve Heykel Müzesi Müdürü Hüseyin Gezer'in Howard Mace'e hitaben yazdığı, 28.XI.1973 tarih 620/203 sayılı teşekkür yazısından öğrenilmiştir.

Walter Stein hakkında, Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Servisi (United States Information Service, American Information Resource Center) ile yaptığımız makale, biyografik bilgi, belge taramasında ve internet, CD-ROM, Proquest gibi elektronik kaynaklarda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Prof. Adnan Çoker'le yaptığımız bir görüşme sırasında bu eserin, Atatürk Kültür Merkezi'nde açılan bir sergide bulunduğu, Merkez yanarken kurtarılarak bir süre sonra kendi aracılığı ile Müze koleksiyonuna geçtiği öğrenilmiştir.

2.1.2.2.8

JOSEF THORAK

Josef Thorak, 7 Şubat 1889 tarihinde Salzburg (Avusturya)'da doğdu (1). Viyana Güzel Sanatlar Akademisi'nden (2) sonra Berlin Akademisi'nde Manzel ile çalışarak heykel sanatını öğrendi (3). 1918 yılında kendi atölyesini açtı. 1936'da Münih'e geçti. Almanya'nın birçok şehrinde eserleri bulunan sanatçı, Hitler'in baş heykeltraşlarından biri oldu.

1935 yılında, Holzmeister'in teklifi üzerine Ankara'ya geldi ve Hanack'ın Kızılay Emniyet Anıtı'nın arka yüzü için çalıştı.

1952 yılında Viyana'da vefat etti (4).

Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde granitten yontma bir Atatürk maskı vardır (5). 1934 yılında Atatürk'ün baş desenini yaptığı bilinmektedir (6). Berlin Müzesi'nde "Dindar" adlı heykeli vardır (7).

1) E. Benezit, **Dictionnaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs**, Fransa, 1955, C.8, s.294; Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.191; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s. 55; Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1984, s.83

2) Oktay Aslanapa, **Türkiye'de Avusturyalı Sanat Tarihçileri ve Sanatkârlar**, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1993, s.48

3) E. Benezit, a.g.e., s.294; Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s. 55; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.83; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.48

4) Oktay Aslanapa, a.g.e., s.48

5) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s. 56; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.84; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.48

6) Gültekin Elibal, **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973, s.191, 220; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.48

7) Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, a.g.e., s. 55; Hüseyin Gezer, a.g.e., s.83; Oktay Aslanapa, a.g.e., s.48

2.2
MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonunun Değerlendirilmesi ve Öneriler

2.2

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Heykel Koleksiyonunun Değerlendirilmesi ve Öneriler

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin heykel koleksiyonu, ziyaretçiler tarafından nasıl değerlendiriliyor?

Bunun için;

1) Müze ziyaretçilerine,

2) Heykeltraş, ressam, öğretim üyesi, müzeci, galerici gibi, konuları gereği Müze ile yakından ilgilenen bazı kişilere, önceden belirlemiş olduğumuz sorularla [tam standartlaştırılmış*] iki ayrı anket uyguladık.

Kişilerin, konu ile ilgili düşüncelerini anlatabilmeleri için açık uçlu*, sayısal istatistik alabilmek için kapalı uçlu* sorular sorduk.

Bu anketler bağlamında heykel koleksiyonunu değerlendirerek öneriler sunduk.

2.2.1

Ziyaretçi Anketi

Müzeyi gezen yüz kişiye "Ziyaretçi Anketi"ni uyguladık. Aldığımız cevapların yüzdelerini hesaplayarak, sonuçları grafiklerle sunduk.

* Rıfkı Arslan/Ayşenur Ökten, **Araştırma Yöntemleri**, İstanbul: Yıldız Üniversitesi Yayınları, 1994, s.39

A) Kapalı uçlu sorular ve verilen cevaplar

1) Resim ve Heykel Müzesi'ni tanıyor musunuz?

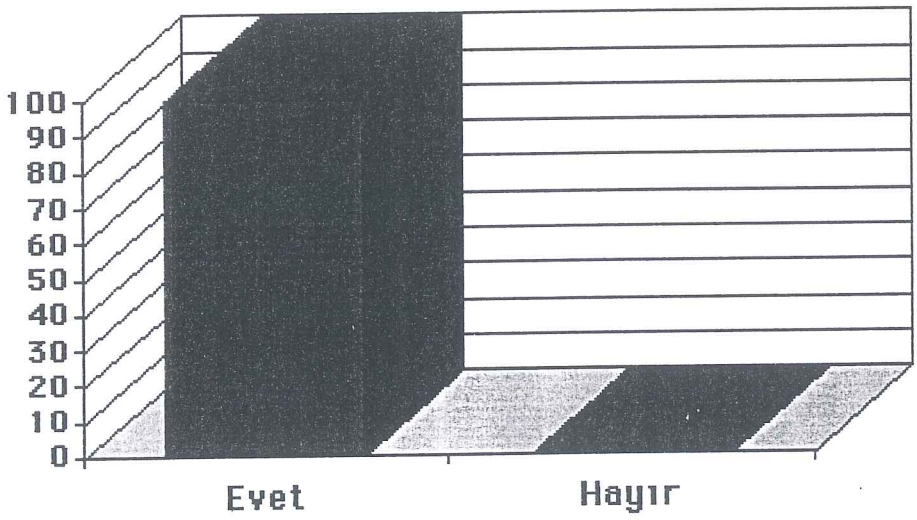

2) MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin varlığını nasıl öğrendiniz?

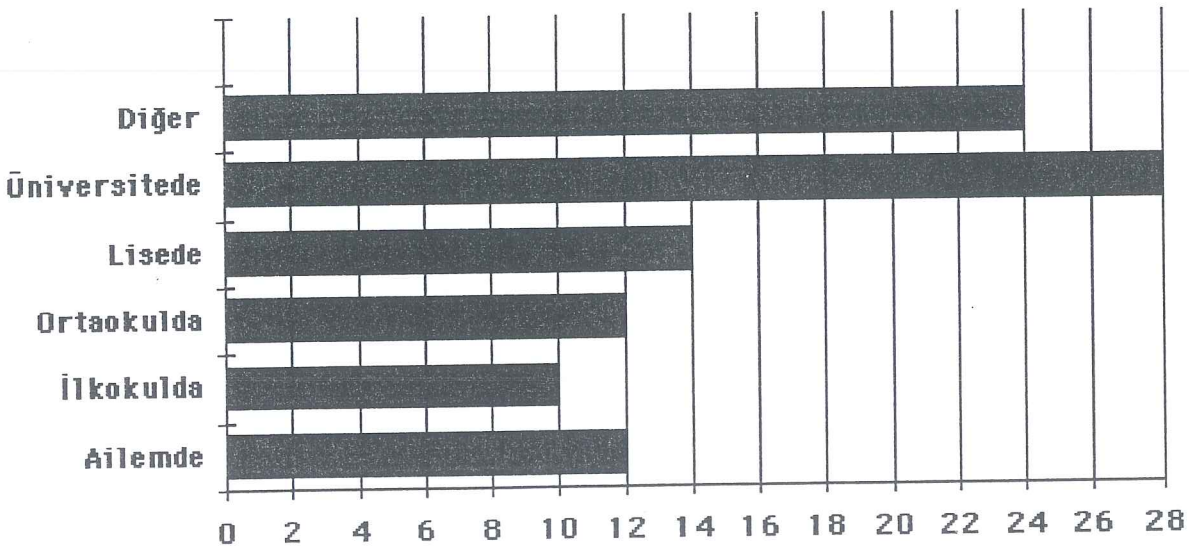

3) Resim ve Heykel Müzesi'ni gezdiniz mi?

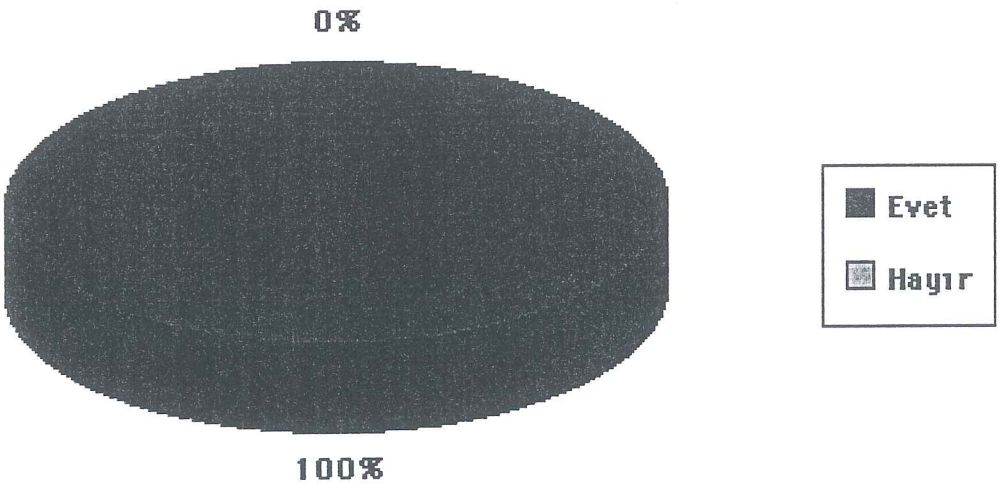

4) Kaç defa gezdiniz?

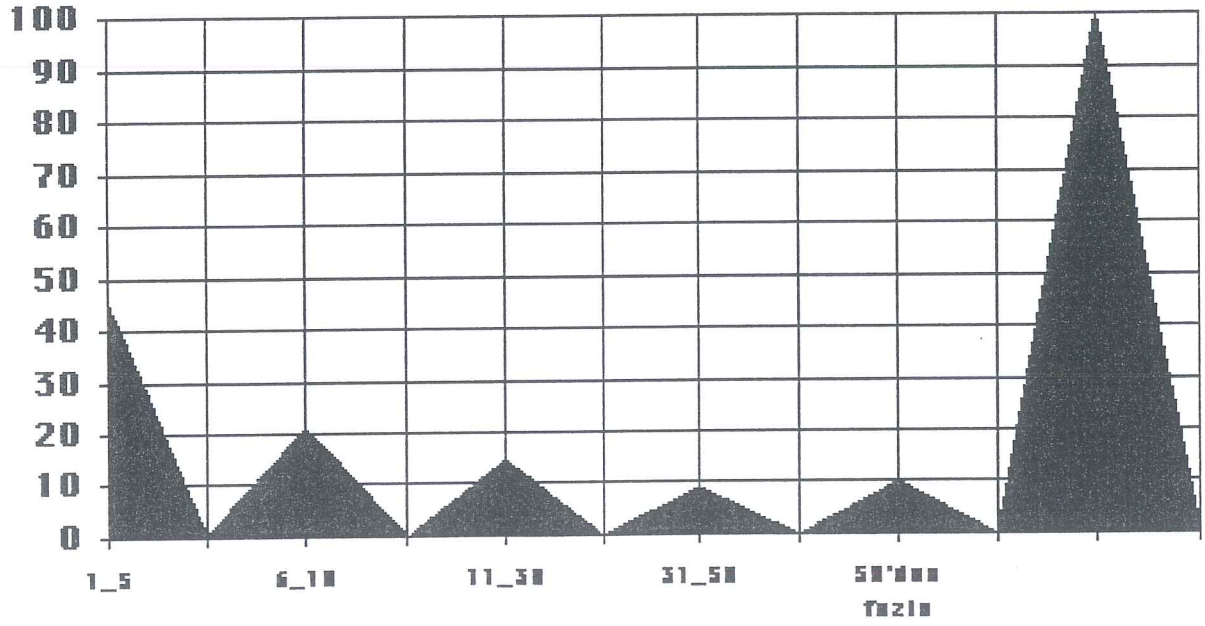

5) Müze'yi hangi nedenle gezdiniz?

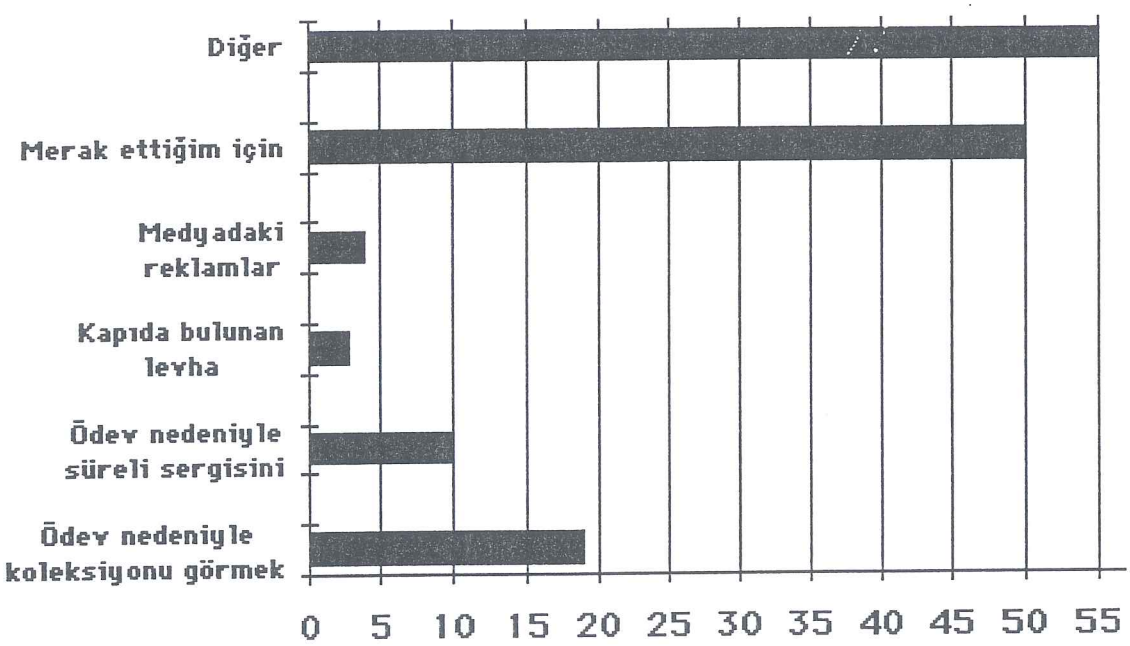

6) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunun tanıtımını yeterli buluyor musunuz?

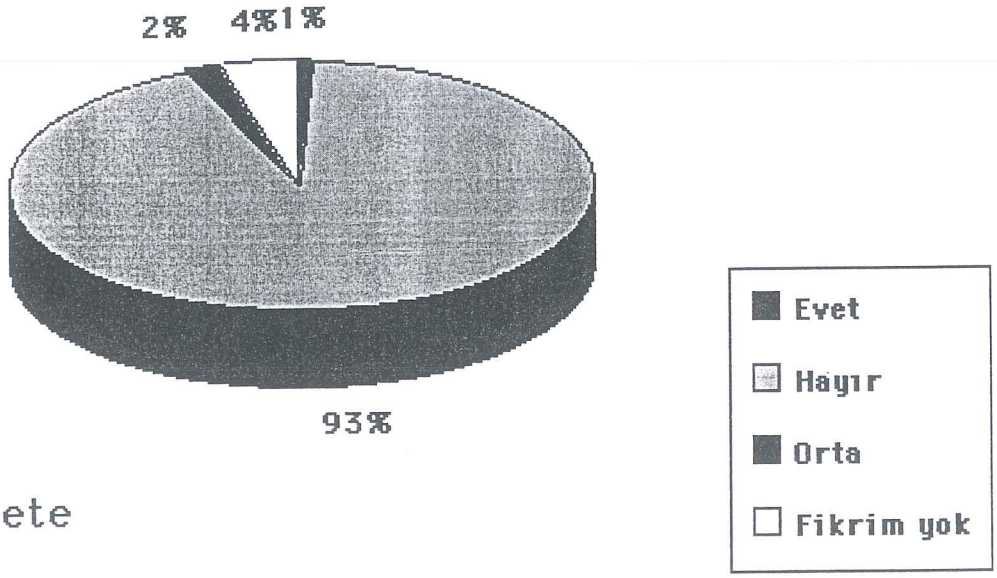

a) Gazete

6) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunun tanıtımını yeterli buluyor musunuz?

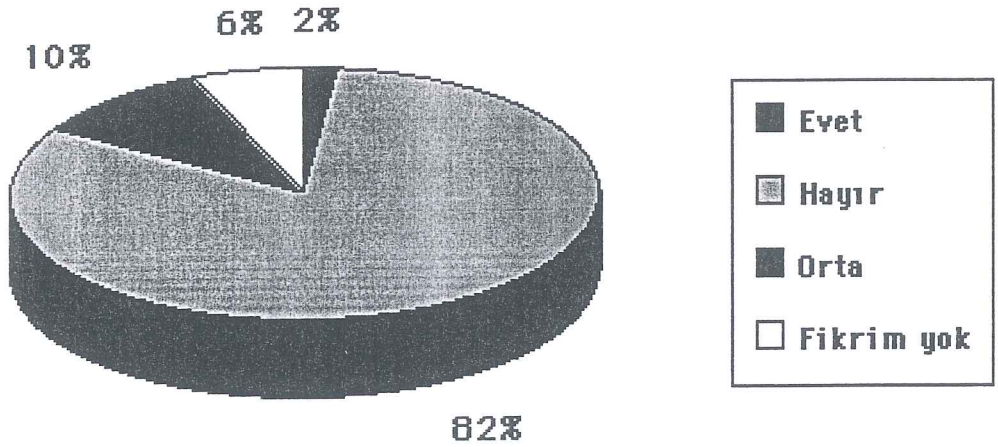

b) Dergi

6) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunun tanıtımını yeterli buluyor musunuz?

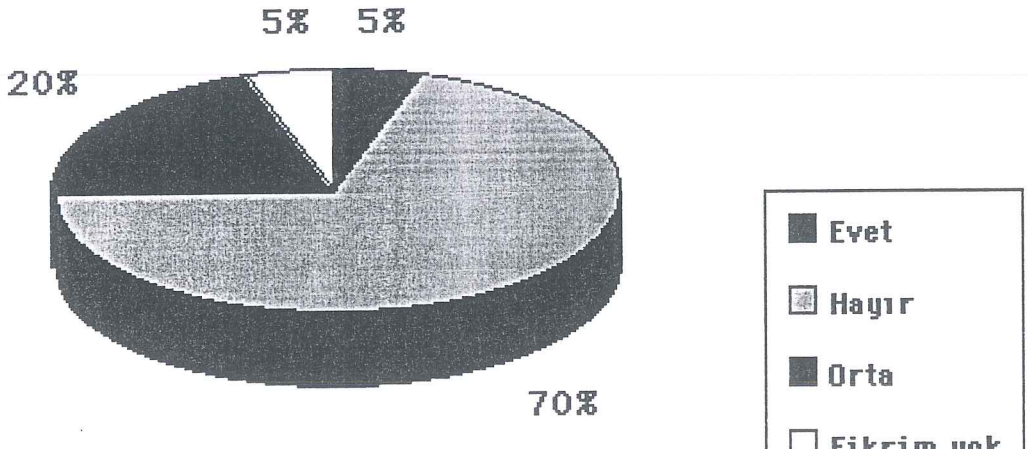

c) Şehir içinde bulunan yön tabelaları

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu tanıtıcı dokümanlar yeterli mi?

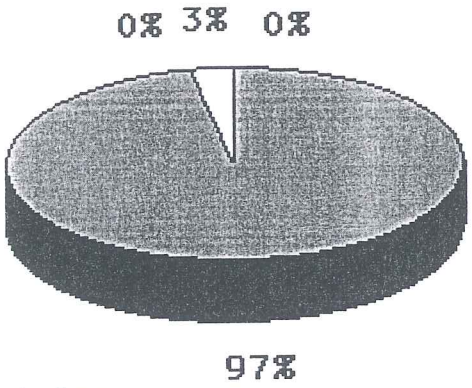

a) Katalog

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu tanıtıcı dokümanlar yeterli mi?

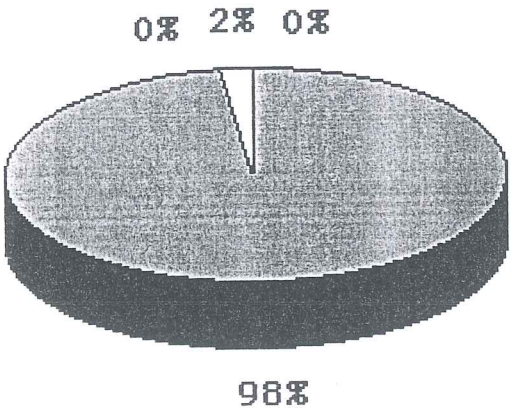

b) Broşür

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu tanıtıcı dokümanlar yeterli mi?

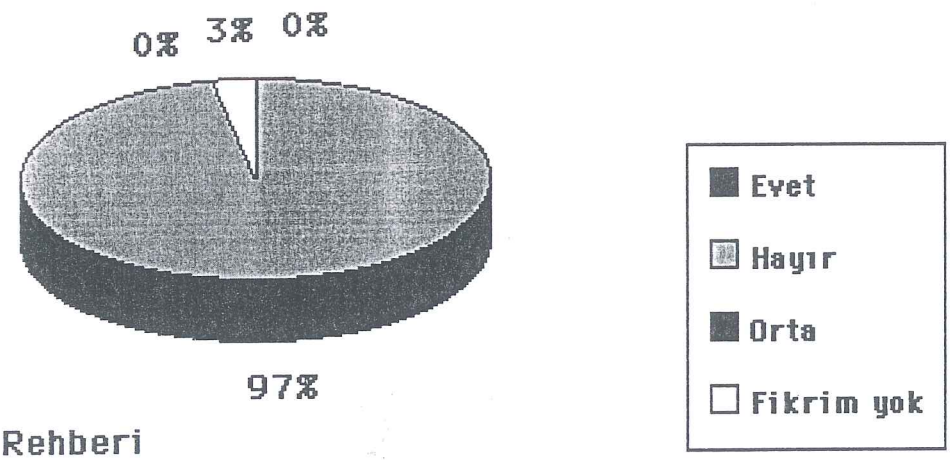

c) Gezi Rehberi

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu tanıtıcı dokümanlar yeterli mi?

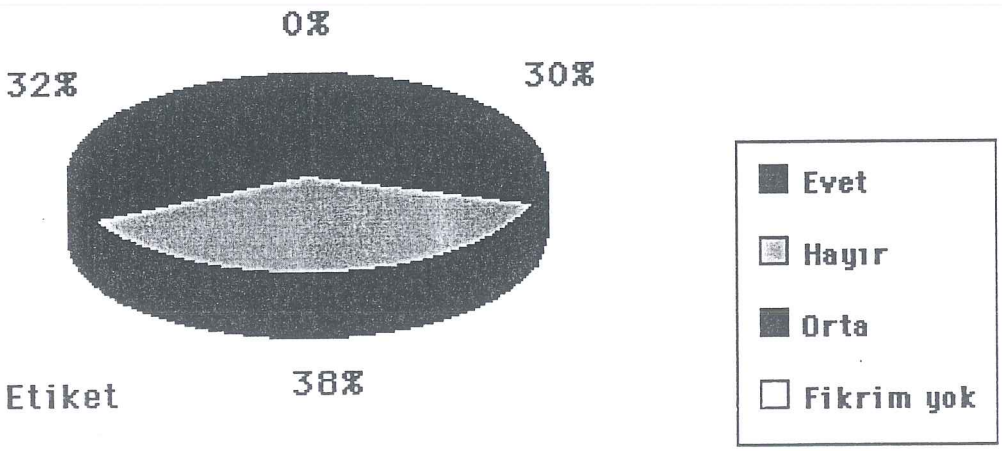

d) Etiket

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu tanıtıcı dokümanlar yeterli mi?

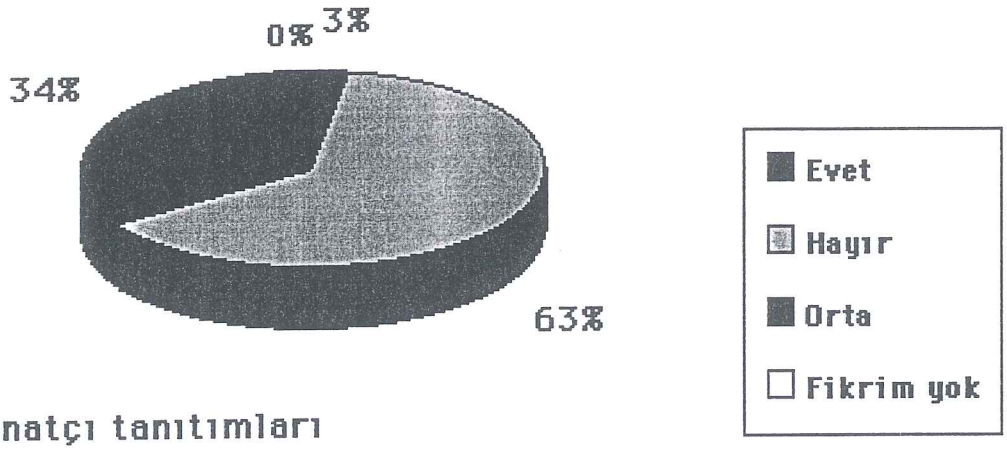

e) Sanatçı tanıtımları

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu tanıtıcı dokümanlar yeterli mi?

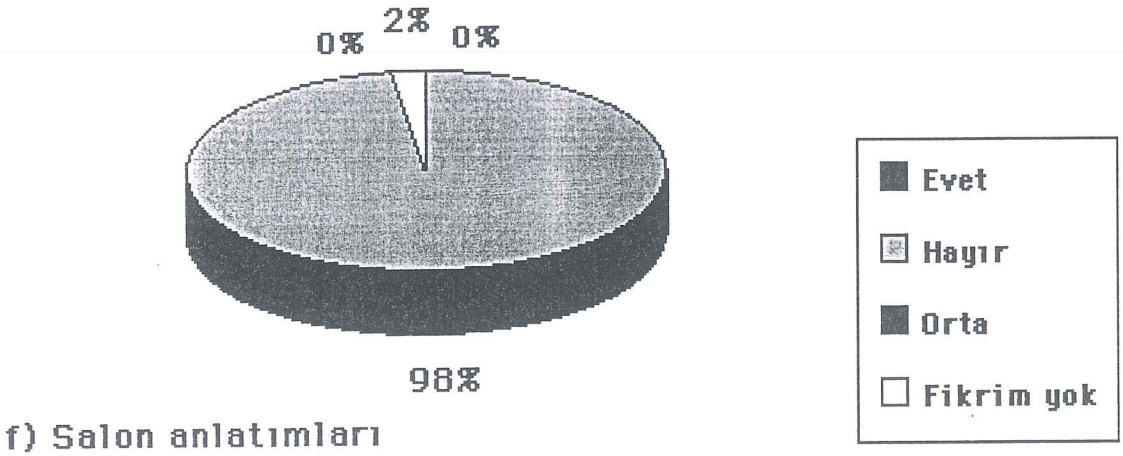

f) Salon anlatımları

6) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunun tanıtımını yeterli buluyor musunuz?

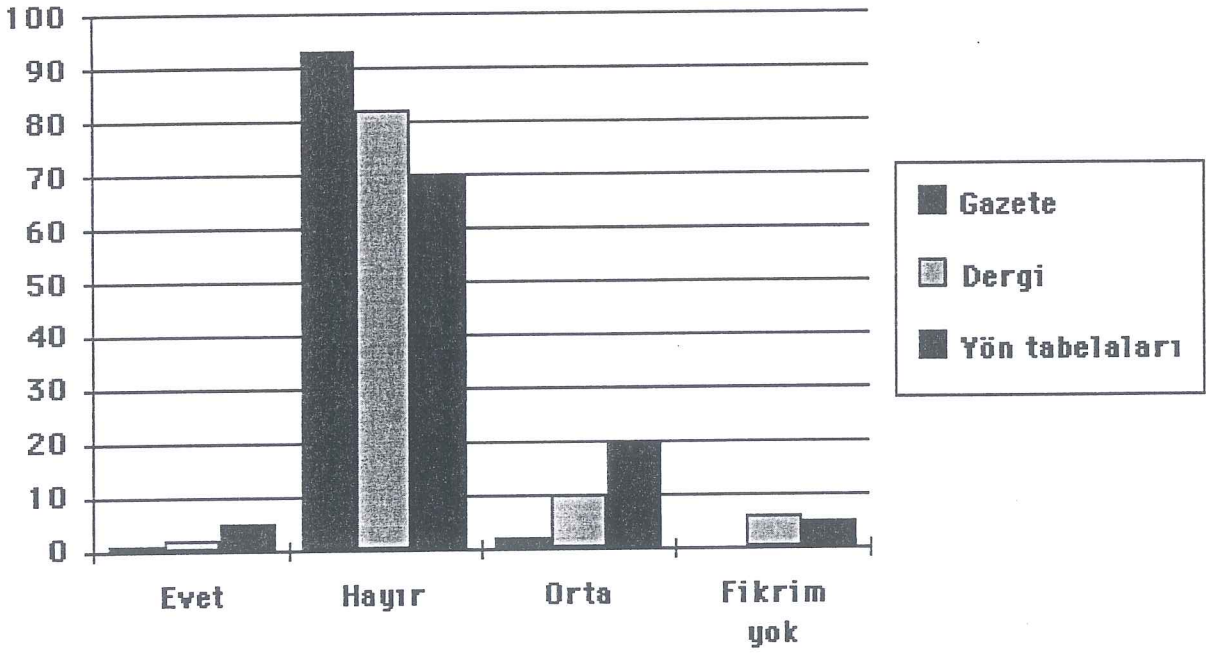

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle Heykel Koleksiyonunu tanıtıcı dökümanlar yeterli mi?

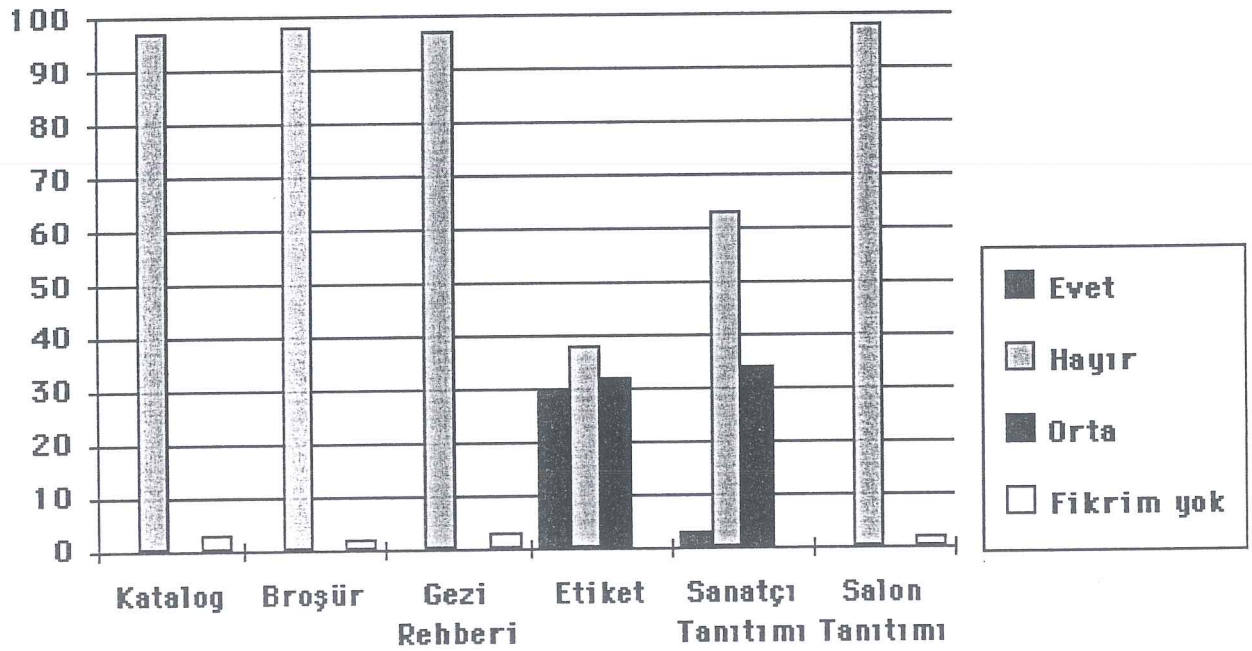

B) Açık uçlu sorular ve verilen cevaplar

8) Bu konuda eklemek istediğiniz bir şey var mı?

9) Önerileriniz nelerdir?

(64 kişi görüş belirttiği için yüzde hesapları bu sayıya göre yapılmış ve maddelerin yanında yüzdeleri, parantez içinde ise bu konuya değinen kişi sayısı verilmiştir.)

Bina restore edilmeli: %42.18 (27)

Kitlesel iletişim araçları kullanılmalı, tanıtımı iyi yapılmalı: %40.62 (26)

Katalog, broşür gibi yayınlar hazırlanmalı: %28.12 (18)

Eserlerin bakımı ve restorasyonuna daha fazla önem verilmeli: %21.87(14)

Müze'nin temizliğine daha fazla önem verilmeli: %21.87 (14)

Sergileme didaktik (eğitici) olmalı: %10.93 (7)

Görevlileri daha ilgili ve nazik olmalı: %10.93 (7)

Müze'nin kapalı olan bölümleri açılmalı: %9.37 (6)

Sergileme daha iyi olmalı: %9.37 (6)

Batı'daki örnekleri gibi çağdaş müzecilik anlayışına uygun olmalı: %7.81(5)

Teknik donanım sağlanmalı (Havalandırma, nem ayarı gibi): %7.81 (5)

Yangın önlemleri alınmalı: %7.81 (5)

Zaman zaman depodaki eserler de sergilenmeli: %7.81 (5)

Seminer, konferans, sergi gibi kültürel aktiviteler yapılmalı: %7.81 (5)

Şehir içindeki tanıtım (yön) levhaları arttırılmalı: %7.81 (5)

Panoların bakımı yapılmalı: %6.25 (4)

Müze'deki yakın dönem ve son dönem eserler de sergilenmeli: %4.68 (3)

TBMM Milli Saraylar Dairesi, Kültür Bakanlığı gibi kurumlarla diyalog kurulmalı: %4.68 (3)

Panolar yenilenmeli: %4.68 (3)

Aydınlatma daha iyi olmalı: %4.68 (3)

Eserlerin güvenliği sağlanmalı: %4.68 (3)

Video gibi görsel eğitim salonları yapılmalı: %4.68 (3)

Video kaset, CD ROM ... yapılmalı: %4.68 (3)

Etiketler daha iyi olmalı: %4.68 (3)

Üniversite içinde daha çok ve etkin tanıtım yapılmalı: %4.68 (3)

Okullarla diyalog kurulmalı: %4.68 (3)

Eleman sayısı arttırılmalı: %4.68 (3)

Özerkliği sağlanmalı: %3.12 (2)

Yetkili kurullarca koleksiyon değerlendirilerek eksikler tamamlanmalı: %3.12 (2)

İnsanları çekmek için çaba gösterilmeli: %3.12 (2)

Rehberli geziler yapılmalı: %3.12 (2)

Geçici sergiler için daimi sergi alanı kapatılmamalı: %1.56 (1)

Kültür Bakanlığı ve Akademi, Müze için daha duyarlı olmalı: %1.56 (1)

Yerel yönetimlerle diyalog kurulmalı: %1.56 (1)

Turizm şirketleriyle diyalog kurulmalı: %1.56 (1)

Parasal kaynak sağlanmalı: %1.56 (1)

Yapılacak aktiviteler için sponsorlar bulunmalı: %1.56 (1)

Hediyelik eşyalar yapılıp satılmalı: %1.56 (1)

Çocuklar için özel bölümler hazırlanmalı: %1.56 (1)

Müze'nin (kütüphane ve arşivi) bilgi yönü, daha ön plana çıkartılmalı:%1.56 (1)

Her gün açık olmalı: %1.56 (1)

Park sorunu halledilmeli: %1.56 (1)

Yönetim iyi bir plan hazırlamalı ve uygulamalı: %1.56 (1)

Resim çerçeveleri restore edilmeli: %1.56 (1)

Halkla ilişkiler ciddi olarak ele alınmalı: %1.56 (1)

Görevliler eğitimden geçirilmeli: %1.56 (1)

2.2.2

Uzman Anketi

Uzman anketini, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nden Ali Teoman Germaner, Meriç Hızal, Ferit Özşen, Rahmi Aksungur, Önder Büyükerman, Vedat Somay, Fatma Akyürek'e, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nden Semra Germaner, Zeynep İnankur, Necla Arslan, Yaşar Çoruhlu, Gülgün Köroğlu, Şeyma Özkoçak Coşkun'a, Mimar Sinan Üniversitesi rektör yardımcısı Bülent Özer'e, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'nden Özer Kabaş'a, Mimar Sinan Üniversitesi basın danışmanı (Sanat Çevresi dergisinin sahibi) Hamit Kınaytürk'e, Mimar Sinan Üniversitesi'den emekli öğretim üyesi Sadi Öziş'e, Mimar Sinan Üniversitesi öğretim üyesi Saim Bugay'a, Mimar Sinan Üniversitesi'nden emekli, eski Müze müdürlerinden Hüseyin Gezer, Adnan Çoker'e, Müze'nin emekli heykeltraş-restoratörü Muzaffer Doğan Ertoran'a, Müze'de staj yapmış sanat tarihçilerinden Banu Paşalıoğlu (Dolmabahçe Sarayı araştırma görevlisi), Hülya Navdar'a (Galeri yöneticisi), Yıldız Müzecilik Bölümü'nden Tomur Atagök, Sedat Göksu, Nevin Barut'a, Dolmabahçe Sarayı'ndan uzman Sema Öner, Erdal Eren'e, Fransız müzeci ve sanat tarihçisi Claire Mizrahi'ye, serbest çalışan sanatçılarımızdan Seyhun Topuz, Koray Ariş, Yunus Tonkuş, Yıldız Tüzün, Işılar Kür, Yusuf Taktak, Metin Deniz, Avni Arbaş'a, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nden Mümtaz Işıngör, Nilay Tezonar, Hakkı Karayiğitoğlu'na, galeri sahiplerinden Yahşi Baraz, Beral Madra, Besi Cecan, Ertan Mestçi, Haldun Dostoğlu ile Plastik Sanatlar Derneği yönetim kuruluna uyguladık. Anketimize katılan 46 uzmanın verdiği cevapları değerlendirirken kapalı uçlu soruları grafiklerle, açık uçlu soruları maddeler halinde sınıflandırarak, bu konuya değinenlerin sayısına ve dolayısı ile yüzdelerine göre sıraladık. Maddelerin yanında yüzdelerini, parantez içinde ise bu konuya değinen kişi sayılarını verdik.

A) Kapalı uçlu sorular ve verilen cevaplar

1) Resim ve Heykel Müzesi'ni yeterince tanıyor musunuz?

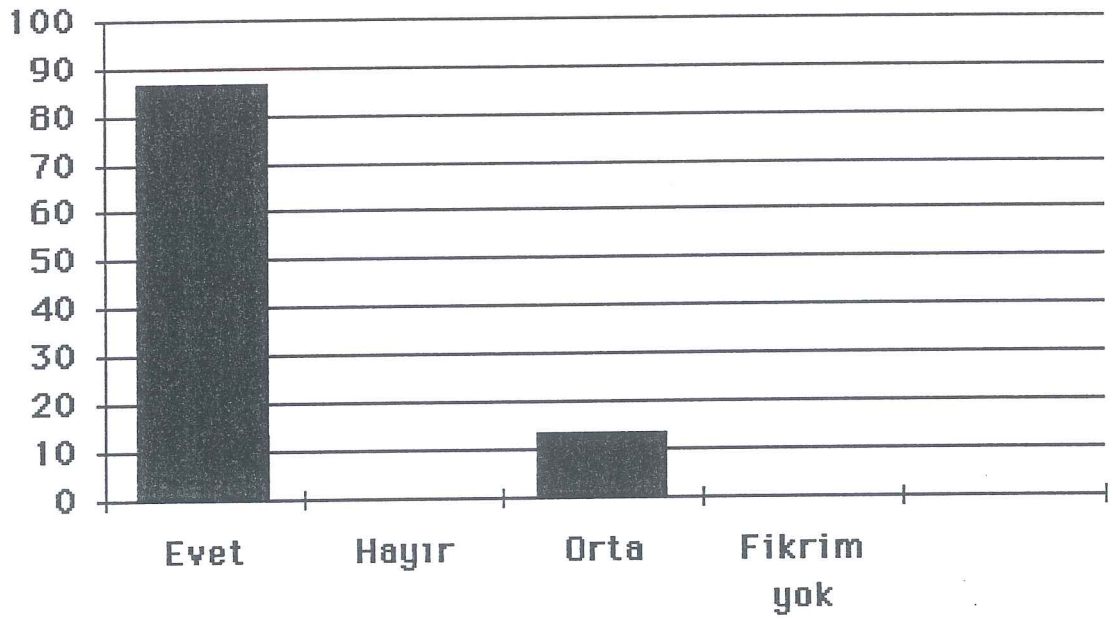

2) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunun tanıtımını yeterli buluyor musunuz? (Gazete, dergi reklamları, yön levhaları vs.)

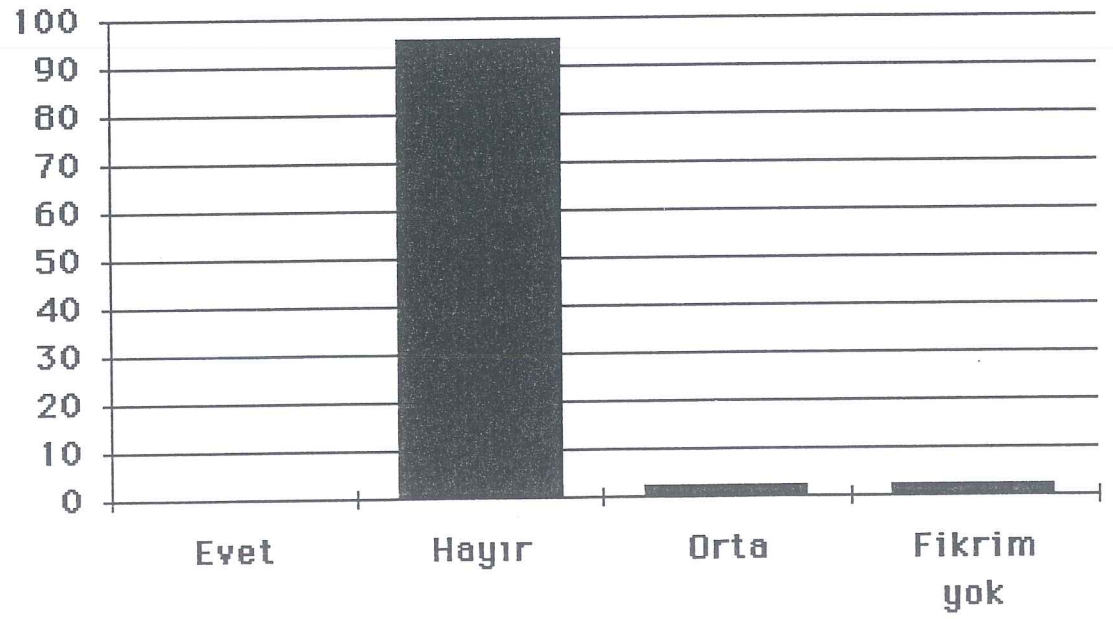

3) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu tanıtıcı dokümanlar yeterli mi? (Katalog, broşür, gezi rehberi, slayt vs.)

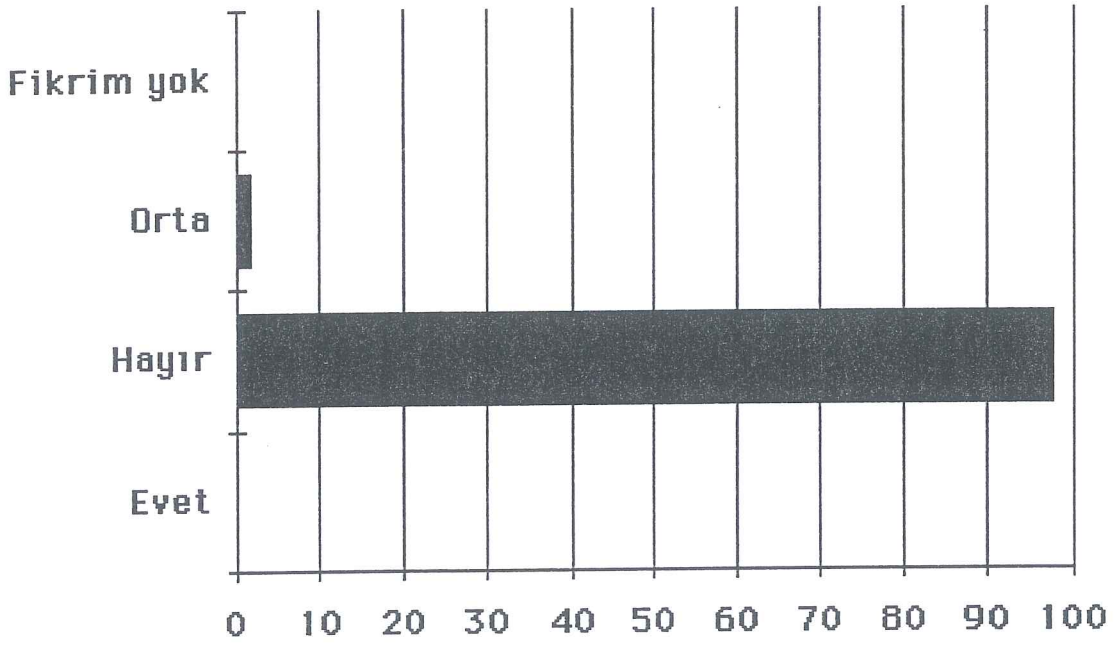

4) Müze ve özellikle heykel koleksiyonu hakkında bilgilendirme yeterli mi? (Etiket, salon yazıları, sanatçı tanıtımları vs.)

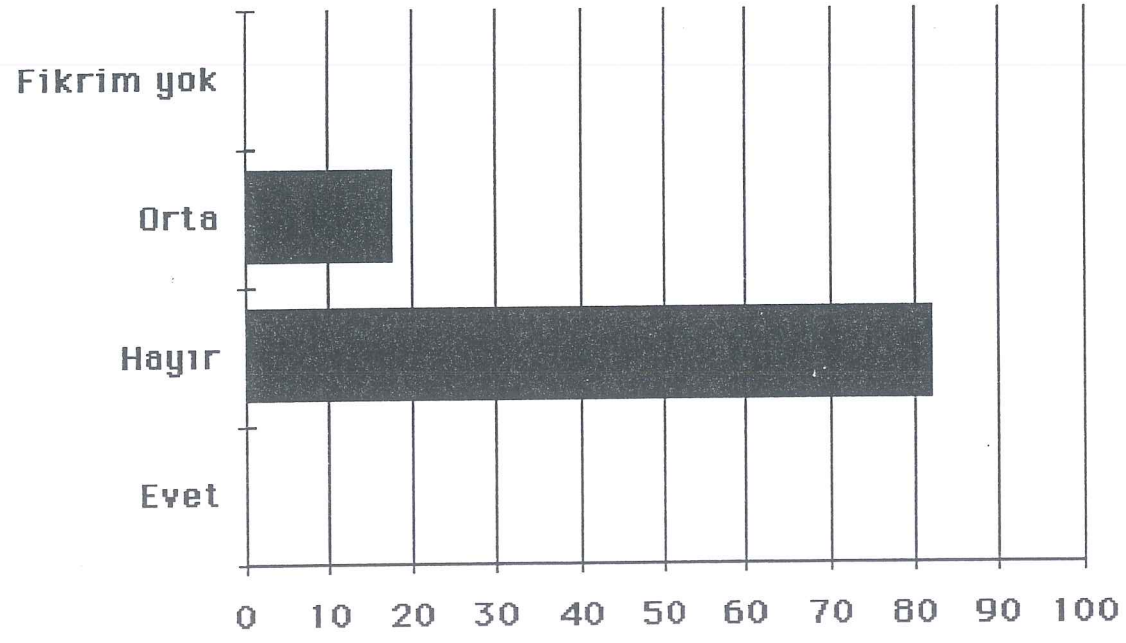

5) Müze koleksiyonu özellikle heykel sanatının tanıtımı için yeterli mi?

a) Türk sanatçılar

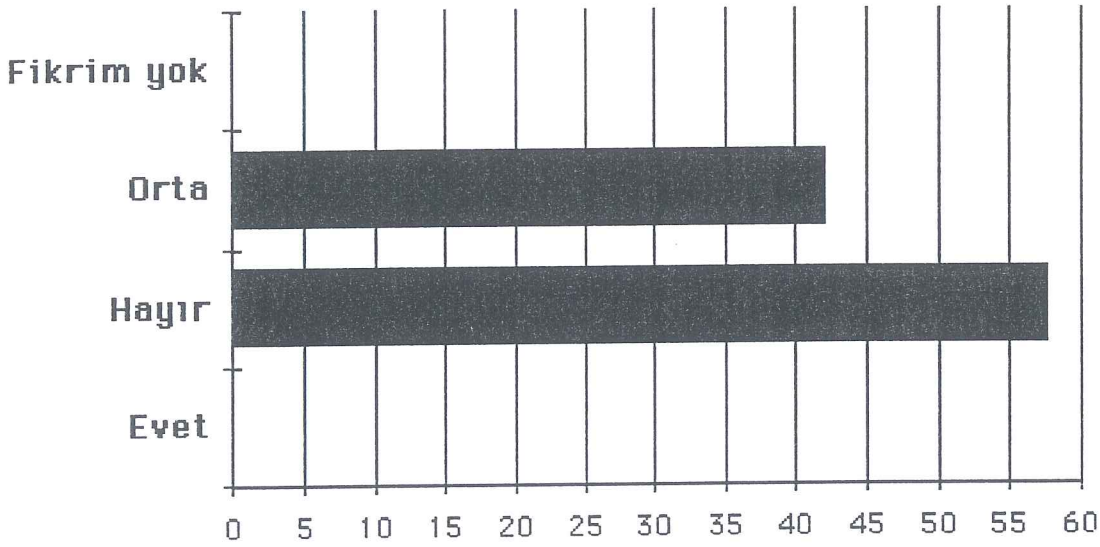

b) Yabancı sanatçılar

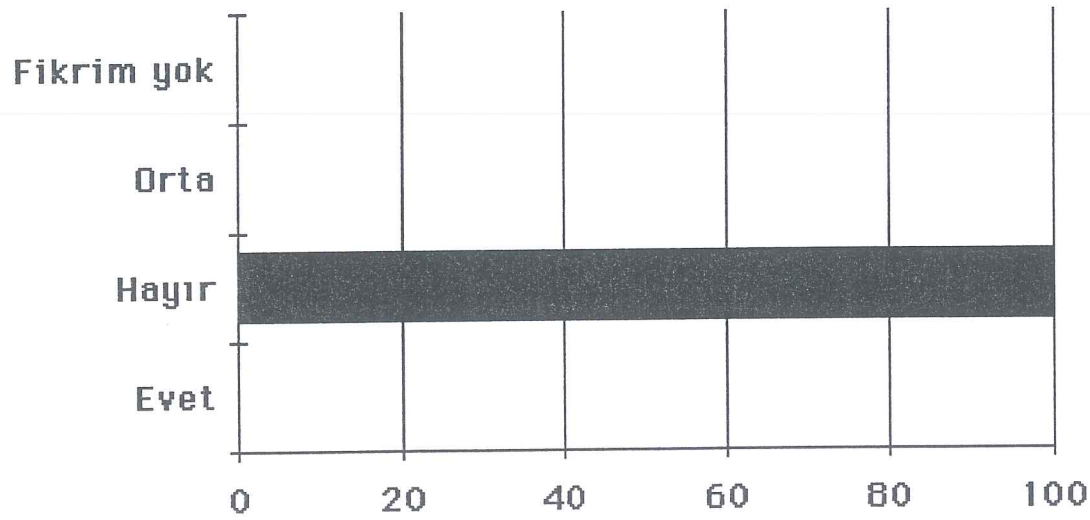

B) Açık uçlu sorular ve verilen cevaplar

1) MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin varlığından ne zaman haberiniz oldu?

a) Çocukluğumda: %17.39 (8)

b) Üniversitede: %17.39 (8)

c) Ortaokulda: %13.04 (6)

d) 1970'lerde: %10.86 (5)

e) Lisede: %8.69 (4)

f) 1960'larda: %6.52 (3)

g) İstanbul'a geldiğim zaman: %4.34 (2)

h) 1940'larda: %4.34 (2)

ı) 1950'lerde: %4.34 (2)

i) Hatırlamıyorum: %4.34 (2)

2) MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'ni gezdiniz mi?

-Evet: %100 (46)

3) Kaç defa gezdiniz?

a) 1-5: %8.69 (4)

b) 6-10: %10.86 (5)

c) 10'dan fazla: %76.08 (37)

4) Müze'yi hangi amaçla gezdiniz?

a) Koleksiyonunu görmek: %100 (46)

b) Süreli sergiler: %86.95 (40)

c) Diğer: %67.39 (31)

5) Resim-Heykel Müzesi ve çalışmaları iyi tanınabiliyor mu? Sizce daha iyi tanınabilmesi için neler yapılmalıdır? (Reklam, katalog, broşür, film vs.)

-Bu soruda, 31 kişi net olarak "Hayır" şeklinde cevapladıktan sonra, 15 kişi ise direkt olarak daha iyi tanınabilmesi için neler yapılması gerektiğine değinmiştir.

a) Kitlesel iletişim araçlarını kullanmalı: %50 (23)

b) Ziyaretçilerin alabileceği katalog, broşür, gezi rehberi gibi kalıcı dokümanları olmalı: %32.60 (15)

c) Herşeyden önce Müze iyi planlanmalı, hazırlanan programa göre işletilmeli: %19.56 (9)

ç) Daimi ve süreli sergileri iyi hazırlanmalı: %13.04 (6)

d) Herşeyden önce Müze'nin tamamı açık olmalı: %6.52 (3)

e) Müze olaya profesyonelce yaklaşmalı: %6.52 (3)

f) Eğitim kurumları ile diyalog kurulmalı: %6.52 (3)

g) Müze özerk olmalı: %4.34 (2)

h) Müze'de konser, seminer, sergi gibi kültürel aktiviteler arttırılmalı: %4.34 (2)

ı) Müze'nin bir vakfı veya derneği olmalı: %4.34 (2)

i) Halkla ilişkiler birimi olmalı, buna benzer anketler yapılarak ziyaretçilerin düşünceleri dikkate alınmalı: %2.17 (1)

j) Uzun vadeli çalışmalar yapılmalı: %2.17 (1)

k) Konusunun uzmanlarından oluşan bir ekip çalışmalı: %2.17 (1)

l) Yön levhaları geliştirilmeli: %2.17 (1)

m) Koleksiyon geliştirilmeli: %2.17 (1)

n) Müze deposunda bulunan eserler de zaman zaman sergilenmeli: %2.17 (1)

6) Resim ve Heykel Müzesi'nin özellikle heykel koleksiyonunu detaylı bir şekilde incelediniz mi?

- Evet: %60.86 (28) [Detaylı bir şekilde inceledim]

- Orta: %23.91 (11) [Sergilenenleri biliyorum]

- Hayır: %13.04 (6) [Sergilenenleri biliyorum]

- Biraz: %2.17 (1) [Sergilenenleri biliyorum]

7) Resim ve Heykel Müzesi'nin heykel koleksiyonu sizce yerli ve yabancı heykel sanatını yeterince tanıtabiliyor mu?

-Hayır: %97.82 (45)

-Türk sanatçıları için orta: %28.26 (13)

8) Müze üzerine, özellikle heykel koleksiyonu için yapılan akademik çalışmaları ve sanat yayınlarını yeterli buluyor musunuz? Bildiğiniz yayınların adını yazabilir misiniz?

-Hayır: %95.65 (44)

-Orta: %4.34 (2)

-Nurullah Berk, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İstanbul: Akbank Yayınları, 1972

-Nurullah Berk/Hüseyin Gezer, 50 Yılın Türk Resim ve Heykeli, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973

9) Modern bir "Resim ve Heykel Müzesi" sizce nasıl olmalıdır?

a) Çağdaş bir yapı olmalı (değişebilen panolar, teknik donanım gibi): %34.78 (16)

b) Batı'daki örnekleri gibi olmalı: %32.60 (15)

c) İyi seçilmiş, gelişebilen koleksiyonu olmalı: %21.73 (10)

ç) Koleksiyonu iyi sergilenmeli (Ekollerine göre kronolojik ve didaktik, estetik bir şekilde sergilenmeli): %21.73 (10)

d) Süreli sergi, konser, konferans gibi kültürel etkinlikler düzenlemeli: %21.73 (10)

e) Teknik donanımı olmalı (Aydınlatma, ısı, nem kontrolü, havalandırma gibi): %19.56 (9)

f) Araştırma geliştirme merkezi olmalı (Arşiv, kütüphane gibi): %17.39 (8)

g) Kitlesel iletişim araçları kullanılmalı: %15.21 (7)

h) (Sergide veya depoda) Eserlerin konservasyonu yapılmalı: %15.21 (7)

ı) Gerektiği zaman eserlerin restorasyonu yapılabilmeli: %10.86 (5)

i) Etiket, sanatçı ve salon tanıtımları ile bilgilendirme tam olmalı: %10.86 (5)

j) Nesnel (objektif) eser seçimi yapılmalı: %8.69 (4)

k) İyi hazırlanmış katalog, broşür gibi yayınları olmalı: %8.69 (4)

l) Güvenlik sağlanmalı: %6.52 (3)

m) Kalifiye personeli olmalı: %6.52 (3)

n) Tarafsız iyi bir yönetimi olmalı: %4.34 (2)

o) Halkla ilişkileri iyi yürütülmeli: %4.34 (2)

ö) Çevresi ile düşünülmüş bir kompleks olmalı: %4.34 (2)

p) Binanın konumu iyi düşünülmeli (merkezi, kolay ulaşılabilen ...): %4.34 (2)

r) Daimi ve süreli sergilerini düzenleyecek iyi bir küratörü olmalı: %2.17 (1)

s) Devlet ve özel teşebbüs desteği olmalı: %2.17 (1)

ş) Çocuklara ait özel bölümleri olmalı: %2.17 (1)

t) Müze ile ilgili yayınların, hediyelik eşyaların satıldığı satış birimleri olmalı: %2.17 (1)

10) Yurt içinde ve yurt dışında başka bir resim heykel ya da sanat müzesi gezdiniz mi?

-Evet: %93.47 (43) [Pek çok müze gezmiş]

-Evet: %6.52 (3) [Sadece Ankara ve İzmir Resim ve Heykel Müzesi'ni gezmiş]

11) İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'ni gezdiğiniz diğer müzelerle mukayese ederseniz sizce ne gibi olumlu ya da olumsuz yönleri vardır?

-Genellikle olumsuz: %52.17 (24)

Müze'nin olumsuz bulunan yönleri:

a) Bina sorunu (Sergilemeye elverişsiz, teknik donanımı yok, restorasyon gerekli ...): %30.43 (14)

b) Çağdaş müzecilik anlayışından uzak olması: %15.21 (7)

c) Türk sanatının tüm dönemlerinin sergilenmemesi: %13.04 (6)

ç) Eserlerin konservasyonun gereği gibi yapılmaması: %13.04 (6)

d) Koleksiyondaki eksikler (Özellikle son döneme ait eserler yok denecek kadar az) olması: %10.86 (5)

e) Kalifiye personel sorunu: %8.69 (4)

f) Ekonomik sorunlar: %6.52 (3)

g) Bilgilendirme yok denecek kadar az (Sanatçı ve salon anlatımları, katalog, broşür gibi yayınların eksikliği): %4.34 (2)

h) Tanıtımın yeterli olmaması (Kitlesel iletişim araçlarının yeterli kullanılmaması): %4.34 (2)

Müze'nin olumlu bulunan yönleri:

a) Binanın tarihi değeri ve konumu: %26.08 (12)

b) Eksiklerine rağmen, Türk sanatı için önemli bir koleksiyona sahip

olması: %21.73 (10)

c) Atatürk'ün kurdurttuğu bir müze olması: %4.34 (2)

ç) Üniversite bünyesinde olması: %2.17 (1)

d) Ücretsiz olması: %2.17 (1)

e) Ziyaretçisinin az olması nedeniyle rahat gezilebilmesi: %2.17 (1)

12) Olumsuz yönlerini gidermek için önerileriniz nelerdir?

a) Para temini: %32.60 (15)

b) Yeni bir bina: %28.26 (13)

c) Teknik donanım (Aydınlatma, ısı ve nem kontrolü, havalandırma ...): %23.91 (11)

ç) Bir plan hazırlanmalı ve bu plana göre çalışılmalı: %19.56 (9)

d) Eğitimli personel: %19.56 (9)

e) Çağdaş müzeciliğin koşullarını yerine getirmeli: %15.21 (7)

f) Özerk olmalı: %15.21 (7)

g) Yeniden yapılanmalı: %13.04 (6)

h) İyi yönetilmeli: %10.86 (5)

ı) Sergiler ekollerine göre kronolojik ve didaktik olmalı: %10.86 (5)

i) Müze ve koleksiyonu ile ilgili katalog, broşür, gezi rehberi gibi yayınlar yapılmalı: %10.86 (5)

j) Daha bilimsel konservasyon ve restorasyon yapılmalı: %10.86 (5)

k) Koleksiyon geliştirilmeli: %6.52 (3)

l) Seminer, konser, sergi gibi kültürel etkinlikler yapılmalı: %6.52 (3)

m) Halkla ilişkilere önem verilmeli: %6.52 (3)

n) Basınla ilişkilere önem verilmeli: %4.34 (2)

o) Batı müzeleri ile işbirliği yapılmalı: %4.34 (2)

ö) Bina restore edilmeli: %4.34 (2)

p) Özelleştirilmeli: %2.17 (1)

r) Ziyaretçiler bilgilendirilmeli: %2.17 (1)

s) Sanat eğitimi vermeli (Sanat kursları düzenlemeli): %2.17 (1)

13) Türkiye'nin ilk, İstanbul'un halen tek resim ve heykel müzesi olan bu bina eserlerin korunması açısından yeterli midir? Neden?

-Bu soruda, 39 kişi net olarak "Hayır" şeklinde cevapladıktan sonra, 7 kişi ise direkt olarak nedenleri açıklamıştır.

a) Bina resim ve heykel müzesi olmaya uygun değil: %36.95 (17)

b) Teknik donanımı yok: %32.60 (15)

c) Yangın tehlikesi yüksek: %21.73 (10)

ç) Çağdaş müzecilik açısından uygun değil: %15.21 (7)

d) Binanın restorasyona ihtiyacı var: %15.21 (7)

e) Konumu nedeniyle iklim koşulları sağlıklı değil: %10.86 (5)

f) Sergileme için yeterli değil: %6.52 (3)

g) Parasal sorunlar: %4.34 (2)

h) Depolama için yeterli değil: %2.17 (1)

ı) Tüm sorunları giderildiği zaman yeterli olabilir: %2.17 (1)

14) Yeterli olabilmesi için sizce neler yapılmalıdır?

a) Teknik donanım gerçekleştirilmeli: %43.47 (20)

b) Yeni bir bina yapılmalı: %34.78 (16)

c) Para temin edilmeli: %19.56 (9)

ç) Bina restore edilmeli: %19.56 (9)

d) Kalifiye personel alınmalı ve yetiştirilmeli: %17.39 (8)

e) Çağdaş müzecilik anlayışına göre organize edilmeli: %13.04 (6)

f) Müze iyi hazırlanmış bir plana göre programlanmalı: %13.04 (6)

g) Yangına ve hırsızlığa karşı güvenlik sağlanmalı: %13.04 (6)

h) Batı'daki örnekleri gibi ele alınmalı: %8.69 (4)

ı) Yeterli sayıda elemanı olmalı: %8.69 (4)

i) 1960 sonrası Türk resim ve heykeli için yeni bir bina yapılmalı: %6.52 (3)

j) İç mekanlar daha iyi kullanılmalı, organizasyonu daha iyi yapılmalı: %6.52 (3)

k) Depolama şartları iyileştirilmeli: %6.52 (3)

l) İyi yönetilmeli: %4.34 (2)

m) Özelleştirilmeli: %4.34 (2)

n) Kitlesel iletişim araçları kullanılmalı: %4.34 (2)

o) Yabancı uzmanlardan yararlanılmalı: %2.17 (1)

ö) Bina ve eserler daha iyi temizlenmeli: %2.17 (1)

15) Eğitim sistemimizde sanat eğitimi verilirken heykel yeterince tanıtılıyor mu?

-Hayır: %82.60 (38)

-Yüksek öğretimde evet: %10.86 (5)

-Orta öğretimde hayır: %6.52 (3)

-Fikrim yok: %4.34 (2)

-Orta: %2.17 (1)

-Çok az: %2.17 (1)

16) Tanıtılması için neler yapılabilir?

a) Eğitimde çağdaş sanat programı uygulanmalı: %23.91 (11)

b) Müzelerden ve güncel sergilerden yararlanılmalı: %21.73 (10)

c) Plastik sanatlar devletin kültür politikası içinde yer almalı: %17.39 (8)

ç) İlk ve orta öğretimde sanat eğitimi verilmeli: %17.39 (8)

d) Sanat eğitimi konusunun uzmanları tarafından verilmeli: %15.21 (7)

e) Kitlesel iletişim araçları kullanılmalı: %15.21 (7)

f) Sanat derslerinde görsel malzemeler kullanılmalı: %10.86 (5)

g) Orta öğretimde resim dersi yerine plastik sanatlar dersi verilmeli: %8.69 (4)

h) Yüksek okullarda sanat eğitimi verilmeli: %8.69 (4)

ı) Disiplinlerarası eğitim: %6.52 (3)

i) Plastik sanatlarla ilgili yaz okulları açılmalı: %4.34 (2)

j) Heykeli günlük yaşama sokmak gerekli: %2.17 (1)

k) Eğitimde reform yapılmalı: %2.17 (1)

l) Devlet tarafından yapılan yeni binalarda heykele yer verilmeli: %2.17 (1)

17) Bu konuda resim ve heykel müzeleri ne yapabilir?

a) Kitlesel iletişim araçlarını kullanmalı: %26.08 (12)

b) Müze'de, pedagog işbirliği ile müze eğitim programı hazırlanmalı ve uygulanmalı: %23.91 (11)

c) Düzenli (her bakımdan) sergiler hazırlamalı: %21.73 (10)

d) Müze, okullarda tanıtım yapmalı ve sanat programı uygulamalı: %19.56 (9)

e) Seminer, sergi, konser gibi kültürel aktiviteler organize etmeli: %19.56 (9)

f) Okullarla ilişki kurmalı: %13.04 (6)

g) Öncelikle gerçek anlamda bir müze kurulmalı: %8.69 (4)

h) Plastik sanat kursları açmalı: %6.52 (3)

ı) Kendisini iyi tanıtmalı: %6.52 (3)

i) Tanınmış yapıtlarının mulajlarını yaptırmalı: %6.52 (3)

j) Özerk olmalı: %2.17 (1)

k) İyi yönetilmeli: %2.17 (1)

l) Para temin etmeli: %2.17 (1)

m) Başka yörelerde de sanat müzelerinin ve galerilerinin açılmasını teşvik etmeli: %2.17 (1)

18) Müze'deki koleksiyonlar üzerine rehberli gezi, konferans, seminer gibi bir eğitim verilmesini ister misiniz? Bu eğitim sizce nasıl olmalıdır?

-Bu soruda, 34 kişi net olarak "Evet", 2 kişi de "Şimdilik hayır (Müze ve sergileme düzeltildikten sonra)" şeklinde cevapladıktan sonra, nasıl olması gerektiği açıklanmıştır.

a) Eğitim bir program dahilinde, sistemli bir şekilde, konusunun uzmanları tarafından uygulanmalı: %32.60 (15)

b) Yaş gruplarına göre programlanmalı: %13.04 (6)

c) Audio-visual sistemle olmalı: %10.86 (5)

ç) Konferans, seminer, panel gibi kültürel aktivitelerle olmalı: %10.86 (5)

d) Para temin edilmeli: %6.52 (3)

e) Uygulamalı olmalı: %6.52 (3)

f) Öncelikle Müze iyi düzenlenmeli: %4.34 (2)

g) Sanat tarihi öğrencilerinden yararlanılmalı: %2.17 (2)

h) Batı'daki örnekleri gibi olmalı: %2.17 (1)

19) Müze'nin heykel koleksiyonunun zenginleştirilmesi için ne önerirsiniz?

a) Para temin edilerek eser satın alınmalı: %43.47 (20)

b) Öncelikle nesnel (objektif) koleksiyon politikası oluşturulmalı ve uygulanmalı: %26.08 (19)

c) Sanatçılar ve koleksiyon sahipleri bağışa teşvik edilmeli: %39.13 (18)

ç) Satın alınacak veya bağış olarak kabul edilecek eserler bir satın alma komisyonu tarafından saptanmalı: %10.86 (5)

d) Yarışmalı sergiler düzenlemeli: %10.86 (5)

e) Müze, heykel sempozyumları düzenlemeli ve bu sempozyumlara katılan yerli ya da yabancı sanatçıların eserlerini koleksiyonuna almalı: %4.34 (2)

f) Koleksiyonunda bulunan "Koleksiyon politikasına" uymayan eserleri satmalı veya koleksiyonuna uygun başka eserlerle değiştirebilmeli: %4.34 (2)

g) Koleksiyonundaki, dolayısı ile daimi sergisindeki eksiklikleri (satın ya da bağış alamıyorsa) ödünç aldığı eserlerle tamamlamalı: %2.17 (1)

h) Heykel sanatımızın öncüsü olabilecek, İslam öncesi döneme ait üç boyutlu örnekleri koleksiyonuna eklemeli: %2.17 (1)

20) Bu konuda eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

a) Yerli ve yabancı uzmanların katılımı ile İstanbul Resim ve Heykel Müzesi topluma mal edilmelidir.

b) Daimi sergileme alanlarında geçici sergiler yapılmamalıdır.

c) Müze daimi sergi salonları onarım dışında hiç bir nedenle kapatılmamalıdır.

d) Müze'den dışarıya güncel sergiler için eser çıkartılmamalıdır.

e) 1960'lı yıllara kadar olan eserler için bu bina restore edilip kullanılmalı, 1960'tan sonrası için yeni, çağdaş bir yapı gerçekleştirilmelidir.

f) Koleksiyonu geliştirmek amacıyla, para ve eser sağlamak için bir kampanya organize edilmelidir.

3
Sonuç

Koleksiyon

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin heykel koleksiyonunda toplam 400 adet eser vardır. Bunlardan 363 tanesi Türk sanatçılara, 16 tanesi yabancı sanatçılara aittir. 9 tane anonim afrika maskı ve heykeli (s.395-402) olan koleksiyonda, 12 tane eserin ise sanatçısı bilinmemektedir (s.403-414).

Türk sanatçılara ait 363 eserin dağılımı:

Abdülkadri İridağ: 1 (s.16, 416-418)

Alım Karamürsel: 2 (s.17-18, 419-420)

Ali Hadi Bara: 32 (s.19-50, 421-428)

Ali Teoman Germaner (Aloş): 5 (s.51-55, 429-434)

Aydın Akdeniz: 1 (s.56, 435-436)

Ayla (Bulut) Görkem: 2 (s.57-58, 437)

Ayperi (Balkan) Akalan: 1 (s.59, 438-439)

Aytaç (Marmara) Katı: 2 (s.60-61, 440-443)

Basri: 1 (s.62, 444)

Burhan Alkar: 1 (s.63, 445-448)

Burhan Durupınar: 1 (s.64, 449)

Bülgân (Kerimoğlu) Lumini: 1 (s.65, 450-452)

Cengiz Çekil: 1 (s.66, 453-456)

Edibe Subay: 1 (s.67, 457)

Ernur Tüzün: 1 (s.68, 458-460)

Ferit Özşen: 1 (s.69, 461-467)

Fuat Mengi Dileksiz: 2 (s.70-71, 468-472)

Füsun Onur: 6 (s.72-77, 473-477)

Gülten (Açıkalın) Devres: 1 (s.78, 478-479)

Günseli Aru: 7 (s.79-85, 480-482)

Gürdal Duyar: 2 (s.86-87, 483-485)

Hakkı Atamulu: 2 (s.88-89, 486-489)

Hakkı Baha Çavuşgil: 2 (s.90-91, 490-492)

Hakkı Karayiğitoğlu: 8 (s.92-99, 493-498)

Haluk Tezonar: 2 (s.100-101, 499-505)

Hayri Karay: 2 (s.102-103, 506-510)

Hüseyin (Anka) Özkan: 2 (s.104-105, 511-514)

Hüseyin Gezer: 6 (s.106-111, 515-521)

Işık (Andreas) Tüzüner: 1 (s.112, 522-524)

Işılar Kür: 1 (s.113, 525-528)

İhsan Özsoy: 2 (s.114-115, 529-531)

İlhan Koman: 5 (s.116-120, 532-538)

İraida Barry: 6 (s.121-126, 539-542)

İsa Behzad: 8 (s.127-134, 543-544)

İsmail Hakkı Öcal: 2 (s.135-136, 545-546)

İsmail Saray: 1 (s.137, 547-549)

Kadrünisa Aydemir: 2 (s.138-139, 550-553)

Kamil Sonad: 10 (s.140-149, 554-557)

Kenan Yontuç: 2 (s.150-151, 558-561)

Koray Ariş: 5 (s.152-156, 562-565)

Kuzgun Acar: 2 (s.157-158, 566-571)

Lerzan Bengisu: 6 (s.159-164, 572-576)

Mahir Tomruk: 3 (s.165-167, 577-578)

Mari Ertoran: 2 (s.168-169, 579-580)

Mari Gerekmezyan: 3 (s.170-172, 581-582)

Mehmet Aksoy: 4 (s.173-176, 583-589)

Melahat Sargut: 1 (s.177, 590)

Melek Celal Sofu: 1 (s.178, 591-592)

Metin Ekiz: 1 (s.s179, 593-596)

Metin Haseki: 3 (s.180-182, 597-599)

Metin Öztürkler: 1 (s.183, 600)

Muhittin Sebati: 1 (s.184, 601-603)

Muzaffer Ertoran: 5 (s.185-189, 604-606)

Mümtaz Işıngör: 1 (s.190, 607-610)

Namık Denizhan: 1 (s.191, 611-614)

Namık Sevinç Arkun: 1 (s.192, 615)

Necati Kıvrak: 1 (s.193, 616-618)

Nermin Faruki: 6 (s.194-199, 619-622)

Nijat Sirel: 9 (s.200-208, 623-625)

Nusret Suman: 18 (s.209-226, 626-630)

Rahmi Aksungur: 2 (s.227-228, 631-635)

Rahmi Artemiz: 3 (s.229-231, 636-638)

Ratip Aşir Acıdoğu: 1 (s.232, 639-641)

Sabiha Ziya Bengütaş: 4 (s.233-236, 642-643)

Sadi Öziş: 5 (s.237-241, 644-649)

Saim Bugay: 2 (s.242-243, 650-654)

Semahat Acuner: 5 (s.244-248, 655-656)

Servet Büyükbağcı: 2 (s.249-250, 657-659)

Sevinç (Arman) Karasu: 1 (s.251, 660-663)

Şadi Çalık: 6 (s.252-257, 664-669)

Şemsettin Subaşı: 2 (s.258-259, 670)

Tamer Başoğlu: 2 (s.260-261, 671-678)

Turgut Pura: 3 (s.262-264, 679-681)

Ülker Özerdem: 1 (s.265, 682-683)

Vahyi İncesu: 1 (s.266, 684-687)

Yaşar Anday: 1 (s.267, 688)

Yavuz Görey: 3 (s.268-270, 689-692)

Yervant Osgan: 1 (s.271, 693-695)

Yıldız (Kayı) Tüzün: 2 (s.272-273, 696-699)

Yunus Tonkuş: 2 (s.274-275, 700-703)

Zerrin (Ark) Bölükbaşı: 3 (s.276-278, 704-708)

Zühtü Müridoğlu: 100 (s.279-378, 709-717)

Yabancı sanatçılara ait 16 eserin dağılımı:

Rudolf Belling: 9 (s.379-387, 718-722)

Jean-Baptiste-Gustave Deloye: 1 (s.388, 723-724)

Bren Jacopson: 1 (s.389, 725)

Heinrich Krippel: 1 (s.390, 726-728)

Charles Matoix: 1 (s.391, 729)

Louis Maubert: 1 (s.392, 730)

Walter Stein: 1 (s.393, 731)

Josef Thorak: 1 (s.394, 732)

Koleksiyonun % 90,75' i Türk sanatçılara,% 4 yabancı sanatçılara aittir. % 3 anonim, % 2,222 'nin ise sanatçısı bilinmemektedir.

Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu'nun 1970 yılına kadar olan bölümü daha kapsamlıdır. Koleksiyonda 1970 sonrasına ait çok az eser vardır. Bu nedenle Müze, çağdaş heykel sanatçılarını, dolayısı ile günümüz heykel sanatını yeterince yansıtamamaktadır.

Müze, bir satın alma politikası belirleyerek, maddi destek bulup satın alarak veya sanatçılardan bağış kabul ederek, koleksiyonunun eksiklerini gidermeye çalışmalıdır. Günümüz sanatçılarından eser satın veya bağış alamıyorsa, Müze'de 1970-1980'li yıllarda bir süre uygulandığı gibi ödünç eser temin ederek sergilemelidir.

Daimi Sergi

Daimi sergi alanlarında eserler, ekollerine göre kronolojik bir düzenle, sanatçı tanıtımları, salon anlatımları ile didaktik bir şekilde sergilenmelidir. Beş-on senede bir daimi sergi yenilenmeli ve her sergi için bir gezi rehberi yayınlanmalıdır.

Okullara, özel gruplara, Müze sanat tarihi öğrencileri gibi eğitilmiş gönüllülerden oluşan rehberlerle gezdirilerek, hazırlanacak "Müze Eğitim Programı" doğrultusunda bilgiler verilmelidir.

Alçı, beton gibi kırılabilir eserlerin, pahalı olduğu için bronz dökümleri yaptırılamıyorsa polyester gibi daha ucuz malzemelerle yapılmış örnekleri yer almalı ya da Paris'teki Orsay Müzesi'nde olduğu gibi vitrin içinde sergilenmelidir.

Pierre-Auguste Renoir'ın 1890 tarihinde betondan yaptığı "Madame Renoir" adlı bu büst, Orsay Müzesi'nde vitrin içinde sergilenmektedir.

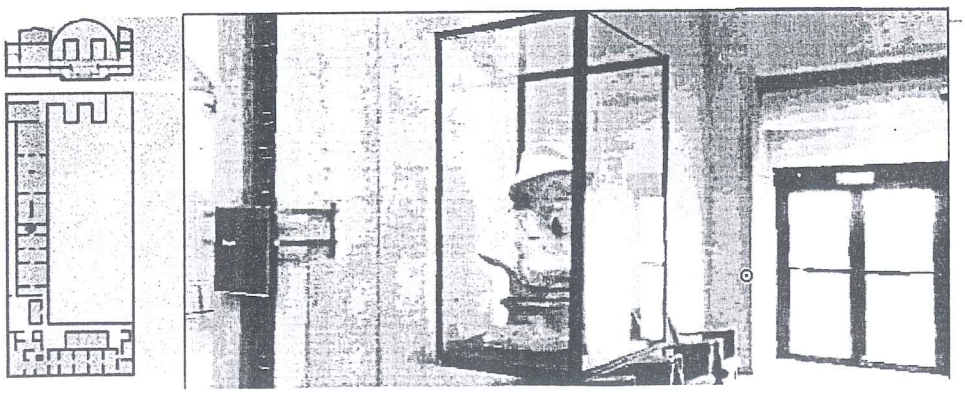

Süreli Sergi

a) Genellikle 1 veya 2 eseri bulunan sanatçıların yanı sıra Kamil Sonad'ın 10, Nusret Suman'ın 18, Ali Hadi Bara'nın 32, Zühtü Müridoğlu' nun 100 eseri vardır. Müze, özel koleksiyonlardan da destek temin ederek öncelikle bu sanatçıların retrospektif sergilerini açmalı, broşür, kitap, CD ROM gibi bilimsel yayınlarını hazırlamalıdır.

b) "Rudolf Belling ve Atölyesi" temasıyla Belling'in öğrencisi olmuş Hüseyin Gezer, Yavuz Görey, Zerrin Bölükbaşı gibi sanatçılarımızın,

"Ali Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu Atölyesi" temasıyla Bara ve Müridoğlu'nun öğrencisi olmuş Kuzgun Acar, Ali Teoman Germaner, Tamer Başoğlu, Füsun Onur gibi sanatçılarımızın,

"Şadi Çalık ve Hüseyin Gezer Atölyesi" temasıyla Ferit Özşen, Meriç Hızal, Hayri Karay gibi sanatçılarımızın eserleri sergilenmeli ve broşür, kitap, CD ROM gibi bilimsel yayınları hazırlanmalıdır.

Yayın

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin, 1937 yılında açılışından bu yana, Akbank Yayınlarından Nurullah Berk'in (1970), Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınlarından Nurullah Berk ile Devrim Erbil'in (tarihsiz) hazırladığı, bugün piyasada bulunmayan iki gezi rehberinden başka bilinen herhangi bir yayını yoktur.

1996 yılında, "Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu" adıyla Müze tarafından hazırlanan, Yapı Kredi Yayınları tarafından basılan geniş kapsamlı bir katalog, yakında satışa sunulacak ve önemli bir açığı kapatacaktır. Bu katalog bir başlangıç olmalı ve bunu daha geliştirilmiş, özelleştirilmiş, sanatçılara da yer verilmiş katalog, gezi rehberi, broşür gibi diğer yayınlar izlemelidir. Yayınların, değişik bütçelere göre düzenlenerek, her kesimden insana ulaşması hedeflenmelidir.

Çağdaş uygulamalar

a) CD ROM

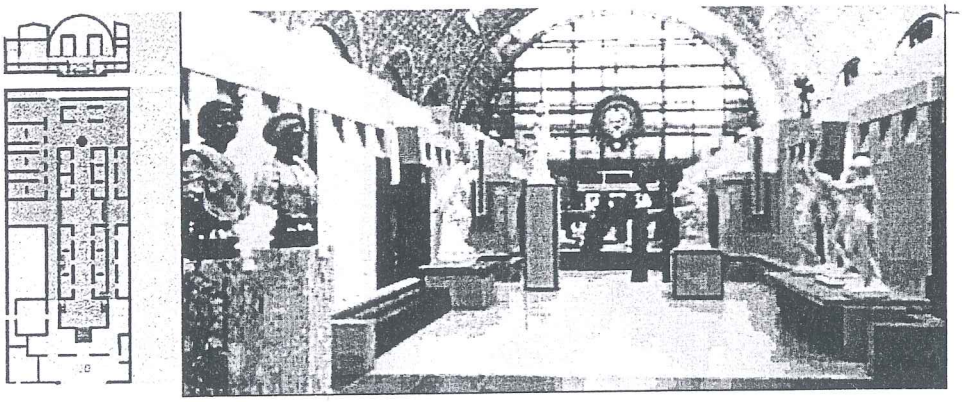

ALLEE CENTRALE: Sculpture 1840-1875

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi için Orsay Müzesi'nin CD ROM örneğinde olduğu gibi, salonlar, sanatçılar ve eserleri hakkında bilgilerin yer aldığı çeşitli konularda CD ROM'lar hazırlanmalıdır.

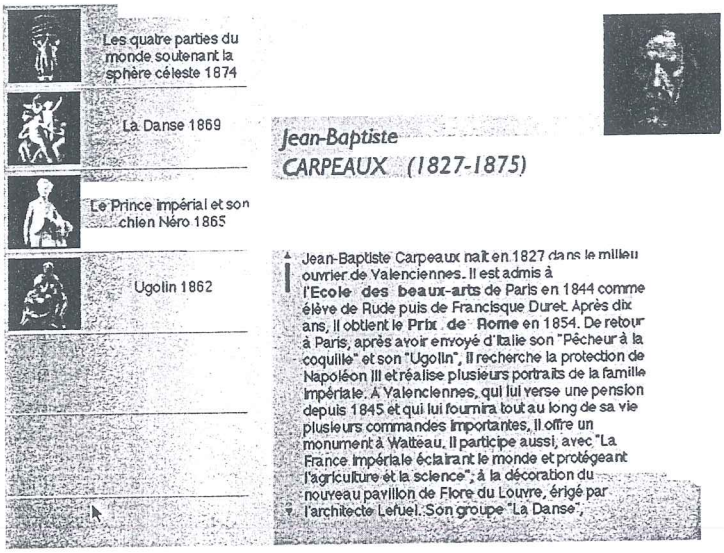

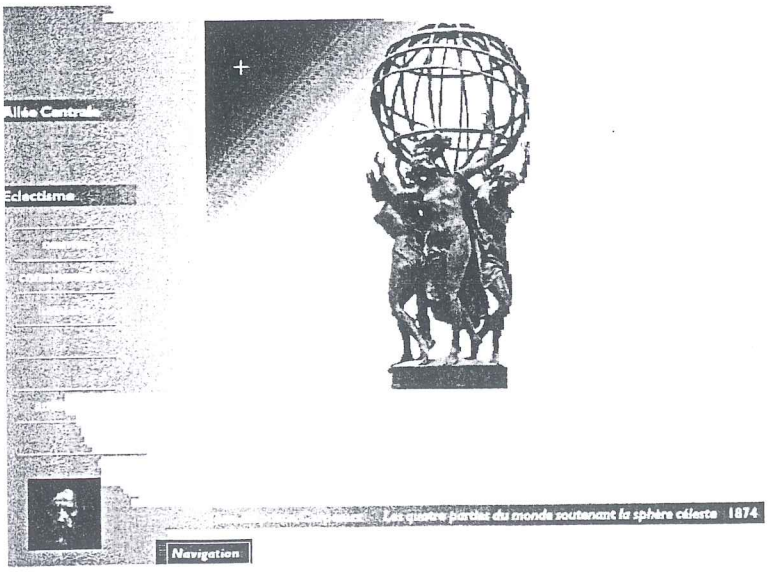

b) INTERNET

Mediaccess Laboratuarı'nın
MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi INTERNET Projesi

Multimedya ortamındaki yeni gelişmeleri , tasarım ve sanat alanlarında uyarlayacak projeler geliştirmek amacıyla Devlet Planlama Teşkilatı'ndan alınan maddi destekle 1993 yılında Mimar Sinan Üniversitesi'nde kurulan Mediaccess Laboratuarı M.S.Ü. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi hakkında da çalışmalar yapmaktadır (19) . Müze Koleksiyonu, sanatçılar hakkındaki bilgilerle yayınlanmaktadır. Bu çalışma ile Müze, INTERNET'teki ilk ve şimdilik tek Türk elektronik müzesi ünvanını almıştır.

Dünyanın en büyük INTERNET adres rehperlerinden biri olan exite.com tarafından Türkiye'nin mutlaka izlenmesi gereken en popüler INTERNET servisi olarak nitelenen bu deneysel araştırmanın web adresi: Türkiye adresi: http:// mediaccess.msu.edu.tr , İtalya'daki kopyası: http://www.vol.it/MIRROR4/STATICI/C-Internet/SERVICES/IRHM-2.5/IRHM-2.5.html

Mediaccess Ekibi: Yard. Doç. Dr. Oğuzhan Özcan (Kurucu ve Proje'nin Yürütücüsü), Uzman Halenur Katipoğlu (Müze ile ilgili bilgileri hazırlayan sanat tarihçisi), Erdal Aksoy (Müze koleksiyonu ile ilgili fotoğrafların çekimi), Hasan Çelikoğlu (DDC Danışmanı), Artun Çinitçi ve Çağatay Bilsel (Grafik Sanatçıları), İ. Cem Onur (webmaster), Koray Tahiroğlu (HTMLst), Ercüment Görgül ve Leyla Toprak (imageprocessor)*

* Oğuzhan Özcan/Halenur Katipoğlu, "INTERNET'teki MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi", Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III (24-26 Eylül 1996, İstanbul) Bildiriler Kitabı, Ankara 1997, s.114

Konservasyon ve Restorasyon

Müze sergi salonlarında, heykel depolarında nem ve havalandırma cihazları bulunmadığı için, alçı eserlerin fazla nemden dağılma, metal eserlerin paslanma tehlikesi vardır. Binanın konumu ve iklim şartlarının elverişsizliği nedeniyle bazı alçı eserlerde yumuşama, metal eserlerde paslanma, ahşap eserlerde ise yer yer kurt delikleri tesbit edilmiştir. Bu nedenle uzun vadede öncelikle Müze binası restore edilmeli ve restorasyonu yapılırken havalandırma, nem makinaları gibi teknik donanımı sağlanmalıdır. Kısa vadede ise ısı ve nem ölçümleri yapılmalı, özellikle bodrum katta bulunan heykel depolarına nem makineleri yerleştirilerek uygun konservasyon şartları sağlanmalıdır.

4
KAYNAKÇA

Aksel, Malik; "Üçüncü Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Güzel Sanatlar**, S.4, Haziran 1942, s.18-23

Acar ve Anselmo Sergi Broşürü, Galeri Lacloche, Paris, 1963

Aksoy, Mehmet/Krista Tebbe (Hazırlayan), Heykeltraş Mehmet Aksoy, Berlin, 1982

Mehmet **Aksoy Sergi Kataloğu**, Halkbank Sanat Galerisi, Ankara, 1992

Aksoy, Mehmet; "Özgürlük Çiçekleri", **Mehmet Aksoy Sergisi Kataloğu, Halkbank Sanat Galerisi**,Ankara, 1992, s.-

Aksoy, Yaşar; ""Ölümsüzün Sergisi", **Sanat Çevresi**, S.56, Haziran 1983, s.14

Aksoy, Yaşar; "İzmir'in Ünlü Sanatçısı Fuad Mensi'nin Yaşamı I", **Yeni Asır**, 29 Aralık 1984, s.9

Aksoy, Yaşar; "İzmir'in Ünlü Sanatçısı Fuad Mensi'nin Yaşamı II", **Yeni Asır**, 30 Aralık 1984, s.9

Aksoy, Yaşar; "İzmir'in Ünlü Sanatçısı Fuad Mensi'nin Yaşamı III", **Yeni Asır**, 31 Aralık 1984, s.2

Aksungur, Rahmi; "Türk Anıt Heykelciliği ve Çağdaş Boyutları", **Sanat ve Sanat Eğitimi**, İstanbul: MSÜ GSF Yayınları, 1987, S.3, s.-

Aksungur, Rahmi; "Öncü Bir Disiplin Dalı Olarak Heykel", **Türkiye'de Sanat** (Heykel Özel Sayısı), S.29, Mayıs-Ağustos 1997, s.46-47

Akyunak, Nihat; "Plastik Sanatlar Dünyası: Heykeltraşlar Cemiyeti'nin Yıllık Sergisi", **Dünya**, 24.9.1969

Akyunak, Nihat; "Haftanın Sergileri", **Dünya**, 30.1.1970

Akyunak, Nihat; "Ayın Kadın Sanatçıları", **Kadın** (Dergisi), Mart 1970

Alauzen, André; **Dictionnaire des Peintres, de Provence, Alpes-Côte D'Azur**, Marseille, 1986, s.342

"Ali İhsan Kalmaz büstü yarışması dün sonuçlandı", **Cumhuriyet**, 5 Haziran 1963, s.1,5

Alok, Ersin (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel) Sergi Kataloğu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi, İstanbul, 1996

Alok, Ersin; "Ritimler 1", **Alok, Ersin (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel) Sergi Kataloğu**, İMKBSG, 1996, s.-

Alpdündar, Orhan; "Hollanda'daki Sanatçılarımız 3", **Milliyet**, 29.9.1994

Altan, Çetin; "Şadi Çalık, Bıraktı Gitti Oda", **Milliyet**, 15 Ocak 1980

Altan, Özdemir; "Görüşme: Mümtaz Işıngör", **Boyut**, S.28, :cak 1985, s.25

Andak, Selmi; "Akademi Sanat Ödülleri", **Cumhuriyet**, 17 Mart 1966

Anday, Melih Cevdet; "Gündüz Gözüyle: 'Müstehcen' Ne Demek?", **Cumhuriyet**, 14 Haziran 1994

Arslan, Rıfkı/Ayşenur Ökten; **Araştırma Yöntemleri**, İstanbul: Yıldız Üniversitesi Yayınları, 1994

Arz Plastik Sanatçılar Grubu, **7. Sergi Broşürü**, İstanbul, 1983

Arz Plastik Sanatçılar Grubu, **13. Sergi Broşürü**, İstanbul, 1991

Arz Plastik Sanatçılar Grubu, **14. Sergi Broşürü**, İstanbul, 1993

Aslanapa, Oktay; **Türkiye'de Avusturyalı Sanat Tarihçileri ve Sanatkarlar**, İstanbul: Eren Yayınları, 1993

Aslıer, Mustafa; "İstanbul'da 20 Heykel", **Kültür ve Sanat**, S.3, s.104-109

Atagök, Tomur; **Büyük Sergi 2 Kataloğu**, İstanbul, 1990

Atagök, Tomur; **Cumhuriyetten Günümüze Kadın Sanatçılar Sergi Kataloğu**, İstanbul, 1993

Atagök, Tomur; **"İzler" Sergi Kataloğu**, Yapı Kredi Kemal Satır Sanat Galerisi, İstanbul, 27 Ekim-18 Kasım 1995

Atamulu, Hakkı; **Yontularım**, Derinkuyu, 1996

Aujourd'hui, S.16, 1958, s.97

Ayasbeyoğlu, Sabit; "Resim ve Heykel Müzesi'nin 50. Yılında Gelişen ve Yenileşen Çehresi", **Sanat Çevnesi**, İstanbul, S.107, Eylül 1987, s.14-15

"Ayşe Erkmen'in Yaptığı 'Altın Portakal' Yapıtı Birinci Oldu", **Cumhuriyet**, 20.7.1977

Aytaç Marmara Katı Heykel Sergisi Kataloğu, Ankara İş Bankası Sanat Galerisi, 1992

Bakla, Erdinç; "Haluk Tezonar'dan bize kalan", **Cumhuriyet**, 6.1.1995

Başoğlu, Tamer; **Bronz Döküm**, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1979

Başoğlu, Tamer; "Hocam Şadi Çalık", **Sanat Çevresi**, S.27, Ocak 1981, s.25

Başoğlu, Tamer; "Aloş'la 30 Yıl ...", **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.8-9

Bektaş, Cengiz; "Turgut Pura ve Bir Öneri", **Sanat Çevresi**, S.56, Haziran 1983, s.8-9

Belling, Rudolf; "Bir Heykel Sergisi", **Güzel Sanatlar**, S.4, Haziran 1942, s.24-28

Benezit, E.; **Dictionnaire des Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs**, Fransa, C.3, 1950

Benezit, E.; **Dictionnaire des Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs**, Fransa, C.6, 1953

Benezit, E.; **Dictionnaire des Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs**, Fransa, C.8, 1955

Berk, Nurullah; **Türk Heykeltraşları**, İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, 1937

Berk, Nurullah; "Muhittin Sebati", **Güzel Sanatlar**, S.2, Mayıs 1952, s.63-70

Berk, Nurullah/Hüseyin Gezer; **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973

Berti, Antonio; **Hakkı Karayiğitoğlu'nun Piazza della Repubblica'daki Türk Elçiliği Basın Bürosu'nda açtığı kişisel sergi broşürü**, İtalya, 1962

Beykal, Canan (Çoker); "Füsun Onur ve Çevresel Sanatı", **Sanat Çevresi**, S.42, Nisan 1982, s.24-25

Beykal, Canan; "Yeni Kadın ve İnas Sanayi-i Nefise Mektebi", **Boyut**, S.2/16, Ekim 1983, s.6-12

Bolel, Pınar; "Türkiye'nin İlk Kadın Heykeltraşı: Nermin Faruki", **Sanat Dünyamız**, S. 15/42, Güz Sayısı 1990, s.50-51

Brisson, Dominique; **Musée d'Orsay** (CD-ROM), Paris: Montparnasse Multimedia/Réunion des Musées Nationaux, 1996

Büyükünal, Feriha; "Hocalarımız: 1 Zühtü Müridoğlu", **Sanat Çevresi**, S.99, Ocak 1987, s.50-52

Büyükünal, Feriha; "Füsun Onur ile Söyleşi", **Sanat Çevresi**, S.136, Şubat 1990, s.17-18

Büyükünal, Feriha; **Sordum**, İstanbul: Sanat Çevresi Yayınları, 1992

Büyükünal, Feriha; "Japonya'dan Mektup Var", **Sanat Çevresi**, S.219, Ocak 1997, s.56-57

Can, Dilek Girgin; "Kabul Edeniyle Etmeyeniyle 'Devlet Sanatçıları'", **Güneş Gazetesi**, 20 Ekim 1991, s.8

Cezar, Mustafa; **Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi**, C.I-II, Paris, 1995,

Coşkun, A. Hakan; "Büyükçekmece'de Bir Heykeltraş", **Hürbakış**, 8.1.1991

Cûda, Mahmut; "Muhittin Sebati", **Güzel Sanatlar**, S.2, Mayıs 1952, s.8

Çapan, Cevat; "Sadi Öziş: Sanatçının Bir Dost Olarak Portresi", **Sanat ve Sanat Eğitimi**, İstanbul: MSÜ GSF Yayınları, 1987, S.3, s.-

Çavuşoğlu, Ayşe; **"Aydın Akdeniz Yaşamı ve Sanatı" (Basılmamış Diploma Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü)**, 1993

Çekil, Cengiz; "Yerleşme II", **5. Öncü Sanatından Bir Kesit Sergi Broşürü**, İstanbul, 1988

Çeviker, Turgut; "Leopold Levi'nin Küçük Rafael'i", **Cumhuriyet**, 27.3.1990

Çoker, Adnan; **Osman Hamdi ve Sanayi-i Nefise Mektebi**, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1983

Çoker, Adnan; "Adnan Çoker'in Evinde Ferit Özşen ile Bir Söyleşi", **Ferit Özşen Heykel Sergisi Kataloğu, Galeri B**, 1997

Dedeoğlu, Rifat; "İşte Bedri Rahmi'nin Karadutu", **Tempo**, S.41, 15 Ekim 1997, s.60-62

I. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1939

II. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1940

III. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1941

IV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1942

VIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1946

X. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1948

XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1950

XIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1952

XIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1953

XV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1954

XVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1955

XVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1956

XVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1957

XIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1958

XX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1959

XXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1960

XXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1961

XXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1962

XIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1963

XV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1964

XXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1965

XXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1966

XXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1967

XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1968

XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1969

XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1971

XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1972

XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1973

XXXV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1974

XXXVI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1975

XXXVII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1976

XXXVIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1977

XXXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu, 1978

Dıranas, M.; "İkinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi", Güzel Sanatlar, S.4, Haziran 1942, s.16-17

Dikmen, Halil; "Resim ve Heykel Müzesi Münasebetile", Ar, Ankara, sene: 2, sayı: 4, Nisan 1938, s.9

Dinar, Mordo; "Haluk Tezonar İçin", Cumhuriyet, 12.1.1995

Dino, Abidin; "Kim bu İlhan Koman?", Milliyet Sanat, S.380, 1981, s.14-17

Dirican, Gül; "Susma İraida", İstanbul, S.19, Ekim 1996, s.34-37

Edhem, Halil; bugünkü dile aktaran: Gültekin Elibal, Elvah-ı Nakşiye Koleksiyonu, İstanbul: Milliyet Yayınları, 1970

Elibal, Gültekin; "Hakkı Karayiğitoğlu (Heykel Ödülü)", Akademi, S.6, Mart 1967, s.57

Elibal, Gültekin; **Atatürk ve Resim Heykel**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973

Emel, Şafak; "Üniversitede evrensel bir 'Agora'", **Olay**, 21 Ekim 1995

Eralaybey, Süreyya; "31. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Kemalist Ülkü**, S.20, Haziran 1970, s.16-17

Ergin, Nilüfer; "Ferit Özşen'in Vakko'daki Heykel Sergisi üzerine...", **Sanat Çevresi**, S.197, Mart 1995, s.48

Ergun, Perihan; "Tartışma: Sanat yapıtına tükürebilmek!..", **Cumhuriyet**, 14 Haziran 1994

Ersaraç, İbrahim; "Seramik ve Heykel Sergisi", **Varlık Dergisi**, 1961

Ersoy, Ayla; "Ali Teoman Germaner'in Yontu Sergisi Üzerine ...", S.67, **Sanat Çevresi**, Mayıs 1984, s.7

Erzen, Jale Nejdet; **Mehmet Aksoy**, İstanbul: Bilim Sanat Galerisi Yayınları, 1996

Eyüboğlu, Bedri Rahmi; **Dol Karabakır Dol**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1974

Ferit Özşen "Onlar..." Bronz Heykel Sergisi Kataloğu, Cumalı Sanat Galerisi, İstanbul, 1992

Ferit Özşen Heykel Sergisi Kataloğu, Galeri B, 1997

Fuat, Mehmet; "Düşünceye Saygı: Sanatta Cinsellik", **Cumhuriyet**, 22 Haziran 1994

Füsun Onur Heykel Sergisi Broşürü, Garanti Sanat Galerisi, 2-23 Şubat 1990

Germaner, Ali Teoman; "Aloş'un Dedikleri", **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.4-5

Germaner, Ali Teoman; "Ali Teoman Germaner Özgeçmişi", **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.15

"Prof. Ali Teoman **Germaner** MSÜ Heykel Bölümü Başkanı Oldu", **Sanat Çevresi**, S.157, Kasım 1991, s.44

Germaner, Ali Teoman; "Aytaç Marmara Katı'nın Heykelleri", **Aytaç Marmara Katı Heykel Sergisi Kataloğu**, İş Bankası Ankara Sanat Galerisi, 2-15 Mart 1992

Germaner, Ali Teoman; "Masalsı Göndermeler", **Sanat Çevresi**, S.161, Mart 1994, s.40

"Ali Teoman **Germaner**'in (Aloş) Ankara Sergisi", **Sanat Çevresi**, S.187, Mayıs 1994, s.43

Germaner, Ali Teoman; "Düşündüklerim, Söylediklerim ve Eylediklerimle İlgili", **Ali Teoman Germaner, Heykel ve Desen Sergisi Kataloğu**, Aksanat, İstanbul, Aralık 1994, s.3-4

Ali Teoman **Germaner, Heykel ve Desen Sergisi Kataloğu**, Aksanat, İstanbul, Aralık 1994

Germaner, Ali Teoman; "Aloş'un Sanatına Değin Düşündükleri", **Sanat Çevresi**, S.194, Aralık 1994, s.22-23

Gezer, Hüseyin/Nurullah Berk; **50 Yılın Türk Resim ve Heykeli**, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1973

Gezer, Hüseyin; **Günseli Aru 1919-1977**, 2. ölüm yıldönümü nedeniyle 12-26 Haziran 1979 tarihlerinde Akademi'de düzenlenen retrospektif sergi kataloğu, İstanbul, 1979

Gezer, Hüseyin; **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**, Ankara: İş Bankası Yayınları, 1984

Gezer, Hüseyin; "Arkadaşım Zerrin Bölükbaşı", **Sanat Çevresi**, S.72, Ekim 1984, s.28-29

Gezer, Hüseyin; "Zerrin Bölükbaşı için Birkaç Söz ...", **Sanat Çevresi**, S.186, Nisan 1994, s.4-5

Hüseyin **Gezer Sergi Kataloğu, Garanti Sanat Galerisi**, İstanbul, 1996

Hüseyin **Gezer Sergi Kataloğu, Ankara Emlak Sanat Galerisi**, Ankara, 1997

Giray, Kıymet; **Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği**, İstanbul: Akbank Yayınları, 1997

Girgin, Emin Çetin; "Ali Teoman Germaner Üstüne Dipnotları", **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.12-14

"Gökçek'e büyük öfke", **Hürriyet**, 8 Haziran 1994

Gökpınar, Sevil; "Mehmet Aksoy: Şiddetin Karşısına Sevgiyi Koymak", **Sanat Çevresi**, S.137, Mart 1990, s.8

Gönenç, Turgay; "Turgut Pura'ya Selâm!", **Sanat Çevresi**, S.8, Haziran 1979, s.8-9

"Ustalara Saygı: Bir Cumhuriyet Kuşağı Sanatçısı: Yavuz **Görey**", **Anons**, S.9, Aralık 1991, s.10-11

"Güçlü Bir Heykeltraş: Haluk Tezonar", **Sanat Çevresi**, S.40, Şubat 1982, s.32

Gülekli, Nurettin Can; **Anıtkabir Rehberi**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993

Gülersoy, Çelik; **Dolmabahçe**, İstanbul: İstanbul Kitaplığı Yayınları, 1984

Günseli Aru 1919-1977, 2. ölüm yıldönümü nedeniyle 12-26 Haziran tarihlerinde Akademi'de düzenlenen retrospektif sergi kataloğu, İstanbul, 1979

8. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Broşürü**, İstanbul, 1987

10. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Broşürü**, İstanbul, 1989

13. **Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Broşürü**, İstanbul, 1992

Günyaz, Abdülkadir; "İki Gerçek Sanatçı: Aloş ve Süleyman Saim Tekcan", **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.16-17

Güvemli, Zahir; "AyınSergileri, 1958'i Kaparken: Ayşe Ülker Özerdem", nerede ve ne zaman yayınlandığı belli olmayan gazete veya dergi kupürü (~1958 Aralık)

Güven, Muhiddin N.; "Destek'te Bir Heykeltraş Zerrin Bölükbaşı", **Sanat Çevresi**, S.128, Haziran 1989, s.58-59

Hatipoğlu, Ömer İstemi; "Doğançay ve Aydemir Sergileri", **Ankara Sanat**, S.86, Haziran 1973, s.19

"Heykeltraş Prof. Haluk Tezonar Öldü", **Sanat Çevresi**, S.196, Şubat 1995, s.33

Hızal, Meriç; "Heykeltraş Tamer Başoğlu, **Sanat Çevresi**, S.89, Mart 1986, s.34-35

Işıngör, Mümtaz; "Plastik Sanatlar Dalında Öğretimden Hemen Hemen Yoksun Bir Öğretim ile, Eğitimin Yoğun Olmasına çalışan Yüksek Öğretim Arasındaki Boşluk", **1. Plastik Sanatlar Sempozyumu** (25-27 Nisan 1985), Ankara, 1986, s.60

İkiz, Osman; "Eserleriyle Yaşayan Bir Sanatçı İlhan Koman", **Şeker Sanat**, S.4, Mayıs-Haziran, s.2-6

İskender, Kemal; "Mehmet Aksoy'un Heykeli", **Sanat Çevresi**, S.173, Mart 1993, s.32-33

İslimyeli, Nüzhet; **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, C.1, 1967

İslimyeli, Nüzhet; "XXIX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Ankara, S.26, Temmuz 1968, s.14-15,21

İslimyeli, Nüzhet; "XXX. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Ankara, S.39, Temmuz 1969, s.4-7

İslimyeli, Nüzhet; **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, C.2, 1969

İslimyeli, Nüzhet; "XXXI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Ankara, S.50, Haziran 1970, s.4-6, 11

İslimyeli, Nüzhet; "XXXII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Ankara, S.62, Haziran 1971, s.4-8, 19

İslimyeli, Nüzhet; **Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları, C.3, 1971

İslimyeli, Nüzhet; "XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Ankara, S.74, Haziran 1972, s.3-6

İslimyeli, Nüzhet; "Ankara Sergilerinden: Lerzan Bengisu Sergisi", **Ankara Sanat**, S.85, Mayıs 1973, s.18-19

İslimyeli, Nüzhet; "XXXIV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi", **Ankara Sanat**, Ankara, S.74, Haziran 1973, S.86, s.3-8

İslimyeli, Nüzhet; "XXXV. Devlet Sergisi", **Ankara Sanat**, S.98, Haziran 1974, s.3-6

2. **İstanbul Bienali Kataloğu** (25.9-31.10.1989), İstanbul, Eylül 1989

1. **İstanbul Sanat Fuarı Kataloğu**, TÜYAP, 10-17 Temmuz,1991

2. **İstanbul Sanat Fuarı Kataloğu**, TÜYAP, 18-27 Eylül,1992

3. **İstanbul Sanat Fuarı Kataloğu**, TÜYAP, 15-19 Eylül,1993

Kabaş, Özer; "Aloş'un Dünyası", **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.10-11

Kabaş, Özer; "Aloş için, Doku, Dokun ve Form", **Sanat Çevresi**, S.136, Şubat 1990, s.4-7

"Kadrünnisa Aydemir Sergisi", **Ankara Sanat**, S.79, Kasım 1972, s.19

Kadrünnisa Aydemir Sergi Afişi, **İstanbul Belediyesi Sanat Galerisi**, İstanbul, 1983

Kaplanoğlu, Semih; "Zaman İkonları", **Füsun Onur Heykel Sergisi Broşürü**, Garanti Sanat Galerisi, 2-23 Şubat 1990

Karaduba, Güneş; "İlhan Koman: Sanat bence, insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüvendir", **Milliyet Sanat**, S.380, 15 Mart 1981, s.8-12

Karamani, Arzu; "Dolmabahçe Sarayı Cephe Süslemelerinde Antik Mimari Ögeler", **Milli Saraylar 1992**, Ankara: TBMM Vakfı Yayınları, 1992, s.30-43

Karaoğlu, İbrahim; "Yunus Tonkuş'un Yontularında Kırık Kontrbaslar Konçertosu", **Anons**, S.34, Ocak 1994, s.23

Karaoğlu, İbrahim; "Kırık Kontrbaslar Eski Yüzler", **Yunus Tonkuş Sergi Kataloğu, Karsu Sanat Galerisi**, İstanbul, 1997

Katipoğlu, Halenur; "Tarihsel Gelişim Süreci İçinde M.S.Ü. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi", **Anons Plastik Sanatlar Dergisi**, İstanbul: Pera Yayınları, S.45, Aralık 1994, s.42-43

Katipoğlu, Halenur; "60. Yılında MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi", **Antik & Dekor**, S.39, 1997, s.94-101

Katipoğlu, Halenur/Oğuzhan Özcan, "İnternet'teki MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi", **Kuruluşunun 150'nci Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III. Müzecilik Bildirileri**, Ankara, 1997, s.113-117

Kazancıgil, Aykut/Sadi Öziş; "İlhan Koman'ın Ardından", **Sanat Çevresi**, S.100, Şubat 1987, s.18-24

Kemal, Yaşar; "İlhan Koman ya da Heykelde Şiir", **Milliyet Sanat**, S.380, 15 Mart 1981, s.13

Kınaytürk, Hamit; "Müzenin ilk Müdürü Halil Dikmen ile Bir Söyleşi", **Sanat Çevresi**, S.12, Ekim 1979, s.15

Kınaytürk, Hamit; "Resim ve Heykel Müzesi'nin Kapatılma Olayının Ardındaki Gerçekler", **Sanat Çevresi**, S.12, Ekim 1979, s.6-7

Kınaytürk, Hamit; "Devlet Sanatçılığını Benimsemeyen Hüseyin Gezer'le Devlet Sanatçılığı Üzerine", **Sanat Çevresi**, S.157, Kasım 1991, s.38-39

Kınaytürk, Hamit; "Heykeltraş Hüseyin Gezer ile Sedat Simavi Ödülü Üzerine"", **Sanat Çevresi**, S.171, Ocak 1993, s.20-21

Köksal, Ahmet; "Ekiz'lerin Resim ve Heykelleri", **Sanat Çevresi**, S.91, Mayıs 1986, s.31

Köksal, Ahmet; "Dünden Bugüne Kemal İncesu", **Milliyet**, 9.4.1990

Köksal, Ahmet; "Yavuz Görey'in Ardından, Heykel Sanatına Adanan Yarım Yüzyıl", **Milliyet Sanat**, S.373, 1 Aralık 1995, s.20-21

Köksal, Aykut; **Füsun Onur "Kadans" Sergi Broşürü**, Maçka Sanat Galerisi, 14 Şubat-18 Mart 1995

Kutlar, Onat; "Paris'te İstanbullu Bir Büyücü", **Kuzgun Acar Sergi Kataloğu, Galeri MD**, İstanbul, 1988, s.-

Kuzgun Acar Sergi Kataloğu, Galeri MD, İstanbul, 1988

Küçükerman, Önder; "Metal-Heykel Mobilyalar", **Art Dekor**, S.32, Kasım 1995, s.138-142

Kür, Işılar; "Güzellik Bakanın Gözündedir",**Alok, Ersin (Fotoğraf)/Işılar Kür (Heykel) Sergi Kataloğu**, İMKBSG, 1996, s.-

Lami, Eugène; **Dictionnaire des Sculpteurs de l'Ecole Française au Dix-neuvième siècle**, Paris, 1970 (İkinci baskı), C.1, s.158

Lerzan Bengisu Retrospektif Sergi Broşürü, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul, 1979

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi (50. Yıl) 1987 Yıllığı, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1989

MSÜ Güzel Sanatlar Fakültesi, **Osman Hamdi Bey'den Günümüze Güzel Sanatlarda Kim Kimdir?**, İstanbul: MSÜ GSF, 1995

MSÜ Heykel Bölümü Öğretim Üyeleri Sergisi Kataloğu, İMKBSG, İstanbul, 1996

MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996

Madra, Beral; **10 Sanatçı 10 İş: C Sergisi Kataloğu**, İstanbul, 1992

Madra, Beral/Efi Strousa; **Sanat,Texnh Sergi Kataloğu**, MSÜ İRHM, 25 Mart - 18 Nisan 1992

Madra, Beral/Sabine Vogel; **"İskele" Türtische Kunst Heute (Berlin, Stuttgart, Bonn) Sergi Kataloğu**, Almanya, 1994

Moralı, Kemal; "Turgut Pura ve 'Yaşam'daki 'Yansıma'", **Sanat Çevresi**, S.93, Temmus 1986, s.61

Müridoğlu, Zühtü; **Saim Bugay Heykel Sergisi Davetiyesi, DGSA**, İstanbul, 1975

Müridoğlu, Zühtü; "Uluslararası ödül ve ün kazanan Acar'a seyirci bile olamadık", **Milliyet Sanat**, S.171, 13 Şubat 1976, s.4-5

Müridoğlu, Zühtü; "Aloş için ..." **Sanat Çevresi**, S.67, Mayıs 1984, s.6

Müridoğlu, Zühtü; **Zühtü Müridoğlu Kitabı**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1992

Nerdinger Winfried; **Rudolf Belling**, Berlin, 1981

"Ressam-Heykeltraş Nermin Faruki Öldü", **Sanat Çevresi**, S.150, Nisan 1991, s.49

Nirven, Nur; "Heykeltraş Yavuz Görey", **Sanat Çevresi**, S.138, Nisan 1990, s.14-15

Nirven, Nur; "Heykeltraş Zerrin Bölükbaşı", **Sanat Çevresi**, S.138, Nisan 1990, s.16

Nirven, Nur; "**Heykel** (Haluk Tezonar)", Vizyon, Ocak 1992

Nirven, Nur; "Aloş'un Heykelleri ve Fantazileri", **Sanat Çevresi**, S.161, Mart 1992, s.41

Nirven, Nur; "Zühtü Müridoğlu", **Türkiye'de Sanat**, S.5, Eylül/Ekim 1992, s.14-16

Nirven, Nur; "Simavi ödülü anıt ustası Gezer'in", **Hürriyet Gösteri**, S.146, Ocak 1993, s.14-17

Onur, Füsun; "Resimde Üçüncü Boyut-İçeri Gel", **Sanat Çevresi**, S.37, Kasım 1981, s.14-15

"**Onur** Sergisi", **Ankara Sanat**, S.56, Aralık 1970, s.9

Öktem, Ayşenur/Rıfkı Arslan; **Araştırma Yöntemleri**, İstanbul: Yıldız Üniversitesi Yayınları, 1994

Öndül, Çiğdem; "Sanat Olayları: Türkiye Yüksek Heykeltraşlar Cemiyetinin İlginç Sergisi", **Hergün** (tarihi belli olmayan gazete kupürü)

Özcan, Oğuzhan; "İnternet'teki Resim ve Heykel Müzesi ve Türk Mimarisi", **Bilişim'96**, TBD 13. Ulusal Bilişim Kurultayı Bildiriler Kitabı (18-22 Eylül), İstanbul, 1996, s.15-24

Özcan, Oğuzhan/Halenur Katipoğlu; "İnternet'teki MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi", **Kuruluşunun 150'nci Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III. Müzecilik Bildirileri**, Ankara, 1997, s.113-117

Özsezgin, Kaya; "Sedat Simavi Vakfı Görsel Sanatlar 1992 Ödülü, Hüseyin Gezer ve heykelin kuşuklararası iletişimi", **Milliyet Sanat**, S.302, 15 Aralık 1992, s.27-29

Özsezgin, Kaya; **Türk Plastik Sanatçıları** (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1994

Pamukciyan, Kevork; "Osmanlı Döneminde İstanbul Sergilerine Katılan Ermeni Ressamlar: XVIII. Yervant Oskan Efendi", **Tarih ve Toplum**, (Sayı numarası ve tarihi bilinmeyen bir kupür), s.39.103

Efi Strousa, Eti/Beral Madra; **Sanat,Texnh Sergi Kataloğu**, MSÜ İRHM, 25 Mart - 18 Nisan 1992

"TBMM Milli Egemenlik Anıtı Yarışmasını **Rahmi Aksungur** Kazandı", **Sanat Çevresi**, S.90, Nisan 1986, s.71

Rahmi Aksungur, İstanbul, 1988

Rahmi Aksungur Heykel Sergisi Kataloğu, Siyah/Beyaz Galerisi, Ankara, 1995

"Rahmi Aksungur (Biyografi)", **Sanat Çevresi**, S.196, Şubat 1995, s.55

Read, Herbert; **Modern Sculpture a Concise History**, Thames and Hudson, 1994

"Ressam Fuat Mensi 109 Yaşında Aramıza Döndü", **Arredamento**, S.2, Mart 1989, s.36

"Ressam-Heykeltraş Nermin Faruki Öldü", **Sanat Çevresi**, S.150, Nisan 1991, s.49

Ribettes, Jean-Michel/Mobina Sheriff; **Soudain, des Artistes Turcs Sergi Kataloğu**, Ankara, 1995

Sadi Öziş: Çizgilerle Dostlar, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1990

"Prof. **Sadi Öziş** Emekli Oldu", **Sanat Çevresi**, S.138, Nisan 1990, s.-

Saim Bugay Heykel Sergisi Broşürü, Soyak Sanat Galerisi, İstanbul, 1990

Saim Bugay Heykel Sergisi Broşürü, Galeri MD, İstanbul, 1992

Saim Bugay Heykel Sergisi Kataloğu, Aksanat, İstanbul, 1995

Sakaoğlu, Nedret; "İstanbul Üniversitesi", **İstanbul Ansiklopedisi**, İstanbul, cilt: 4, 1994, s.248

"Sanart'tan Melih Gökçek'e Tepki", **Cumhuriyet**, 31 Mayıs 1994

Selçuk, İlhan; "Bir Sanatçı Öldü", **Cumhuriyet**, 11 Ocak 1980

"Sergiler", **Cumhuriyet**, 20 Ocak 1970

Sevinç Arman Heykel Sergi Davetiyesi, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul, 1970

"**Sevinç Arman**'ın heykel sergisi bugün açılıyor", **Tercüman**, 22 Ocak 1970

"**Sevinç Arman**'ın Sergisi", **Tercüman**, 26 Ocak 1970

"... ve **Sevinç Arman**'ın Sergisi", **Milliyet**, 28 Ocak 1970

"Sergiler- Heykeltraş ve Öğretmen **Sevinç Arman**", **Cumhuriyet**, 28 Ocak 1970

Sözen, Metin; **Devletin Evi Saray**, Sandoz Yayınları, İstanbul, 1990

Seyidoğlu, Halil; **Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı**, İstanbul: Güzem Yayınları, (Geliştirilmiş 5. Baskı) 1993

Şadi Çalık Retrospektif Sergi Kataloğu, Aksanat, İstanbul, 1994

"Şeytan bunun neresinde", **Nokta**, 19 Ocak 1986

TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, Mimar Sinan Üniversitesi, Resim ve Heykel Müzesi Dolmabahçe Veliaht Dairesi Restorasyonu (Tarihsiz broşür), İstanbul

"Tamer Başoğlu Kronolojisi", Sanat Çevresi, S.215, Eylül 1996, s.15-16

Tanaltay, Erdoğan; "Zühtü Müridoğlu ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.105, Temmuz 1987, s.40-43

Tanaltay, Erdoğan; "Hüseyin Gezer ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.109, Kasım 1987, s.70-72

Tanaltay, Erdoğan; "Bir Mutluluk Şarkısı: Kenan Yontunç", Sanat Çevresi, S.115, Mayıs 198, s.30-32

Tanaltay, Erdoğan; "Hüseyin Anka Özkan ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.119, Eylül 1988, s.26-28

Tanaltay, Erdoğan; "Rahmi Artemiz ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.124, Şubat 1989, s.84-85

Tanaltay, Erdoğan; "Yavuz Görey ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.129, Temmuz 1989, s.59-61

Tanaltay, Erdoğan; Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün, İstanbul: Sanat Çevresi Yayınları, (1. Basım) 1989

Tanaltay, Erdoğan; "Nermin Faruki ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.139, Mayıs 1990, s.83-85

Tanaltay, Erdoğan; "Zerrin Bölükbaşı ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.139, Eylül 1990, s.37-39

Tanaltay, Erdoğan; "Sadi Öziş ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.147, Ocak 1991, s.52-54

Tanaltay, Erdoğan; "Gürdal Duyar ile Bir Gün", Sanat Çevresi, S.161, Mart 1992, s.58-60

Tanaltay, Erdoğan; "Zühtü Müridoğlu ve Bir Gülümsemenin Ardından", Sanat Çevresi, S.156, Ekim 1992, s.22-24

Tanaltay, Erdoğan; **Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün**, İstanbul: Tekin Yayınevi, (2. Basım) 1993

Tanaltay, Erdoğan; "Saim Bugay ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, S.196, Şubat 1995, s.29-31

Tanaltay, Erdoğan; **Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam** (Sanat Ustalarıyla ...Bir Gün II), İstanbul: Tekin Yayınevi, (2. Basım) 1995

Tanaltay, Erdoğan; "Tamer Başoğlu ile Bir Gün", **Sanat Çevresi**, S.219, Ocak 1997, s.50

Tanaltay, Suna; "Ana-Oğul Ekiz'lerde Buram Buram Anadolu ...", **Sanat Çevresi**, S.91, Mayıs 1986, s.30

Tansuğ, Sezer; **Örneklerle Türk Resim ve Heykel Sanatı** (2. İstanbul Sanat Bayramı), İstanbul, 1979

Tansuğ, Sezer; 'Şadi Çalık'da Plastik Kütle Anlayışı", **Sanat Çevresi**, S.16, Şubat 1980, s.22

Tansuğ, Sezer; "Türk Resim ve Heykel Sanatı", **Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi**, İstanbul: Görsel Yayınları, C.6, 1982, s.1065-1147

Tansuğ, Sezer; **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986

Tekcan, Süleyman Saim; "Önemli Bir Kimlik ve Sadi Öziş", **Sanat Çevresi**, S.75, Ocak 1985, s.42-43

"Güçlü Bir Heykeltraş: Haluk **Tezonar**", **Sanat Çevresi**, S.40, Şubat 1982, s.32

"Heykeltraş Prof. Haluk **Tezonar** Öldü", **Sanat Çevresi**, S.196, Şubat 1995, s.33

Tollu, Cemal; "Resim Heykel Müzesi ve Atatürk", **Akademi**, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları, S.7, 1 Kasım 1967, s.38

"Toplu Sergi" Broşürü, İzmir Türk Amerikan Derneği, 22 Nisan-12 Mayıs 1987

Toros, Taha; **İlk Kadın Ressamlarımız**, İstanbul: Akbank Yayınları, 1988

Uçuk, Fatma Semiha; **İlhan Koman**, İstanbul, 1996

Uğraşkan, Murat; "Bir çıplak heykel için", **Kemalist Ülkü**, S.67, Mayıs 1974, s.3-4

Ural, Murat; **Kuzgun Acar Sergi Kataloğu** (Basımda), Milli Reasürans Yayınları, 1997

"Geçen Senenin Son Sergileri: **Ülker Özerdem**" (hangi tarihte nerede yayınlandığı belli olmayan gazete veya dergi kupürü, ~1959 Ocak)

Üren, Eşref; "**Enstantaneler LXII-Galeride Büyük Bir Çalkantı**", Ankara Sanat, S.98, Haziran 1974, s.8

Üstünipek, Mehmet; **"Hadi Bara'nın Sanatsal Kişiliği ve Yapıtları" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)**, 1994

Üşenmez, Sema; "Cevad Memduh Altar: Resim ve Heykel Müzesi'nin Kuruluş Yılı Anılarım", **M.S.Ü. Resim ve Heykel Müzesi (50. Yıl) 1987 Yıllığı**, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1989, s.4-6

Vogel, Sabine/Beral Madra; **"İskele" Türtische Kunst Heute (Berlin, Stuttgart, Bonn) Sergi Kataloğu**, Almanya, 1994

"Yaşamı", **Sanat Çevresi**, S.16, Şubat 1980, s.21

Yavuz, Muhsine Helimoğlu; "Arada Bir: Sonsuz İlkbahar..." **Cumhuriyet**, 12 Haziran 1994

Yavuz Görey Heykel Sergisi Broşürü, Destek Reasürans, İstanbul, 1990

"Ustalara Saygı: Bir Cumhuriyet Kuşağı Sanatçısı Yavuz Görey'in Ardından", **Anons**, S.9, Aralık 1991, s.10

Yeni Eğilimler Sergisi (1. İstanbul Sanat Bayramı), İDGSA, İstanbul, 3-22 Ekim-13 Kasım 1977

Yeni Eğilimler Sergisi (4. İstanbul Sanat Bayramı), MSÜ, İstanbul, 17 Ekim-11 Kasım 1983

Yeni Eğilimler Sergisi (5. İstanbul Sanat Bayramı), MSÜ, İstanbul, 14 Ekim-8 Kasım 1985

Yeni Eğilimler Sergisi (6. İstanbul Sanat Bayramı), MSÜ, İstanbul, 13 Ekim-6 Kasım 1987

Yeni Eğilimler Sergisi (7. İstanbul Sanat Bayramı), MSÜ, İstanbul, 3-31 Mart 1994

Yıldız Tüzün/Christiane Reinhardt Sergi Kataloğu, Statische Galerie, Unterm-Turm, 1996

Yılmaz, Mehmet; "Kültür-Sanat; Alkar ile heykelleri üzerine söyleşi", **Siyah-Beyaz**, 28 Mayıs 1996, s.10

Yontuç, Kenan; "Atatürk Konuştu: 'İşte Bu Benim!..", **Sanat Çevresi**, S.1, Kasım 1978, s.9

"Heykeltraş Kenan Yontuç Öldü", **Sanat Çevresi**, S.200, Haziran 1995, s.108

Yunus Tonkuş Sergi Kataloğu, Karsu Sanat Galerisi, İstanbul, 1997

Yücel, İhsan/Sema Öner, **Dolmabahçe Sarayı**, İstanbul: TBMM Vakfı Yayınları, 1989

Zerrin Bölükbaşı Sergi Kataloğu, İş Bankası Parmakkapı Sanat Galerisi, İstanbul, 1997

Sanatçılar ve yakınları ile yapılan görüşmeler

Katipoğlu, Halenur; Abdülkadri İridağ ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Alım (Karamürsel) Güven ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Ali Teoman Germaner ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Amelie Edgü ile "Kuzgun Acar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Ayla (Bulut) Görkem ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Ayperi (Balkan) Akalan ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Aytaç (Marmara) Katı ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Bige Berker ile "Kuzgun Acar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Burhan Alkar ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Bülgân (Kerimoğlu) Lumini ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Cengiz Çekil ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997Katipoğlu, Halenur; Namık Denizhan ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Emine ve Nazan Görey ile "Yavuz Görey'in Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Erden Artemiz ile babası Rahmi Artemiz'in "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Erkut Sirel ile "Nijat Sirel ve Nermin Faruki'nin Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Ferit Özşen ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Fersa Acar ile "Kuzgur Acar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Füsun Onur ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Gülten (Açıkalın) Devres ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Gürdal Duyar ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Hakkı Baha Çavuşgil ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Hayri Karay ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Hakkı Karayiğitoğlu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Hüseyin (Anka) Özkan ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Hüseyin Gezer ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; Işık (Andreas) Tüzüner ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Işılar Kür ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **İsmail Saray ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Kamil Sonad ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Koray Ariş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Mari Ertoran ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Mehmet Aksoy ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Metin Ekiz ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Muzaffer Doğan Ertoran ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Mümtaz Işıngör ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Namık Denizhan ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Nedret Ekşioğlu ile "Nusret Suman'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Necati Kıvrak ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Nilay Tezonar ile eşi "Haluk Tezonar'ın Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Rahmi Aksungur ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Rahmi Artemiz ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Sadi Öziş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Saim Bugay ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Samim Mensi ile "Fuad Mensi Dileksiz'in Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Servet Büyükbağcı ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Sevinç (Arman) Karasu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Tamer Başoğlu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Vahyi İncesu ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Yıldız (Kayı) Tüzün ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Yıldız (Kayı) Tüzün ile "Ernur Tüzün'ün Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Yunus Tonkuş ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Katipoğlu, Halenur; **Zerrin Bölükbaşı ile "Hayatı ve Sanatı" konusunda yapılan özel görüşme**, 1997

Koç, Pınar Bolel; **Yavuz Görey ile yapılan özel görüşme**, 1990

5. Kısaltmalar

AKM	Atatürk Kültür Merkezi
a.g.b.	adı geçen broşür
a.g.e.	adı geçen eser
a.g.h.	adı geçen haber
a.g.k.	adı geçen katalog
a.g.m.	adı geçen makale
a.g.ö.	adı geçen özgeçmiş
a.g.y.	adı geçen yazı
C.	Cilt
DGSA	Devlet Güzel Sanatlar Akademisi
Dem.	Demirbaş
DRHSK	Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kataloğu
DTGSYO	Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu
Env.	Envanter
GSF	Güzel Sanatlar Fakültesi
İMKBSG	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sanat Galerisi
İRHM	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi
İRHMK	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu
MSÜ	Mimar Sinan Üniversitesi
No.	Numara, Numarası
s.	sayfa
S.	Sayı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
~	Yaklaşık olarak

6. Özgeçmiş

15 Eylül 1967 yılında İstanbul'da doğdu. 1978 yılında Hattat Rakım İlkokulu'nu, 1984 yılında Çemberlitaş Kız Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Belediye Konservatuarı'nda 1975 yılında başladığı bale eğitimini 1983 yılında tamamladı.

1984-1988 yılları arasında Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nü bitirdi.

1984 yılından itibaren beş sene MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde, birbuçuk sene de Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde fahri olarak çalıştı. 1985 ve 1986 yıllarında İstanbul Üniversitesi'nin İznik Çini Fırınları kazısına, 1987 yılında Mimar Sinan Üniversitesi'nin Anadolu'daki araştırma gezisine katıldı.

1988-1992 yıllarında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Bölümü'nde "Manisa Müzesi'ndeki Bizans Eserleri ile Çevredeki Devşirmeler" adlı tezle yüksek lisans yaptı.

1994-1996 yılları arasında Mimar Sinan Üniversitesi'nde Yard. Doç. Dr. Oğuzhan Özcan tarafından kurulan Mediaccess Laboratuarı'nın M.S.Ü. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi INTERNET Projesi için Müze ile ilgili bilgileri hazırladı.

Halen 1989 yılında girdiği Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde Arkeoloji ve Sanat Tarihi uzmanı olarak çalışmaktadır.

7. SUMMARY IN ENGLISH

ABOUT THE METHOD AND THE MATERIALS OF STUDY

This bachelor's degree thesis is a study made in order to evaluate the sculpture collection from the point of "Museology" as it forms a source about the current artworks and their artists for the archives of the Mimar Sinan University Istanbul Museum of Painting and Sculpture.

In the "Introduction" section, the study method of the thesis, the materials and the historical development of the MSU Istanbul Museum of Painting and Sculpture is described.

"Experimental Study and Findings" are held under two sections as "Catalogue" and "Questionnaire". In the Catalogue section, the artworks and their artists available in the Sculpture Collection of the MSU Istanbul Museum of Painting and Sculpture are introduced, it is scrutinized if these artworks reflect the works of their artists, it is recommended where the missing works can be provided from the development of the collection.

The Catalogue is consisted of four group, "Works of Turkish Artists", "Works of Foreign Artists", "Anonymous Works", "Works by Unknown Artists". As the artworks are classified according to their artists, Turkish artists are put into order in respect of their forenames whereas the foreign artists are in the order of their surnames.

Catalogue index cards are arranged in the order of

1) Catalogue number

2) Inventory number (Artwork's registration number in the Fixtures Book/entry, sequence number in the sculpture collection)

3) Artist's name

4) Artwork's name (Defined on the work, in the records/Learned from its artist by interview or found out from the publications)

5) Production date (Defined on the work, in the records/Learned from its artist by interview or found out from the publications)

6) Its material

7) Its size (In the order of height, width, depth in cms)

8) Entry date to the museum (From the Sculpture Inventory Book/Fixtures Book)

9) Entry way to the museum (From the Sculpture Inventory Book/Fixtures Book)

10) Bibliography (Reached publications in which the artwork is published with any reason)

Besides the written sources, during the preparation of the biographies, those who are living and could be reached, Abdülkadri İridağ, Alım Karamürsel Ozar, Ali Teoman Germaner, Ayla (Bulut) Görkem, Ayperi (Balkan) Akalan, Aytaç (Marmara) Katı, Burhan Alkar, Bülgân (Kerimoğlu) Lumini, Cengiz Çekil, Ferit Özşen, Füsun Onur, Gülten (Açıkalın) Devres, Gürdal Duyar, Hakkı Baha Çavuşgil, Hayri Karay, Hakkı Karayiğitoğlu, Hüseyin (Anka) Özkan, Hüseyin Gezer, Işık (Andreas) Tüzüner, Işılar Kür, İsmail Saray, Kamil Sonad, Koray Ariş, Mari Ertoran, Mehmet Aksoy, Metin Ekiz, Muzaffer Ertoran, Mümtaz Işıngör, Namık Denizhan, Necati Kıvrak, Rahmi Aksungur, Rahmi Artemiz, Sadi Öziş, Saim Bugay, Servet Büyükbağcı, Sevinç (Arman) Karasu, Tamer Başoğlu, Vahyi İncesu, Yıldız (Kayı) Tüzün, Yunus Tonkuş, Zerrin Bölükbaşı are met in person.

The families of Ernur Tüzün, Fuat Mensi Dileksiz, Haluk Tezonar, Kuzgun Acar, Nermin Faruki, Nijat Sirel, Nusret Suman, Yavuz Görey who are not living today, are spoken to.

In the second section, a questionnaire is applied to 100 museum visitors and to 46 people who are closely interested with here due to their subjects such as sculptors, teachers, museolgs, gallery owners. It is tried to determine how they appraise the museum, especially the sculpture collection and in the means of the responses to the questionnaire, subjects such as sculpture collection of MSU Istanbul Museum of Painting and Sculpture, scope, exhibition, prevention are evaluated.

Our study is treated in four main sections together with the "Conclusion" and "Sources".

COLLECTION

In the sculpture collection of the MSU Istanbul Museum of Painting and Sculpture, there is a total of 400 artworks. 363 of these belong to Turkish artists, 16 to foreign artists. In the collection which comprise 9 anonymous African masks and statues (p.395-402), the artists of the 12 works are unknown (p.403-414).

The breakdown of the 363 works belonging to Turkish artists:

Abdülkadri İridağ: 1 (p.16, 416-418)

Alım Karamürsel: 2 (p.17-18, 419-420)

Ali Hadi Bara: 32 (p.19-50, 421-428)

Ali Teoman Germaner (Aloş): 5 (p.51-55, 429-434)

Aydın Akdeniz: 1 (p.56, 435-436)

Ayla (Bulut) Görkem: 2 (p.57-58, 437)

Ayperi (Balkan) Akalan: 1 (p.59, 438-439)

Aytaç (Marmara) Katı: 2 (p.60-61, 440-443)

Basri: 1 (p.62, 444)

Burhan Alkar: 1 (p.63, 445-448)

Burhan Durupınar: 1 (p.64, 449)

Bülgân (Kerimoğlu) Lumini: 1 (p.65, 450-452)

Cengiz Çekil: 1 (p.66, 453-456)

Edibe Subay: 1 (p.67, 457)

Ernur Tüzün: 1 (p.68, 458-460)

Ferit Özşen: 1 (p.69, 461-467)

Fuat Mengi Dileksiz: 2 (p.70-71, 468-472)

Füsun Onur: 6 (p.72-77, 473-477)

Gülten (Açıkalın) Devres: 1 (p.78, 478-479)

Günseli Aru: 7 (p.79-85, 480-482)

Gürdal Duyar: 2 (p.86-87, 483-485)

Hakkı Atamulu: 2 (p.88-89, 486-489)

Hakkı Baha Çavuşgil: 2 (p.90-91, 490-492)

Hakkı Karayiğitoğlu: 8 (p.92-99, 493-498)

Haluk Tezonar: 2 (p.100-101, 499-505)

Hayri Karay: 2 (p.102-103, 506-510)

Hüseyin (Anka) Özkan: 2 (p.104-105, 511-514)

Hüseyin Gezer: 6 (p.106-111, 515-521)

Işık (Andreas) Tüzüner: 1 (p.112, 522-524)

Işılar Kür: 1 (p.113, 525-528)

İhsan Özsoy: 2 (p.114-115, 529-531)

İlhan Koman: 5 (p.116-120, 532-538)

İraida Barry: 6 (p.121-126, 539-542)

İsa Behzad: 8 (p.127-134, 543-544)

İsmail Hakkı Öcal: 2 (p.135-136, 545-546)

İsmail Saray: 1 (p.137, 547-549)

Kadrünisa Aydemir: 2 (p.138-139, 550-553)

Kamil Sonad: 10 (p.140-149, 554-557)

Kenan Yontuç: 2 (p.150-151, 558-561)

Koray Ariş: 5 (p.152-156, 562-565)

Kuzgun Acar: 2 (p.157-158, 566-571)

Lerzan Bengisu: 6 (p.159-164, 572-576)

Mahir Tomruk: 3 (p.165-167, 577-578)

Mari Ertoran: 2 (p.168-169, 579-580)

Mari Gerekmezyan: 3 (p.170-172, 581-582)

Mehmet Aksoy: 4 (p.173-176, 583-589)

Melahat Sargut: 1 (p.177, 590)

Melek Celal Sofu: 1 (p.178, 591-592)

Metin Ekiz: 1 (p.179, 593-596)

Metin Haseki: 3 (p.180-182, 597-599)

Metin Öztürkler: 1 (p.183, 600)

Muhittin Sebati: 1 (p.184, 601-603)

Muzaffer Ertoran: 5 (p.185-189, 604-606)

Mümtaz Işıngör: 1 (p.190, 607-610)

Namık Denizhan: 1 (p.191, 611-614)

Namık Sevinç Arkun: 1 (p.192, 615)

Necati Kıvrak: 1 (p.193, 616-618)

Nermin Faruki: 6 (p.194-199, 619-622)

Nijat Sirel: 9 (p.200-208, 623-625)

Nusret Suman: 18 (p.209-226, 626-630)

Rahmi Aksungur: 2 (p.227-228, 631-635)

Rahmi Artemiz: 3 (p.229-231, 636-638)

Ratip Aşir Acıdoğu: 1 (p.232, 639-641)

Sabiha Ziya Bengütaş: 4 (p.233-236, 642-643)

Sadi Öziş: 5 (p.237-241, 644-649)

Saim Bugay: 2 (p.242-243, 650-654)

Semahat Acuner: 5 (p.244-248, 655-656)

Servet Büyükbağcı: 2 (p.249-250, 657-659)

Sevinç (Arman) Karasu: 1 (p.251, 660-663)

Şadi Çalık: 6 (p.252-257, 664-669)

Şemsettin Subaşı: 2 (p.258-259, 670)

Tamer Başoğlu: 2 (p.260-261, 671-678)

Turgut Pura: 3 (p.262-264, 679-681)

Ülker Özerdem: 1 (p.265, 682-683)

Vahyi İncesu: 1 (p.266, 684-687)

Yaşar Anday: 1 (p.267, 688)

Yavuz Görey: 3 (p.268-270, 689-692)

Yervant Osgan: 1 (p.271, 693-695)

Yıldız (Kayı) Tüzün: 2 (p.272-273, 696-699)

Yunus Tonkuş: 2 (p.274-275, 700-703)

Zerrin (Ark) Bölükbaşı: 3 (p.276-278, 704-708)

Zühtü Müridoğlu: 100 (p.279-378, 709-717)

The breakdown of the 16 works belonging to Turkish artists:

Rudolf Belling: 9 (p.379-387, 718-722)

Jean-Baptiste-Gustave Deloye: 1 (p.388, 723-724)

Bren Jacopson: 1 (p.389, 725)

Heinrich Krippel: 1 (p.390, 726-728)

Charles Matoix: 1 (p.391, 729)

Louis Maubert: 1 (p.392, 730)

Walter Stein: 1 (p.393, 731)

Josef Thorak: 1 (p.394, 732)

90.75% of the collection belongs to the Turkish artists, 4% to foreingn artists. 3% is anonymous, the artists of 2.222% is unknown.

The session up to the year 1970 of the collection of the MSU Istanbul Museum of Painting and Sculpture is more extended. There are only a few art works belonging after 1970. With this regard, the museum is not able to reflect contemporary sculptors, hence the sculpture of today.

By determining a purchasing policy, the museum should try to remove the deficiency of the collection either by purchasing under sponsorship or accepting donation from the artists. If it cannot receive artworks or donation form today's artists, it should provide and exibit lent works as it has been practiced for a period during the years 1970-1980.

PERMANENT EXHIBITION

Works in permanent exhibition areas must be displayed in a didactic manner with artist introductions, exhibition room definitions in a chronological order. A permanent exhibitions must be renewed in five-ten years and a visit guide must be published for each exhibition.

Schools, special groups must be accompanied by trained volunteers such as history of art students during museum visit and information must be submitted under "Museum Education Plan" to be prepared.

Fragile works such as plaster and concrete must be exhibited in display cabinets as in the Orsay Museum in Paris or if it is not possible to make bronze casts because of the expense, specimens produced from cheaper materials such as polyester must be available.

TEMPORARY EXHIBITION

a) Besides the artists who has one or two works, Kamil Sonad has 10, Nusret Suman 18, Ali Hadi Bara 32, Zühtü Müridoğlu 100 works. The museum must open retrospective exhibitions of these artists by providing support from the special collections, must prepare scientific publications such as posters, brochures, books and CD ROMs.

b) With the theme of "Rudolf Belling and Atelier", the works of our artists who have been students of Belling such as Hüseyin Gezer, Yavuz Görey, Zerrin Bölükbaşı,

With the theme of "Ali Hadi Bara and Zühtü Müridoğlu Atelier", the works of our artists who have been students of Bara and Müridoğlu such as Kuzgun Acar, Ali Teoman Germaner, Tamer Başoğlu and Füsun Onur,

b) With the theme of "Şadi Çalık and Hüseyin Gezer Atelier", the works of artists such as Ferit Özşen, Meriç Hızal and Hayri Karay must be exhibited and scientific publications such as posters, brochures, books and CD ROMs must be prepared.

PUBLİCATION

Since the foundation of the MSU Istanbul Museum Painting and Sculpture in 1937, there are no known publications except the two visit guides which are not available today, Nurullah Berk's (1970) from Akbank Publications, Nurullah Berk and Devrim Erbil's (no date) from Turkish Touring and Automobile Association.

A catalogue with high extent named "The Collection of the MSU Istanbul Museum Painting and Sculpture prepared in 1996 and published by Yapı Kredi Publications will be marketed soon and remove an important lack. This catalogue must be a start and must be followed by more developed, specialized, artists included publications such as catalogues, visit guides, brochures. It must be targeted to reach people from different places by arranging the publications with variable budgets.

CONSERVATION AND RESTORATION

Since no moisture equipments and air-conditioners are available in the museum exhibition rooms and statue depots, there is a risk of dispersion of the plaster works and corrosion of the metal works because of the moisture. Due to the location of the building and inconvenient climate conditions, softness in some plaster works, corrosion in some metal works, worm holes in wooden works are determined. Therefore, in the long term, the museum building must be restored and technical requirements such as air-conditioners and moisture equipments must be provided during the restoration. In the short term, heat and moisture measurements must be effected, especially by supplying moisture equipments to the statue dopots in the cellar, suitable conservation must be provided.

Y. T. Ü.
KÜTÜPHANE DOK DAİ BAŞKANLIĞI